

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**FLORANSA VE İSTANBUL'DA SOKAK CEPHELERİ
VE MEKANLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ**

Mimar Dilara KARAKURT

**FBE Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İbrahim Basak DAĞGÜLÜ

İSTANBUL, 2010

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	xi
ÖZET.....	xii
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı.....	1
1.2 Çalışma Yöntemi.....	1
2. MİMARİ KİMLİK - KÜLTÜR İLİŞKİSİ.....	2
2.1 Mimari kimlik.....	2
2.2. Mimarlık ürünü üzerinde belirleyici bir unsur olarak mimari kimlik ve kültür ilişkisi.....	4
3. GÜÇLÜ BİR MİMARİ KİMLİK VE KÜLTÜREL BİRİKİM SAHİBİ OLAN İKİ KENT : FLORANSA VE İSTANBUL.....	7
3.1. Tarihi kent dokusunda seçilen bölgeler ve seçim nedenleri.....	7
3.2. Floransa kentinin mimari kimlik ve kültür açısından incelenmesi.....	20
3.2.1. Floransa kentinin kültürel kimliği.....	21
3.2.2. Turizmin Floransa üzerindeki etkisi.....	25
3.2.3. Kentin sosyo-kültürel açıdan incelenmesi.....	27
3.2.4. Tarihi kent dokusunun incelenmesi.....	33
3.2.4.1. Kentsel açık mekanların incelenmesi.....	34
3.2.4.2. Meydanların ve sokakların kullanımının incelenmesi.....	35
3.2.5. Kentin imaj öğelerinin incelenmesi.....	39

3.2.6.	Çalışma alanı olarak seçilen Floransa'daki sokak cephelerinin ve kentsel mekanların analizleri.....	53
3.3.	İstanbul kentinin (Tarihi Yarımada) mimari kimlik ve kültür açısından incelenmesi.....	82
3.3.1.	Tarihi Yarımada'nın kültürel kimliği.....	83
3.3.2.	Turizmin Tarihi Yarımada üzerindeki etkisi.....	93
3.3.3.	Kentin sosyo-kültürel açıdan incelenmesi.....	94
3.3.4.	Tarihi kent dokusunun incelenmesi.....	97
3.3.4.1.	Kentsel açık mekanların incelenmesi.....	99
3.3.4.2.	Meydanların ve sokakların kullanımının incelenmesi.....	99
3.3.5.	Tarihi Yarımada'nın imaj öğelerinin incelenmesi.....	109
3.3.6.	Çalışma alanı olarak seçilen Tarihi Yarımada'daki sokak cephelerinin ve kentsel mekanların analizleri.....	117
4.	FLORANSA VE İSTANBUL'DA BELİRLENEN ÖRNEKLERİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	143
4.1.	Sokak cephelerinin ve kentsel mekanların karşılaştırmalı analizi.....	145
4.1.1.	Sokak cephelerinin ve kentsel mekanların biçim, oran ve üslup açısından karşılaştırmalı analizi	149
4.1.2.	Sokak cephelerinin ve kentsel mekânların yapıların malzeme, renk, fiziksel durumları ve yapım sistemleri açısından karşılaştırmalı analizi	151
5.	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	158
	KAYNAKLAR	160
	İNTERNET KAYNAKLARI.....	162
	EKLER.....	163
	Ek 1 Floransa'ya Ait Tarihi Haritalar.....	164
	Ek 2 Tarihi Yarımada'ya Ait Haritalar.....	175
	ÖZGEÇMİŞ.....	177

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1	Rapoport'un Dünya Görüşü-Etkinlikler İlişkisi Modeli (Rapoport, 1977).....5
Şekil 2.2	Rapoport(2004) 'un Kültürün İfadelerini İnşa Edilmiş Çevreye Bağlayan İki Ayrı Parçalanma İşlemini Bir Arada Gösteren Diyagramı (Akçay A.Ö., 2006).....5
Şekil 3.1	Floransa'nın İtalya'daki ve Toskana Bölgesindeki Yeri.....8
Şekil 3.2	Seçilen Bölgenin Floransa Tarihi Kent Merkezindeki Yeri [8].....9
Şekil 3.3	Via dei Servi'den Duomo Meydanı'na Bakış [9].....10
Şekil 3.4	Via Ricasoli'den Duomo Meydanı'na Bakış [9].....11
Şekil 3.5	Floransa'da Seçilen Bölgeye Ait Zemin Kat Planlarını Gösteren Çizim [8].....12
Şekil 3.6	Floransa'da Seçilen Bölgeye Çatı Planları ve Son Kat Planlarını Gösteren Çizim [8] 13
Şekil 3.7	Tarihi Yarımada ve Komşuları (Fatih Belediyesi, 2007a).....14
Şekil 3.8	496 No'lu Adanın Süleymaniye Mevcut İmar Planındaki Yeri [5].....15
Şekil 3.9	Eski Süleymaniye Bölgesi Genel Görünüm [5].....16
Şekil 3.10	Necip Bey Harita'sında 496 No'lu Adanın Yeri-1918, Şehremaneti İstanbul Rehberi (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....17
Şekil 3.11	Moltke Planı Üzerinde 496 No'lu Adanın Yeri-1835 (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....17
Şekil 3.12	Ekrem Hakkı Ayverdi Bostan Haritası Üzerinde 496 No'lu Adanın Yeri-1875 (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....18
Şekil 3.13	1919 Tarihli Alman Mavisi Haritası'nda Bab-ı Fetva ve 496 No'lu Adanın Yeri (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....18
Şekil 3.14	1918 Tarihli Alman Mavisi Haritası'nda Bab-ı Fetva ve 496 No'lu Adanın Yeri (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....19
Şekil 3.15	496 No'lu Ada'ya Ait Eski Kadastral Pafta (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu).....20
Şekil 3.16	Floransa Tarihi Kent Merkezindeki Başlıca Bölgeler [11].....33
Şekil 3.17	Floransa'nın Tarihsel Gelişimi [11].....34
Şekil 3.18	Piazza SS Annunziata, Firenze [1].....35
Şekil 3.19	Santa Maria del Fiore Katedrali ve Meydanı, Floransa [1].....36
Şekil 3.20	Santa Croce Meydanı, Floransa [1].....37
Şekil 3.21	Floransa, Via Roma'dan Bir Görünüm.....38
Şekil 3.22	Kevin Lynch'e Göre Kenti İmgeleyen Beş Ana Öge (Lynch, K. ; The Image of the City, 1960).....39

Şekil 3.23	Floransa Bağlantı Yollarından Viale Lavagnini ve Viale Strozzi'ye Ait Görünüşler(1).....	40
Şekil 3.24	Arno Nehri Üzerindeki Köprülere Ait Bir Görünüş (1).....	41
Şekil 3.25	Floransa Tarihi Kent Merkezi Bağlantı Yolları (18).....	42
Şekil 3.26	Demiryolu ve Önemli Yolları Gösteren Floransa Haritası (1).....	42
Şekil 3.27	Floransa Tarihi Kent Planı.....	43
Şekil 3.28	Floransa Topografik Haritası [12].....	44
Şekil 3.29	Floransa Tarihi Kent Surları [13].....	45
Şekil 3.30	Floransa Antik Kent Surları.....	46
Şekil 3.31	Arno Nehri [1].....	47
Şekil 3.32	Floransa Kenti Genel Görünümü [1].....	48
Şekil 3.33	Piazza della Signoria.....	49
Şekil 3.34	Santa Croce Kilisesine ve Palazzo Vecchio'ya Ait Görünümler.....	50
Şekil 3.35	Floransa'daki Resmi Bölgeler [1].....	51
Şekil 3.36	Floransa Tarihi Kent Merkezindeki Başlıca Bölgeler [1].....	51
Şekil 3.37	Floransa, Via Cavour'dan Bir Görünüm.....	52
Şekil 3.38	Pencere örnekleri, Floransa.....	72
Şekil 3.39	Kapı örnekleri, Floransa.....	73
Şekil 3.40	Süsleme örnekleri, Floransa.....	74
Şekil 3.41	Malzeme örnekleri, Floransa.....	75
Şekil 3.42	Via Ricasoli ve Via degli Alfani'ye ait sokak siluetleri, Floransa.....	76
Şekil 3.43	Via dei Servi ve della Piazza S.S. Annunziata'ya ait sokak siluetleri, Floransa.....	77
Şekil 3.44	Via Cesare Battisti'ye ait sokak silueti, Floransa.....	78
Şekil 3.45	Via Ricasoli ve Via degli Alfani'ye ait renkli sokak siluetleri, Floransa.....	79
Şekil 3.46	Via dei Servi ve della Piazza S.S. Annunziata'ya ait renkli sokak siluetleri, Floransa.....	80
Şekil 3.47	Via Cesare Battisti'ye ait renkli sokak silueti, Floransa.....	81
Şekil 3.48	Kauffer Haritası, 1776 (Goodwin, G. ; A History of Ottoman Architecture, Thames and Hudson Ltd., London, 1992).....	82
Şekil 3.49	Tarihî Yarımada'nın Bizans Dönemindeki Hâli [1].....	83
Şekil 3.50	İstanbul Haritası, Nicolas de Fer,1696.....	84
Şekil 3.51	Piri Reis'in İstanbul Haritası, Kitab-ı Bahriye [1].....	85
Şekil 3.52	İstanbul Haritası,1450(Historical Atlas by W.R.Shepherd,1923, Texas Üniversitesi).....	86
Şekil 3.53	İstanbul Haritası, S. Munster, 1550.....	88

Şekil 3.54	İstanbul Haritası, Braun & Hogenberg, 1572.....	88
Şekil 3.55	İstanbul Haritası, S. Pinargenti, 1573.....	89
Şekil 3.56	İstanbul Haritası, Jaspar Isac, 1654 öncesi.....	90
Şekil 3.57	İstanbul Haritası,F. Kauffer ve I.B. Lechevalier,1807.....	91
Şekil 3.58	Eminönü ve Çevresi, İstanbul.....	101
Şekil 3.59	Yeni Cami, İstanbul.....	101
Şekil 3.60	Sultanahmet ile Atmeydanı Sınırları (Yorum: Ş.E. Tayşi, 2006).....	102
Şekil 3.61	Ayasofya Müzesi ve Sultanahmet Cami, (Thomas Allom,19 yy.).....	103
Şekil 3.62	Ayasofya Müzesi'ne Ait Eski Bir Görünüm.....	103
Şekil 3.63	Ayasofya Müzesine Ait Eski Bir Görünüm.....	104
Şekil 3.64	Sultanahmet Meydanı'ndan Bir Görünüm.....	105
Şekil 3.65	Eski Beyazıt Meydanı'na Ait Eski Bir Görünüm.....	105
Şekil 3.66	Beyazıt Meydanı, İstanbul (Ş.E. Tayşi, 2006).....	106
Şekil 3.67	Beyazıt Meydanı, İstanbul [12].....	107
Şekil 3.68	Pervititch Haritası'nda Çemberlitaş Meydanı.....	107
Şekil 3.69	Beyazıt Camii-Ayasofya- Topkapı Sarayı Arasındaki Törenselle Aks (Çelik,1986).....	108
Şekil 3.70	Süleymaniye Meydanı, İstanbul (Ş.E. Tayşi, 2006).....	108
Şekil 3.71	Prost Planı (1936) Kaynak: Atatürk Kitaplığı.....	110
Şekil 3.72	Yeni Cami'nin Minaresinden Galat köprüsü ve Düğüm Noktasına Ait Bir Görünüm (1).....	111
Şekil 3.73	Tarihi Kent Surları, İstanbul.....	112
Şekil 3.74	Tarihi İstanbul Surları ve İstanbul Topoğrafyasını Gösteren Harita (1).....	113
Şekil 3.75	Topkapı Sarayına Ait Görünüş (1)	114
Şekil 3.76	Mısır Çarşısına Ait Bir Görünüm (1).....	115
Şekil 3.77	Archimedes Projesi İstanbul Tarihi Yarımada Rehberi Kapak Resmi.....	116
Şekil 3.78	Pencere örnekleri, Süleymaniye.....	131
Şekil 3.79	Kapı örnekleri, Süleymaniye.....	132
Şekil 3.80	Süsleme örnekleri, Süleymaniye.....	133
Şekil 3.81	Malzeme örnekleri, Süleymaniye.....	134
Şekil 3.82	Ayrancı Sokak silueti, Süleymaniye.....	135
Şekil 3.83	Hoca Gıyasettin Sokak silueti, Süleymaniye.....	136
Şekil 3.84	Ayrancı Sokak silueti, Süleymaniye.....	137
Şekil 3.85	Namahrem Sokak silueti, Süleymaniye.....	138

Şekil 3.86	Renkli Ayrancı Sokak silueti, Süleymaniye.....	139
Şekil 3.87	Renkli Hoca Gıyasettin Sokak silueti, Süleymaniye.....	140
Şekil 3.88	Renkli Ayrancı Sokak silueti, Süleymaniye.....	141
Şekil 3.89	Renkli Namahrem Sokak silueti, Süleymaniye.....	142
Şekil 4.1	Floransa’da seçilen çalışma adasının üç boyutlu görünümü.....	143
Şekil 4.2	Tarihi Yarımada, 496 numaralı adanın üç boyutlu görünüm.....	144
Şekil 4.3	Floransa, Via dei Servi ve Piazza della S.S. Annunziata Silueti.....	144
Şekil 4.4	Tarihi Yarımada, Ayrancı Sokak Silueti.....	145
Şekil 4.5	Floransa’da Seçilen Çalışma Alanı.....	146
Şekil 4.6	Floransa’da Seçilen Çalışma Alanı.....	146
Şekil 4.7	Floransa, Galleria dell’Accademia’ya ait planlar.....	147
Şekil 4.8	Tarihi Yarımada’da Seçilen Çalışma Alanı.....	147
Şekil 4.9	Tarihi Yarımada,Süleymaniye, 496 ada 11 numaralı parsele ait planlar ve görünüşler (Uysal, Ö. N., 2007).....	148
Şekil 4.10	Tarihi Yarımada,Süleymaniye, 496 ada 12-13 numaralı parsellere ait planlar ve görünüşler (Uysal, Ö. N., 2007).....	149
Şekil 4.11	Floransa’daki 2 numaralı yapıya ait söve tekrarları.....	150
Şekil 4.12	Floransa’daki 13 numaralı yapının cephesinde bulunan gömme sütunlar.....	150
Şekil 4.13	Floransa ve Tarihi Yarımada’daki çalışma alanları.....	151
Şekil 4.14	Floransa’da Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örneği.....	152
Şekil 4.15	Floransa’da Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örneği.....	152
Şekil 4.16	Tarihi Yarımada Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örneği.....	152
Şekil 4.17	Tarihi Yarımada Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örneği.....	152
Şekil 4.18	Tarihi Yarımada’da Seçilen Bölgede Bulunan Metruk Bina Örneği.....	153
Şekil 4.19	Tarihi Yarımada’da Seçilen Bölgede Bulunan Metruk Bina Örneği.....	153
Şekil 4.20	Restorasyon Öncesi Ayrancı Sokak’tan Görünüm (9).....	154
Şekil 4.21	Restorasyon Öncesi Ayrancı Sokak’tan Görünüm (9).....	154
Şekil 4.22	Floransa Galleria dell’Accademia’ya Ait Cephe.....	154
Şekil 4.23	Ahşap dış cephe kaplamasına ait kesit ve tuğla cephe kaplamasına sahip yapı örneği (Allen, 1999).....	155
Şekil 4.24	Cephelerde pietra serena birleşimleri[8].....	155
	Floransa, Tip. Barbèra, 1913 (Comune di Firenze, in Stradario Storico e amministrativo della Città e del Comune di Firenze).....	164
	Francesco Magnelli tarafından tasarlanmış ve Cosimo Zocchi tarafından uygulanmış 1783 yılına ait kent planı [11].....	165
	Floransa kent planı, 1690 [11].....	166

Ferdinando Ruggieri tarafından tasarlanmış Floransa kent planı, 1731,[11].....	167
Floransa kent planı, 1779 [11].....	168
Giuseppe Pozzi tarafından tasarlanmış Floransa kent planı, 1855,[11].....	169
Floransa kent planı, 1937, Istituto Geografico Militare,[11].....	170
Floransa kent planı, 1594-1624, [11].....	171
Floransa kent planı, 1865-1870, [11].....	172
Floransa tarihi kent merkezindeki önemli sokaklar, 1913, [11].....	173
Floransa haritası ve genel kent görünümü, 1837, [11].....	174
Plan d'ensemble de la ville de Constantinople,1922.....	175
Plan d'ensemble de la ville de Constantinople,1922.....	176

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1	Floransa 2007-2008 Yılları Aylara Göre Yerli Ve Yabancı Turist Sayısı[10]....	27
Tablo 3.2	Floransa, Şubat 2010 Dönemi Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı[10].....	28
Tablo 3.3	Floransa, Şubat 2010 Dönemi Yaş Aralığına Göre Nüfus Dağılımı [10].....	29
Tablo 3.4	Floransa, Şubat 2010 Dönemi Yabancı Uyruklu Nüfusu Gösteren Tablo [10]...	29
Tablo 3.5	Floransa, Ekim-Aralık, 2008 dönemi Mesleklere Göre Nüfus Dağılımı [10]....	30
Tablo 3.6	Floransa, Ekim-Aralık, 2008 Dönemi Eğitim Durumuna Göre Nüfus Dağılımı [10]	30
Tablo 3.7	1999-2008 Yılları Arası Floransa'daki Aktif Girişimler ve Varyasyon % (Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica, Comune di Firenze).....	31
Tablo 3.8	1999-2008 Yılları Arası Floransa'daki Aktif Girişim Sektörlerinin Niteliği (Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica, Comune di Firenze).....	32
Tablo 3.9	Floransa Bölgelere Göre Alan, Nüfus Bilgilerini Gösteren Tablo [1].....	52
Tablo 3.10	Floransa 1-2-15-16 numaralı yapılara ait analiz tablosu.....	54
Tablo 3.11	Floransa 3 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	58
Tablo 3.12	Floransa 4 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	59
Tablo 3.13	Floransa 5 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	60
Tablo 3.14	Floransa 6 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	61
Tablo 3.15	Floransa 7 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	62
Tablo 3.16	Floransa 8 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	64
Tablo 3.17	Floransa 9 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	65
Tablo 3.18	Floransa 10 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	66
Tablo 3.19	Floransa 11 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	67
Tablo 3.20	Floransa 12 numaralı yapıya ait analiz tablosu.....	68
Tablo 3.21	Floransa 13-14 numaralı yapılara ait analiz tablosu.....	70
Tablo 3.22	İstanbul Turizm İstatistikleri, İstanbul'a Gelen Yabancı Sayıları 2010 (Ocak – Mayıs) (17).....	93
Tablo 3.23	İstanbul Fatih, 2009 Yılı Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu).....	94
Tablo 3.24	İstanbul Fatih, 2009 Yılı Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu).....	95
Tablo 3.25	İstanbul Fatih, 2009 Yılı Eğitim Durumuna Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu).....	96
Tablo 3.26	Türkiye ve İstanbul İçin Turizm Gelirleri(Turizm Bakanlığı).....	97

Tablo 3.27	2008 Yılı İşgücünün Sektör Bazında Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu)....	97
Tablo 3.28	Süleymaniye, 1 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	118
Tablo 3.29	Süleymaniye, 3 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	119
Tablo 3.30	Süleymaniye, 4 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	120
Tablo 3.31	Süleymaniye, 5 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	121
Tablo 3.32	Süleymaniye, 6 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	122
Tablo 3.33	Süleymaniye, 7 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	123
Tablo 3.34	Süleymaniye, 8 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	124
Tablo 3.35	Süleymaniye, 9 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	125
Tablo 3.36	Süleymaniye, 10 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	126
Tablo 3.37	Süleymaniye, 11 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	127
Tablo 3.38	Süleymaniye, 12 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	128
Tablo 3.39	Süleymaniye, 13 no'lu parsel ait analiz tablosu.....	129
Tablo 3.40	Süleymaniye, 15-16 no'lu parsellere ait analiz tablosu.....	130
Tablo 4.1	Floransa ve Tarihi Yarımada karşılaştırmalı analiz tablosu.....	156
Tablo 4.2	Floransa ve Tarihi Yarımada karşılaştırmalı analiz tablosu.....	157

ÖNSÖZ

Çalışmamda danışmanım olan değerli hocam Doç. Dr. İbrahim Başak Dağgülü'ne teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bilgilerinden istifade ettiğim sayın Prof. Dr. İlhan Altan'a bana vakit ayırdığı için teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarım sırasında maddi ve manevi her türlü yardımı benden esirgemeyen başta babam Halil Karakurt, annem Oya Karakurt ve kardeşim Ebru Karakurt olmak üzere aileme, çalışmamda emeği geçen tüm Hocalarıma ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Ağustos, 2010

Dilara Karakurt

ÖZET

‘Floransa Ve İstanbul’da Sokak Cepheleri Ve Mekânlarının Karşılaştırmalı Analizi’ olarak belirlenen yüksek lisans tezinde, iki farklı coğrafyaya ve kültüre ait kentsel mekanların incelenip, değerlendirilmesi ve daha sonra yapılabilecek çalışmalara kaynak olması amaçlanmıştır.

Toplam beş bölümden oluşan tezin giriş bölümünde ulaşılmak istenen amaç, tezin kapsamı ve araştırma yöntemleri belirtilmiştir.

İkinci bölümde, mimari kimlik ve kültür ilişkisi incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, bölgelerin seçim nedenleri belirtilmiştir. Floransa ve Tarihi Yarımada kültürel kimlik, tarihi kent dokusu, turizmin kent üzerindeki etkisi, kentsel açık mekânlar, imaj öğeleri bakımından incelenmiş, ayrıca her bir yapı, hazırlanan tablolar ve renklendirilmiş rölöve çalışmaları ile analiz edilmiştir.

Dördüncü bölümde ise elde edilen veriler doğrultusunda, Floransa ve İstanbul’da sokak cepheleri ve mekânları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Farklı kültürlerde biçimlenmiş olan örnekler arasındaki benzerlikler ve farklılıkları belirlenmiştir.

Son bölümde ise tez çalışmasının genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kültür, kimlik, cephe, kentsel mekân, Floransa, Süleymaniye,

ABSTRACT

In this thesis that is specified As ‘The comparative analysis of street views and spaces in Florence and Istanbul’, it’s aimed to comparatively analyze two different public spaces which are belonged to two different geographies and cultures and become a source for future researches.

In the introduction of the thesis that consists of five chapters, the aim and content of the thesis and research methods are defined.

In the second chapter, the relation between the architectural identity and the culture is examined.

In the third chapter, reasons for the selection for the areas are explained. Florence and Istanbul(Historical Peninsula) are analyzed according to the cultural and architectural identity, the historical urban fabric, effects of the tourism on the city, public areas, Lynch’s five image elements of the city, additionally, all buildings on selected areas are analyzed separately by tables and colored reliefs.

In the fourth chapter, street views and spaces in Florence and Istanbul are comparatively analyzed. Similarities and differences are established between Buildings which formed in different cultures

In the last chapter, the thesis is analyzed generally.

Key words: Culture, identity, façade, urban spaces, Florence, Süleymaniye

1. GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı

Bu çalışma, bulundukları tarihi dokuyu iyi bir şekilde temsil eden farklı kültürlerdeki farklı mimari kimliğe sahip yapı örneklerine ait sokak cepheleri ve mekânlarının analizi ve verilerin karşılaştırılmasını amaçlamaktadır.

Çalışma kapsamında, öncelikle konu ile ilgili kavramlara değinilmiş, daha sonra seçilen bölgelerin seçim nedenleri üzerinde durulmuştur. Sokak cephelerini ve mekanlarını etkileyebilecek faktörler incelenerek biçimlenişlerde bir neden sonuç ilişkisi kurulmuştur.

Çalışma alanı olarak; Floransa'da Galleria dell'Accademia ve Güzel Sanatlar Akademisi'nin yer aldığı yapı adası ve İstanbul, Süleymaniye'de ise KUDEP tarafından yenileme çalışmalarının yürütüldüğü 496 numaralı yapı adası seçilmiştir. Hem Floransa hem de Tarihi Yarımada'da belirlenen alanlarda bulunan tüm yapılar için cephe karakteristiğinin bir tahlili olarak tanımlayabileceğimiz tablolar hazırlanmıştır. Bu tablolarda yapılar, cephe bileşenleri, yapı elemanları, renk, malzeme, doku, fiziksel durum, çevre yapılara uyum açısından değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak yapılan analizlerden elde edilen veriler seçilen örneklerin karşılaştırılmasında kullanılmış ve yapılara ait sokak cepheleri ve mekânlarının farkları ve benzerlikleri tespit edilmiştir.

1.2 Çalışma Yöntemi

Tez çalışmasında öncelikle konuyla ilgili önceden yapılmış araştırmalar incelenmiş ve çalışma için bir zemin oluşturulmuştur. Bunun için, kitaplardan, dergilerden, makalelerden, projelerden ve bilimsel araştırmalardan faydalanılmıştır. Karşılaştırmalı analizleri yapılan her iki örneğin çizimleri yapılmış ve seçilen her yapı için kütle, renk ve cephe elemanları gibi öğelerin incelendiği tablolar oluşturulmuştur.

Rölöve çalışmalarında ve tablolar oluşturulurken, Tarihi Yarımada'daki çalışma için IV No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün arşivindeki dokümanlardan, Floransa'daki çalışma alanı içinde Università degli Studi di Firenze, Mimarlık Fakültesi, Prof. G. Centauro'nun yürütücüsü olduğu Restauro Urbano 2008 yılı ders notlarından faydalanılmıştır. Sonuç olarak tez çalışması, literatür taraması ve alan çalışması doğrultusunda elde edilen verilerin yorumlanmasıyla şekillenmektedir.

2. MİMARİ KİMLİK - KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Fiziksel özellikleri bakımından doğaya uyum sağlayamayan insanoğlu, atmosferik olaylar ve vahşi hayvanlar gibi her türlü yaşamını zorlaştıran olumsuz etkenlere karşı korunabilmek amacıyla yapay ortamlar-mekânlar oluşturulmuştur. Basit mekan oluşumlarıyla başlayan bu süreç yerleşik hayata geçişle gelişmeye ve değişmeye başlamıştır. İnsanların birlikte yaşamaya başlaması yeni işlevleri ve ihtiyaçları ortaya çıkarmış, barınma ihtiyacını karşılamak için oluşturulan barınaklar ilkel konutlara dönüşmüştür. Diğer ihtiyaçlar için toplumdaki işlevsel örgütlenme sonucu farklı yapı fonksiyonları ortaya çıkmıştır. Tarihsel süreçte toplumdaki değişime ve gelişmeye paralel mimarlıkta da değişim ve gelişim gözlenmiştir (Akçay,2006).

Birçok bilim dalında olduğu gibi mimaride de kültür kavramı oldukça önemli bir unsurdur. Mimari ürünlerin insanoğlunun yaratmış olduğu kültürel değerler olduğu ve kültür kavramının, mimari bir ürünün oluşumunu doğrudan etkileyen bir unsur olduğu gerçeği doğrultusunda, mimari tasarım süreci sonunda ortaya çıkan yapıların değerlendirilmesi bu kavramdan ayrı olarak düşünülemez. Mimari kimlik incelenirken, kültür ve kültürün oluşmasında etkili olan unsurlarında incelenmesi gerekmektedir.

2.1 Mimari Kimlik

Mimarlık veya mimari, binaları ve diğer fiziki yapıları tasarlama ve kurma sanatı ve bilimidir. İnsanların yaşamasını kolaylaştırmak ve barınma, dinlenme, çalışma, eğlenme gibi eylemlerini sürdürebilmelerini sağlamak üzere gerekli mekânları, işlevsel gereksinimleri ekonomik ve teknik olanaklarla bağdaştırarak estetik yaratıcılıkla inşa etme sanatı; başka bir tanımlamayla, yapıları ve fiziksel çevreyi uygun ölçülerde tasarlama ve inşa etme sanat ve bilimidir. İnsan barınmak için yaşamak ve doğa şartlarından korunmak için bir mekan ihtiyacı duyar ve bu mekanı kendine özgü kültürel, fonksiyonel, teknik ve farklı zevklerde yaratır [1].

Mimarlık, deneyimlerle oluşmuş davranışları yöneten, ifadelendiren ve şekillendiren işaretler sistemidir. Mimari işaretler, nesnenin kavranmasını sağlayan, işleviyle bütünleşmiş ve işlevini anlamlı kılan bütünlüklerdir. Diğer yandan mimarlık ekonomik, teknik ve mekanik kesinliklerle yaşam tarzını, değerlerini, kullanıcısının gereksinimlerini tanımlayan(gösteren) formsal bir tanımlama (gösterge) olarak da açıklanabilmektedir. Mimari ürünün, kimlikli olabilmesinin koşulu, bulunduğu coğrafyaya ait olabilmesiyle başlar. Aitlikle anlatılmak istenen, ‘yer’li ve ‘zaman’lı olabilmektir (Özgen, 2003).

Yukarıda yapılan mimarlık tanımlarına bakıldığında, mimari bir ürünün oluşumunda içinde bulunduğu çevrenin ve kültürün oldukça önemli olduğu görülmektedir. Daha geniş bir ölçekten bakıldığında mevcut kent kimliği ve kültürel kimlikten izler taşır. Bu durumda mimari ürünü anlamak için bu kavramları incelemek gerekir.

Kimlik ve kişilik kavramları çoğu yerde eş anlamlı kullanılabildiği gibi, farklılıkları mutlaka vurgulanmalıdır. Kimlikte esas olarak dışa karşı yansıtılan bir cephe, bir tür tutum söz konusudur. Kimlik, daha ziyade topluma dönük sosyal bir veçhedir. Kişilik ise iç dünya ile ilgili psikolojik bir veçhedir. Kişilikte, benliği meydana getiren temel öğeler esastır. Kimlik, bir tür planlanmış davranış veya yüklenilmiş rol olduğundan, alternatiflerden bir diğeri tercih edilebilir, herhangi bir sosyal durumda bir başka kimlik sergilenebilir. Kişilik ise psikolojik bir hal olduğundan iradi olarak bir diğeri alternatif ile kolaylıkla değiştirilemez [2].

Beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları birey ve toplumdur. Bireyin kimliği yaşadığı çevre içinde olgunlaşır. Bireyin kendi geçmişiyle ilgili bilinçli- bilinçsiz tüm algıları, bilgileri, birikim ve deneyimleri, düşünceleri, davranışları, gelecek ile ilgili beklenti ve tahminleri, gereksinim ve istekleri ayrıca içinde yaşadığı topluluğun adet, gelenek, inanç ve beklentileri kimliğini biçimlendirir. Bireysel kimlik grup ve toplum kimliğini oluşturur. Bunlara bağlı olarak, beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları, demografik yapı (nüfus büyüklüğü, yapısı, yoğunluğu, yaş grupları...), kurumsal yapı (politik, yönetsel, hukuksal, ekonomik...) ve kültürel yapıya yönelik alt elemanlardan oluşur (Önem ve Kılınçarslan, 2005 (Ocakçı, 1994'ten aktaran)).

Farklı alanlarda karşımıza çıkan kimlik kavramı konu içerisinde kent kimliği, kültürel kimlik ve mimari kimlik gibi alt başlıklar altında incelenecektir. Bu kavramlar birbirine güçlü bir şekilde bağlıdır ve birindeki değişiklik bir diğeri ve bütünü etkiler.

Kent kimliği; kent imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve bilimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür (Çöl, 1998).

Bu kavram oldukça karmaşık etkenler sonucu oluşmuş olsa da bütüne bakıldığında anlamlı bir sonuç elde edilir. Lynch kente, yaşayanlarının psikolojik öneminin düzenleme strüktürünün bütününe içeren bir sistem olarak bakar. Her bireyin; kendi çevresine ait yolların, sınırların, bölgelerin, düğümlerin bulunduğu, fiziksel ve psikolojik yönlendirmeyi sağlayan 'zihin haritası' olduğunu belirtir. Bu imaj öğeleri sayesinde kent daha anlaşılır hale gelir.

Kültürel kimlik; bir insanın, yerel, bölgesel, ulusal topluluğuyla ve bu topluluğu belirleyen ahlaki ve estetik değerler ve dille kendiliğinden özdeşleşmesi, bu topluluğun tarihine, geleneklerine, törelerine ve yaşam tarzlarına sahip çıkma biçimidir (Mimarlar Odası,1990).

Kültürel kimlik kavramı daha iyi anlamak için kültür kavramını ve onu etkileyen unsurları incelemek gerekmektedir. Bireylerin ait oldukları toplumun sahip olduğu kimlik, kültürel değerlere bağlı olarak değişmektedir. Bu ilişki neticesinde toplumsal kimlik veya kültürel kimlik benzer anlamlarda kullanılmaktadır (Akçay,2006).

Toplumun ve bireyin sosyal ve kültürel yapısı mimarlığın oluşumunu etkilemektedir ve özünde bu değerleri taşımaktadır. Mimarlık bu anlamda bir toplumun kültürel mirasıdır. Mimarlığın bütün özelliklerini anlatan kavram ‘‘mimari kimlik’’tir (Akçay,2006).

Mimari kimlik bir yapının sahip olduğu tüm unsurları içermektedir. Bu unsurlar içinde yapının tarzı, cephe dili, anlamı, verdiği mesaj gibi soyut kavramlar olduğu gibi cephe elemanlarının biçimlenişleri, kullanılan malzeme, renk, yapım sistemi, mekan oluşumları gibi somut kavramlarda yer almaktadır.

Mimari kimlik, şekillenmiş toplumsal değerlerden oluşan bir dildir ve her toplumda özgün linguistik bir yapısı vardır. Semantik ve semiyolojik analizlerle, kültürel form olarak mimarlığın, hangi linguistik yapıya sahip olduğu incelenebilir. Yapısal inceleme, mimari dilin gelişimini ve oluşumunu açıklayacaktır. Konuştuğumuz dilde olduğu gibi, mimari dilde de oyunlar, yan anlamlar söz konusudur. Her kelimenin olduğu gibi her formun da bir yan anlamı olabilir. Dili tanımak, ürüne yan anlamlar yüklememizi sağlar (Özgen, 2003).

Kentsel ve mimari kimlik oluşumu ve kent değişimi kent planlama kararları, koruma kararları ve uygulamaları ile doğrudan bağlantılıdır. Kentsel ve mimari kimliğin zaman içinde değişmesi doğaldır. Ancak değişimin ölçüsü kentin genel karakterini değiştirmeye başladığında önemli sorunların varlığından söz edilebilir (Hacıhasanoğlu, 1995).

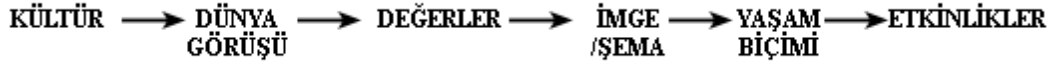
2.2 Mimarlık Ürünü Üzerinde Belirleyici Bir Unsur Olarak Mimari Kimlik ve Kültür İlişkisi

Kültür farklı anlamları olan ve farklı tanımlamaları yapılan bir terimdir. Parekh, kültürü inanç ve alışkanlık sistemi olarak kullanmıştır. Kültür, tarihsel olarak yaratılmış bir anlam ve değer sistemidir, bir başka deyişle bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemidir (Parekh, 2002).

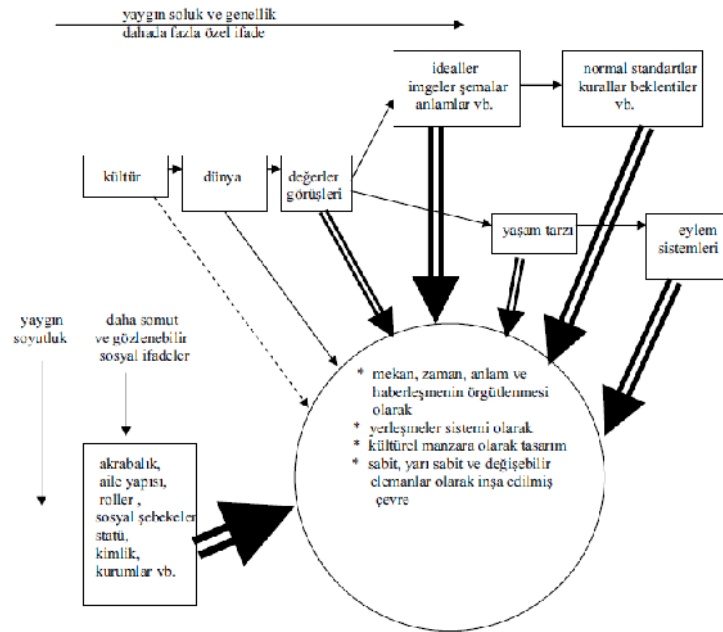
Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise, kültür (ekin, eski dilde hars) kavramının tanımı şu şekildedir:

"Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü" [3].

Şekil 2.1 Rapoport'un Dünya Görüşü-Etkinlikler İlişkisi Modeli (Rapoport, 1977)

Sosyolojik olarak, kültür bizi saran, insanlardan öğrendiğimiz toplumsal mirastır. Kültürün oluşmasında ikili bir süreç vardır; birinci süreçte insan pasif ve alıcı konumdadır. Belli bir coğrafi çevrede yaşıyor, beslenme ve barınma ihtiyaçlarını orada gideriyordur. Doğayla kurulan bu öncül ilişki, yani ihtiyaçları doğrultusunda edindiği bilgi, dili, davranışları ve maddi üretim ve tüketim aletleri kültürün yaratılmasında birinci aşama olarak karşımıza çıkar. İkinci aşamada ise insan alıcı konumdan çıkar ve üretmeye başlar; yani yaşadığı çevreye etkin ve aktif bir güç olarak katılır. Bu süreç ilk aletlerin yaratılmasıyla sınırlı olarak başlayıp Neolitik Çağ'la birlikte hız kazanmıştır. Kültür birikimle birlikte ivmesi artan bir toplumsal yapı bileşenidir. Giderek her nesil miras aldığı kültüre maddi ve manevi bir katkı yapar ve onu kendinden sonrakilere miras bırakır [1].

Şekil 2.2 Rapoport(2004) 'un Kültürün İfadelerini İnşa Edilmiş Çevreye Bağlayan İki Ayrı Parçalanma İşlemini Bir Arada Gösteren Diyagramı (Akçay, 2006)

İnsan-insan ile insan-kültür ve kültür-kültür varlıkları arasındaki ilişkiler, etkileşimler, başı ve sonu kesin belli olmayan, fakat başlangıç ve sonuçları çok önemli ve anlamlı görünen süreçler (Osm. yol-yordam, vetire) içinde gerçekleşir. Hemen tümü kültür sözünden veya kavramından türetilen bu süreçlerin çok sayıda eşitleri varsa da, burada, en önemli üçü, sırasıyla, kültürleme, kültürlenme ve kültürleşme üzerinde durulmaktadır (Güvenç,1996).

Rapoport' göre insan-çevre ilişkilerinde kültürün birbirini tamamlayan üç bütünsel bakış açısıyla tanımlanmıştır. Kültür birincisine göre tipik bir grubun yaşam şekli, ikincisine göre sembolik kodlardan oluşan bilişsel şemalar, semboller ve anlamlar sistemi; üçüncüsü ise kültürün ekolojik ve kaynaklarla ilgili olarak hayatta kalmak için uyum sağlama stratejik seti olduğunu savunan bakış açısıdır. Rapoport aynı zamanda geniş kapsamlı ele aldığı kültürü bileşenlere ayırmış, kültür ve insan davranışları arasındaki ilişkiyi, dünya görüşü, inanışlar, değerler, imge ya da yaşam biçimleri ve şemalar, eylemler zinciri olarak soyuttan somuta giden bir süreci açıklamıştır. (Rapoport 1969)

Gür ise aynı coğrafi koşullara karşın uzun süre başa çıkma uğraşımı vermiş, tutarlı, dengeli, bütünlük arz eden, ortak değerleri, sanat, zanaat, beceri ve alışkanlıkları olan ve bunları çeşitli mekanizmalarla nesilden nesile aktarmış insan topluluklarından kısaca kültür diye tanımlamıştır (Gür,2000).

Rapoport(2004), tasarımın kültüre cevap vermesi, başka bir deyişle “kültüre özgü” olması gerekliliğinin üzerinde durmuştur. Çalışmalarında özellikle konut tasarımlarında farklı kültürel gruplar için farklı tasarım örneklemeleriyle açıklamaktadır (Akçay,2006).

3. GÜÇLÜ BİR MİMARİ KİMLİK VE KÜLTÜREL BİRİKİM SAHİBİ OLAN İKİ KENT: FLORANSA VE İSTANBUL

Bu bölümde, kısa bir dönem, eski İtalya Krallığı'na da başkentlik yapmış, İtalyan Rönesans'ının doğum yeri olarak bilinen Floransa ile Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmış, iki kıtayı birbirine bağlayan dünyanın en eski şehirlerinden biri olan İstanbul gibi ikisi de kültürel anlamda geniş bir birikime sahip iki şehir incelenecektir.

Çalışmanın bu bölümünde seçilen alanlarının yer aldığı iki kent olan Floransa ve İstanbul üzerine kısa bir bilgilendirmenin ardından çalışma alanlarının kent içindeki yeri, önemi, tarihi merkezlerle bağlantıları, bağlantıları... vb. incelenmiştir. Böylelikle, yer aldıkları coğrafya ve kent içinde incelenen bu alanlar üzerine yapılan analizler de daha anlaşılır olup, bir neden-sonuç ilişkisi kurma olanağı sağlanmış olacaktır.

Çalışma alanlarının sadece yakın çevresi incelenip yapı analizlerinin yapılması önemli noktaların gözden kaçmasına neden olabilmektedir. Bunun için seçilen alanlar, hem büyük ölçekte hem de tarihsel süreç içerisinde incelenip geçirdikleri değişimler dikkate alınmalıdır. Bunun için tarihi haritalar ve fotoğraflardan da yararlanılarak önemli odaklar ile sokakların görsel ya da dolaylı iletişimi incelenmiştir.

Global olarak da büyük bir anlam ifade eden iki şehir olan Floransa ve İstanbul için mimariyi etkileyebilecek olan öğeler üzerine daha kapsamlı bir çalışma ayrıca yapılmıştır (bkz. Bölüm 3.2 ve 3.3).

3.1 Tarihi Kent Dokusunda Seçilen Bölgeler ve Seçim Nedenleri

Floransa:

Floransa (Firenze), Kuzey İtalya'daki Toskana bölgesinin başkentidir. Kurulduğu zaman adı Florentia olan şehir, kısa bir dönem, eski İtalya Krallığı'na da başkentlik yapmıştır. Şehir, içinden geçen Arno Nehri çevresinde kurulmuştur [1].

Şekil 3.1 Floransa'nın İtalya'daki ve Toskana Bölgesindeki Yeri

Floransa'da, Via Ricasoli, Piazza San Marco, Via Cezare Battisti, Piazza della SS. Annunziata, Via delgi Alfani ve Via dei Servi sokak ve meydanlarla çevrili olan yapı adası proje alanı olarak seçilmiştir. Tarihi kent merkezinde yer alan bölgenin seçiminde; görsel olarak kentin kalbi olarak nitelendirebileceğimiz Duomo meydanı ile görsel olarak iletişim içinde olması ve aynı zamanda Floransa açısından önemli odaklar olarak kabul edebileceğimiz yapıların ve meydanların bulunması büyük bir rol oynamıştır.

Via dei Servi, iki önemli meydan olan, Duomo meydanı ile SS. Annunziata meydanını birleştiren Floransa'nın başlıca sokaklarından. Bitişlerde Ferdinando I de' Medici heykeli ve duomo nun kubbesi ile iki tarafın da perspektifini kesiştirir.

Şekil 3.2 Seçilen Bölgenin Floransa Tarihi Kent Merkezindeki Yeri [8]

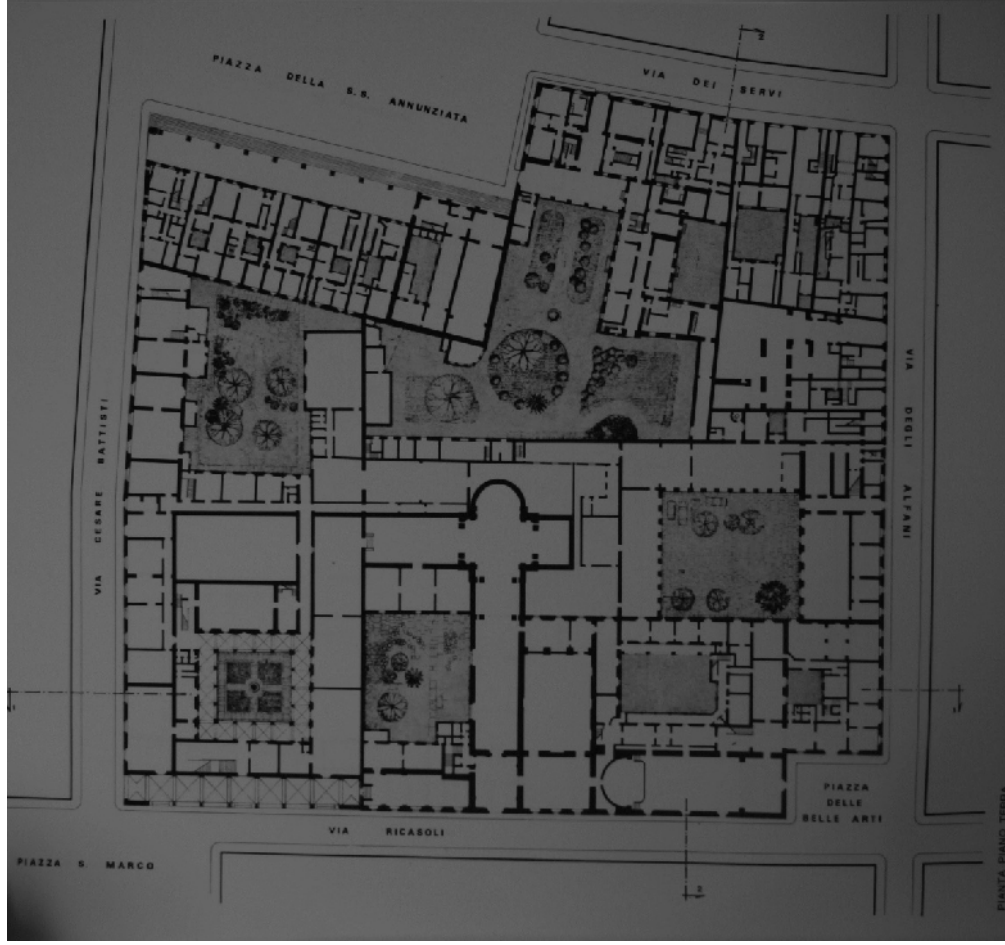
Şekil 3.3 Via dei Servi'den Duomo Meydanı'na Bakış [9]

Via Ricasoli, Duomo meydanı ile San Marco Meydanı gibi Kentin iki önemli meydanını birbirine bağlar. Ayrıca sokak üzerinde bulunan Güzel Sanatlar Akademisi ve Galleria Dell'accademia hem kazandırdıkları yoğunluk hem de taşıdıkları önem açısından bu sokağı kentin başlıca sokaklarından biri yapmaktadır. Bunun yanı sıra, San Marco meydanı ile Duomo'nun çan kulesi arasında direk görsel bir bağlantı söz konusudur. Via Ricasoli ile Via Alfani'nin kesiştiği yer, Luigi Cherubini Konservatuvarı'nın girişinin de bulunduğu küçük bir meydan oluşturur.

Şekil 3.4 Via Ricasoli'den Duomo Meydanı'na Bakış [9]

Via dei Servi'nin sonunda bulunan S.S. Annunziata meydanı Floransa'nın Rönesans mimarisinin önemli örneklerinin de bulunduğu stilistik bir mekandır. Hristiyanlarca 'Beşaret Bayramı' 25 Mart tarihi Floransa'da yılbaşına denk gelmekteydi ve 1528 yılında Gregoryen takvimine geçişten sonra da bu gelenek olduğu gibi kaldı. Bugün meydan, sınırlarını belirleyen Loggia dei Servi, Ospedale delgi Innocenti (Innocenti Hastanesi) ve meydanla aynı adı taşıyan bazilikasıyla kentin önemli açık hava mekanlarından biridir.

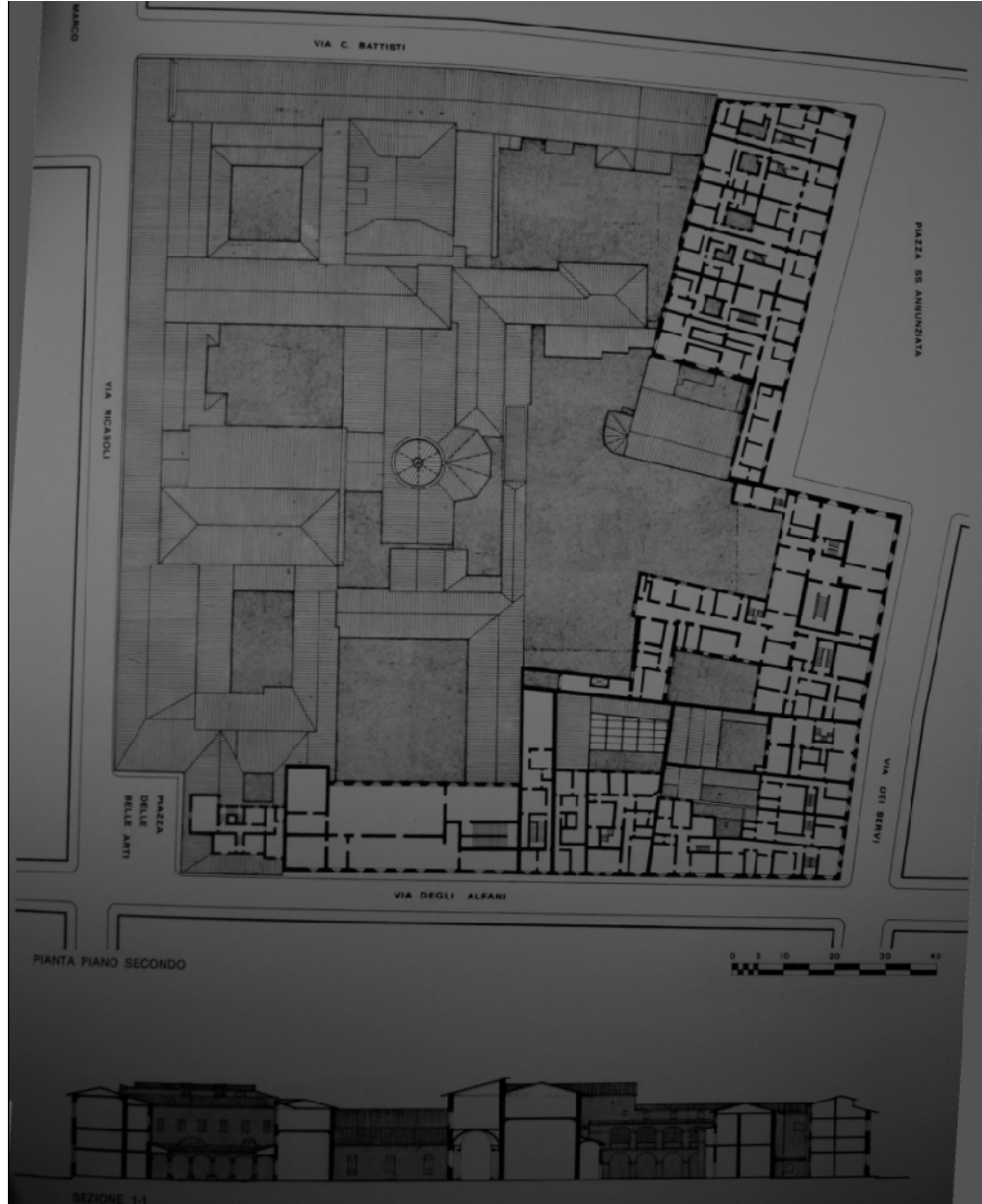

Şekil 3.5 Floransa’da Seçilen Bölgeye Ait Zemin Kat Planlarını Gösteren Çizim [8]

Özellikle Güzel Sanatlar Akademisi ve Galleria dell’Accademia yapı olarak ayrı fonksiyonları olan ama bina içindeki geçişleri, ortak iç bahçe kullanımı ve cephe dili açısından geniş bütün bir cephe olarak okunmaktadır. Ayrıca yapı adasında cephe bakımından farklı binaların bulunması çalışmada çeşitlilik bakımından bir diğer tercih sebebidir.

Kent mimarisinde sıklıkla kullanılan loca yada giriş portikosu çalışma alanında da iki yerde mevcuttur. Bu localardan, Loggia dei servi önünde bulunan ve bir açık hava mekanı olan geniş merdivenlerle sınırlarından birini oluşturduğu Piazza della S.S. Annunziata ile bir bütünlük sağlamıştır.

Şekil 3.6 Floransa’da Seçilen Bölgeye Çatı Planları ve Son Kat Planlarını Gösteren Çizim [8]

Tarihi Yarımada:

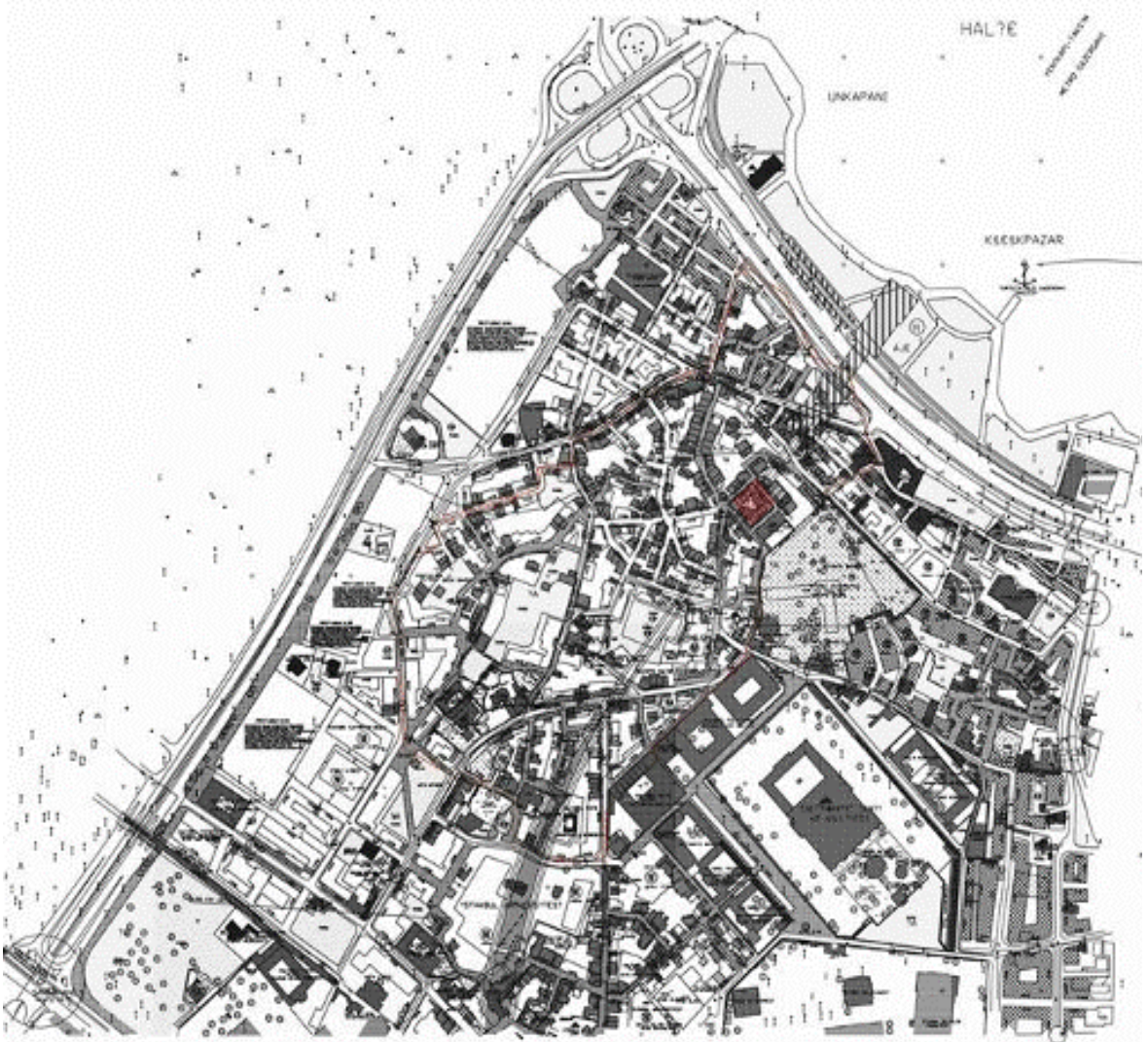
Tarihi Yarımada olarak adlandırılan Eminönü ve Fatih ilçeleri, Çatalca Yarımadası'nın güneydoğu ucunda yer almaktadır. Tarihi Yarımada'nın kuzeyinde Haliç ve Beyoğlu, doğusunda İstanbul Boğazı, güneyinde Marmara Denizi, batısında ise Zeytinburnu, Bayrampaşa ve Eyüp ilçeleri bulunmaktadır (İBB, 2003a).

Şekil 3.7 Tarihi Yarımada ve Komşuları (Fatih Belediyesi, 2007a)

Tarihi Yarımada'da proje alanı olarak seçilen 496 (kare) Ada'nın bulunduğu Süleymaniye Bölgesi adını 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman adına Mimar Sinan tarafından yapılan Süleymaniye Caminden alır. Haliç'e doğru yokuşlarla inilen bir tepeye yayılan Süleymaniye Bölgesi, Şehzade Camii ile başlayıp Atatürk Bulvarı ile sınırlanan diğer taraftan Mese hattı üzerinde devam edip Beyazıt Cami ve Meydanıyla son bulan alandır (Uysal, 2007).

Şekil 3.8 496 No'lu Adanın Süleymaniye Mevcut İmar Planındaki Yeri [5]

Günümüze kadar korunmuş olan birçok külliye, medrese ve camiler yine o döneme aittir . Bunun sonucu olarak Süleymaniye, özellikle 17. yüzyılın ilk çeyreğine kadar ulemaların semti olmuştur. O dönemlerde yapılan bu eserlerle birlikte bu bölgedeki ticari amaçlı birçok dükkân, aynı işlevlerini günümüzde de devam edebilmektedir. Süleymaniye, maalesef 20.yüzyıl başlarından itibaren eski önemini yitirmiştir. Önceleri seçkin ve zengin zümrenin tercih ettiği yer iken, sonraları etrafı yoksul yerleşim alanlarıyla çevrilen bir yer olmuştur. 1950'lere kadar geleneksel bina yapısı korunabilse de zamanla oluşan tahribat ve yangınlar sonucu büyük kısmı yok olmuştur. Bütün bunlara rağmen hala günümüze kadar özelliklerini koruyan birçok sokak ve evler bulunmaktadır. Bugünkü Süleymaniye Semti, Süleymaniye Camisi ve çevresinde bulunan külliyenin bazı yapılarıyla birlikte turizmin öncelik kazandığı tarihi bir semttir. Külliyenin geleneksel özelliği olan medrese eğitimi bugün İstanbul Üniversitesi tarafından yürütülmekte,

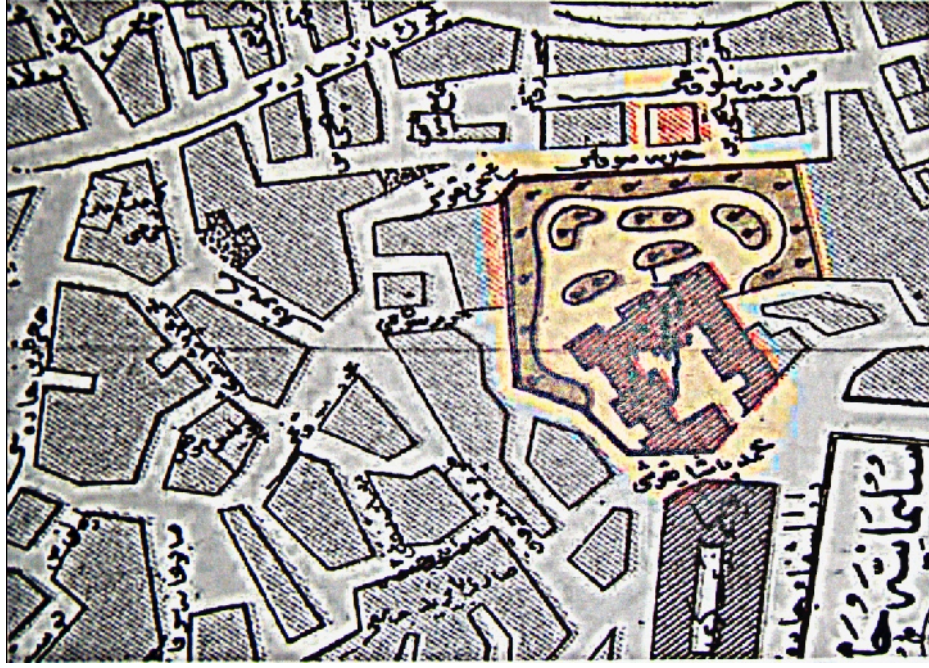
Darüşşifası bugün Süleymaniye Doğumevi, Darüzziyafesi turistlere hizmet veren pahalı lokantalar, Şeyhülislamlık İstanbul Müftülüğü olarak hizmet vermekte, bir bakıma tarihteki işlevini devam ettirmektedir [5].

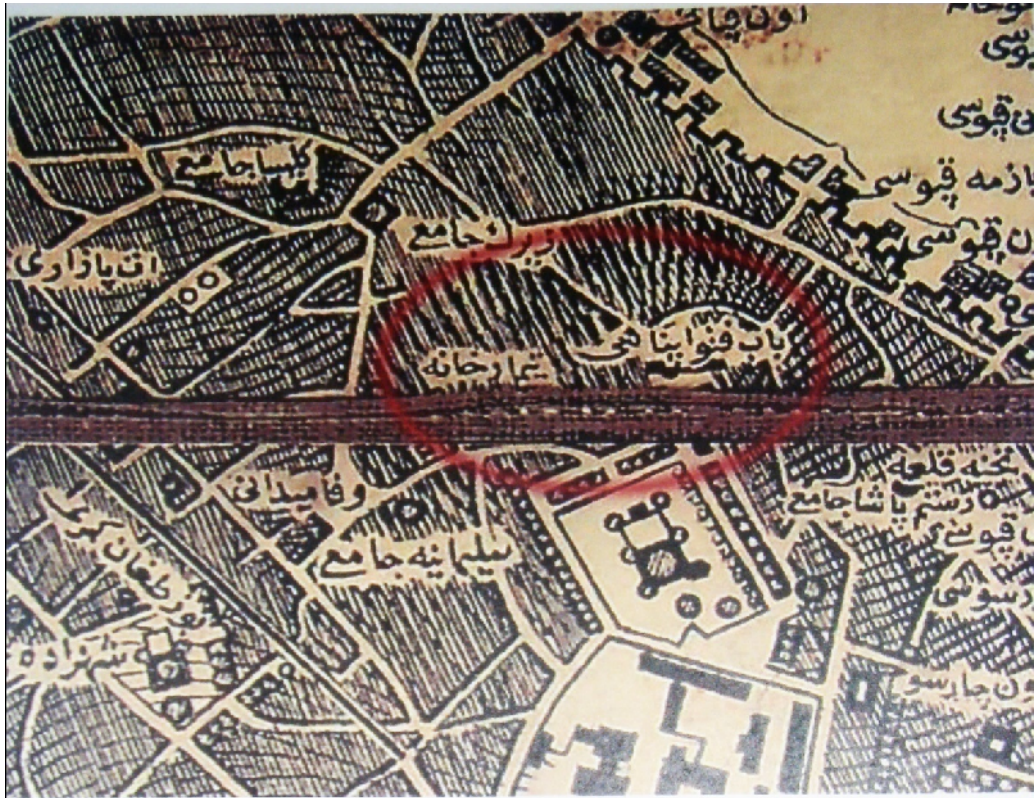
Şekil 3.9 Eski Süleymaniye Bölgesi Genel Görünüm [5]

Süleymaniye'deki yenileme çalışmaları kapsamında, İBB' ye bağlı Koruma Uygulama Denetim Birimi(KUDEB) denetiminde Ayrancı Sokak'ta restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Orijinaline uygun olarak yenilenen pencere formları çıkmaları ve kullanılan malzemelerle birlikte ortak bir mimari dil yakalanmıştır. Bunun sonucunda, tarihi dokudaki bozulmanın hızlı ve büyük olduğu çevrede geleneksel mimarinin gözlenebildiği nadir sokaklardan biridir. 496 ada'nın genelinde restore edilmesi gereken ve metruk halde bir takım binalar da mevcuttur.

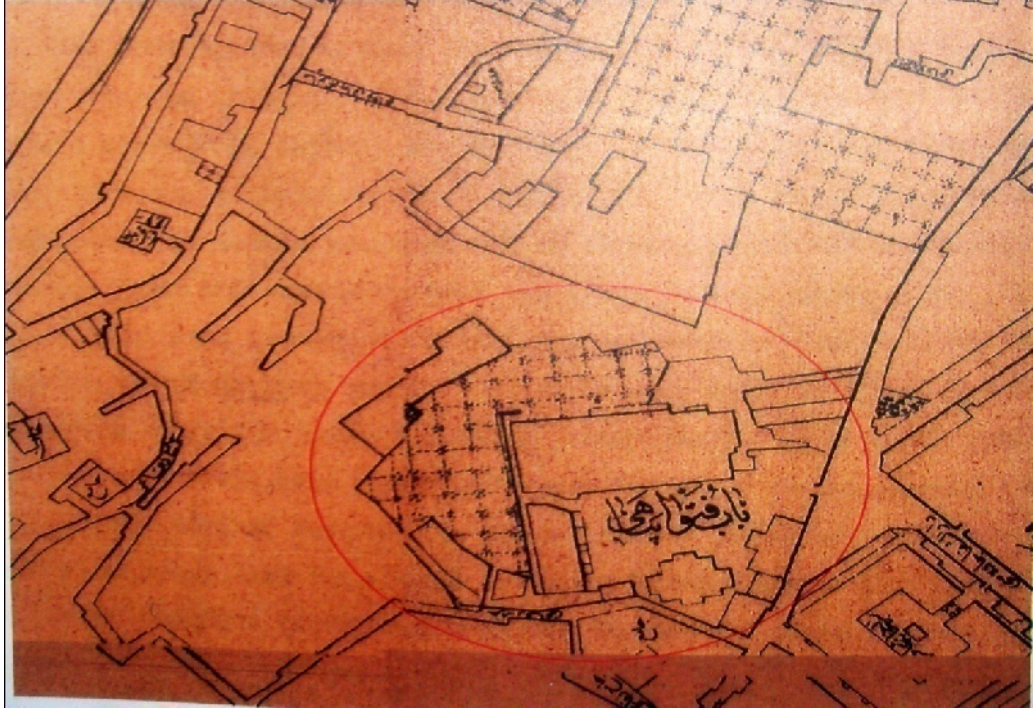

Şekil 3.10 Necip Bey Harita'sında 496 No'lu Adanın Yeri-1918, Şehremaneti İstanbul Rehberi (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

Şekil 3.11 Moltke Planı Üzerinde 496 No'lu Adanın Yeri-1835 (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

Şekil 3.12 Ekrem Hakkı Ayverdi Bostan Haritası Üzerinde 496 No'lu Adanın Yeri-1875
(Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

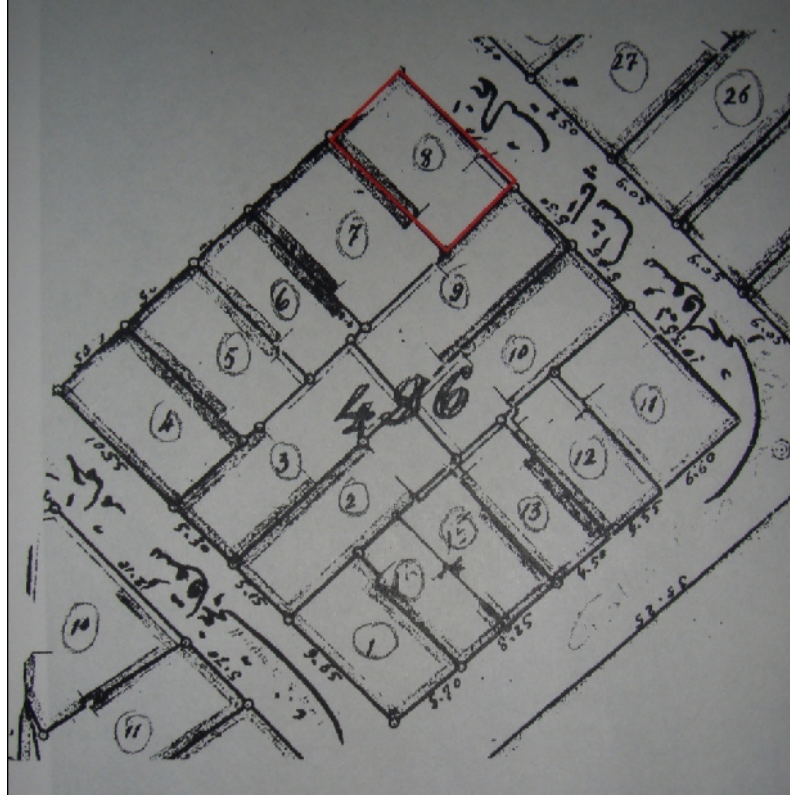

Şekil 3.13 1919 Tarihli Alman Mavisi Haritası'nda Bab-ı Fetva ve 496 No'lu Adanın Yeri
(Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

Şekil 3.14 1918 Tarihli Alman Mavisi Haritası'nda Bab-ı Fetva ve 496 No'lu Adanın Yeri
(Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

Şekil 3.15 496 No'lu Ada'ya Ait Eski Kadastral Pafta (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu)

3.2 Floransa Kentinin Mimari Kimlik ve Kültür Açısından İncelenmesi

Floransa kentinin, mimari kimlik ve kültür açısından incelerken kültürel değerleri, toplum yapısını ve siyasi oluşumu dikkate alınmalıdır. Bunun için de, kentinin yüzyıllar içinde geçirdiği politik, ekonomik, kültürel değişimler, savaşlar, doğal afetler, sosyal hayat ve toplumun eğitim durumu gibi canlıyı ilgilendiren her şeyin neden ve sonuç ilişkisi çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir.

Floransa uzun yıllar boyunca siyasi üstünlük çatışmalarına sahne olan, ekonomik açıdan güçlü ve günümüzde de ticari bir merkez sayılan üretken bir kettir. Rönesans'ın beşiği olarak kabul edilen kentin güncel mimari kimliğine kavuşması yüzyıllar süren bu canlı, çevre ve kültür etkileşmesi sonucudur.

3.2.1 Floransa Kentinin Kültürel Kimliği

Kökenleri Etrüsk olsa da, Floransa İ.Ö. 59 yılında Romalıların Arno nehri boyunca 'Florentia' adında bir karargah kurmasıyla gerçek anlamda bulunmuş oldu. Günümüzde hala, Via Roma-Via Calimana (cardus maximus) ile Strozzi-Via del corso (decumanus meximus) arasındaki 'Abundance Kolonu' yakınındaki Repubblica Meydanında antik cardus* ve decumanus** yapılaşması anlaşılabilir. Dört kısımdan oluşan şehir bölümlendirmesi Roma dönemine dayanmaktadır. Barbar istilaları sırasında, Floransa, 405 yılında Ostrogotlar tarafından kuşatılmış fakat şehrin kuleli duvarları içeri girmeyi mümkün kılmamıştır. Daha sonra 535 yılında Bizanslılar ve ardından da 541 yılında da Gotlar tarafından ele geçirilmiştir (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

8. yüzyıldaki Karolenj*** dönemi boyunca, şehir Kutsal Roma İmparatorluğu'nun bir parçası olmuştur. Daha sonra da derebeyi Bonifacio di Canossa'nın kızı Kontes Matilda (Matilde di Canossa) 40 yıl tarafından yönetilmiştir. 1115 yılında Kontes ölünce, Floransa, nüfuzlu zengin tüccarlar, güçlü ruhban sınıfı üyeleri ve soylu ailelerin söz sahibi olduğu oluşan bağımsız bir yönetim sistemine ulaşabilmiştir. Şehir iki gruba bölünmüştür: Papa yanlısı olan Guelfalar ve İmparatorluk yanlısı olan Ghibellinalar. Bu iki grup sürekli çatışmaktaydılar, özellikle 1260 yılındaki Ghibellinaların Montaperti'deki zaferi dikkate değerdir (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

1289'da Guelfalar Campaldino'daki Arrezzo'da yenmişlerdir. Bu belirleyici savaş Floransanın Toskana'nın diğer şehirleri üzerine mutlak üstünlüğü ile sonuçlanmıştır. Bu iki grup arasındaki karşılıklı yıkıcı rekabetine rağmen, yün ve ipek ticareti sayesinde yükselmeye devam etmiştir. 1252 yılında, Florins adı verilen ve bir yüzünde kentin simgesi iris çiçeğinin, diğer yüzünde ise her yıl 24 Haziran'da adına kutlamaların yapıldığı kentin koruyucu azizi "John the Babtist/Giovanni Battista"nin bulunduğu kendi altın paralarını basmışlardır (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

(*) Cardus : Roma şehirlerinde, askeri kamplarda kolonilerde kuzey güney doğrultusundaki sokaklar

(**) Decumanus : Roma şehirlerinde, askeri kamplarda kolonilerde doğu batı doğrultusundaki sokaklar

(***) Karolenjler : 8. ve 9. yüzyıllarda Cermen kökenli Karolenj hanedanı üyesi krallar tarafından yönetilmiş bir imparatorluktur.

Arti di Firenze

Ekonomi gelişmesiyle, bankerlerden, zengin tüccarlardan Avrupa idarecilerinin yatırımcılarından oluşan ‘Arti di Firenze’ Floransa’nın esnaf loncaları kenti yönetmeye başlamıştır. 1293 yılında tüccarlar gibi zenginlerden oluşan yeni soylular ‘Ordinances of Justice’*’i önde gelen eski aristokrat aileleri şehir yönetimi dışında bırakarak ele geçirmişlerdir (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

Floransa’daki loncaların kökeni Roma Dönemindeki tüccarlar ve zanaatkarlar birliği olan ‘collegia’ dır. Loncaların 14. Yüzyılın başındaki finansal pozisyonları, toplumda ödedikleri vergilerin oranlarıyla anlaşılabilir. Floransa’da yönetimde de söz sahibi olan Yedi Majör Lonca (Le Arti Maggiori) bulunmaktadır, bunlar: yün tüccarlarının oluşturduğu Arte del lana; yün sektöründe çalışanlar ve giysi tüccarlarının oluşturduğu Arte di Calimala, yargıçlar, avukatlar ve noterlerin oluşturduğu Arte Dei Guidici e Notai; Bankerlerin oluşturduğu Arte del Cambio; ipek dokumacılarının oluşturduğu Arte della Seta; doktor ve eczacıların oluşturduğu Arte dei Medici e Speziali; kürkçü ve dericilerin oluşturduğu Arte dei Vaiai e Pelliciai. Bundan başka 14 tane de Minör Lonca (Le Arti Minori) vardır. Fakat ‘Arti Maggiori’ kadar güçlü olmadıkları gibi idare de söz sahibi değildirler (Staley, 1906).

Fakat Yüzyıl Savaşları, İflas etmiş İngiltere Kralı Edward’ı finanse eden Floransa Bankalarının krizi ve 1348’deki yıkıcı veba salgınıyla beraber, alt sınıflar yavaş yavaş hoşgörüsüz olmaya başlamış ve loncalara karşı ‘Ciompi’ ayaklanmasını gerçekleştirmişlerdir. Yün üreten zanaatkârlar da bir lonca oluşturup yönetimde yer almayı başarmıştır. Ama hemen ardından yeni loncalar iptal edildi ve birkaç önde gelen aile gücü geri kazanmış oldu. Bu durum Albizi ailesinin etrafında toplanıp oligarşiye bağlı olanlar ve Mugello bölgesinden gelen zengin bankerlerden oluşan Medici ailesine bağlı olanlar olmak üzere şehir ikiye bölmüştür (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

(*) *Ordinances of Justice* : 1293 ve 1295 yılları arasında Floransa’da geçerli olan kanun serisine verilen ad.

Medici Dönemi

Floransa altın çağını Medici ailesi döneminde yaşamıştır. Mediciler birincisi 1494 ve 1512 yılları ve ikincisi 1527 ve 1530yılları arasında olmak üzere iki kısa ara dönem haricinde, 1434 ‘den 1737’e kadar öncelikle Floransa’da daha sonra Toskana bölgesinde hüküm süren İtalyan burjuva ailesidir [7].

Floransa Cumhuriyeti Pisa ve Livorno’yu ele geçirerek denize ulaşma imkânı bulmuştur. ‘Cosimo the Elder de’ Medici’ 1434 yılında bir ‘Signoria’* meydana getirdi, böylece kültürel ve politik ihtişamla folu yüzyıllara zemin hazırlamış oldu. Cosimo, Via Larga’daki Palazzo Medici’den yönetirken, mahkemenin yeri olan Palazzo Vecchio giderek daha da önem kaybetti. Cosimo’nun torunu, Lorenzo The Magnificent 15. Yüzyılın ikinci yarısında, Milano ve Napoli’deki güçlü ailelerle ittifak oluşturduğu parlak politik stratejisi sayesinde Medici egemenliği ve prestijini sağlamlaştırdı. Bununla birlikte, 1494 yılında Charles VIII kontrolündeki Fransız bölüğünü Floransa dışında tutmaktaki başarısızlığı yüzünden oğlu Piero sürgüne gönderildi. Floransalılar bu istilaya daha sonradan sapkınlık yüzünden aforoz edilip Signoria Meydanı’nda yakılan Katolik keşiş Savonarola’nın vaazının kışkırttığı bir ayaklanmayla karşılık verdiler. Cumhuriyet, 1512’ye kadar tekrar kuruldu ve Lorenzo’un oğulları, daha sonra Papa Leo X olacak olan Giovanni ve Giuliano şehre döndü. Floransa Cumhuriyeti yeniden kurdu ve Urbino Dükünü kent başkanı olarak görevlendirdi. Bu arada Medici ailesi Roma’da giderek güç kazanmaya devam etti hatta Giuliano de’ Medici’nin gayrimeşru oğlu, Giulio papa seçildi ve Papa Clement VII adını aldı. 1527 deki ‘‘Roma’nın Yağmalanması’’ sonrasında, yeni papa 1530 yılında, Floransa’yı kuşatmak için Kutsal Roma İmparatoru V. Şarl ile ittifak gerçekleştirdi. Kent 1532 yılında kuşatıldı. Mediciler döndüğünden beri Floransa Alessandro I ile Dukalığa ve sonrasında 1569 yılında Sienayı fetheden Giovanni dalle Bande Nere’nin oğlu Cosimo I ile Gran Dukalığa dönüşmüştü. Francesco I ve Ferdinando I gibi ardıllarıyla beraber birçok önemli yapı inşa edildi ve kent hem kültürel olarak hem de ekonomik olarak gelişti. Bu ihtişam 1737’de ailenin son üyesi Gian Gastone ardında hiçbir varis bırakmadan ölene kadar devam etti (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

Rönesans İtalyan kaynaklarda 15. Yüzyılın başlarından beri kullanılmaktadır. Antik Roma’nın imajlarının ve standartlarının tekrar uygulanması olarak kullanılmıştır. Bu yüzden, İtalyan mimarisi ve sanatındaki ani canlanma ve yeniden icadın iki yüzyıllık bir periyodu

---

(*) Signoria : Floransa’da ortaçağ ve Rönesans boyunca geçerli olan yönetim

olarak Rönesans'ın modern konsepti 19. Yüzyıl İtalyan araştırmacılarının buluşu olsa da en azından bir kez tarihçiler tarafından kullanılmıştır (Vickers,1998).

Rönesans klasik değerın İtalyan uyanışının genel beklentisinin aksine Roma'da değil, Floransa'da başlamıştır. 14. Yy boyunca ve 15. Yy ın başlarında roma da ki politik ortam genel olarak sanata ve kısmense mimariye karşı anlayışsızdı. Floransa her ne kadar Medici ailesi tarafından etkin bir şekilde idare edilse de, ekonomik olarak oldukça zengin ve politik olarak oldukça kararlı, ayrıca ailenin eli açık himayesinden memnundu.150 mil ötede, Milano'da 1450'den 1535 yılına kadar aralıklarla dukalığı idare den aile Sforza ailesi vardı ve aynı zamanda, geçmişin üstün kültürel değerlerin tekrar keşfedilmesi için kaçınılmaz gereklilikler olan sanatın,zenginliğin, bilimin ve tutarlılığın önde gelen koruyucularıydılar, ve Floransa diğer İtalyan şehirlerinden daha çok bunlara sahip çıkabilirdi (Vickers,1998).

Sonuç olarak, Toskana, Austria Kraliçesi Maria Teresa'nın kocası Francesco Stefano di Lorena (Francis I)'ya devredildi. Böylece Hapsburg-Lorreines ile yakın bir ilişki dönemi başlamış oldu ve şehir 1765'e kadar 'The Regency Council' ile yönetilmiştir. Bu sene sonunda, Maria Teresa'nın ikinci çocuğu Gran Dük Pietro Leopoldo Floransa'ya gelmiş ve önemli idari, finansal ve zirai reformlar uygulamıştır. Fransız İhtilali, Toskana'yı Napolyon'ın kız kardeşi Elisa Baciocchi'nin idaresi boyunca Fransız kontrolü altına almıştır. Buna rağmen, the Lorraines 1860 yılına kadar Ferdinando III ile gücü tekrar kazansalar da, aynı yıl Gran Dukalık, Kral Vittorio Emanuele II di Savoia'nın İtalya Krallığına katılmıştır. 1865 ve 1870 yılları arasında İtalya'nın yeni başkenti olarak, Floransa büyük kent değişiklikleri geçirmiştir: tarihi duvarlar gibi önemli tarihi nirengiler pahasına olsa da sokaklar ve binalar inşa edilmiştir ve büyük endüstriler kurulmuştur. 2. Dünya Savaşı sırasında, partizanlar ve Alman bölükleri arasındaki çatışmalara sahne olmuş, yoğun bir şekilde bombalanmıştır ve yüzyıllık bölümler tamamıyla yok edilmiştir. Buna rağmen, Ponte Vecchio'ya dokunulmamıştır. Aslında, 1966'daki Arno Nehri'nin taşmasıyla oluşan selden de kurtulan köprü bugün kentin bir sembolüdür (Santacroce ve Guarraccino, 2006).

1966 Floransa Sel Felaketi

4 kasım 1966 yılında saat 17:30 'da iki günlük şiddetli ve aralıksız yağan yağmur sonrasında Arno Nehri setlerini yıkmış ve sel suyu evlerin birinci katına ulaşmıştır. Sayısız sanat eserine zarara neden olan sel suyu Battistero di San Giovanni, Palazzo Vecchio ve Santa Maria del Fiore'ye de girmiştir. Birçok insanın yaşamını kaybettiği ve kilise vakfının sanatsal eserlerinin tehlike içinde olduğu sel felaketi, nehrin iki gün sonra kenti oldukça kötü bir durumda bırakarak geri çekilmesiyle son bulmuştur. Su seviyesinin 4,92 metreye kadar

ulaştığı bu durum savaştan sonra Floransa'nın düştüğü en kötü durumdur. Gönüllü bir heyetin yardımı ve halk desteği ile kısa sürede normale dönen Floransa ve bugünkü halini aldı (15).

Sonrasında gaz, elektrik ve su tesisatının da çöktüğü Floransa'da sel suyunun yol açtığı yıkım hesap edilemez boyutlarda olmuştur; yüzlerce tarihi kütüphane ve arşiv selden etkilenmiştir. İtalya'nın her yerinden ve yurtdışından sanat eserlerini kurtarmak için Floransa'ya gelen 'çamur melekleri (*angeli del fango*)' olarak adlandırılan binlerce genç gönüllü, selin etkisini en aza indirmek için olabilecek her şeyi yapmışlardır. The Biblioteca Nazionale Centrale Firenze'deki bir milyon kitap selden zarar görmüştür; Arno Nehri'nin birkaç dakikada tahrip ettiği yüz binlerce eski ve nadir kitabı eski haline getirmek yaklaşık 20 sene almıştır (15).

Floransa, ev sahipliği yaptığı medeniyetler, meydana gelen savaşlar, siyasi olaylar, hastalıklar ve doğal felaketler bütün bunlar sahip olduğu kültürel mirasın şekillenmesini sağlamış bugüne getirmiştir. Toskana bölgesine ait kültürel özelliklerin yanı sıra sanat verilen önem sayesinde sahip olduğu özellikler, Floransa'yı hem İtalya'nın hem de dünyanın önemli kentlerinden biri haline getirmiştir. Nesiller boyunca sahip olduğu sahip olduğu bu maddî ve manevî birikim Floransa'nın bugünkü kültürel kimliğini oluşturmuştur.

3.2.2 Turizmin Floransa üzerindeki etkisi

Turizm insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zaman doğal ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Toskay, 1989).

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde turizm sözcük anlamı olarak 'dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi' ve 'bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümü' şeklinde açıklanmıştır [3].

Turistlerin barınmaları, eğlenip dinlenmeleri için yapılan oteller, moteller, pansiyonlar, plajlar, lokanta ve gazinolar, kampingler, eğlence yerleri, spor ve avcılık tesisleri, kaplıcalar, hep birer turizm kurum veya kuruluşudur. Bu kurumların sayısı, konforu, personelinin güler yüzlülüğü, buralara ulaşım kolaylığı turist akımını artırır. Turizmi arttıran bir başka bir etmen de tarihi anıtların çokluğudur. Eski kent harabeleri, ünlü anıtlar (camiler, kiliseler, açık hava tiyatroları, müzeler vb...) her zaman insanların ilgisini çekmiştir. Bunların yanı sıra doğa güzellikleri de önemli bir ilgi kaynağıdır. Dünya Turizm Organizasyonu (UNWTO) turizm gelirlerinin her yıl % 4 oranında büyüdüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte günümüzde en

popüler turistik mekanları içeren Avrupa kıtasının 1995'De % 60 olan hissesi 2020 yılında % 46'ya düşecektir [1].

Mullins(1999)'e göre, kentsel turizmin ortaya çıkışı, farklı ulusal ve kentsel bağlamlarda, kimi zaman ortak, kimi zaman da mekana özgü dinamiklere bağlı olarak açıklanabilmektedir. Dolayısıyla, kentsel turizmin gelişmiş ve azgelişmiş ülkelerde hangi dinamiklere bağlı olarak ortaya çıktığının ortaya konması ve yarattığı etkilerin bu çerçevede incelenmesi yararlı görülmektedir. Turizm dolayısıyla ortaya çıkan üç tür mekansal gelişmenin tüm dünyada yaygınlaştığı izlenebilmektedir; bunlardan birincisi, doğrudan turizme yönelik olarak yaratılan ve “turizm kentleşmesi” (“tourism urbanization”) olarak adlandırılan gelişmedir; kimi zaman turizm açısından cazip coğrafi ve iklimsel özelliklere sahip kentler ya da kasabalar bu yaratılma süreci sonucunda turizm merkezleri olarak dünyaya açılır, kimi zaman da tamamen tematik olarak oluşturulur (Türkün, 2007).

Turistik kentleşme, uygarlıklarını turistleri etkilemek için bir rekabet ortamında kullanarak alanlarının güzelleştirilmiş imajlarının yaratılmasıdır. Çekici bir imaj sonucunda bu yerler insanların imgesel repertuarında yerlerini alırlar. Zaman geçtikçe her kent için insanların aklına kent ile bütünleşen bir simge gelir. Şehircilik de bu yönde kullanıcıların ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda gelişir (Castello,2007).

“Turist Çekiciliği”

“ Turist çekiciliği yüksek bir kent, ziyaretçilere “kolaylık” sunmalıdır. Bir kentin sunacağı kolaylıklar arasında kolay erişim, kolay ulaşım, kaliteli ve özgün ürün, hizmet çeşitliliği gibi olumlu turizm öğeleri sayılabilir. Bu saydığım unsurlardan “kent in özgünlüğü” çok önemlidir. Başka kentleri kopya ve taklit ederek var olmaya çalışan kentler sonuçta çok olumsuz imajlar edinmektedirler. Bir kentin turizm pazarında yer almasının özgünlüğe dayalı bir diğer koşulu, ihtiyaçların bir arz-talep dengesi içinde karşılanabilmesidir. Kent, ziyaretçilerin bir başka kentte karşılayamadıkları ihtiyaçlarının giderilmesinde başarılı olmalı, müşteri memnuniyeti yaratmalıdır [20].

Floransa'daki Aylık Yerli ve Yabancı Turist Sayısı 2007-2008								
	Yerli 2007		Yabancı 2007		Yerli 2008		Yabancı 2008	
	Gelen	Kalan	Gelen	Kalan	Gelen	Kalan	Gelen	Kalan
Ocak	67.726	172.528	90.766	248.359	65.527	160.038	94.981	253.309
Şubat	58.628	129.130	97.963	255.100	70.662	152.060	94.707	249.521
Mart	116.630	250.350	157.588	403.728	82.550	183.813	163.818	422.819
Nisan	86.693	203.187	184.228	475.638	86.671	189.812	161.579	438.743
Mayıs	61.097	152.966	185.693	491.540	79.951	178.912	195.138	514.406
Haziran	69.355	171.775	222.030	539.387	61.907	161.635	184.651	470.311
Temmuz	42.287	118.983	241.620	576.786	46.662	129.516	231.146	565.640
Ağustos	40.443	107.989	217.156	523.953	38.456	110.901	194.040	485.119
Eylül	59.966	145.164	228.658	568.639	59.766	139.950	197.086	498.965
Ekim	69.037	165.250	206.737	530.675	70.910	171.173	169.808	454.010
Kasım	79.967	174.265	120.046	325.311	76.950	177.265	100.787	282.126
Aralık	76.507	170.406	92.109	244.789	76.098	167.094	84.442	233.941
TOTAL	829.136	1.962.033	2.044.594	5.136.905	816.110	1.922.169	1.872.183	4.868.910
TOTAL GELEN 2007: 2.873.730					TOTAL GELEN 2008: 2.688.293			
					Δ 2007-2008=-6,5%			
TOTAL KALAN 2007: 7.148.938					TOTAL KALAN 2008: 6.791.079			
					Δ 2007-2008=-5,0%			

Tablo 3.1 Floransa 2007-2008 Yılları Aylara Göre Yerli Ve Yabancı Turist Sayısı (10)

İtalya savaş sonrası benimsenen “dolce vita” akımı sayesinde kültür çeşitliğini dünyaya sunmuştur. Bu sayede ekonomi anlamda zengin kültürel mirasa sahip olan İtalya bu birikimi oldukça doğru bir şekilde kullanarak dünyanın önde gelen turizm merkezlerinden biri olmuştur. UNWTO yaptığı araştırmalara göre, her yıl 43.7 milyon turist ülkeyi ziyaret etmekte ve ülkeye 4.7 milyar dolar bırakmaktadır. İtalya dünya sıralamasında en çok ziyaret edilen beşinci ülke, turizmden en çok kazanan dördüncü ülkedir.

Floransa’da da aynı şekilde turizm en büyük endüstri türüdür. Sahip olduğu kültürel miras ve tabii ki çoğu otorite tarafından “Rönesans’ın Beşiği” olarak kabulü; kenti, turistler için açık ve kapalı müze alanlarının olduğu aynı zamanda sanat ve mimarlık eğitimi açısından önemli kültür turizmi için oldukça cazip bir yer haline getirmiştir. Floransa, sadece sanat eserlerinin müzelerde görüldüğü kültürel bir birikime değil, aynı zamanda çok iyi korunmuş tarihi kent dokusu ile kişilere yansıttıkları üslup bakımından yansıttığı dönemden kalmış hissi verebilen ender kentlerdendir.

3.2.3 Kentin Sosyo-Kültürel Açısından İncelenmesi

Sosyo-Kültürel yapı "insan etkileşimi sonucunda oluşan normlar, töreler, gelenek ve kurallar bütünü ve yine bu bütünün insan yaşamı üzerindeki kontrolü sonucunda ortaya çıkan ilişkiler dizgisi" şeklinde tanımlanmaktadır [1].

Sosyolojik yaklaşım perspektifinde bir sosyo-kültürel yapı analizi bir toplumun ya da sosyal organizasyon yahut sistemin iç teşkilatı yahut düzenine dahil olan unsurların birbirleriyle olan

ilişkileri ve işleyişinin zaman içerisindeki dinamik incelenmesini ifade ediyorsa, bu durumda konuya öncelikle oraya dahil bulunan unsurları belirlemekle başlamak uygun düşmektedir (Günay,2003).

Bu durumda Floransa'ya ait önceki bölümlerde incelenmiş olan tarihi önem ve kültürel kimliğe ek olarak demografik özellikler ve yaşayanların gözlenmiş alışkanlıkları ve aralarındaki ilişkinin değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Bölge	Kadın	Erkek	Toplam	Yabancı
1	35.328	31.678	67.006	12.526
2	48.218	40.436	88.654	8.908
3	21.901	18.904	40.805	3.663
4	35.260	31.857	67.117	6.401
5	56.159	49.456	105.615	14.994
Toplam	196.866	172.331	369.197	46.492

Tablo 3.2 Floransa, Şubat 2010 Dönemi Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı [10]

Özellikle turistik bir kent olması dolayısıyla Floransa'daki soyso-kültürel yapı, dışa dönük ve yeniliklere açıktır, bunun yanında geleneksel değerlere de sahip çıkılmaktadır. Özellikle kent dokusundaki değişikliklerin özgünlüğü bozmayacak şekilde yapılmasına önem verilmektedir. Ayrıca, gerek eğitim gerekse çalışma amacıyla gelmiş olan yabancı nüfusun yoğun olarak bulunduğu kentte farklı inanış ve geleneklerin yerine getirilmesi için alanlar mevcuttur. Bu alanlar, bazı şehirlerde olduğu gibi kent içinde ayrılmış bir bölge şeklinde değil, kentin günlük hayatının bir parçasıdır. Bu oluşumun en önemli nedeni Floransa'yı kültürü, gelenekleri ve tabii mimarisi için tercih eden ziyaretçiler ve bu yoğunluk sonucu ortaya çıkan iş gücü ihtiyacıdır.

Yaş aralığı	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Toplam
0-14	7.186	10.250	5.051	8.050	12.439	42.976
15-64	45.446	54.029	24.170	41.502	66.049	231.196
65 üstü	14.296	24.313	11.559	17.508	27.034	94.710
Toplam	66.928	88.592	40.780	67.060	105.522	368.882

Tablo 3.3 Floransa, Şubat 2010 Dönemi Yaş Aralığına Göre Nüfus Dağılımı [10]

Yabancı nüfus	Kadın	Erkek	Toplam
Toplam	24.724	21.768	46.492
- Arnavut	2.176	2.863	5.039
- Çinli	1.790	1.890	3.680
- Filipinli	2.250	1.837	4.087
- Romen	3.866	2.912	6.778

Tablo 3.4 Floransa, Şubat 2010 Dönemi Yabancı Uyruklu Nüfusu Gösteren Tablo [10]

Çevresindeki yerleşim alanlarıyla beraber yaklaşık bir milyona yakın nüfusa sahiptir. Floransa'nın nüfusu diğer İtalyan kentleri gibi yaşlı bir nüfustur. 14 yaşın altındaki çocuklar nüfusun sadece %11'ini oluşturmaktayken 65 yaş üzerindeki emekliler nüfusun %28'ini oluştururlar [1].

Yabancı nüfus çoğunlukla çalışma amaçlı Floransa'da ikamet etmektedir. Ama, Arnavut nüfusun büyük bir çoğunluğu üniversite öğrenimi için Floransa'da bulunmaktadır. Avrupa'daki diğer ülkelerde olduğu gibi İtalya'da özellikle kuzey bölgelerde gündemde olan bir 'göçmen sorunu' vardır. Bazı kentlerde bazı yasa önerileri ile bir takım yaptırımlar uygulanmak istenmektedir. Fakat Floransa İtalya'nın önemli turistik kentlerinden biri olması dolayısıyla da bu durumla yeni yeni oluşan 'çoklu etnik' sosyal bir yapı ile başa çıkmaktadır.

İş tanımı	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	Toplam
Çalışan	30,4	73,6	90,7	85,4	34,4	6,6	58,1
İşsiz	10,6	7,5	2,2	4,4	1,4	0,5	3,7
Ev hanımı	0,0	3,0	5,2	7,1	11,6	10,6	6,9
Öğrenci	59,0	13,9	1,1	0,4	0,0	0,0	7,0
Emekli	0,0	0,5	0,4	2,2	50,3	80,7	23,3
Diğer	0,0	1,5	0,4	0,4	2,3	1,5	1,1
Yanıtsız	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam	19.454	42.064	57.886	49.935	46.832	43.888	260.059

Tablo 3.5 Floransa, Ekim-Aralık, 2008 dönemi Mesleklere Göre Nüfus Dağılımı [10]

Eğitim durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Üniversite mezunu / Master / Doktora	26,0	26,0	26,0
Yüksek Eğitim Mezunu / <i>Matura</i>	42,5	42,5	42,5
Nitelikli eğitim sahibi	31,0	31,5	31,3
Belirsiz	0,5	0,0	0,2
Toplam	124.037	136.022	260.059

Tablo 3.6 Floransa, Ekim-Aralık, 2008 Dönemi Eğitim Durumuna Göre Nüfus Dağılımı [10]

Floransa’da önemli bir öğrenci nüfusu vardır. Kentin çeşitli bölgelerine yayılmış olan kampus ve tekil üniversite binalarının yanı sıra özel sanat atölyeleri ve dil kursları bulunmaktadır. Öğrenci nüfusu barınmak için genelde ekonomik nedenlerle aynı bölgelerin tercih edilmesi sonucunda öğrenci nüfusun belirgin bir şekilde yoğun olduğu bölgeler ortaya çıkmıştır.

Ekonomi

1300 den 1500 e kadar Floransa tarihi ekonomik gelişmelerde oldukça zengindir. Çağ, Floransa hükümeti tarafından gelirin artması için yeni vergilendirme sistemleri ve hükümet

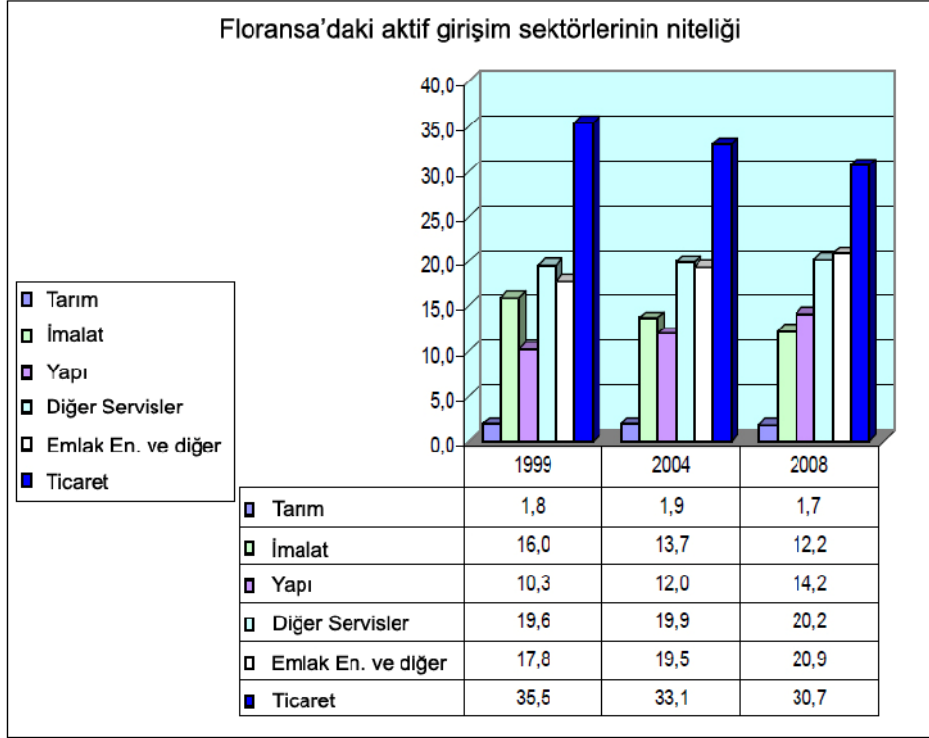
borçlanma üstlenilmesi gibi bazı toplumsal finansal tecrübelerle tanık olmuştur. Değişik politik rejimler Floransa'yı kontrol etmiştir. Zanaat loncalarının kurumsal sistemi 14. Ve 15. Yüzyıllar boyunca belirgin değişiklikler yapmıştır. Dahası, kıtlık ve 1348'deki Floransa nüfusunun üçte birini öldüren "Kara Ölüm" gibi tekrar eden veba salgınları, ekonomiyi etkileyen dramatik ve demografik şoklar yaratmıştır. 1400'lerde Floransa, oylama ile seçilmiş bir hükümetle bir cumhuriyet olurken, kraliyet mahkemeleri tarafından yönetilen Avrupa politik merkezlerinden filizlenen sosyal geleneklerde gözle görülür bir fark yaratmıştır. Günlük kıyafetlerinde görülebileceği gibi, gelişen ekonomilerinin başlıca dayanağı lüks tekstil ürünleri olsa da Floransalılar giysilerin kırmızı, kahverengi, gri ya da siya gibi basit tonlarla sınırlamaya yatkındılar. Floransalı erkekler, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, ota sınıf tüccar şapkaları ve tunikler giyerlerdi. Cumhuriyetçilerin alçakgönüllülüğü için kentin üslubuna uygun olarak, Floransalı kadınlarda dahi nadiren İtalyan dukalıkları ve prensliklerinde asil kadınların kullandığı zengin işlemeli ve süslemeli giysiler giyerlerdi (16).

Floransa'daki aktif girişimler ve varyasyon %				1999-2008
	1999	2004	2008	Var. % 1999-2008
Tarım	619	679	646	+4,4%
İmalat (Moda, Mekanik vb.)	5.401	4.910	4.591	-15,0%
	1.520	1.374	1.336	-12,1%
	1.441	1.197	1.138	-21,0%
Elektrik, su ve gaz enerjisi	5	9	12	+140%
Yapı	3.477	4.297	5.329	+53,3%
Ticaret	12.011	11.894	11.522	-4,1%
Oteller ve restoranlar	2.003	2.189	2.452	+22,4%
Emlak Endüstrisi ve diğer	6.025	6.989	7.842	+30,2%
Diğer Servisler	4.620	4.939	5.103	+10,5%
TOTAL COMUNE di FIRENZE	34.161	35.906	37.497	+9,8%
TOTAL PROVINCIA di FIRENZE	83.979	89.659	94.237	+12,2%

Tablo 3.7 1999-2008 Yılları Arası Floransa'daki Aktif Girişimler ve Varyasyon % (Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica, Comune di Firenze)

Floransa'daki Rönesans dönemi en güçlü ve en etkili dönemlerden biridir. Zengin ve güçlü Medici ailesi kenti nerdeyse aralıksız olarak yönetti ve sanat ve mimarlıkta büyük etkiler bıraktı. Kentin her yerinde birçok yapı inşa etmişlerdir ve Michelangelo gibi sanatçıları bu binaları dekore etmek için görevlendiler. Rönesans ekonomisi, birikim kullanımı ve mal varlığı birikiminde hükümet vergi ve kredilerin etkisi dikkate alındığında günümüzün ekonomisi için ilginç anlayışlara sahiptir. Yeni Milenyumda Floransa'nın ekonomisinin eskisi gibi güçlü olduğunu söylemek mümkündür. Yerel ekonomi, turizm, tekstil, metal işlemeciliği,

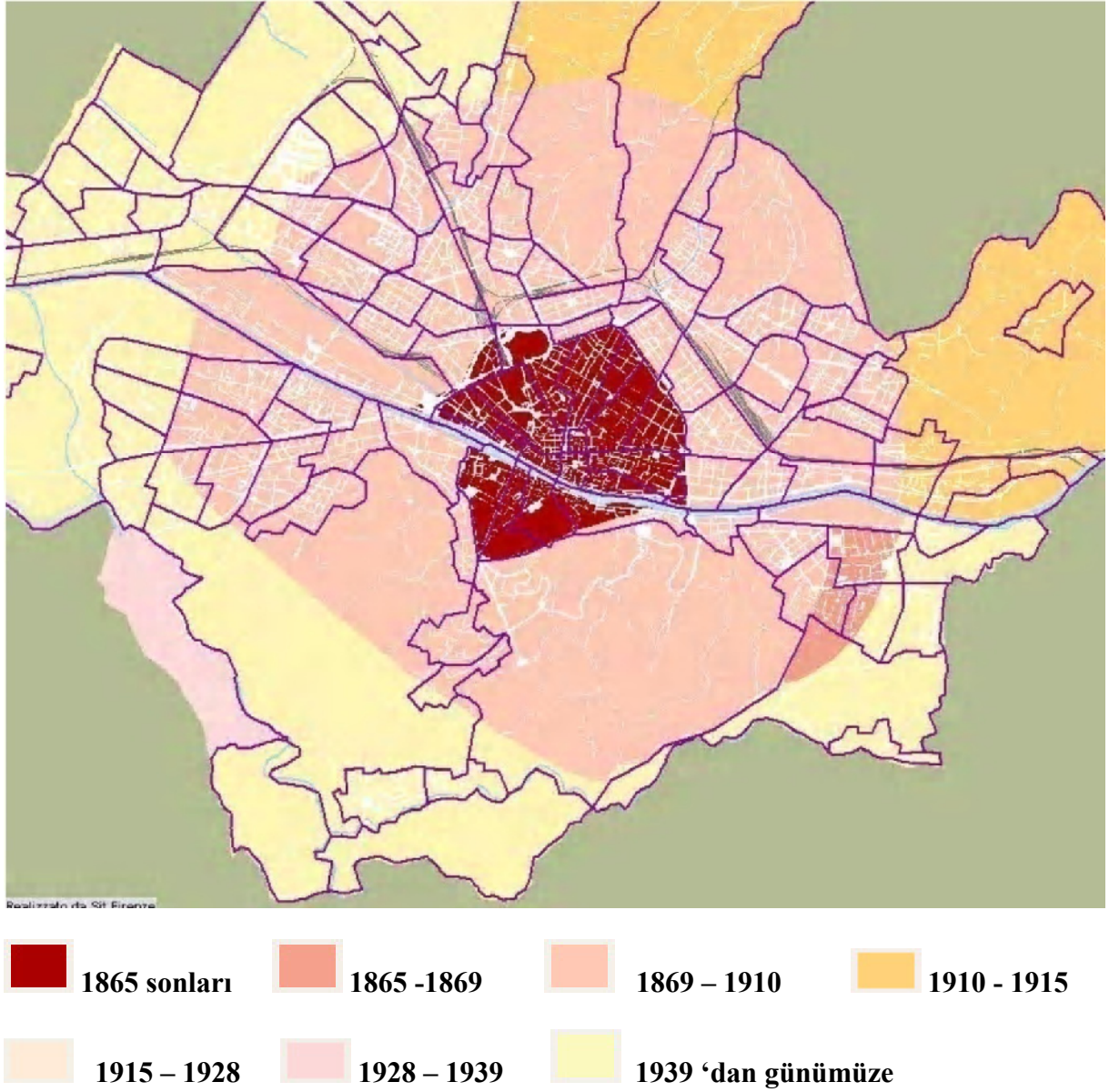
ilaç, cam, seramik ve kimya gibi endüstriler ve mücevher ve nakış gibi Floransa el sanatları ile desteklenmektedir. Milano'nun en iyi tasarımcıları tasarımlarında kullanmak üzere Floransa'nın tekstil ürünlerini kullanırlar. Altın işçiliği yüzyıllar boyunca Avrupa'nın her yerinde satılmak üzere ürünler ortaya koyan kuyumcuların bulunduğu Ponte Vecchio civarında mükemmelleşmiştir. Ziyaretçiler içlerinde ayakkabılarında bulunduğu deri ürünlerin güzel çeşitlerini bulabilirler. Ayrıca ebru, el yapımı parfümler ve losyonlar, dekoratif seramik elemanlar ve heykeller yerel olarak üretilmektedir (16).

Tablo 3.8 1999-2008 Yılları Arası Floransa'daki Aktif Girişim Sektörlerinin Niteliği
(Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica, Comune di Firenze)

Floransa'daki kumaş piyasası/ticareti merkezde yaklaşık on yılda, genel % 12,2'lik büyümeden çok daha az olarak % 9,8'lik bir büyüme olarak kaydedilmiştir. On yılın ikinci yarısında 2008 yılına damga vuran kriz nedeniyle büyüme giderek küçülmüştür. Şirketlerin toplam sayısına bağlı dinamik, floransa ekonomisinde sektör bazlı bir ağırlık değişiminin belirleyicisi olmuştur: 1999 da ticari faaliyetler şirket toplamının %35,5 ini oluşturuyorduydu da, 2008 yılında bu oran %30,7 ye düşmüştür; sanayi üretimi ise %16 dan % 12 ye düşmüştür, öte yandan inşaat, gayrimenkul ve kişisel ve profesyonellere bağlı hizmetler toplam içinde artan bir paya sahip olma özelliğini taşıdı (Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica, Comune di Firenze).

Şekil 3.17 Floransa’nın Tarihsel Gelişimi [11]

3.2.4.1 Kentsel Açık Mekanların İncelenmesi

Yunan medeniyetinde, kentsel mekân, agorayı ve onun etrafında şekillenen odeon, hamam vb. gibi o kentin kutsal tanrısı/tanrıçası için yapılan tapınağın arasında kurulan yol bağıyla tanımlanmaktadır. Roma medeniyetindeyse, bu kurgu; forum ve diğerleriyle olan ilişkileri, örneğin stadyum, ana cadde veya tören mekanları ile kurulan askeri ve politik ilişkiyle sınırlı diğer bina gruplarını da içine mekan bütündür (İnceoğlu, 2007).

Yunan medeniyetinde sosyal ve politik ilişkiler ana kentsel mekânları oluştururken, Roma medeniyetindeki mekânlarda ise düzen ve gücün bir arada denetlendiği, askeri – politik görüşlerin birbirleriyle rekabet halinde olduğu, devamlı gerilimin – değişimin olduğu görülmektedir. Romalılar, uzun ömürlü olarak tarihte var olabilen, sürekliliğiyle de en güçlü

karakteristik kentlerini ve kent mekânlarını meydana getirebilen dünya üzerindeki nadir medeniyetlerden biridir. Bu nedenle kentsel mekânları inceleyen birçok çalışmada; Roma kent dokusu ve mekân biçimleri, temel veri olarak kullanılmaktadır (İnceoğlu, 2007).

Floransa günümüzde tarihi kent dokusunu koruyabilmiş nadir kentlerdendir. Bu sayede kent ve insan arasında yakın bir ilişki oluşmasını sağlayan oldukça etkileyici kentsel mekanları barındırır. Teşvik edici aktiviteler içeren bu mekanlar kent sakinlerinin günlük yaşamlarında önemli yer tutar. Meydanların yanı sıra , merdivenler yahut yapıların oturmaya müsait cephe elemanları kentsel açık mekan olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.18 Piazza SS Annunziata, Firenze [1]

3.2.4.2 Meydanların ve Sokakların Kullanımının İncelenmesi

Şehircilikte, meydanlar özel olarak tasarlanmış ya da kendiliğinden biçimlenmiş sınırlı açık kentsel mekanlardır. Kimi meydanlar büyüklükleri, sınırlayıcıları ve dekoratif elemanları gibi unsurları sayesinde ‘ulusal meydan’ olarak tanımlanırlar.

Kent kavramının oluşmasıyla beraber kentteki sirkülasyonu sağlayan sokak ve iletişim mekanı olarak da meydan önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle Yunan sitelerinde, kentlinin günlük ihtiyaçlarını karşılamak üzere agorada bir araya gelinmeye başlanması ilk kentsel toplanma mekanlarının başlangıcını oluşturmuş kent ve meydan kavramı bugüne gelene kadar çağlar boyunca gelişim göstermiştir (Tayşi, 2006).

İlk önemli kentsel formasyonlar en az 6000 yıl önce ortaya çıkmıştır. Açık kentsel alanlar daima çok önemli bir amaçla var olur. İnsanlığın sosyal hayatındaki gelişmeler sonrasında bu meydanlara çok daha fazla fonksiyon yüklenmiştir. Bu önemli meydanlar yine önemli sokak ve caddelerle diğer meydanlara bağlanmışlardır. Kentsel alanların bir diğer önemli işlevi de

önemli askeri yada siyasi olaylara sahne olmasıdır. Bunun en önemli nedeni ise insanların gerek ticari gerekse spor olayları için bir araya gelmesi ve siyasi olayları konuşma şansı bulmasıdır [1].

Şekil 3.19 Santa Maria del Fiore Katedrali ve Meydanı, Floransa [1]

Son zamanlarda tiyatrolar, restoranlar ve müzeler meydanlarda da kendilerine yer bulmuştur. Aslında şehirler kendileri, sayısız kültürel değeri barındıran insan deneyiminin bir koleksiyon olan müzeler haline gelmişlerdir. Özel arabalardaki artış meydanları kötü yönde etkilemiştir [14].

Şekil 3.20 Santa Croce Meydanı, Floransa [1]

Dünyadaki birçok şehirde olduğu gibi Floransa’da gerek turistlerin gerekse halkın vakit geçirdiği meydanlara (it. Piazza) sahiptir. İtalya’da genel olarak halkın bir yaşam şekli olarak meydanlar; buluşma, yemek yeme, dinlenme, parti alanı, geçici pazar alanı, hatta açık hava dersliği olarak kullanılmaktadır. İtalya’daki meydanlar genelde çevresini saran binaların işlevlerine göre dini, siyasi, ticari yahut sanatsal olarak bu yapıların işlevlerini devam ettirirler.

Floransa’daki önemli meydanlardan bahsedecek olursak, S. Maria del Fiore Basilikası’nın bulunduğu Duomo Meydanı, Uffizi Müzesi’nin bulunduğu Piazza della Signoria, eski bir buluşma noktası olan , eski Roma forumu ve eski Pazar yerinin bulunduğu ve eski Yahudi gettosunun merkezi olan Piazza della Repubblica, ünlü Galleria dell’ Accademia’nın bulunduğu Piazza S. Marco ve tarihi önemi büyük olan kimsesiz çocukların eğitildiği Ospedale degli Innocenti ve üniversite binalarının bulunduğu Piazza S.S. Annunziata, merkezinde geniş bir yeşil alana sahip olan Piazza S. Maria Novella ve yine zaman zaman geçici Pazar kurulan Piazza S.Croce, Floransa’nın bir açık hava müzesi olarak tanımlanmasında pay sahibi olan önemli noktalardır.

Aynı şekilde sokaklar da şehirleri besleyen kan damarları gibidir ve kent için önem teşkil eden noktaları birbirine bağlarlar. TDK’ya göre sokağı en temel anlamıyla, “yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol” şeklinde tanımlanabiliriz. Tarihi mimari dokunun önemli bir kısmını sokaklar ve evler oluşturmaktadır. Kentlerin mimari kimliğini yansıtan yapıların çevrelediği bir sokaklardan oluşan dokunun

bozulmadan korunması kentin kültürel kimliğinin belirgin ve canlı kalması açısından çok önemli bir noktadır.

Meydanın içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal veriler meydanın şekillenmesinde etkili olurken, bu etkiyi meydana oluşturan, yapıların cepheleri, cephelerin oluşturduğu sokak ve sokağın oluşturduğu perspektif, anıt yapı ve meydanın üzerinde kuruldu u zemin kaplaması gibi insan eliyle yapılmış müdahalelerle, bitki örtüsü ve su gibi doğal veriler belirler (Tayşi, 2006).

Dünyanın farklı şehirlerinde sokak anlayışı da farklı da olmuştur. Örneğin; Orta Çağ Avrupa'sında sokak tanımı dar ve uzun yaya geçitleri için kullanılmıştır. Zamanla hemen hemen tüm Avrupa'da bugün bile görülebilen dar sokaklar, çağların ilerlemesiyle, yayalar dışında atlı taşımacılık için de kullanılmaya başlanmıştır. 19. yüzyılda otomobilin icadıyla beraber geniş sokakların bu taşımacılığa yetmemesi yüzünden, çoğu sokak yerini caddelere bırakmıştır (1).

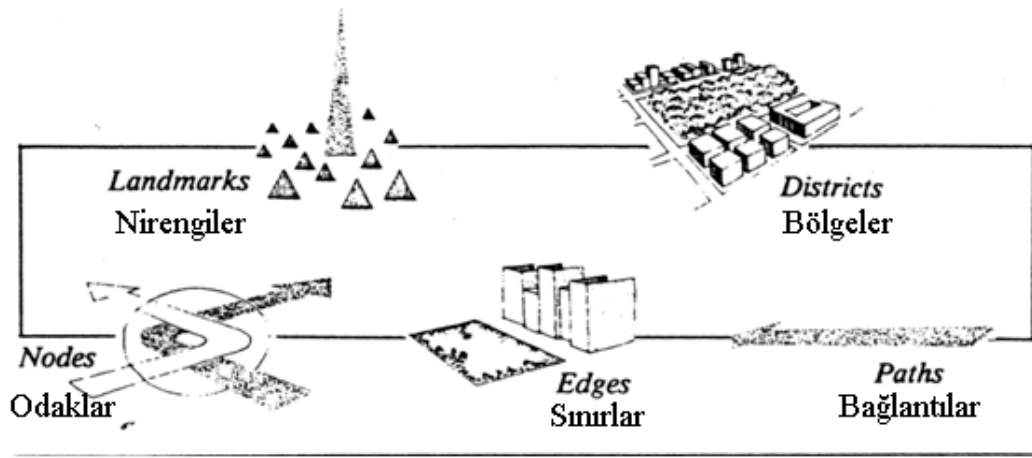
Şekil 3.21 Floransa, Via Roma'dan Bir Görünüm

Floransa'da önemli cadde ve sokakları barındıran bir kent dokusuna sahiptir. Bu sokaklar, cephe açısından bir uyum söz konusu olduğu gibi yapıldıkları dönemin karakteristiğini de oldukça iyi yansıtmaktadırlar. Kentin en önemli sokakları yine kentin önemli meydanlarıyla bağlantı halindedir. Buna örnek verecek olur isek, Via C.Cavour Piazza düomo ile Piazza S. Marco'yu birbirine bağladığı gibi kentin önemli otelleri, restoranları ve günlük alışverişin yapıldığı dükkanları barındırır. Via Roma devamında Via Calimala Piazza düomo ile Piazza

della Repubblica ve kentin simgelerinden biri olan Ponte Vecchio'yu birleştirir ve sokak üzerinde oldukça lüks mağazalar, oteller, kafeteryalar ve restoranlar bulunur. Yine Via Calzaioli; Piazza Duomo ile Piazza della Signoria ve sonrasında Uffizi müzesini birleştirir. Çevresinde genellikle restoran, kafeteryalar ve barlar bulunmaktadır.

3.2.5 Kentin İmaj Öğelerinin İncelenmesi

Kevin Lynch, şehir imajına ilişkin olarak yaptığı çalışmada kişinin, bir şehrsel çevrenin imaj yapısını belirlemede kullandığı öğeleri Bağlantı, Sınır, Nirengi, Odak ve Bölge olarak tanımlamaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.22 Kevin Lynch'e Göre Kenti İmgeleyen Beş Ana Öge (Lynch, K. ; The Image of the City, 1960)

Bağlantılar

Bağlantılar gözleyicinin hareket kanallarıdır. Kişi, bağlantılar boyunca kenti gözler ve diğer parçalarla ilişkisini kurar. Dar bir patikadan, sokak, cadde, hatta kara veya demiryoluna kadar değişik nitelikte öğeler bağlantı olabilirler. Bağlantıların kent imaj strukturünü açıklamadaki güçleri, belirli özellikleri taşımalarına bağlıdır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Floransa'daki bağlantı öğelerinden bahsedecek olursak, tarihi merkezi çevreleyen ve banliyö yerleşimlerle güçlü ve net bağlantılar sağlayan caddeler, sokaklar ve bunları toplayıp dağıtan meydanlar göze çarpmaktadır.

Bağlantı Ögesi Olarak Tarihi Kent Merkezini Çevreleyen Bağlantı Yolları:

Önem derecesine ve yoğunluğuna göre bu bağlantı noktalarını sıralarsak, Floransa tarihi kent merkezini bir çerçeve gibi saran bağlantı yolları ilk sırada gelmektedir. Santa Maria Novella

İstasyonu’nu yanında bulunan Piazza della Stazione, önemli bir düğüm noktasıdır. Fortezza de Basso’da Viale Strozzi ile birleşen Via Valfonda, Viale Strozzi ile Piazza Liberta düğüm noktasını birleştiren Viale Lavagnini, Piazza Liberta ile Piazza Ferrucci’yi bağlayan Viale Matteotti, ve devamı niteliğindeki yollar, tarihi kent merkezi etrafında net ve güçlü bir çerçeve oluşturur. Arno nehrinin karşı kıyısında da gerek yükselti gerekse daha az yoğunluktaki yerleşim nedeniyle zayıf bir bağlantı olan ve Palazzo Pitti ve Boboli Bahçeleri, Fortezza di Belvedere ve Piazzale Michelangiolo’yu çevreleyen, Viale Michelangiolo, Viale Galileo, Viale N. Machiavelli, Viale F. Petrarca bağlantı yolları Floransa tarihi kent merkezini çevreleyen bağlantı yollarını tamamlar ve Ponte alla Vittoria dan geçerek Viale Fratelli Rosselli ile Fortezza de Basso’yu çevreleyen Viale Strozzi ile birleşir.

Şekil 3.23 Floransa Bağlantı Yollarından Viale Lavagnini ve Viale Strozzi’ye Ait Görünüşler(1)

Bağlantı Ögesi Olarak Köprüler:

Arno nehri üzerinde bulunan 12 köprüden çoğunluğu oldukça bağlantı niteliği zayıf öğelerdir. Ponte Vecchio ve çevresindeki köprüler turistler tarafından genelde birer seyir noktaları olarak kullanılan ve yoğunluk açısından önemli olsalar da bağlantı açısından çok fazla önem arz etmez. Arno nehri üzerinde bulunan, iki düğüm noktasını- Porta al Prato ve Piazza Taddeo Gaddi- birleştiren Ponte della Vittoria köprüsü ile bir diğer bağlantı yolu olan Viale Matteotti’nin devamı niteliğindeki doğrusal bir şekilde devam eden yollar ile nehrin karşı kıyısında bulunan Piazza Ferrucci düğüm noktasını birleştiren Ponte San Niccolo köprüsü bağlantı öğeleri olarak kabul edilebilirler.

Şekil 3.24 Arno Nehri Üzerindeki Köprülere Ait Bir Görünüş (1)

Bağlantı Ögesi Olarak Bölgeler Arasındaki Bağlantılar:

Floransa’da bölgeler arasındaki bağlantı tren yolları ve dereler tarafından kesintiye uğrasa da güçlü bağlantı yolları mevcuttur. Örneğin; Statuto ve sonrasında Rifredi bölgesi ile merkez arasındaki bağlantı Via dello Statuto, Via C. Guasti, , Via F. Gianni, Via A. Tavanti, Via Vittorio Emanuele II, Piazza Dalmazia ve sonrasında da Viale Morgagni bağlantı yolları ile sağlanır. Statuto bölgesinde bulunan dereye paralel giden demiryolunu geçerek, Rifredi bölgesinde bulunan üniversite kampusu ve çevresindeki yerleşime ve sonrasında da Carregi bölgesine uzanan bu doğrusal bağlantı yolları geniş ölçekte dağlık kesim ile ilişkiyi sağlamış olur.

Benzer şekilde, bir başka üniversite kampusu bulunan ve çevresinde genellikle öğrencilerin ikamet ettiği Novoli bölgesi ile merkez arasındaki bağlantı Via di Novoli ve Viale Belfiore’ye bağlanan Viale F. Redi, ile sağlanmaktadır. Ayrıca havaalanı, sanayi ve alışveriş merkezlerinin bulunduğu Sesto Fiorentino ve büyük ölçekte bakacak olursak Bologna’ya giden karayolu Autostrada del Sole ya ulaşmak için kullanılan bağlantı yollarıdır.

Şekil 3.25 Floransa Tarihi Kent Merkezi Bağlantı Yolları (18)

Şekil 3.26 Demiryolu ve Önemli Yolları Gösteren Floransa Haritası (1)

Yine aynı şekilde Arno nehrinin karşı kıyısında Roma ve Siena'ya ulaşmak için Autostradale Siena-Firenze'ye ve Autostrada del Sole'ye ulaşan Via Senese bağlantı yolundan bahsedebiliriz.

Floransa'nın Fiesole gibi yüksek kesimlerinde yer alan ve genelde bahçeli müstakil konutlardan oluşan banliyö bölgesi ile tarihi merkez arasındaki bağlantı ise Piazza Liberta düğüm noktasına bağlanan Via Bolognese ile mümkün olmuştur.

Tarihi kent merkezi ile yine üniversitesin spor alanlarının ve bazı site yurtların bulunduğu Campo di Marte bölgesini birleştiren ve kıyı bağlantı yoluna bağlanan Via del Campofiore ile başlayan, Via Lungo l'Affrico, Viale A. Righi gibi bölgeyi çevreleyen yollar ile Cure bölgesiyle birleşir,ve Piazza Liberta düğüm noktasına bağlanan Viale Don Minzoni ile son bulan bir bağlantı kurulmuş olur.

Arno kıyısı için merkezde güçlü bir bağlantı yolundan söz edemesek de, Ponte San Niccolo'dan sonra dikey bağlantıları yatayda birleştiren bir bağlantı yolundan söz etmek mümkündür.

Şekil 3.27 Floransa Tarihi Kent Planı

Sınırlayıcılar

Bir kentsel yerleşme alanında görsel yapıya belirginlik kazandıran önemli öğelerden biri de sınırlayıcılardır. Genelde bir bölgeyi sınırlayan ya da diğer bir başka kesimden ayıran öğeler olarak kavranan sınırlayıcının, doyumsuz bir içerikle, en belirleyici olarak da alındığı durumlar vardır. Gerçekte her engel, iki önemli bölgeyi, boyuna ayırıyorsa sınırlayıcıdır ama her sınırlayıcı bir engel değildir. Hatta sınırlayıcının bir arakesit ve ayırıcı gözüke bile bir bağlayıcı olması söz konusu olabilir. Kuşkusuz engel niteliği, enine fiziksel ve görsel geçimsizlik olarak sınırlayıcının gücünü artırır ve durum görsel yapının anlaşılması ve açıklanması bakımından da olumludur (kişinin çevresini kullanışı açısından olumsuz olsa bile) (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Sınırlayıcı Bir Öğe Olarak Yükselti:

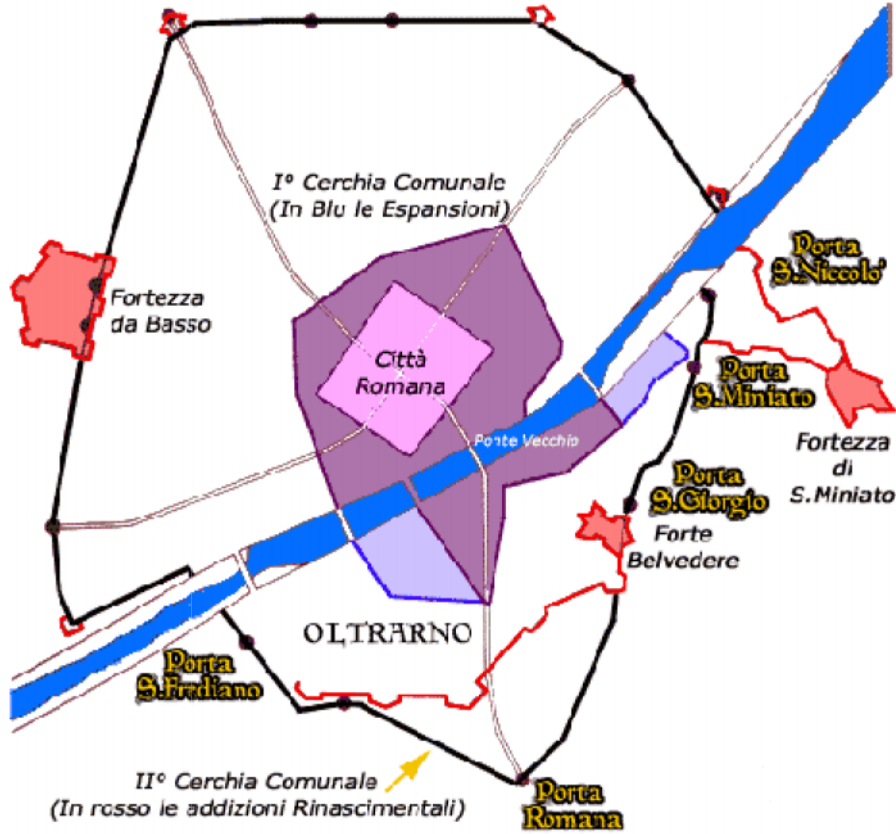
Floransa kuzey ve güney doğrultusunda, gözle görülür bir yükseltiye sahiptir. Senese Clavey Tepelerinin arasında yer alan kentin, en dikkat çekici tepeleri;Careggi, Fiesole, Settignano, Arcetri, Poggio Imperiale ve Bellosguardo ‘dur. Bu tepelerde, yükselti ile birlikte yapılarıdaki azalma ve yoğun doğal olarak yeşil bitki örtüsünün başlangıcı gözlemlenir. Bunun yanında, Fiesole ve Piazzale Michelangiolo gibi bu yüksek noktalar, kent silüetinin en iyi izlendiği noktalar. Yoğun yerleşim ile ‘la campagna’ adı verilen genelde organik tarım yapılan dağlık bölümlerini ayırmış olurlar.

Şekil 3.28 Floransa Topografik Haritası [12]

Sınırlayıcı Bir Öge Olarak Kent Surları:

Orta çağ Floransa'sında bugünün tarihi merkezini de içeren surlarla çevrelenmekteydi. Son yüzyılda, yeniden yapılanma, şehri İtalya Krallığı'nın başkenti haline getirdi ve kent surları, sur kapıları haricinde yıkıldı.

Şekil 3.29 Floransa Tarihi Kent Surları [13]

Arno'nun sağ kıyısındaki giriş hattı yerini gerçek caddelerin dolaşımına bıraktı. Arno nehrinin sol kıyısındaki 'Oltarno' olarak adlandırılan kent yerleşimi hala surların fark edilebilir izlerine sahiptir. Bugün yeniden yapılanmanın amacı kentin tarihi güzelliklerinin yeni bir görünümünün tadını çıkarma olanağı sağlayan gezi yollarının bazı hatlarını tekrar ortaya çıkarmaya yol açacaktır. Kenti eski surların ötesine genişletmek için ilk güçlendirilmiş hattın (1173-1175) yerini almak amacıyla, şehir surlarının yapımına 2 Ocak 1285'de başlandı. 73 kuleden ve 15 giriş kapısı ile donatılmış, önceki duvarın 5 katına eşit olan 430 hektarlık bir yüzeye sahip yeni genişleme, 8500 metre olarak ölçülmüştür [4].

Yapılan işin büyüklüğü, büyük demografik ve kent büyümesiyle yüzleşmeyi gerekli kılar. 1125 yılında Floransa'da 25.000 kişi sayılmıştır, 1280 yılında ise 80.000 ve son olarak 14. yüzyılın ilk yıllarında 100.000 kişiyi bulmuştur. Bu bina çevresi döneminin en geniş, en güçlü

en yoğun savunulanlarından biri olması planlanmıştır. Gerçekte, ortaçağ Avrupa'sının en aşılması zor kent surlarından biri olmuşlardır. Bu surlar çoğu yerde, Arno'nun küçük bir kolu olan ve suları bu amaç için ayrılmış olan Mugnone'nin sularıyla doldurulmuş hendeklerle donatılmıştır. Yapım, savaş nedeniyle kesintiye uğradığı için 1333 yılına kadar bitirilememiştir. Arnolfo di Cambio, Giotto and Andrea Pisano'nun da içinde bulunduğu mimarlar -'Magister Murorum'- surları tasarlamakla sorumludurlar [4].

Şekil 3.30 Floransa Antik Kent Surları

Günümüzde de görülebilen surlar Forte Belvedere çevresindeki, Fortezza de Basso'ya ait olan ve Fortezza di San Miniato çevresindeki kent surlarıdır. Arno nehrinin yerleşimin daha az olan kısmında yer aldıkları için yeni yapılaşma ile ilgili bir sorun teşkil etmezler. Kent silueti açısından etrafında yerleşim ile yeşil alanın ayrıldığı ve topoğrafik açıdan yükseltinin başladığı noktalardır.

Sınırlayıcı Bir Öge Olarak Arno Nehri:

241 km'lik uzunluğuyla Toskana bölgesinin en uzun nehri olan Arno, Floransa'yı iki parçaya böler. Floransa, Sesto Fiorentino, Prato ve Pistoia'nın içinden geçen ve üzerinde Ponte Vecchio ve Santa Trinita gibi köprülerin yer aldığı nehir Floransa kenti için önemli bir sınırlayıcı olduğu gibi kenti şekillenmesinde rol alan dikkat çekici bir öge olmuştur. Duomo 'nun bulunduğu bölüm yapıların yoğun olduğu sosyal bir mekan olurken, Arno'nun diğer

karşısında kalan bölüm konutun daha az olduğu bun karşılık yeşil alanın yoğun olduğu kısımdır [1].

Şekil 3.31 Arno Nehri [1]

Nirengiler

Nirengi, algılamaya dayanan kent görsel yapısının en temel öğelerinden biridir. Temelde, bulunduğu ortamdan, bu ortamı belirleyen görsel öğeler arasından sıyrılan ve seçilir durumu gelen ve de hatırlanabilen ‘nokta referans’ öğeleridir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Floransa, nirengi açısından oldukça zengindir. İmaj öğeleri açısından Floransa’daki en zengin kaynak nirengilerdir. Spesifik kent silueti birçok yerde bir sembol olarak kullanılır. Bu nirengilerin bazıları büyük kompleksler olarak (Örneğin, çan kulesi,vaftizhanesi, kubbesi ve müzesi ile Floransa Katedrali-Santa Maria del Fiore) fonksiyonel bir nirengi olduğu kadar bir anlamda ‘odak’ olma durumundadır. 1296-1436 arasında inşa edilmiş olan katedralin en dikkat çekici özelliği Filippo Brunelleschi tarafından 1420-1436 arasında inşa edilen, Rönesans’ın ilk önemli mimarlık ürünlerinden biri sayılan 42 m’lik bir açıklığı örten kubbedir. Strüktür bakımından sekiz dilimli bir manastır tonozu sayılabilir. Tepesindeki aydınlık feneriyle bu kubbe yalnız Floransa’nın siluetini belirleyen en önemli öğelerinden biri değil, bütün Rönesans kentlerinin ayrılmaz parçası olan benzer kubbelerin de ilk örneğidir. Aynı

şekilde Santa Croce, Santa Maria Novella, San Lorenzo gibi kiliseler de münferit nirengilerdir. Yine kentin en yüksek noktalarından birine inşa edilmiş olan San Miniato al Monte kilisesi diğer kent içi kilselerinden farklı olarak tekil bir nirengi olarak kabul edilir.

Şekil 3.32 Floransa Kenti Genel Görünümü [1]

Nirengi olarak, kent silüetinde göze çarpan bir diğer öge Palazzo vecchio'ya ait saat kulesidir. İtalyanca 'eski Saray' anlamına gelen Palazzo Vecchio, Floransa'nın belediye Sarayıdır ve kale-saray yapısıyla Toskana'nın en etkileyici belediye saraylarından biridir. Bugün bir müze ve yerel yönetimin bir sembolüdür. Yapıya ait kule, Arnolfo di Cambio tarafından Foraboschi ailesine ait tarihi bir kuleyi içerir şekilde yapılmıştır, bu yüzden yapının tam ortasında yer almaz. Doku olarak da fondan güçlü bir şekilde ayrılan ve kontrast oluşturan katı hücre planlı yapı bir saat ile güçlendirilmiştir.

Son olarak Arno Nehri üzerinde bulunan "Eski Köprü" anlamına gelen Ponte Vecchio da Floransa ile özdeşleşmiş bir yapıdır. Floransa'nın en meşhur köprüsüdür. Nehrin en dar kısmında yer alan Ponte Vecchio 14. yüzyılda tamamlanmıştır. Üzerinde çok sayıda hediyelik eşya dükkanı vb. diğer küçük dükkanlar bulunan köprü, II. Dünya Savaşı sırasında bir köprüler şehri olan Floransa'nın Almanlar tarafından bombalanarak yıkılmayan tek köprüsüdür.

Odaklar

Kişinin kent imajını oluşturmaya önemli katkısı olan stratejik noktalar olarak odaklar içinde bulundukları kesimin de sembolik yerleri olurlar. Bu nitelikleri ile de bölge ve bağlantı elemanları ile önemli ilişkileri vardır. Yine kendine özgü oluş, tematik özelliğin yoğunlaşması, birkaç imaj ögesinin çakışması durumlarında odakların kent imaj yapısını açıklayıcı güçleri artar (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Mekansal yapılaşmada dışa dönük bir kent olarak Floransa'da geniş meydanlarla bütünleşen odaklar söz konusudur. Hatta çoğu kez çeşmeleri oturma yerleri olarak merdivenleriyle beraber meydanlar başlı başına birer odak merkezleridir. Aynı zamanda yılın belirli tatil ve bayram günlerinde bir sosyal merkez haline gelen odaklar da mevcuttur.

Şekil 3.33 Piazza della Signoria [1]

Örneğin, Floransa Katedrali ve meydanı, gerek müzesi gerekse bir ibadet yeri olarak bir çok turistini ilgisini çeker. Aynı zamanda Duomo meydanı bir buluşma ve vakit geçirme yeri olmuştur. Katedralin kubbesine giriş için uzun kuyrukların olduğu bu meydan oturma yerleri meydana taşan kafeterya ve restoranları ile önemli bir odak noktasıdır. Benzer şekilde Piazza della Signoria bir meydan olarak içinde barındırdığı heykeller ve Neptün çeşmesi ile bir nevi açık hava müzesi olup, dünyaca ünlü Uffizi müzesine giriş için uzun kuyrukların olduğu bir odak merkezidir. Meydanın altı Roma dönemine ait kalıntıları barındırırsa da Rönesans dönemine ait önemli yapıları ve eserlerin mevcut olması bu kalıntıların ikinci plana atılmasına

neden olmuştur. Müzeler açısından oldukça zengin olan Floransa’da aynı Uffizi müzesinde olduğu gibi Michelangiolo’nun ünlü Davud heykelinin bulunduğu Accademia müzesinin önünde de uzun kuyruklar vardır. Buna bağlı olarak bu sokak hem işportacıların hem de sokak sanatçılarının sıklıkla görüldükleri yerlerdir. Floransa’nın ünlü Medici ailesinin ikametgahı olan Pitti Sarayı ve Boboli Bahçeleri’de kentin önemli odakları arasında yer alır. Bununla beraber yapının önündeki eğimli meydan vakit geçirilen bir meydan olup kimi zaman şarap tadımı gibi özel etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

Kentin nirengilerinden biri olan Ponte Vecchio, aynı zaman da Avrupa’daki diğer köprülerden farklı olarak üzerinde bulunan dükkanlar ve Arno nehrinin güzel manzarasının izlenebilme imkanına sahip olması ile bir odak noktasıdır.

Bunun yanında Santa Spirito ve Santa Croce özellikle genç nüfus tarafından tercih edilen, gün boyu aktif olan sosyal mekanlardır. Konser, pazar yeri, sokak performansları gibi etkinliklerin yapıldığı bu meydanlar aynı zamanda Rönesans mimarisinin önemli kiliselerinin de bulunduğu açık mekan hatlarının kuvvetli olduğu odaklardır.

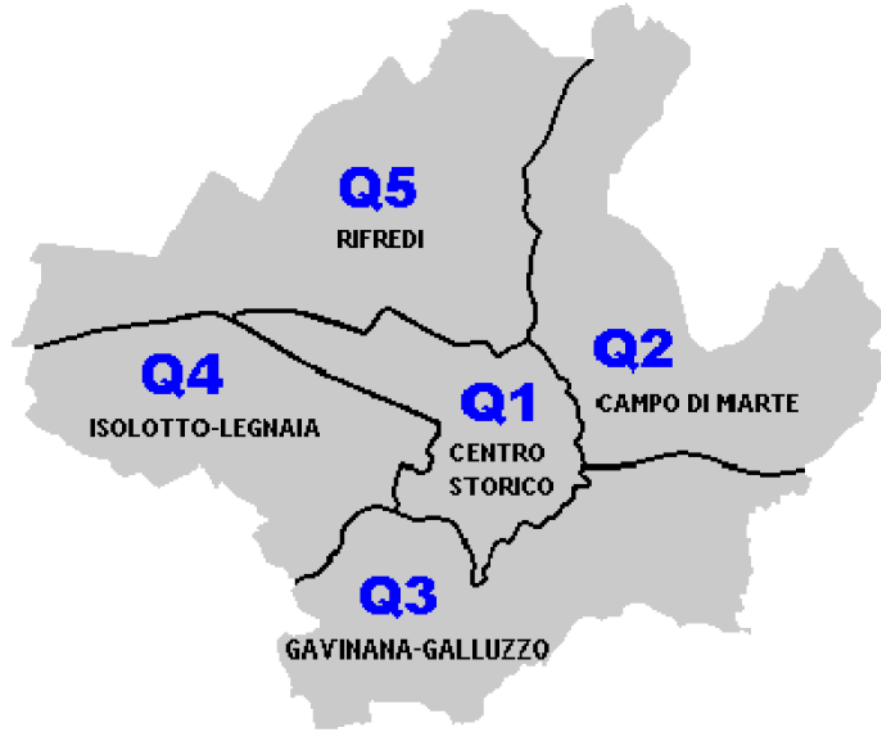

Şekil 3.34 Santa Croce Kilisesine ve Palazzo Vecchio’ya Ait Görünümler

Piazzale Michelangiolo’da kentin tam bir panoramasının izlenebildiği bir vista noktasıdır. Aynı zamanda Davud heykelinin bir replikasının bulunduğu meydan kenti ziyarete gelen turistlerin mutlaka uğradıkları bir odaktır.

Bölgeler

Floransa; Tarihi Merkez, Campo di Marte, Gavinana, Isolotto-Legnaia, Rifredi olarak beş ana bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerden en önemlisi mimarisi ve özel atmosferi ile Tarihi merkezdir. Bunun en büyük nedeni, bölgede yer alan yapıların önemli tarihi eserler ve kişiye bölgede oluşuna ilişkin kesin kanı veren güçlü tematik karakteridir.

Şekil 3.35 Floransa'daki Resmi Bölgeler [1]

Şekil 3.36 Floransa Tarihi Kent Merkezindeki Başlıca Bölgeler [1]

Bölge	Alan (km ²)	Nüfus (Mayıs 2006)	Nüfus Yoğunluğu
Bölge 1 <i>Tarihi Merkez</i>	11.396	67,170	5,894
Bölge 2 <i>Campo di Marte</i>	23.406	88,588	3,784
Bölge 3 <i>Gavinana/ Galluzzo</i>	22.312	40,907	1,833
Bölge 4 <i>Isolotto/Legnaia</i>	16.991	66,636	3,921
Bölge 5 <i>Rifredi</i>	28.171	103,761	3,683
Floransa	102.276	367,062	3,589

Tablo 3.9 Floransa Bölgelere Göre Alan ve Nüfus Bilgilerini Gösteren Tablo [1]

Şekil 3.37 Floransa, Via Cavour'dan Bir Görünüm

3.2.6 Çalışma alanı olarak seçilen Floransa'daki sokak cephelerinin ve kentsel mekanların analizleri

Çalışma alanları olarak seçilen sokaklarda bulunan yapılar oluşturulan tablolar, üç ana bölümden oluşmaktadır. Öncelikle, kütle geometrisi, zemin kat bina formu, çatı bitişi, cephe bileşenleri, kat yüksekliği gibi kütle özellikleri bakımından incelenmiştir. Daha sonra, cephe bileşenleri, renk, malzeme ve doku, süslemeler, pencere ve kapı biçimleri açısından da incelenmiştir. Renk kartelası olarak 'Sikkens CD-Card 4041' kullanılmış ve cephe renklerinden örnekler verilmiştir. Kapı ve pencere detaylarının da bulunduğu tablolarda renklendirilmiş cephe örnekleri de yer verilmiştir.

Son olarak doluluk-boşluk oranı, mimari tarz, komşu yapılarla benzerlik ve bina durumu gibi genel bir durum değerlendirilmesi yapılmıştır. Fotoğraflar ve çizimlerle desteklenen tablolar ile yapılan analizler tez çalışmasının son bölümünde karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.10 Floransa 1-2-15-16 numaralı yapılara ait analiz tablosu

Yapı bilgisi

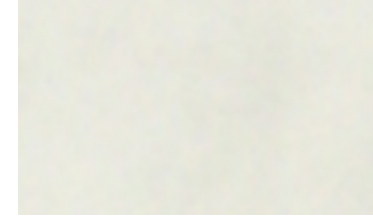
No : 1-2-15-16

Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : Dörtgen
Çatı bitişi : Kırma çatı
Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil, Güzel Sanatlar Akademisi'nin portikli girişi mevcut
Kat Yüksekliği : zemin kat+1 kat +çatı katı-yapı içerisinde yer yer asma katlar mevcut

Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

Renk: Cephe rengi : F0.25.75(16) / F2.35.80(1) / F0.15.75(2) / F0.20.80 (15)
Söve rengi : G0.05.70 (16) / G0.05.65(1) / F2.15.55(2)/ G0.05.65 (15)

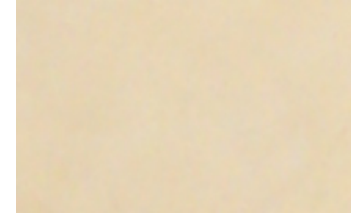
Malzeme ve doku: sıva+taş kaplama
 Madeni mal.(doğramalar –yapı 15)
Süsleme: söveler, metal kapı üstü aydınlatma süslemeleri, ferforje korkuluklar, kapı üstü alınlık, portik kolonları, armalar(16), bina kitabesi ve heykel (15)

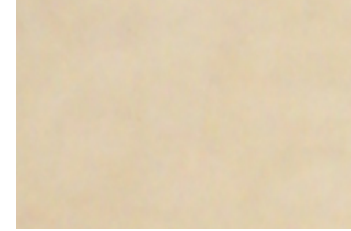
F0.15.75(2)

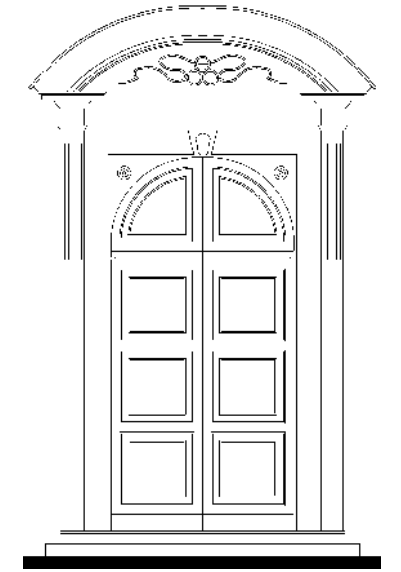
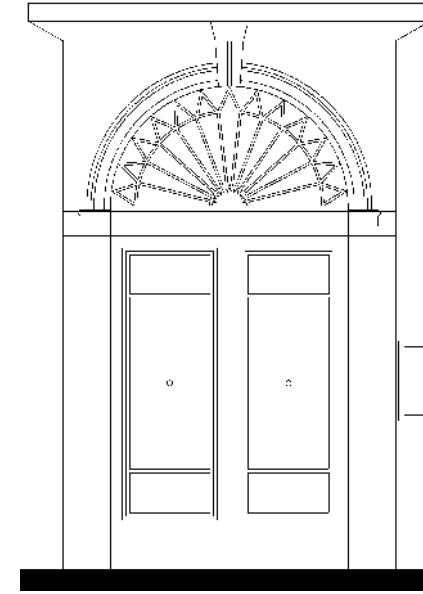
F2.35.80(1)

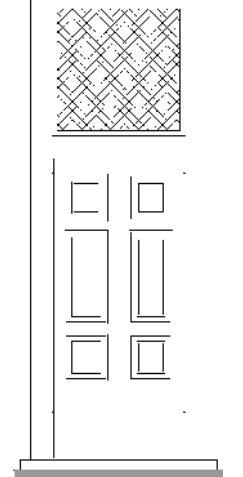
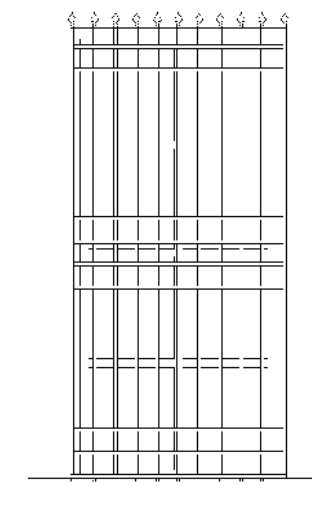
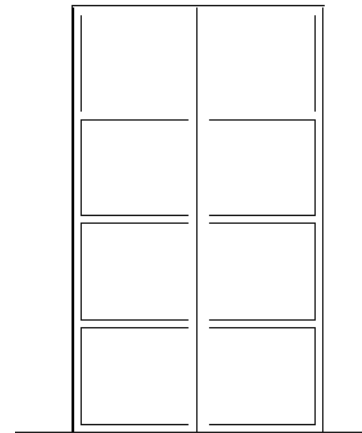
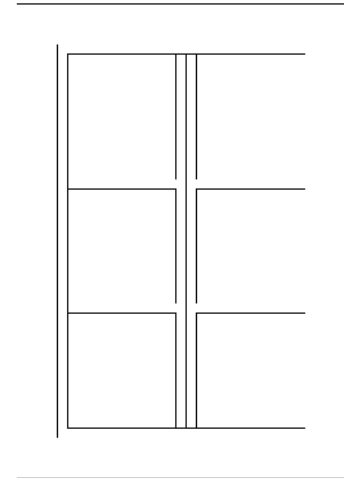
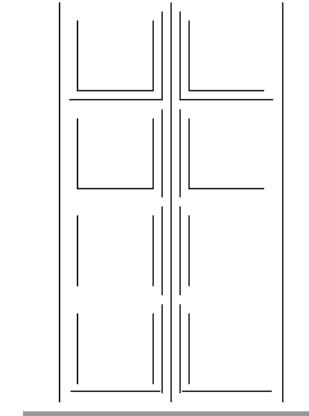
F0.25.75(16)

F0.20.80 (15)

Yapı 1-2

Pencere / Balkon kapısı biçimi: 4 bölmeli çift kanat pen., iki bölmeli çift kanat küçük kare pencere, 3 bölmeli çift kanat pencere, aydınlatma pencereli taçkapı, süslemeli alınlık tablası olan taçkapı, çift kanat ahşap kapı

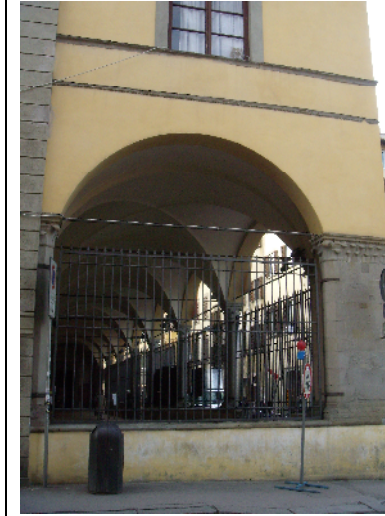
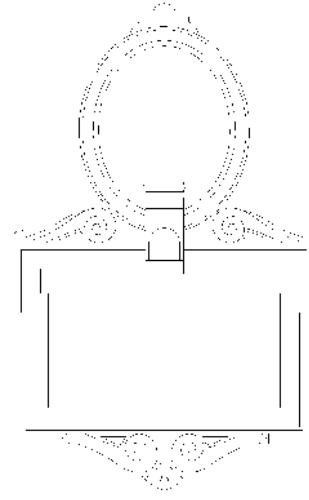
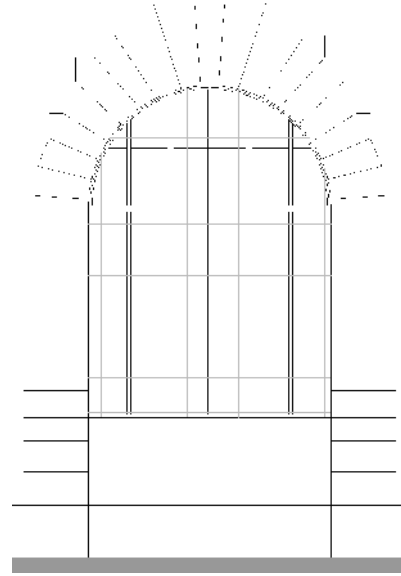
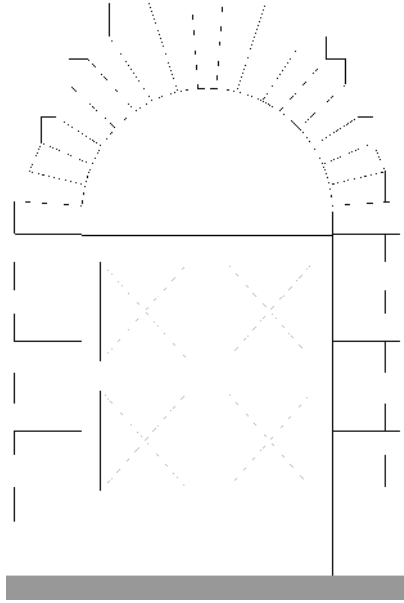
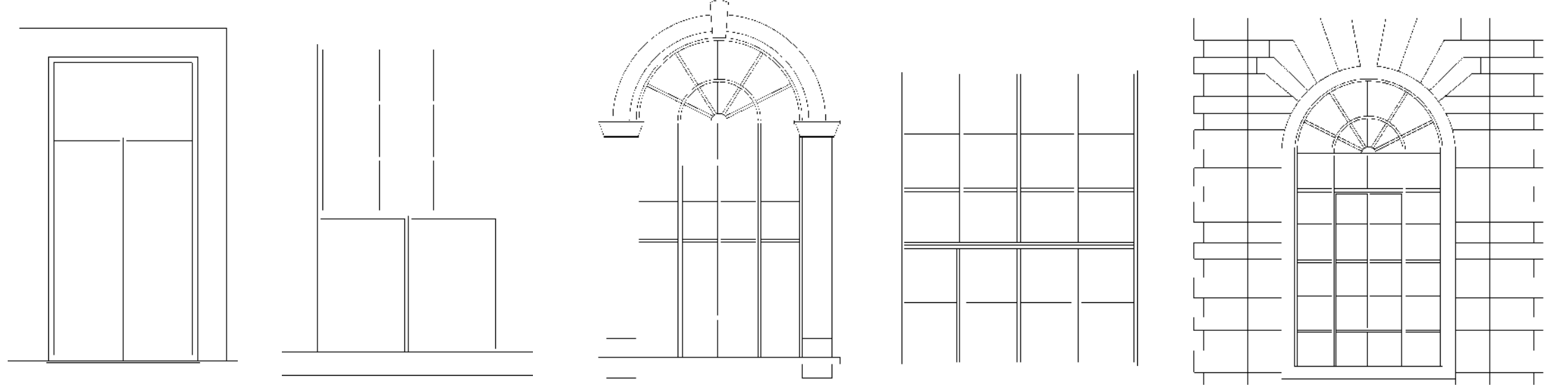

Yapı bilgisi

No : 1-2-15-16

Yapı 16-15

Pencere / Balkon kapısı biçimi: sabit üst pencereli çift kanat pen., 9 bölmeli sabit pencere+2 bölmeli çift kanat pen., bölme başına 6 parçalı 4 bölmeli ve kemerli pen., 4x5 çok bölmeli açılabilir pencere, sekizgen aydınlatma penceresi, kemerli çok bölmeli pencere

Cephede Boşlukların Özellikleri

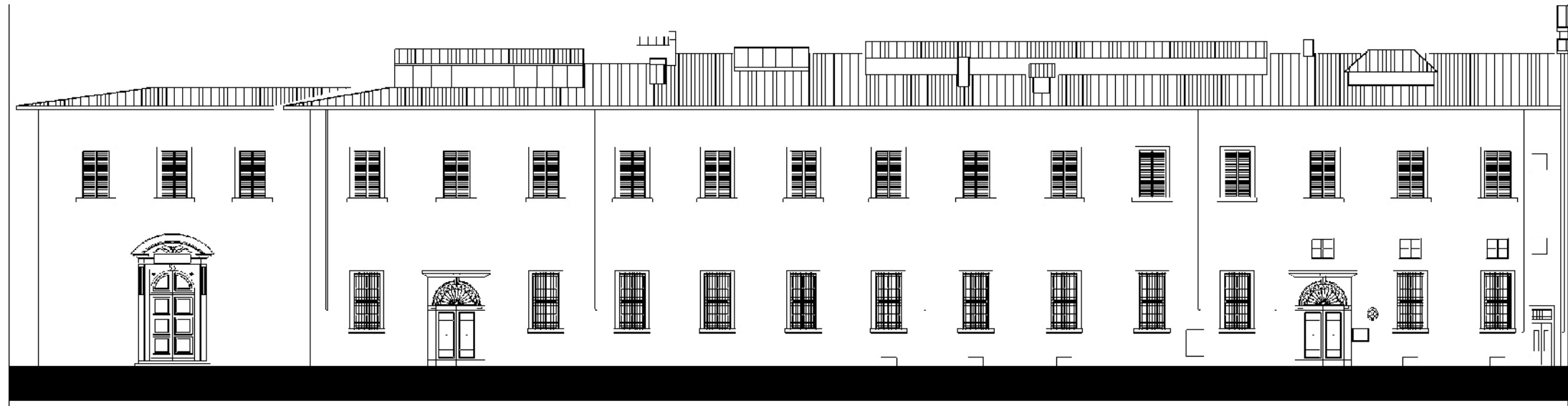
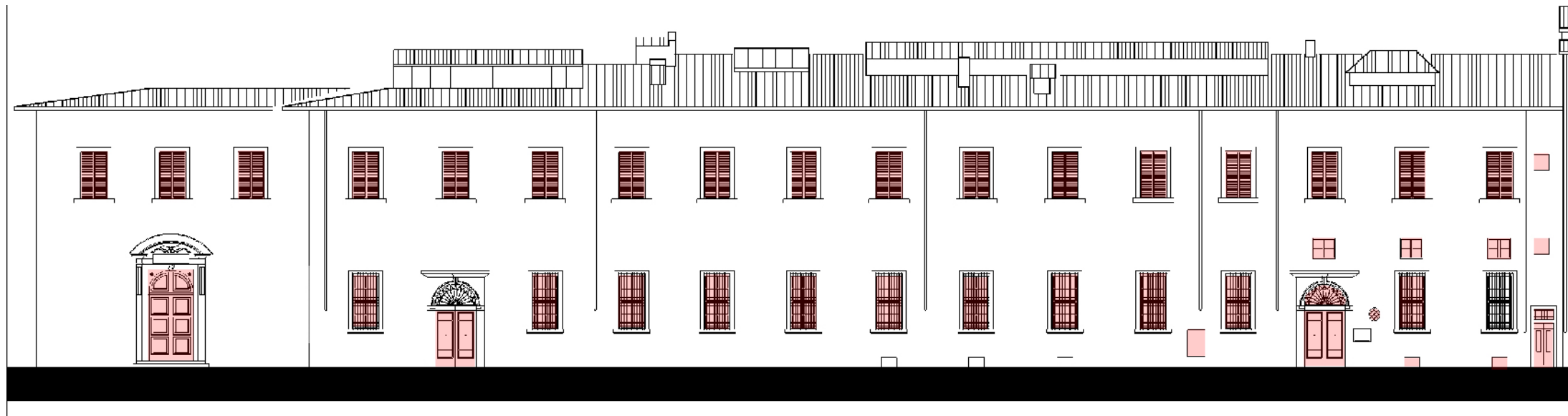
Dolu-boş oranı: % 80

Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm

Komşu yapılarla benzerlik: Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir.

Bina durumu: iyi durumda

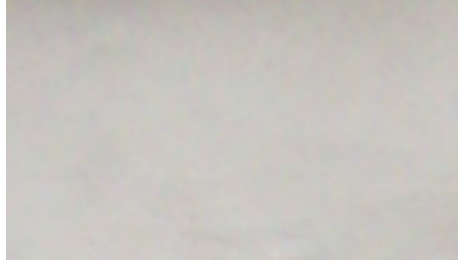
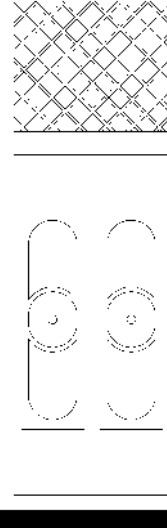
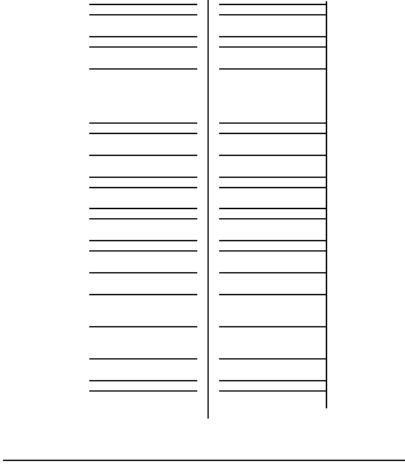
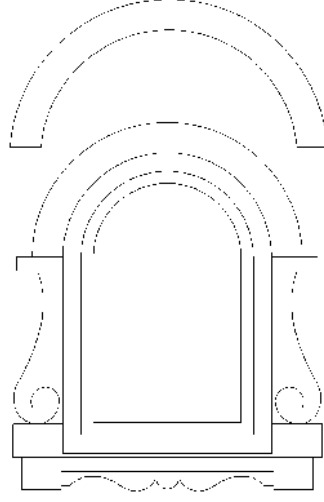

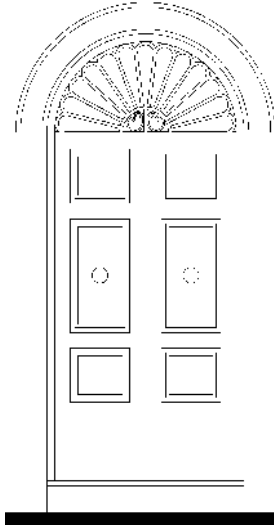
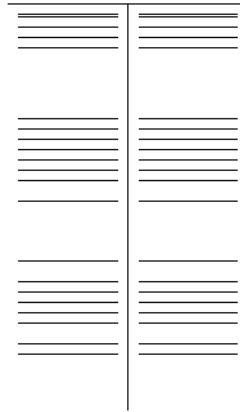
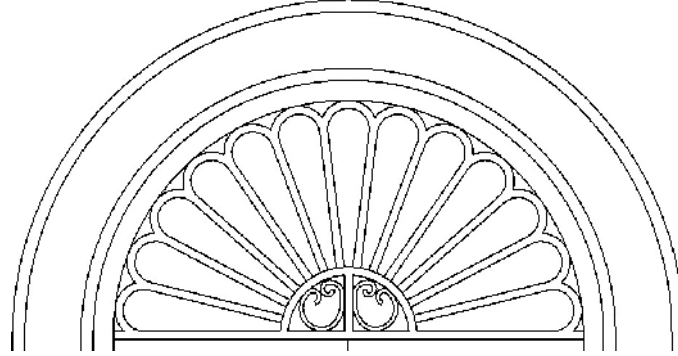
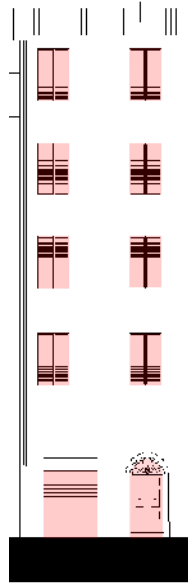
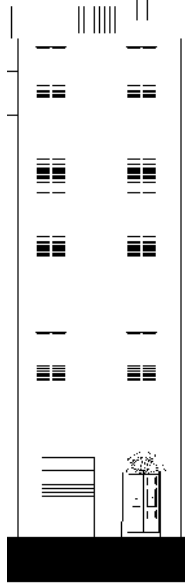
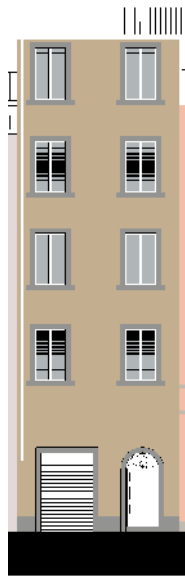

Accademia di belle arti di Firenze

(1,16)Floransa'daki Güzel Sanatlar Akademisi San Marco Meydanı'ndaki eski San Matteo Hastanesi'nde yer almaktadır. Antik San Matteo Hastanesi Rönesans stilineki su yaprağı başlıklı karakteristik loca 1388 ile 1410 yılları arasında banker Lemmo Balducci'nin isteği üzerine yapılmıştır, bunun için hayırseverliği vurgulamak amacıyla 'di lelmo' da denmektedir; İç kısımda aydınlık bir cloister mevcuttur. 17. yüzyıl başlarında, bahçe alçak kemerli portiklerle çevrilidir

Yapı bilgisi	No : 3	Tablo 3.11 Floransa 3 numaralı yapıya ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : AN.02.82 Söve rengi : ON.00.69 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, yeşil ahşap kepenkler, ferforje korkuluklar, çerçevesiz aziz freski Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere + ferforjeli aydınlatma camı + çift kanat ahşap giriş kapısı + ferforje korkuluklu 3 bölmeli çift kanat pencere				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Bina durumu: iyi durumda				

Yapı bilgisi	No : 4	Tablo 3.12 Floransa 4 numaralı yapıya ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+4 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : F2.15.65 Söve rengi : ON.00.55 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, ahşap kepenkler,balkon korkulukları Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere +iki bölmeli çift kanat kepenkli pencere + çift kanat ahşap giriş kapısı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Bina durumu: iyi durumda				

Tablo 3.13 Floransa 5 numaralı yapıya ait analiz tablosu

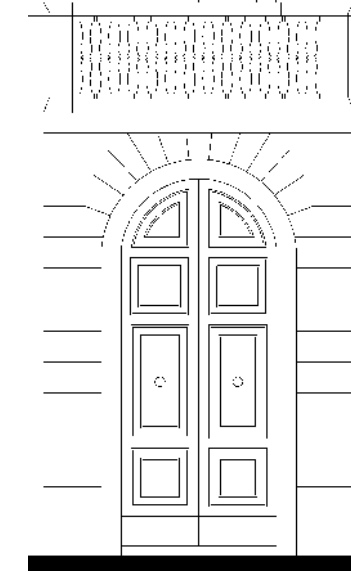
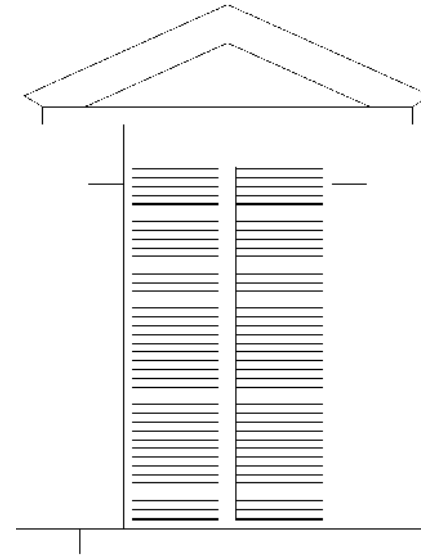
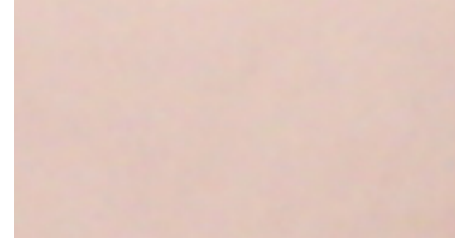
Yapı bilgisi

No : 5

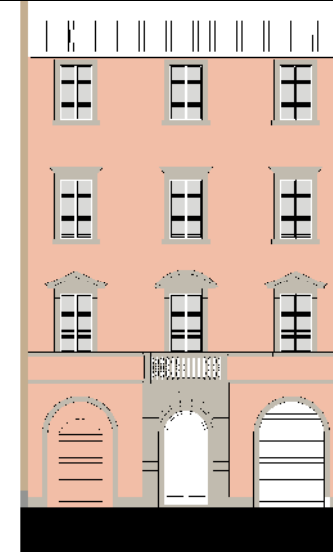
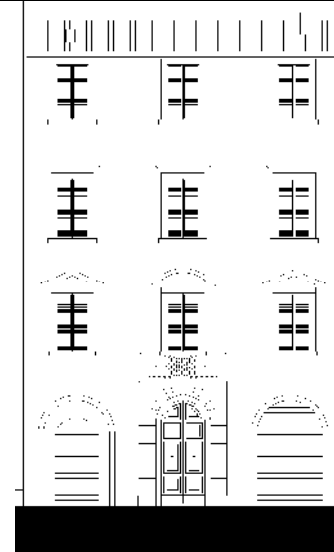
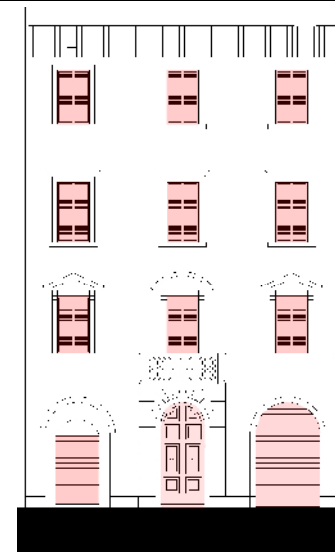
Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : Dörtgen
Çatı bitişi : Kırma çatı
Cephe bileşenleri : giriş kapısı üstünde bir balkon mevcut
Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat

Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

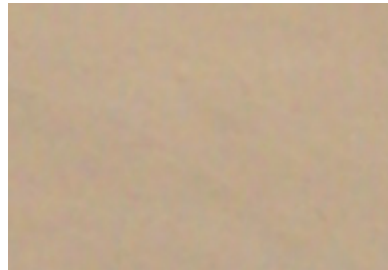
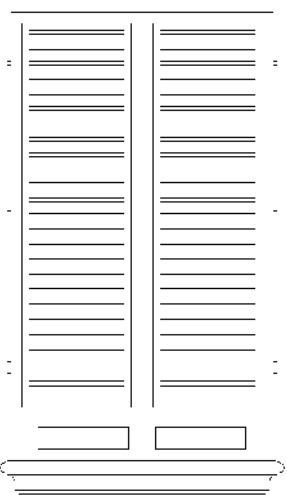
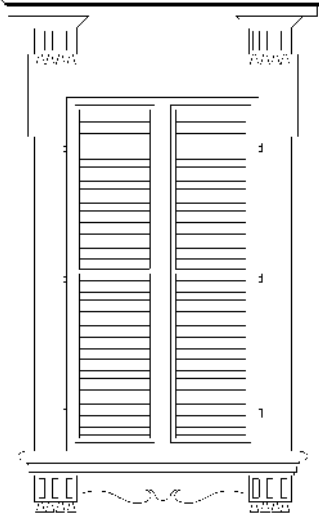
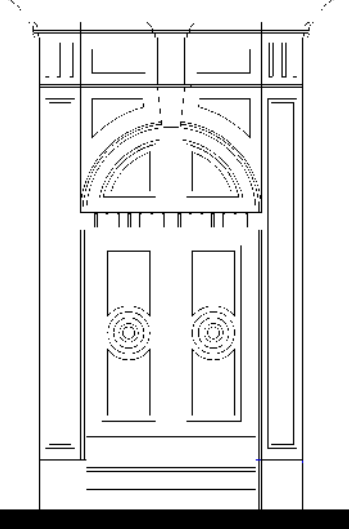
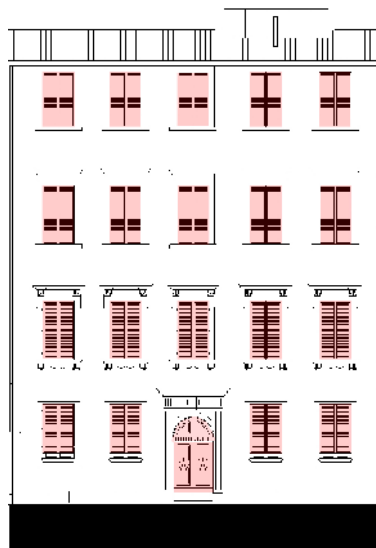
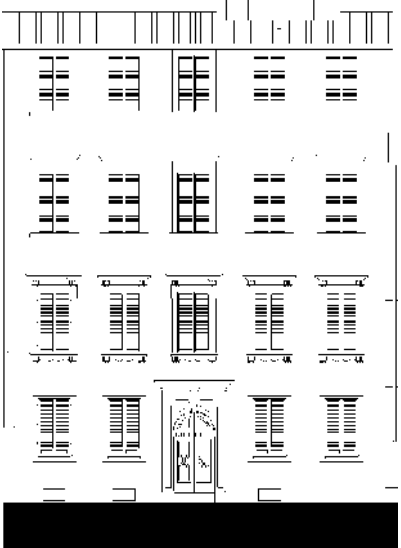
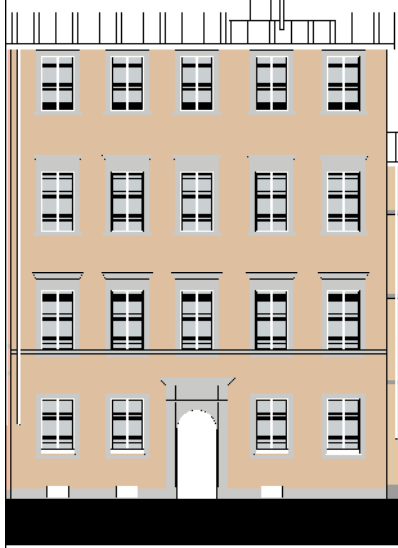
Renk: cephe rengi : D2.15.75
 Söve rengi : G0.05.70
Malzeme ve doku: sıva
Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, ahşap kepenkler, balkon korkulukları
Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere +iki bölmeli çift kanat kepenkli pencere + çift kanat ahşap giriş kapısı

Cephede Boşlukların Özellikleri

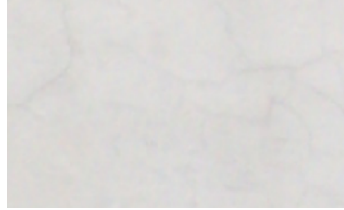
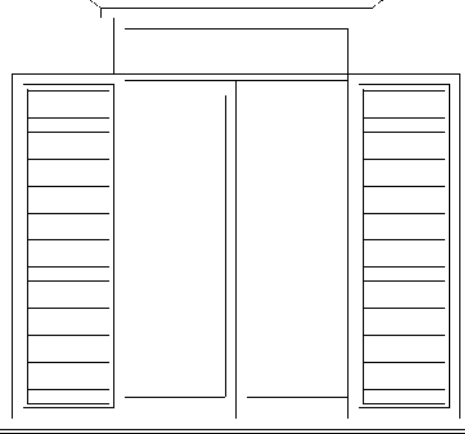
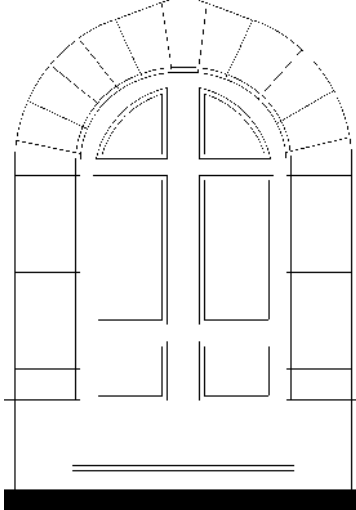
Dolu-boş oranı: % 80
Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm
Komşu yapılarla benzerlik: Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir.
Bina durumu: iyi durumda

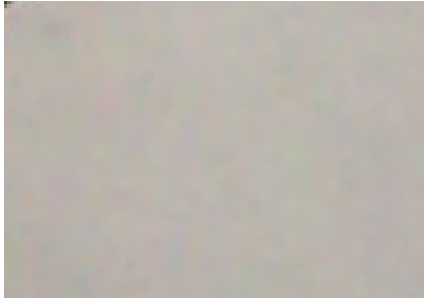
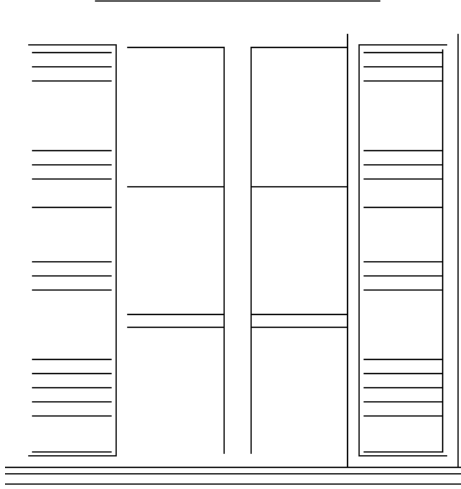
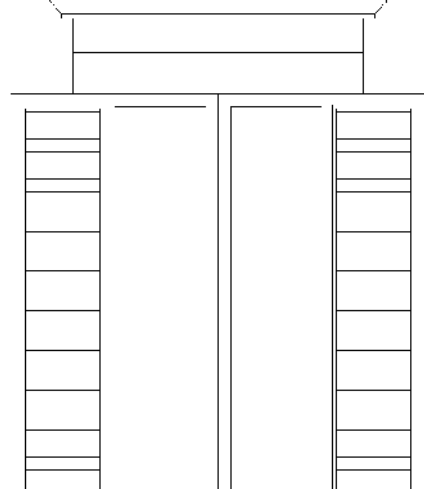
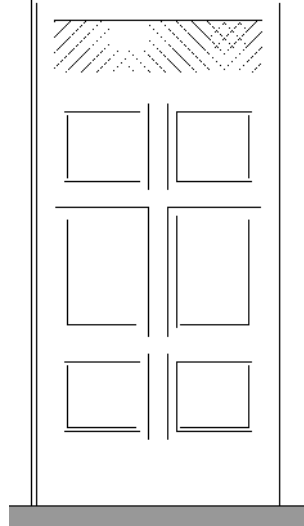
Yapı bilgisi	No : 6	Tablo 3.14 Floransa 6 numaralı yapıya ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : E8.15.75 Söve rengi : 0N.00.76 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, ahşap kepenkler Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere +iki bölmeli çift kanat kepenkli pencere + çift kanat ahşap giriş kapısı					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Bina durumu: iyi durumda					

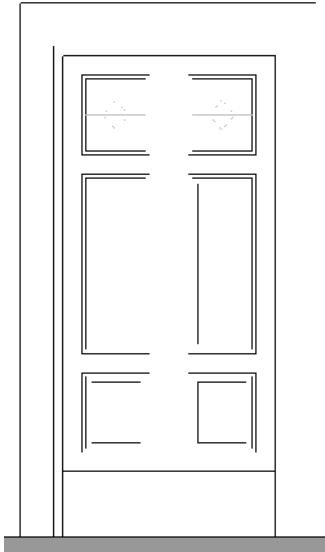
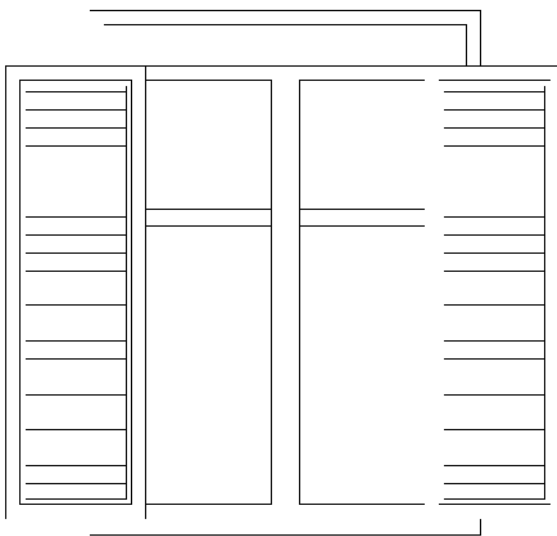
Yapı bilgisi	No : 7	Tablo 3.15 Floransa 7 numaralı yapıya ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen-köşe bina Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : F2.15.75+ Söve rengi : 0N.00.58 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, yeşil ahşap kepenkler Pencere / Balkon kapısı biçimi: çift kanat kepenkli pencere + kemerli çift kanat ahşap giriş kapısı + tek parça dükkan vitrini+vitrinli bölümlü ahşap kayıtlı dükkan girişi					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Fakat dükkan tabelaları uyumsuzluk yaratmaktadır. Bina durumu: iyi durumda, sıvada çatlaklar ve renk değişiklikleri gözlenmiştir.					

Yapı bilgisi	No : 8	Tablo 3.16 Floransa 8 numaralı yapıya ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+4 kat +çatı katı					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : F6.10.70 Söve rengi : 0N.00.58 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, yeşil ahşap kepenkler Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere + çift kanat kepenkli pencere + çift kanat ahşap giriş kapısı + iki yanda dar sabit pencereli cam dükkan girişi					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Bina durumu: iyi durumda					

Yapı bilgisi	No : 9	Tablo 3.17 Floransa 9 numaralı yapıya ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil Kat Yüksekliği : zemin kat+4 kat +çatı katı					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : F6.07.82 Söve rengi : P0.03.30 Malzeme ve doku: sıva Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere + Çift kanat ahşap giriş kapısı +cam dükkan giriş ve vitrini					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 82 Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi, doku, renk ve malzeme açısından uyumluluk göstermektedir. Bina durumu: iyi durumda					

Tablo 3.18 Floransa 10 numaralı yapıya ait analiz tablosu

Yapı bilgisi

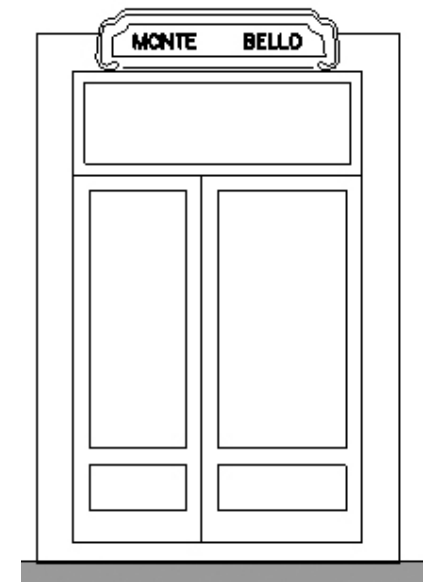
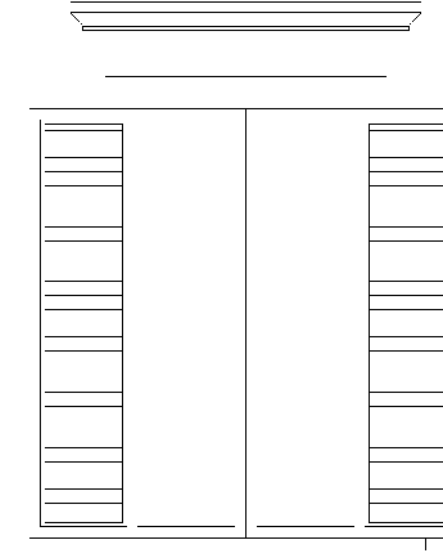
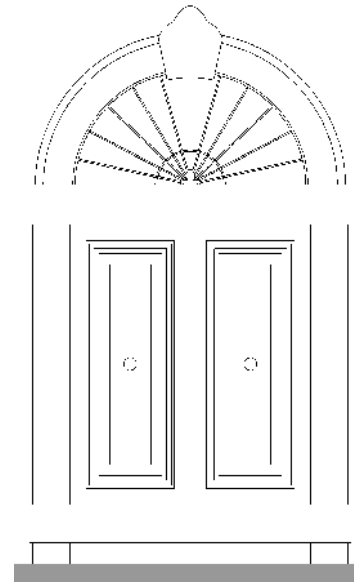
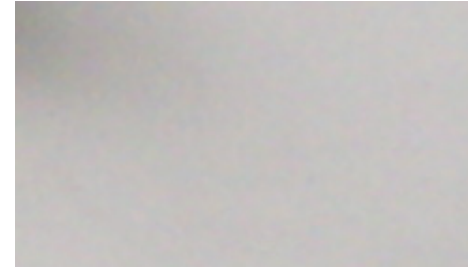
No : 10

Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : Dörtgen
Çatı bitişi : Kırma çatı
Cephe bileşenleri : Çıkma/balkon mevcut değil
Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat +çatı katı

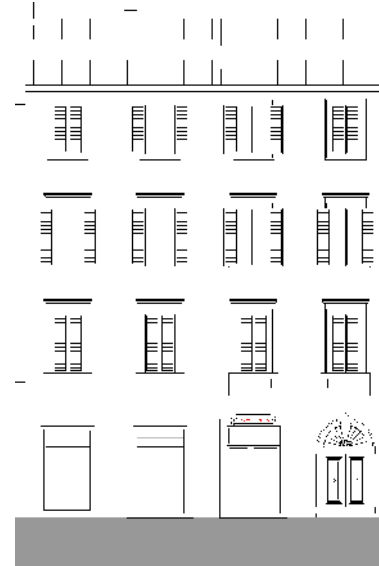
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

Renk: cephe rengi : F6.09.86
 Söve rengi : H2.05.55
Malzeme ve doku: sıva
Süsleme: söveler, alınlıklar, silmeler, ferforje pencere parmaklıkları
Pencere / Balkon kapısı biçimi: çift kanat kepenkli pencere+çift kanat kemerli ahşap kapı+tek sbt. parça dükkan vitrini+çift sbt. Dükkan vitrini+tek sabit pencereli , biri daha geniş olmak üzere çift kanat cam dükkan kapısı

Cephede Boşlukların Özellikleri

Dolu-boş oranı: % 82
Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm
Komşu yapılarla benzerlik: Pencere tipi, doku, renk, malzeme açısından uyumluluk göstermektedir.
Bina durumu: iyi durumda

Tablo 3.19 Floransa 11 numaralı yapıya ait analiz tablosu

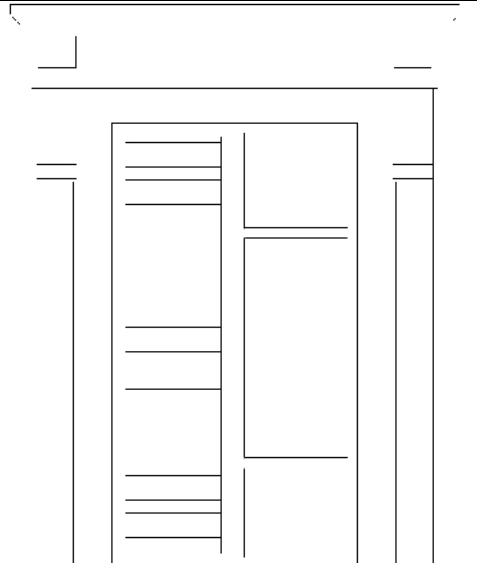
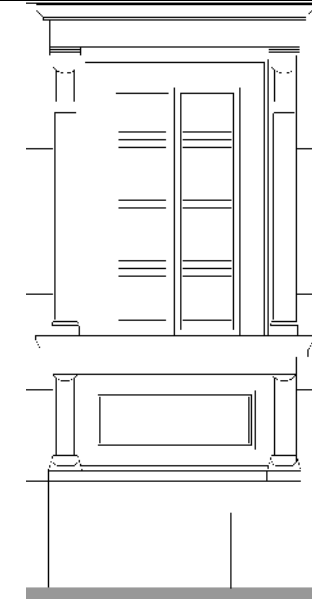
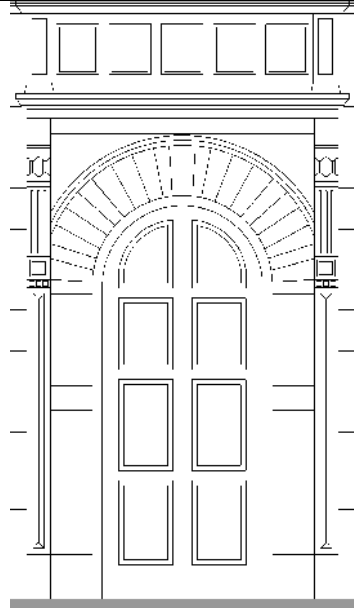
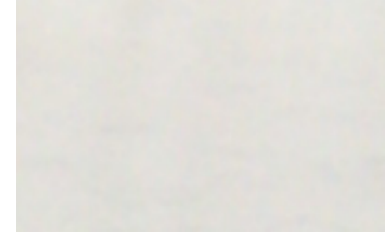
Yapı bilgisi

No : 11

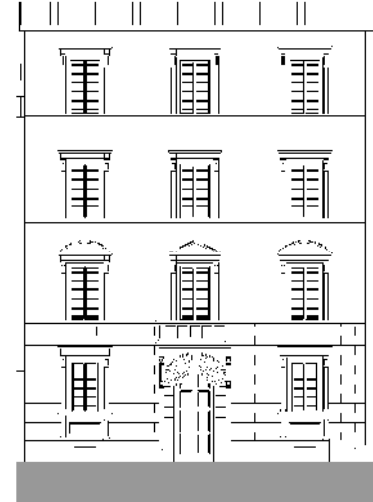
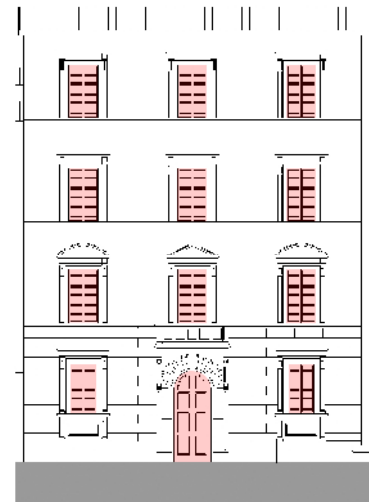
Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : Dörtgen
Çatı bitişi : Kırma çatı
Cephe bileşenleri : Giriş kapısı üzerinde küçük bir balkon
Kat Yüksekliği : zemin kat+3 kat

Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

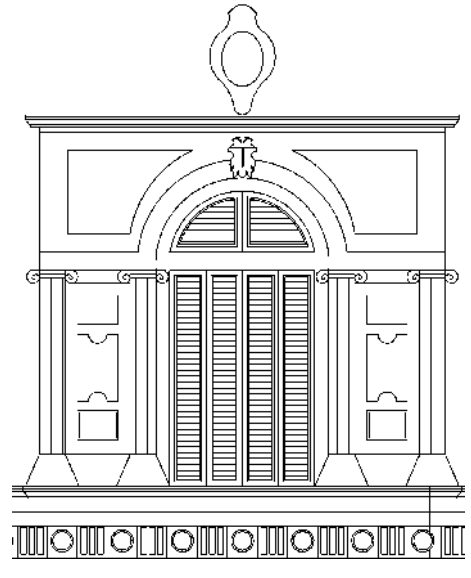
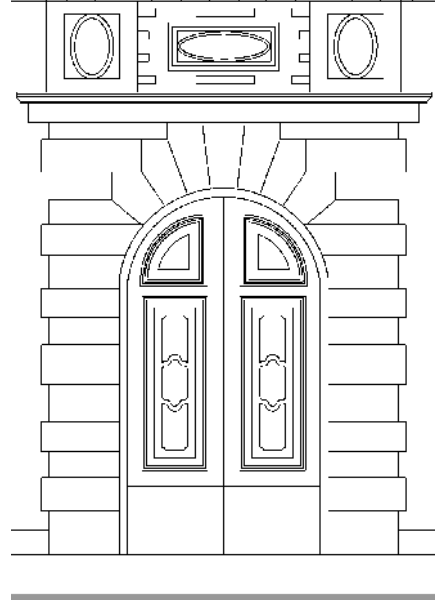
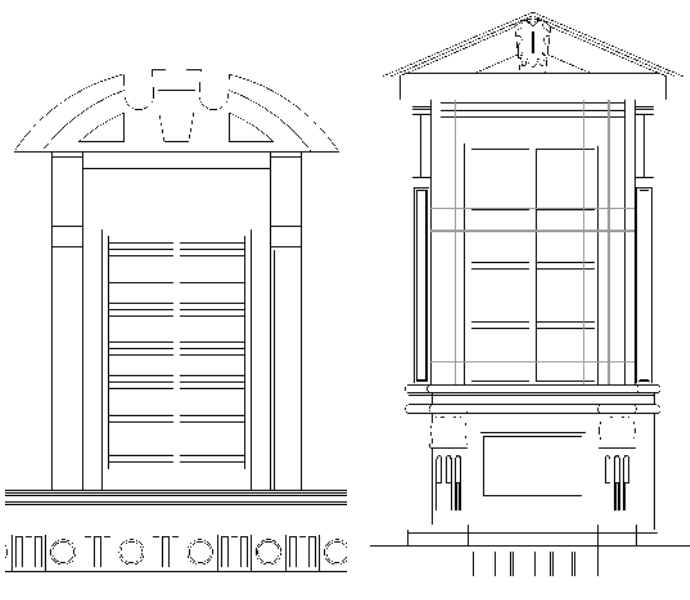
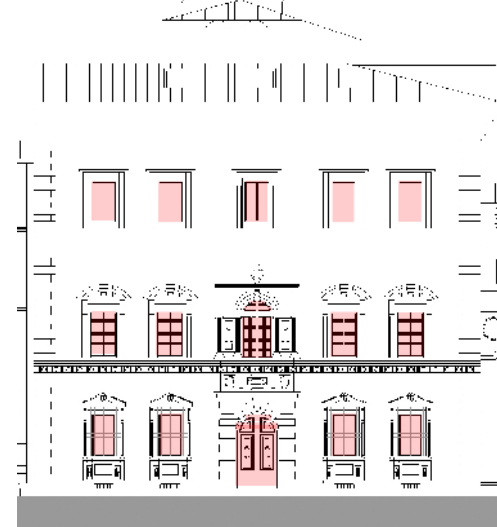
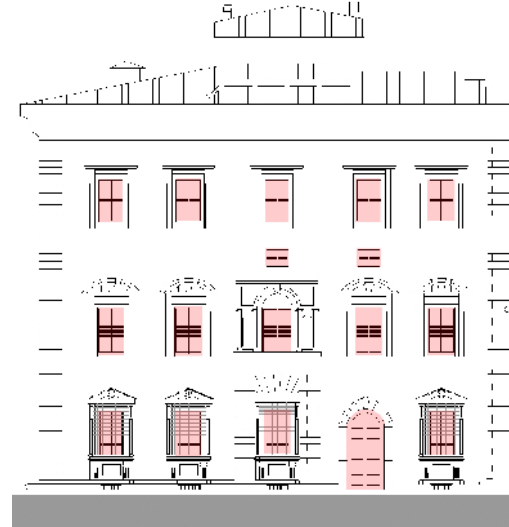
Renk: cephe rengi : G0.05.75
 Söve rengi : F2.15.55
Malzeme ve doku: zemin kat taş kaplama+sıva
Süsleme: söveler, alınlıklar, balkon süslemeleri, yeşil renkli ahşap pencere kepenkleri, taş kaplamalar
Pencere / Balkon kapısı biçimi: 3 bölmeli çift kanat kepenkli pencere + Çift kanat kemerli ahşap kapı

Cephede Boşlukların Özellikleri

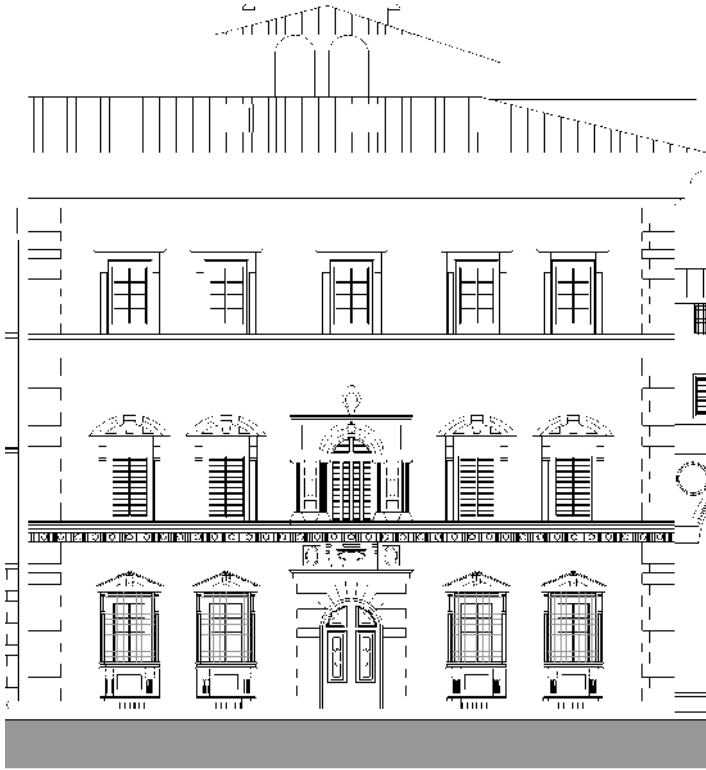
Dolu-boş oranı: % 82
Mimari Tarz: Geleneksel Toskana mimarisi/Hümanizm
Komşu yapılarla benzerlik: Pencere tipi, doku, renk, malzeme açısından uyumluluk göstermektedir.
Bina durumu: iyi durumda

Yapı bilgisi	No : 12, Palazzo Budini Gattai/Palazzo Grifoni	Tablo 3.20 Floransa 12 numaralı yapıya ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : Dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : Subasman hizasında ~ 60 cm genişliğinde çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat + çatı katı				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : D2.30.50 Söve rengi : F2.15.55 Malzeme ve doku: tuğla kaplama+süslemelerde ve subasmanda taş Süsleme: Rölyef paneller, armanlar, sütunlarsöveler,silmeler, Pencere / Balkon kapısı biçimi: 4 bölmeli çift kanat pen., Çift kanat kemerli ahşap kapı, 4 bölmeli sabit pencere				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimarî Tarz: Geç Rönesans/Maniyerizm Komşu yapılarla benzerlik:Pencere tipi ve süslemelerde kullanılan taş malzeme açısından uyumluluk gösterirken, cephe dokusu ve renk açısından diğer yapılardan ayrılmakta fakat uyumsuz bir görüntü yaratmamaktadır. Bina durumu: restore edilmiş, iyi durumda				

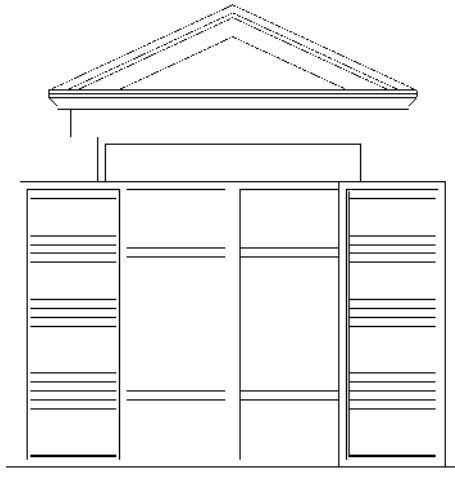
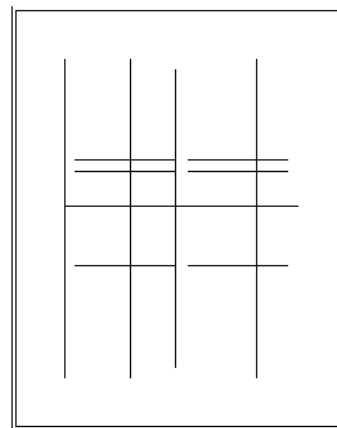
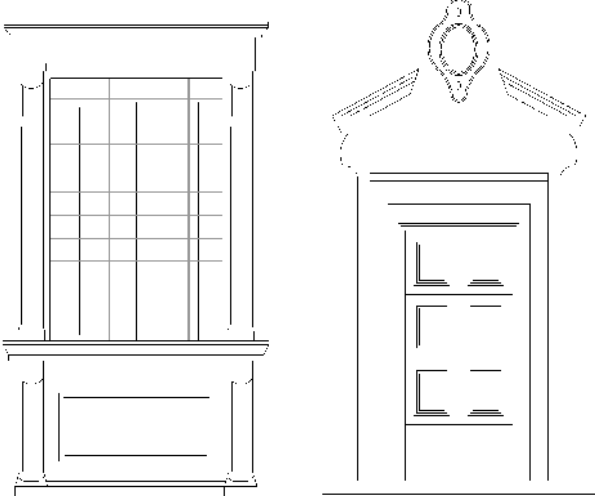
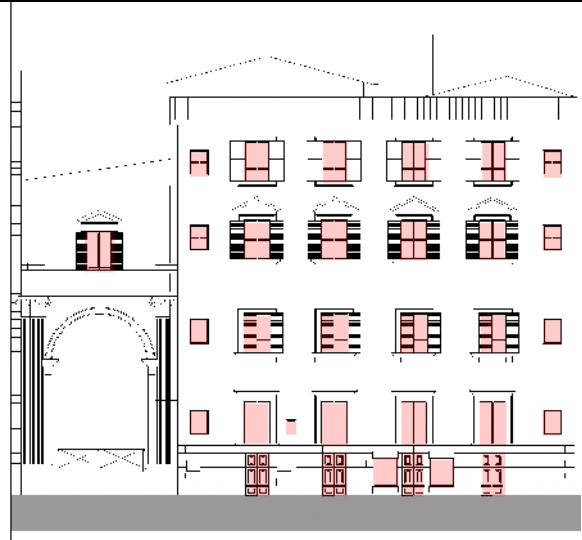
1250 yılından beri var olduğu bilinen bu ada, Santissima Annunziata Bazilikası'nın yer aldığı aynı zamanda, Floransa yeni yılı olarak kabul edilen 25 tarihinde, Aziz Meryem'in sopaya asılan bir kandille ve bir festivalle övüldüğü antik bir festival olan Rificolona'nın kutlandığı alandır.

1464 yılında Priore Generale'nin kararıyla bazı alanlar buraya bina yapmak isteyen vatandaşlara satıldı ve Antonio di Puccio Pucci'nin bu amaçla almış olduğu beş parselden sadece bu pozisyondaki yapı gerçekten inşa edilmiştir. Daha sonra Servi di Maria, bina yapı anlaşmalarının saygıdeğer olmadığını gördü ve toprakları geri alıp tek evi Roberto de' Ricci'ye kiraladılar.

l'Altopascio olarak bilinen Ugolino di Jacopo Grifoni (zenginleşmekte olan Medici ailesinden Cosimo I'nin sekreteri) 1549 yılında evin bulunduğu parseli eskisini yıkıp, ailenin ihtişamını gösteren ve ailenin politik yükselişini sembolize eden ve güçlendiren bir yapı inşa etmek üzere satın aldı.

Proje, 1563 yılında Giuliano di Baccio d'Agnolo ile başladı ve ölümüyle 1574 yılında bahçe tasarımıyla da ilgilenen Bartolomeo Ammannati'ye geçmiştir. Ammannati, Michelangelo Buonarroti'nin kendi aile evleri için yapmış olduğu birkaç tasarımdan ilham almıştır. Via dei Servi tarafında alegorik rölyeflerin bulunduğu geniş bir panelin ve birinci katta üst kısmı griffin armalarıyla süslenmiş zengin bir pencerenin bulunduğu tuğla görünümlü cephe Floransa'da tek örnektir.

Floransa mimarisin Geleneksel planını bugün camla kapatılmış ve heykellerle dekore edilmiş beş arkadlı bir portığın açıldığı bir iç bahçeyle geliştirilmiştir. Teorik olarak U planlı üç tarafı localarla çevrili olması planlanmış ama asla tamamlanamamıştır. 1573 civarında, İtalyan bahçe tasarımı tanımlanıp anıtsal çeşme yapımı keşfedilmiştir. 1574 yılında yapı bitirilmiştir, meydan tarafı kübik bir forma sahip değildir ama ikinci kat ikinci pencereden sonra ayrılmıştır. Yalnız 1772 yılında Pietro Grifoni'nin görevlendirdiği çalışanlar yapıya bugünkü formunu vermiştir. Aynı zamanda bahçe genişletilmiş ve cinquecentesca çeşmesi taşınmış ve yerine önünde Venüs heykeli olan bir duvar getirilmiştir. 1800 yıllarında Grifoni ailesi yok olmuş ve yapı, daha sonra Mannellilere miras bırakacak olan Riccardi ailesine satılmıştır, son olarak 1890'lerde Cavalier Leopoldo Gattai ve onun varisi Francesco Budini tarafından satın alınmıştır. Bundan sonraki müdahale mimar Giuseppe Boccini tarafından restorasyon ve genel modernizasyon amaçlı uygulanmıştır. Çalışma sırasında anıtsal bir merdiven yaratılmıştır, sokak boyunca olan oturma sırası restore edilmiş ve taş yapının geniş bir kısmı ve Grifin armaları tekrar düzenlenmiştir. Ayrıca Yapımdan beri tamamlanamayan ikinci kattaki maska ait friz ve altındaki korniş tamamlanmıştır. Budini-Gattai bugün Loggiato dei Servi di Maria da dahil olmak üzere bütün hepsinin sahibidir ve özel günler ve toplantılar için kiraya verilmektedir.

Yapı bilgisi	13 – 14, Otel ve Loggia dei Servi di Maria	Tablo 3.21 Floransa 13-14 numaralı yapılara ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dikdörtgen Zemin kat bina formu : dikdörtgen Çatı bitişi : Kıırma çatı Cephe bileşenleri : merdivenler, kolonlu portico Kat Yüksekliği : zemin+1 kat + çatı katı					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : F6.05.80 Söve rengi : F6.10.50 Malzeme, doku: sıva kaplama Süsleme: silme, pencere alınlıkları, söveler, armalar, kolon süslemeleri, merdivenli ve portikli loggia Pencere / Balkon kapısı biçimi: 2 kanat+4 bölme -2 kanat+2 bölme - 4 bölmeli sabit - 6 bölmeli sabit pencere					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Rönesans Komşu yapılarla benzerlik: pencere tipi, cephe dokusu, malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: restore edilmiş, iyi durumda					

*Antonio da Sangallo ve Baccio d'Agnolo'nun tasarımına göre 1516'da yapımına başlanmıştır. 1599 yılında San Filippo Benizi şirketi adına yaptırılan bina daha sonra 1785 yılında Santa Maria della Pietà Hayır Kurumu'na geçmiştir. Son olarak, 1844 yılında San Francesco Poverino derneği ile birleştirilmiştir. Sayısız sanat eseri ve mobilya bugün hala korunmaktadır. Bugün locanın büyük kapısı bir otele ev sahipliği yapmaktadır.

PENCERELER

FLORANSA - 10 NO'LU ADA

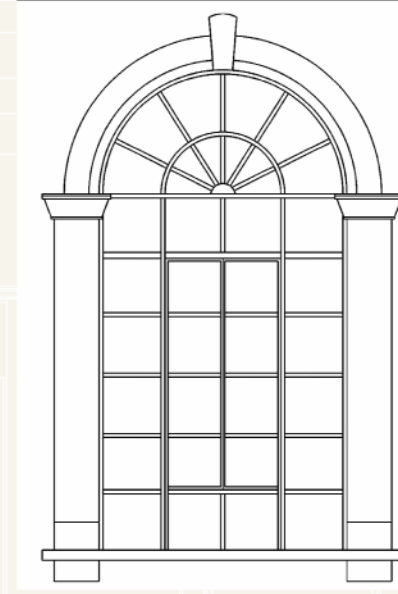
Şekil 3.38 Pencere örnekleri, Floransa

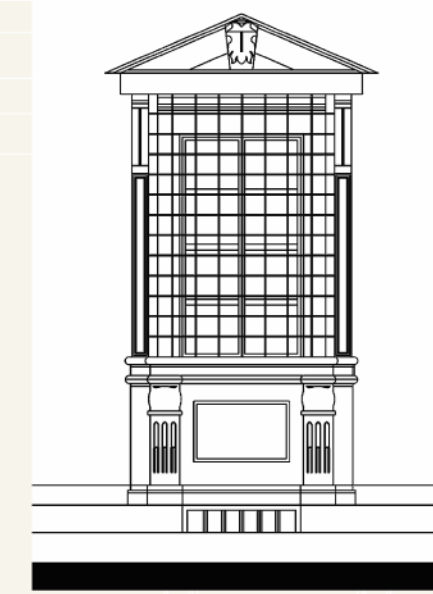
pencereler

Pencerelerin düzeninde simetri ön plandadır. Belli birkaç pencere modülünün dışına pek çıkmamıştır. Klasik konut cephelerinde çift kanatlı ahşap kepenkli yahut kepenksiz söveli pencereler kullanılmıştır. Güzel sanatlar akademisi gibi yapılarda klasik çift kanatlı pencerelerin yanı sıra çok bölmeli geniş pencereler ve küçük sabit pencereler kullanılmıştır. Bazı cephelerde ahşap kepenkler duvar içine sürmeli olarak açılır.

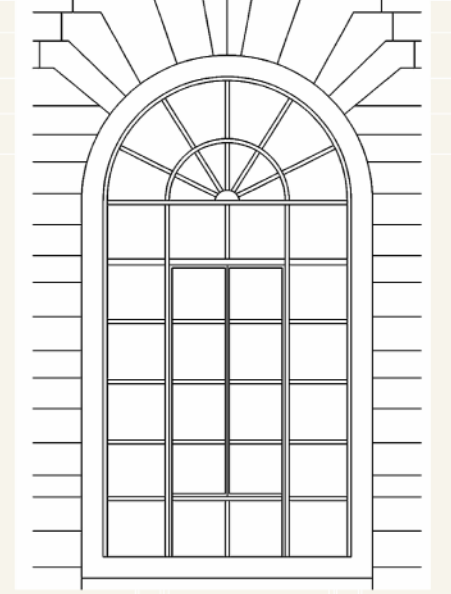
Pencerelerin boyutlarında ve aralarındaki mesafelerde genellikle belli bir oran vardır. Bu oran sadece yapı için değil çevredeki diğer binalar için de geçerlidir. Sövelerde, pencere üstü üçgen alınlıklar gibi klasik Roma elemanlarının kullanıldığı göze çarpmaktadır.

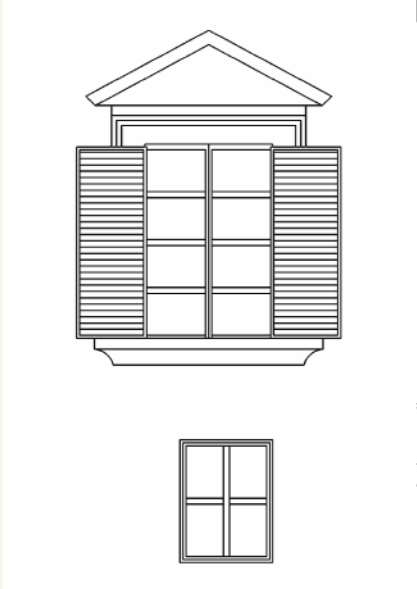
bölme başına altı parçalı dört bölmeli ve kemerli pencere (yapı 16)

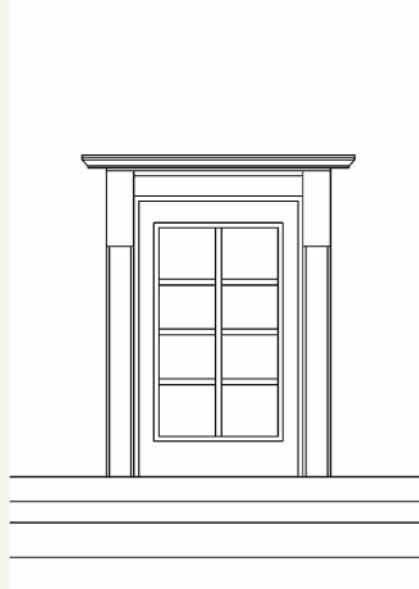
dört bölmeli çift kanat pencere ve üçgen başlıklı söve (yapı 12)

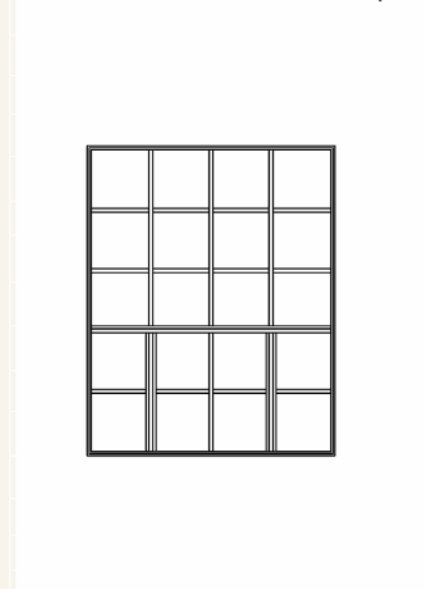
bölme başına altı parçalı dört bölmeli ve kemerli pencere (yapı 16)

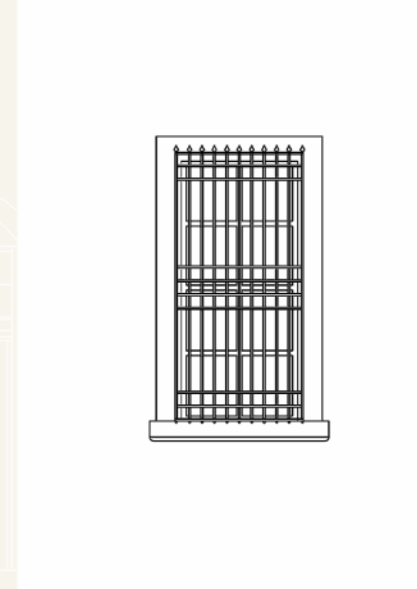
dört bölmeli çift kanatlı üçgen alınlıklı ahşap kepenkli pencere dört bölmeli sabit pencere (yapı 14)

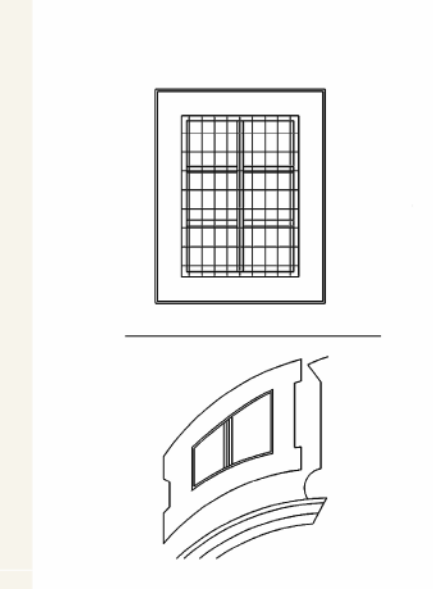
dört bölmeli çift kanatlı pencere (yapı 12)

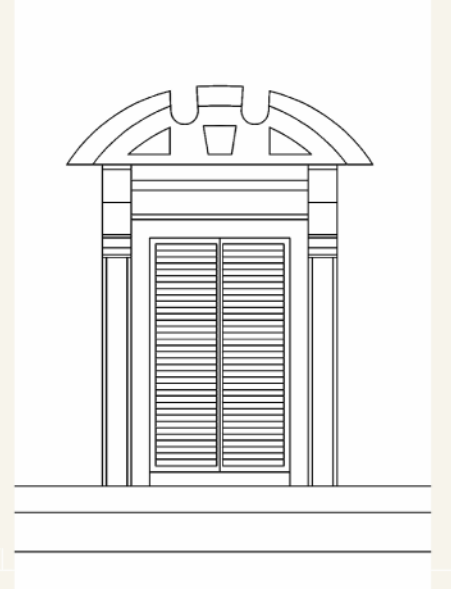
bölme başına beş parçalı dört bölmeli pencere (yapı 16)

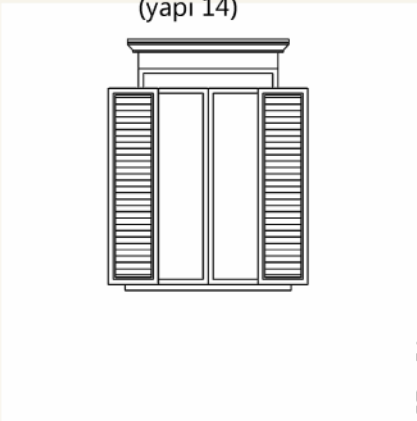
demir korkuluklu dört bölmeli çift kanat pencere (yapı 2)

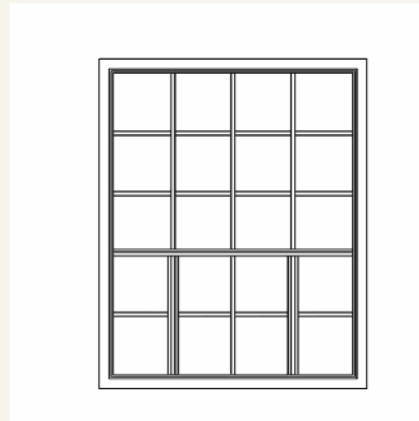
üç bölmeli çift kanat pencere kapı üstü yarım daire iki bölmeli sabit pencere (yapı 13)

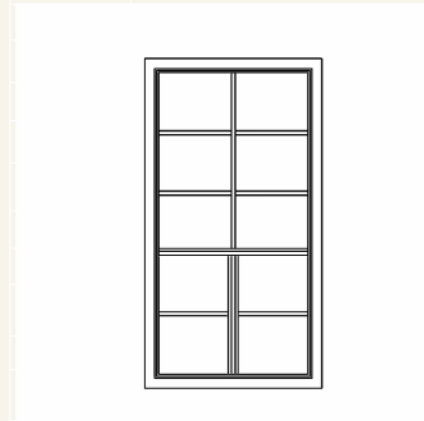
dört bölmeli çift kanatlı ve dairesel başlıklı söveli pencere (yapı 12)

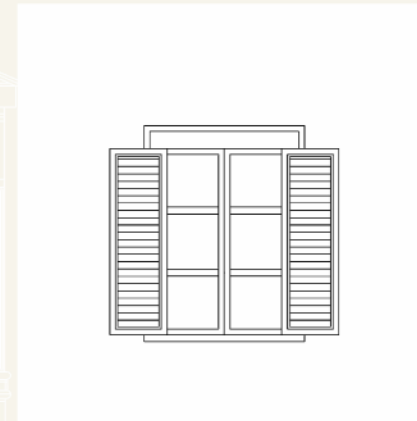
ahşap kepenkli çift kanatlı pencere (yapı 10)

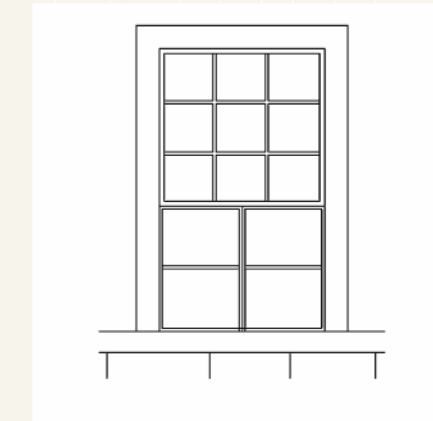
bölme başına beş parçalı dört bölmeli pencere (yapı 15)

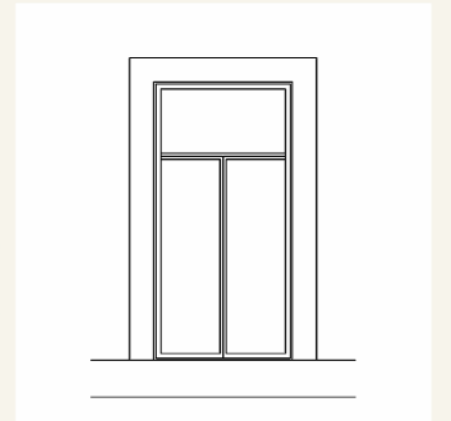
bölme başına beş parçalı çift bölmeli pencere (yapı 16)

ahşap kepenkli üç bölmeli çift kanatlı pencere (yapı 9)

dokuz parçalı öne makas ve ile dört sabit bölmeli pencere (yapı 16)

sabit üst camlı çift kanatlı pencere (yapı 16)

KAPILAR

FLORANSA - 10 NO'LU ADA

Şekil 3.39 Kapı örnekleri, Floransa

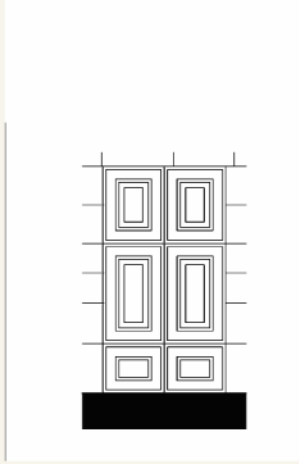

kapılar

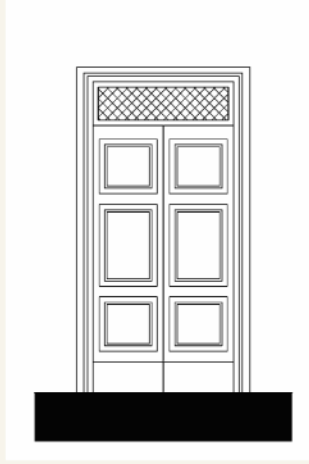
Yapı adasındaki giriş kapıları genelde gösterişli olup kemerli bir forma sahiptir. Simetrik bir düzen içerisindeki cephede, giriş kapıları genelde merkeze yer almaktadır. Malzeme olarak da ahşap tercih edilmiştir. Sade söveli ve çift yada tek kanatlı giriş kapılarının yanı sıra bazı yapıların giriş kapıları taçkapı şeklindedir.

Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü'ne göre, taçkapı, büyük bir yapının zengin biçimde süslemiş anıtsal girişidir. Batıdaki taç kapılar Romalıların zafer taklarından esinlenmişlerdir. Bu taçkapıların ana bölümleri şöyledir: 1. Söve taşı 2. Alınlık tablası 3. Aralama ayağı, 4. Söve dikmeleri, 5. Heykelli açıt ayakları, 6. Kemer karnı ve taçkemer, 7. Açıt tepeliği, 8. Kalkan, 9. Taçkapı çerçevesi.

Geniş giriş holünü aydınlatma amaçlı kapı üstü pencereler oldukça yaygındır. Ayrıca yarım ay şeklinde olan ve 'lunette' olarak da adlandırılan 'aylama' Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü'ne göre, taçkapıların başkemerlerini meydana getiren, birbirinden içerlek olarak gittikçe küçülen kemerlerden her biridir. Aylama en çok gotik ve romanesk mimarlıklarda görülür. Kemer aylamalarının meydana getirdiği derinlik kemer kovanı adını alır.

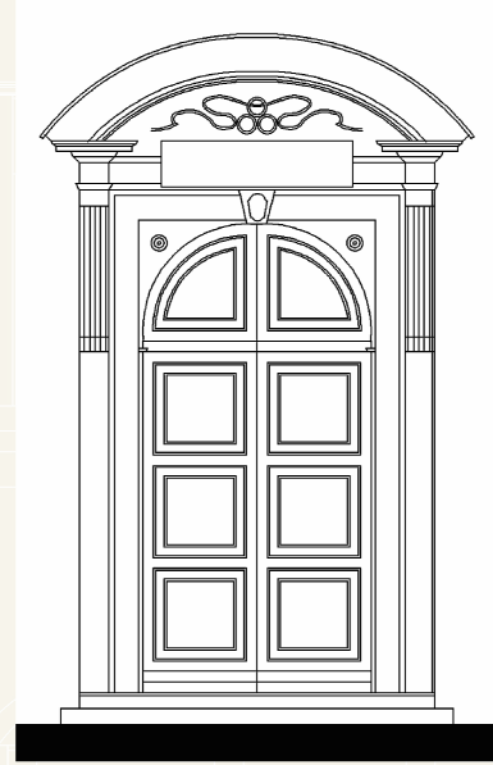
çift kanatlı ahşap kapı
(yapı 14)

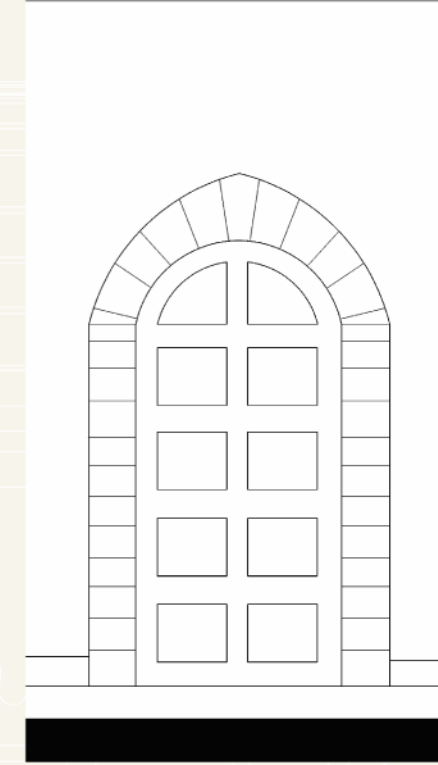
çift kanatlı ferforje çapraz
süslemeli üstü pencereli tip
(yapı 8)

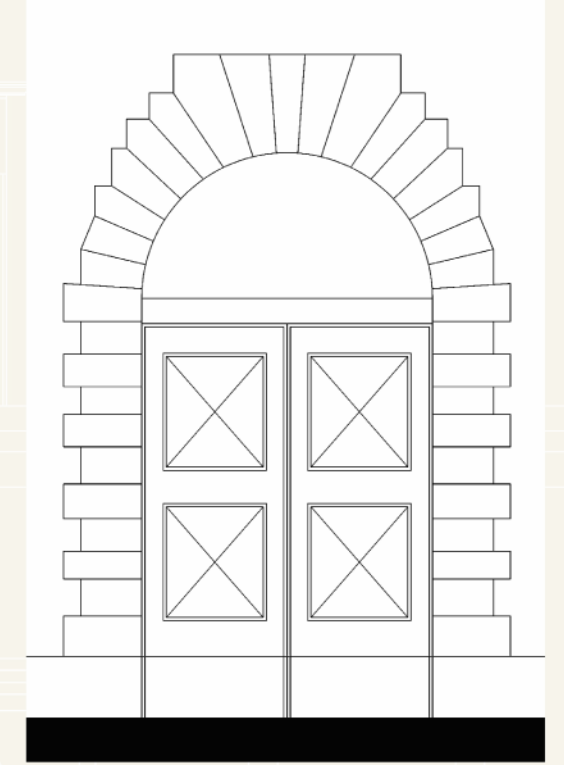
çift kanat ahşap kapı ve
ferforje süslemeli başkemerli
aydınlatma
(yapı 10)

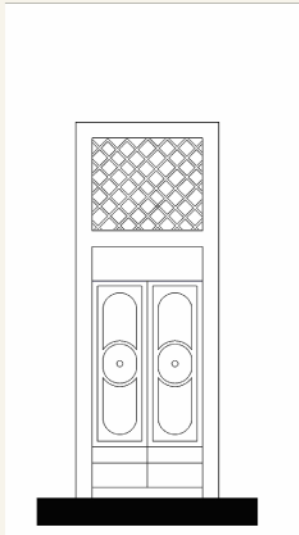
çift kanatlı taçkapı
(yapı 2)

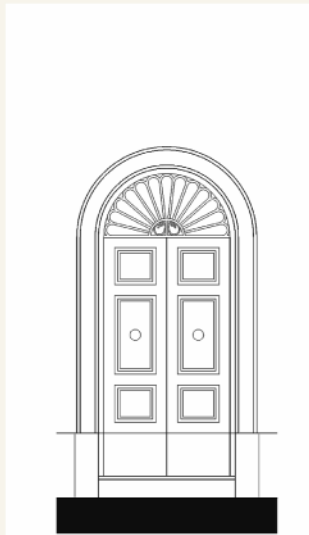
çift kanat kemerli ve taş söveli ahşap
giriş kapısı
(yapı 12)

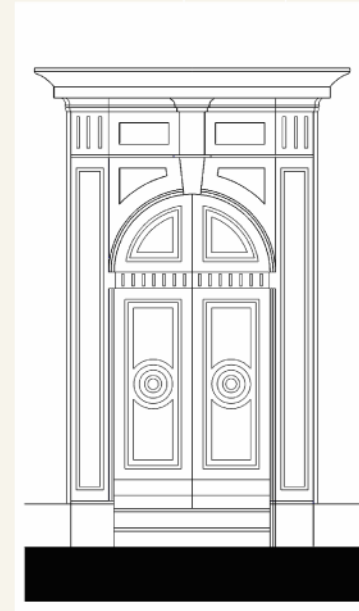
çift kanat, kemerli formulu taş söveli ahşap
giriş kapısı
(yapı 15)

çift kanatlı ferforje çapraz
süslemeli üstü pencereli tip
(yapı 3)

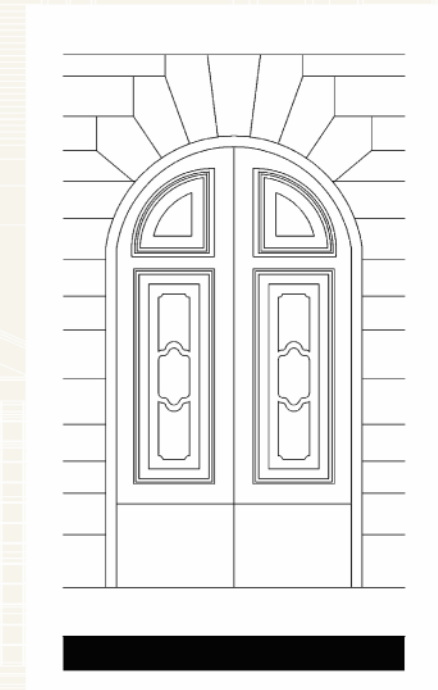
çift kanat ahşap kapı ve ferforje
süslemeli başkemerli aydınlatma
(yapı 4)

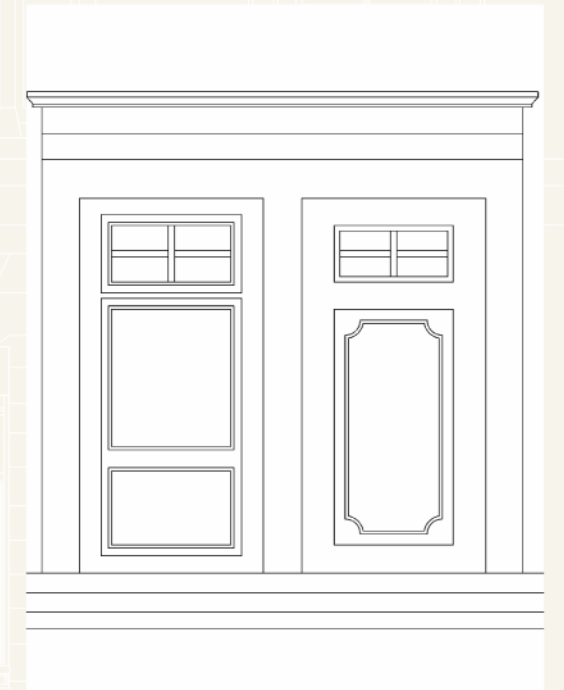
çift kanatlı taş kapı
(yapı 6)

çift kanatlı taş kapı
(yapı 2)

çift kanat kemerli ve taş söveli ahşap
giriş kapısı
(yapı 12)

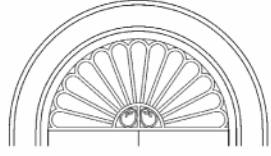

alınlıklı tek sövede aydınlatma pencereli tek
kanat ahşap iki ayrı giriş kapısı
(yapı 13)

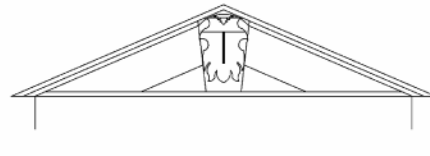
SÜSLEMELER

FLORANSA - 10 NO'LU ADA

Şekil 3.40 Süsleme örnekleri, Floransa

demir süslemeli kapı üstü penceresi
(yapı 4)

söve başlığı
(yapı 12)

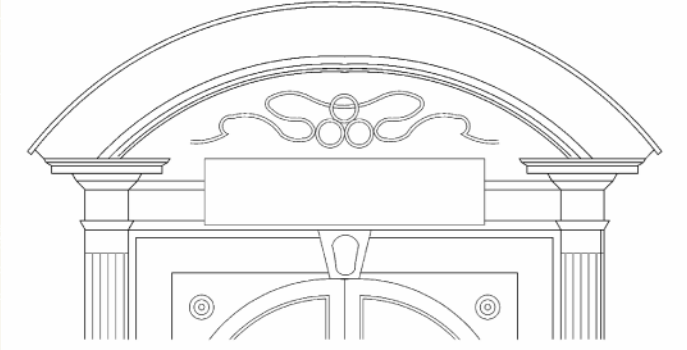

çerçevesi aziz freski
(yapı 3)

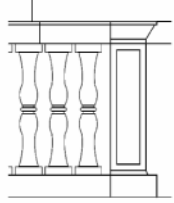
Taç Kapı Süslemeleri

Kapı üstü taçkemerler içleri ya dekoratif kabartmalar yada dekoratif demir elemanlarla süslü pencereler ile doldurulmuştur. Kemerler başlin bir üst silme ile tamamlanmıştır.

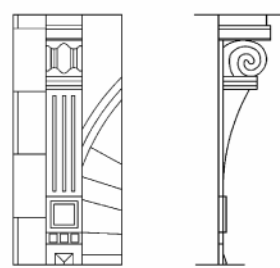
Kimi zaman kemerli kapı üstü pencereleri de demir süslemeleri ile tamamlanmıştır. Demir süslemeler düz pencere korkuluklarından farklı olarak ışınsal geometrik yada yuvarlak formlara sahiptir.

taç kemer süslemesi
(yapı 2)

balkon korkuluğu
(yapı 5)

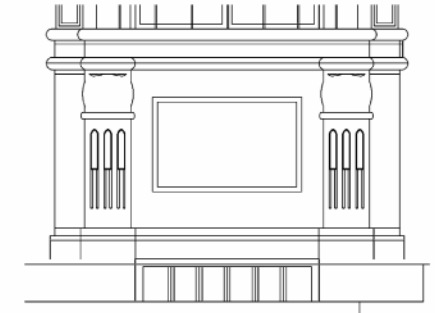
payanda örneği
(yapı 11)

söve detayı
(yapı 6)

Özel Süslemeler

İncelenen alanda, 3 numaralı yapının cephesinde olduğu gibi süslemeli bir çerçeveye sahip camikan içerisinde Aziz freski özel süslemeler arasındadır. Ayrıca 15 numaralı yapının cephesinde bulunan üstünde heykel bulunan yuvarlak formlarda dekoratif öğelerle tamamlanmış yapı kitabesi mevcuttur.

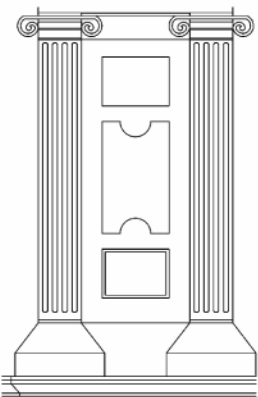
dış pencere eteği
(yapı 12)

Söveler

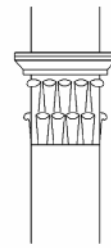
Söveler incelenen binalardaki söve başlıkları çeşitlilik göstermektedir. Düz yatay söve başlığının yanı sıra, üçgen ve dairesel söve başlığı kullanılmıştır. Bunun yanında zemin kat pencere sövelerinin yere kadar indirilmiştir. Malzeme olarak sıva kullanıldığı gibi kumtaşı 'pietra serena' da kullanılmıştır.

Korkuluklar

Korkuluk olarak genelde demir parmaklıklar kullanılsa da 5 numaralı yapının balkon korkuluğu taş malzemeden yuvarlak ve klasik formlara sahiptir.

ionik sütun süslemeli niş
(yapı 12)

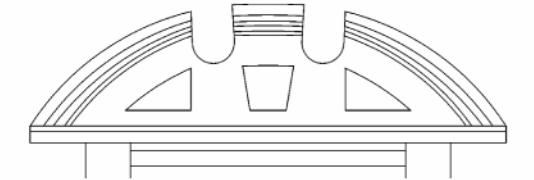
sütun başlığı
(yapı 13)

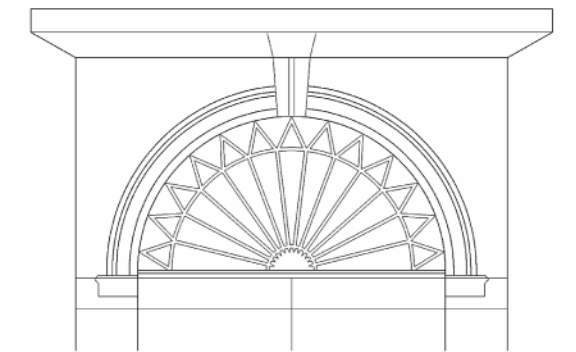
heykel ve bina kitabesi
(yapı 15)

Payanda ve Sütun Örnekleri

Cephelerde genelde çıkma olmadığı için payanda örnekleri azdır. Mevcut örneklerde ise yuvarlak formlar kullanılmıştır. Taşıyıcı görevi haricinde pencere altlarında yada dekoratif öğeleri tamlayan dekoratif öğe olarak da bulunmaktadır. Roma mimarisinin önemli öğelerinden biri olan sütunlar ise Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Loggia dei Servi'de olduğu gibi hem taşıyıcı hem de girişi vurgulayan dekoratif bir öğe olarak kullanılmıştır. 13 numaralı binada portikli bölümün devamı olan dolu kütlede gömme sütun olarak devam etmiş ve cephede simetri ve denge yakınlamıştır. Bunun yanı sıra 12 numaralı binada olduğu gibi girişi vurgulayan dekoratif öğeler olarak da kullanılmıştır.

dairesel söve başlığı
(yapı 12)

demir süslemeli kapı üstü penceresi
(yapı 2)

MALZEMELER

FLORANSA - 10 NO'LU ADA

Şekil 3.41 Malzeme örnekleri, Floransa

TAŞ

İncelenen örneklerde sıklıkla kullanılan taş malzemeler çimento katkılı bir çeşit kumtaşı olan ve Floransa'da mimarisinin tipik bir malzemesi olan 'Pietra Forte', gri renkli bir çeşit kumtaşı olan yine Floransa mimarisinde yaygın olarak kullanılan 'Pietra Serena' ve yapay taştır. Ayrıca yapay taşın da dekoratif elemanlarda kullanıldığı görülmüştür. Sonuç olarak taş, yapı malzemesi olmasının yanı sıra söve gibi dekoratif amaçlı olarak da kullanılmıştır.

Analiz Bölgesindeki cephelere ait kullanıldıkları yerlere göre taş malzeme örnekleri

SIVA

Geleneksel mimaride en çok kullanılan doku olan sıva üzerinde boya hem incelenen örneklerde hem de kent dokusunun genelinde en baskın yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cephelerde renk olarak sıva üzeri boyada doğal tonlar kullanılmıştır.

Analiz Bölgesindeki cephelere ait sıva kullanımı

TUĞLA

İncelenen örneklerde tuğla malzeme kullanılsa da, 12 No'lu yapı diğer binalardan farklı olarak tuğla kaplamadır. Koyu kırmızı ve kahverengi arası rengi ile açık toprak tonlarındaki sıva kaplı diğer cephelerden ayrılır.

12 numaralı yapıya ait cephe

MADENİ MALZEME

Madeni malzeme genellikle pencerelerin demir parmaklıklarında Güzel Sanatlar Akademisi'nin giriş locasının korkuluklarında, 16 no'lu yapının doğramalarında ve 13 no'lu yapının balkon korkuluklarında kullanılmıştır. Bunun yanı sıra kapı üzeri pencere süslemelerinde de ışınal geometrik yada yuvarlak formlarda süslemeler mevcuttur.

Analiz Bölgesindeki cephelere ait kullanıldıkları yerlere göre madeni malzeme örnekleri

AHŞAP

Ahşap malzeme genellikle pencere doğramalarında, kepenklerde ve kapılarda kullanılmıştır. Renk olarak kapılarda doğal tonlarda tercih edilsede kepenklerde geleneksel mimariye uygun olarak koyu yeşil tonlarının kullanıldığı görülmüştür.

Kapı ve pencerelerde ahşap malzeme örnekleri

VIA RICASOLI

TEMEL ÇEPHE RENGİ	FONDO FACCIATA	F2.35.80	F0.15.75	F0.15.75
ZEMİN KAT	BASAMENTO	G0.15.85		F2.03.84
BASEBOARD/ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	ZOCCOLO	_____	_____	_____
SÖVE RENGİ	CORNICI	G0.05.65	F2.18.55	F2.10.50
KEPENK / SÜSLEME RENGİ	DECORI	_____	D2.15.25	K2.30.20

		4	6
TEMEL CEPHE RENGİ	FONDO FACCIATA	F2.15.65	E8.15.75
ZEMİN KAT	BASAMENTO	—	—
BASEBOARD/ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	ZOCCOLO	0N.00.55	0N.00.76
SÖVE RENGİ	CORNICI	0N.00.55	0N.00.76
KEPENK / SÜSLEME RENGİ	DECORI	SN.02.67	SN.02.77

VIA DEGLI ALFANI

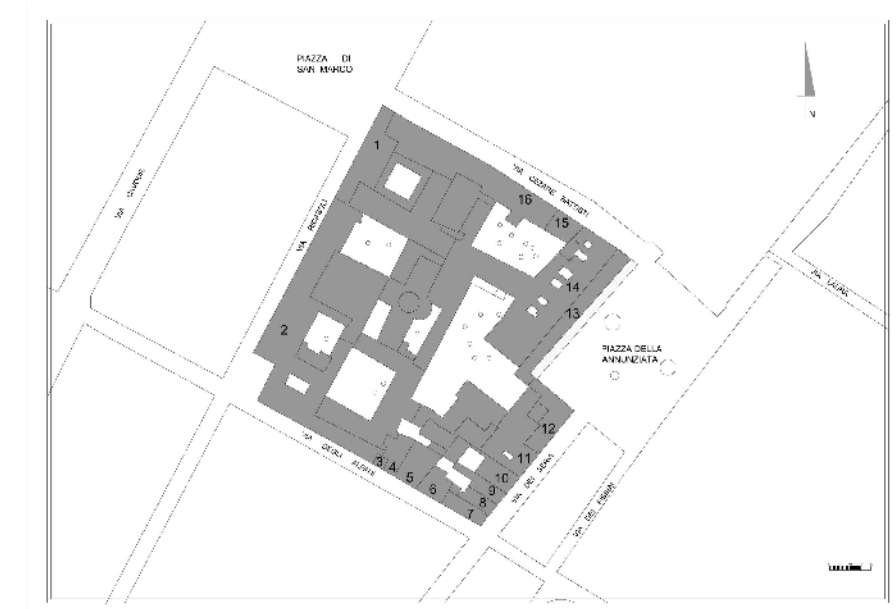
		2	3	5	7
TEMEL ÇEPHE RENGİ	FONDO FACCIATA	F0.15.75	AN.02.82	D2.15.75	F2.15.75
ZEMİN KAT	BASAMENTO	F2.03.84	—	—	—
BASEBOARD/ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	ZOCCOLO	—	—	G0.05.70	0N.00.58
SÖVE RENGİ	CORNICI	F2.10.50	0N.00.69	G0.05.70	0N.00.58
KEPENK / SÜSLEME RENGİ	DECORI	K2.30.20	K4.20.45	0N.00.81	SO.10.50

1/500

Şekil 3.42 Via Ricasoli ve Via degli Alfani'ye ait sokak silüetleri

VIA DEI SERVI & PIAZZA DELLA SS. ANNUNZIATA

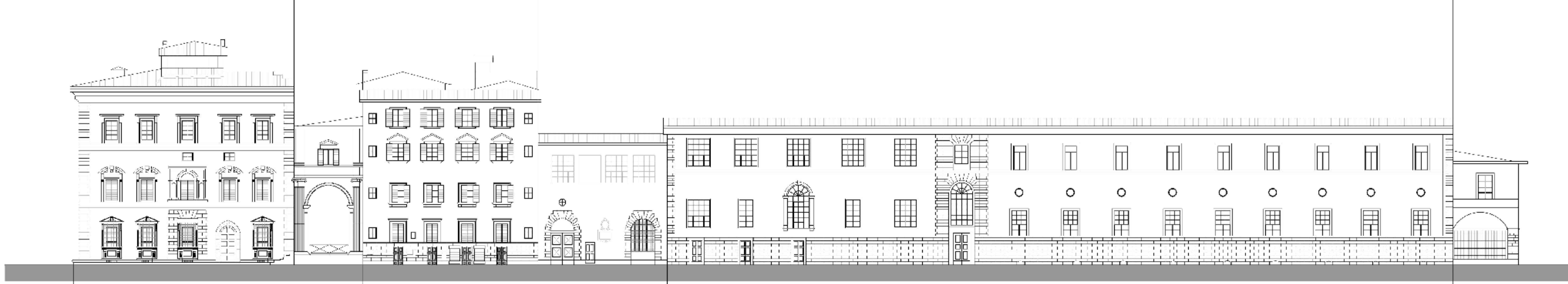
	8	10	12
DECORI / KEPENK - SÜSLEME RENGİ	LO.35.20	LO.35.20	E4.05.55
CORNICI / SÖVE RENGİ	F2.05.65	H2.05.55	F2.15.55
ZOCCOLO/ BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİR.	—	—	F2.15.55
BASEMENTO / ZEMİN KAT RENGİ	—	—	—
FONDO FACCIATA / TEMEL CEPHE RENGİ	F6.10.70	F6.09.86	D2.30.50

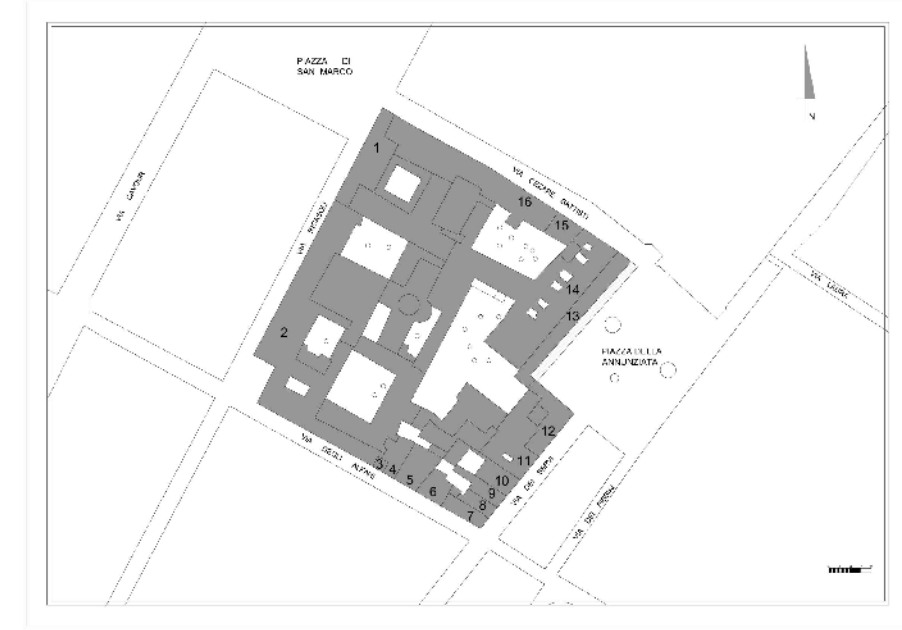

	7	9	11	13
FONDO FACCIATA / TEMEL CEPHE RENGİ	F2.15.75	F6.20.70	GO.05.75	F6.05.80
BASEMENTO / ZEMİN KAT RENGİ	F6.07.82	—	F6.10.50	—
ZOCCOLO/ BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİR.	F6.05.50	—	—	ON.00.58
CORNICI / SÖVE RENGİ	ON.00.58	PO.03.60/F6.10.60	F6.10.50	F6.10.50
DECORI / KEPENK - SÜSLEME RENGİ	SO.10.50	SO.05.65	K2.40.40	SN.02.67

1/500 0 5 10 15 20

VIA CESARE BATTISTI

DECORI / KEPENK - SÜSLEME RENGİ	13	15	
CORNICI / SÖVE RENGİ	SN.02.67	D6.10.40 (PORTA)	
ZOCCOLO/ BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİR.	F6.10.50	GO.05.65	
BASEMENTO / ZEMİN KAT RENGİ	ON.00.58	GO.05.65	
FONDO FACCIATA / TEMEL ÇEPHE RENGİ	—	—	
	F6.05.80	FO.20.80	
	12	14	16
TEMEL ÇEPHE RENGİ	D2.30.50	F2.10.80	FO.25.75
ZEMİN KAT RENGİ	—	F6.05.60	GO.05.70
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	F2.15.55	—	F6.05.60
SÖVE RENGİ	F2.15.55	F6.05.60	GO.05.70
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	E4.05.55	SO.05.75	D6.10.40 (PORTA)

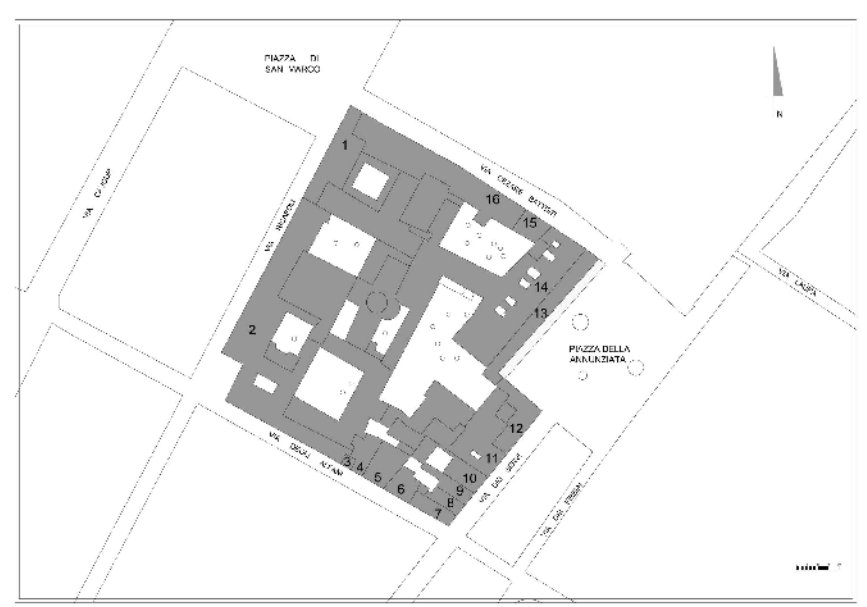
1/500 0 5 10 15 20

Şekil 3.44 Via Cesare Battisti'ye ait sokak silueti

VIA RICASOLI

	1	2	2
TEMEL CEPHE RENGİ	F2.35.80	F0.15.75	F0.15.75
ZEMİN KAT RENGİ	G0.15.85	—	F2.03.84
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	—	—	—
SÖVE RENGİ	G0.05.65	F2.18.55	F2.10.50
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	—	D2.15.25	K2.30.20

	4	6
TEMEL CEPHE RENGİ	F2.15.65	E8.15.75
ZEMİN KAT RENGİ	—	—
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	0N.00.55	0N.00.76
SÖVE RENGİ	0N.00.55	0N.00.76
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	SN.02.67	SN.02.77

VIA DEGLI ALFANI

	2	3	5	7
TEMEL CEPHE RENGİ	F0.15.75	AN.02.82	D2.15.75	F2.15.75
ZEMİN KAT RENGİ	F2.03.84	—	—	—
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	—	—	G0.05.70	0N.00.58
SÖVE RENGİ	F2.10.50	0N.00.69	G0.05.70	0N.00.58
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	K2.30.20	K4.20.45	ON.00.81	SO.10.50

1/500 0 5 10 15 20

Şekil 3.45 Via Ricasoli ve Via degli Alfani'ye ait renkli sokak silüetleri

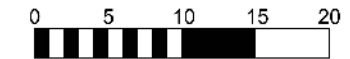
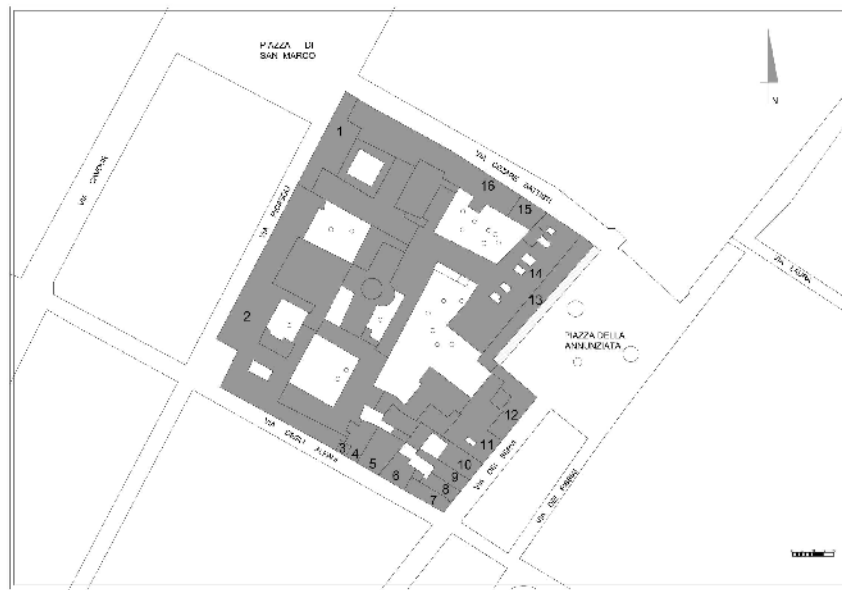

VIA DEI SERVI & PIAZZA DELLA SS. ANNUNZIATA

KEPENK - SÜSLEME RENGİ	LO.35.20	LO.35.20	E4.05.55
SÖVE RENGİ	F2.05.65	H2.05.55	F2.15.55
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	—	—	F2.15.55
ZEMİN KAT RENGİ	—	—	—
TEMEL CEPHE RENGİ	F6.10.70	F6.09.86	D2.30.50

	7	9	11	13
TEMEL CEPHE RENGİ	F2.15.75	F6.20.70	GO.05.75	F6.05.80
ZEMİN KAT RENGİ	F6.07.82	—	F6.10.50	—
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİRLEŞİMİ	F6.05.50	—	—	ON.00.58
SÖVE RENGİ	ON.00.58	PO.03.60	F6.10.50	F6.10.50
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	SO.10.50	SO.05.65	K2.40.40	SN.02.67

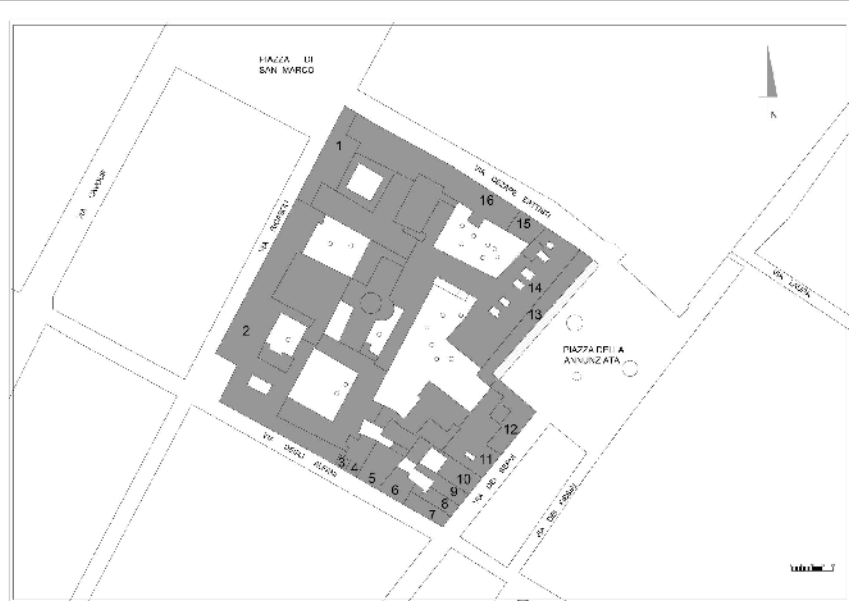

1/500

Şekil 3.46 Via dei Servi ve Piazza della S.S. Annunziata'ya ait renkli sokak silüetleri

VIA CESARE BATTISTI

DECORI / KEPENK - SÜSLEME RENGİ	13	15	
CORNICI / SÖVE RENGİ	SN.02.67	D6.10.40 (PORTA)	
ZOCCOLO/ BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİR.	F6.10.50	GO.05.65	
BASEMENTO / ZEMİN KAT RENGİ	ON.00.58	GO.05.65	
FONDO FACCIATA / TEMEL CEPHE RENGİ	F6.05.80	FO.20.80	
12	14	16	
TEMEL CEPHE RENGİ	D2.30.50	F2.10.80	FO.25.75
ZEMİN KAT RENGİ	—	F6.05.60	GO.05.70
BASEBOARD/ ZEMİN BİNA BİR.	F2.15.55	—	F6.05.60
SÖVE RENGİ	F2.15.55	F6.05.60	GO.05.70
KEPENK - SÜSLEME RENGİ	E4.05.55	SO.05.75	D6.10.40 (PORTA)

0 5 10 15 20

1/500

Şekil 3.47 Via Cesare Battisti'ye ait renkli sokak silueti

3.3 İstanbul Kentinin(Tarihi Yarımada) Mimari Kimlik Ve Kültür Açısından İncelenmesi

İstanbul; tarihi, kültürel ve doğal değerleriyle karakteristik ve benzersiz bir kettir. Yerleşim tarihi çok eskilere giden Avrupa ve Asya kıtalarının kesiştiği noktada kurulmuş bir dünya kenti olan İstanbul çeşitli medeniyetlere ve sahipliği yapmış ve bugünkü haliyle metropolit yapısıyla bir kültür mozaiki halini almıştır.

188 Part of a map of İstanbul prepared for the Comte de Choiseul-Gouffier, the French Ambassador, by Fr. Kauffer, 1776.

Şekil 3.48 Kauffer Haritası, 1776 (Goodwin, 1992)

Suriçi İstanbul'un 2600 yıldan beri aynı yerleşim alanı içinde var olan ve bu alanda Dünya'da varlığını kesintisiz olarak sürdürebilen birkaç metropol kentten biri olma özelliğindedir. Yirmi iki yüzyıl süre ile büyük imparatorluğa başkent olarak hizmet veren bu görkemli kentin, anılan tarihsel serüveninin yaşandığı toprak ağırlık olarak Tarihi Yarımada olarak adlandırılan alandır. Eminönü ve Fatih ilçelerini kapsayan alan, İstanbul Metropoliten Alanı kendi ölçeğinde düşünüldüğünde oldukça büyük bir alana sahip olmasına karşın, Dünya ölçeğinde kültürel ve tarihi değerleri olan bir kent parçasını temsil etmektedir (Sağdıç, 2008).

Şekil 3.49 Tarihi Yarımada'nın Bizans Dönemindeki Hâli [1]

3.3.1 Tarihi Yarımada'nın Kültürel Kimliği

1997 yılında hazırlanan Süleymaniye Sit Alanının Koruma Amaçlı Kentsel Tasarım Projesi kapsamından yapılan araştırmalar dönemsel incelemeler yapılmış ve tarihi yarımada'nın kimlik olgusundaki değişimler şu şekilde sıralanmıştır:

- * Bizans Döneminde İmparatorluğun başkenti niteliğindeki kimlik göze çarpmaktadır.
- * Osmanlı zamanında ise tarihi yapıların, camilerin ve Bizans'la birlikte bir İslami kimliğin yaşandığı görülmekte, yine bu dönemde batılılaşma ile kentin yeni kimlik kazandığı ortaya çıkmaktadır.
- * Cumhuriyet dönemi ile birlikte yeni kimlik sanayi ile belirlenmiştir.
- * Günümüzde ise kimlik Büyük Metropol'ün baskısı altında görülmektedir.

(Sağdıç, 2008).

İstanbul yerleşim tarihi oldukça eskilere dayanan tarihi bir kenttir. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi'ne göre Küçükçekmece Gölü kenarında bulunan Yarımburgaz Mağarası'nda yapılan kazılarda Alt Paleolitik Çağa yani günümüzden 130.000-300.000 yıl öncesine ait kültür tabakalarına rastlanmıştır.

Şekil 3.50 İstanbul Haritası, Nicolas de Fer, 1696

İstanbul iki bin yıl boyu Akdeniz ve Ortadoğu dünyasının birçok kentleri gibiydi; her zaman muhtelif dil ve dinden gruplar yaşamıştı. İ.S. 7. yy.' da Yunan kolonicilerine yeni bir şehir kurmak için cazip coğrafi şartlar sunan, ticaret yolları üzerinde önemli bir nokta olmasının yanı sıra Kuzey Ege ve Akdeniz'deki en güvenli liman Haliç'e (Keras) sahip kolay savunulabilecek elverişli bir burun görünümündeki Sarayburnu'nun sahip olduğu coğrafi şartlar Megaralı göçmelerin yeni kentlerini burada kurmalarına neden olmuştur. Kentin ilk kuruluşuna ait fazla bir belge olmadığı için genelde kentin kuruluşu antik çağ tarihi ile ilgili literatürlerde yer alan efsanelik mitlerde açıklanmaktadır. Bu mitlerin en yaygın olanı; İ.Ö. 695'de Megaralı Bizos/Vizos'un taraftarları ile birlikte yeni bir kent kurmak için yola çıktığı, yeni şehrin yeri hakkında fikir ve nasihat almak üzere başvurduğu Delfi kahinin "Bu şehri körlerin memleketi karşısına kurun" dediği Megaralıların Yunanistan'dan kalkarak uzun yollar kat ettikten sonra Sarayburnu civarında etrafi seyrederken karşı yaka(Kalkedon-Kadıköy)da yerleşmiş küçük Fenike ticaret kolonisini görerek, bulundukları noktanın daha güzel ve şehir kurmak için daha elverişli olmasına rağmen karşıda yerleşenlere şaşırılmışlar ve "işte kahinin söz ettiği körler memleketi orasıdır." diyerek yeni şehirlerini burada kurduklarıdır. Yeni kurulan kentin adı konusunda kaynaklar Megaralı kolonicilerin lideri Bizans/Vizos'un adının şehre verildiği yazmakta kent Antik çağ İstanbul'u ile ilgili tüm yayınlarda Bizantion adı ile anılmaktadır. Megaralıların kurduğu ilk kentin sırları kesin olarak

bilinmekle beraber, Megaralılar büyük bir olasılıkla Trakların daha önce aynı yerde kurduğu, Antik çağ tarihçilerinin kitaplarında söz ettikleri varlığı hakkında somut bir belge ele geçmemiş olan Lypos Kenti kalıntıları üzerine yerleşmişlerdir. Bizantion'un Akropolis'i (Topkapı Sarayının bulunduğu bölge) Osmanlı Sultanlarının burayı ikamet alanı olarak seçmesi sonucu günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Şehir ilginç coğrafi konumu, güzel ve gelişmeye elverişli doğası ile tüm ortaçağlar boyu en kalabalık nüfuslu metropol olmuştur (Sağdıç, 2008).

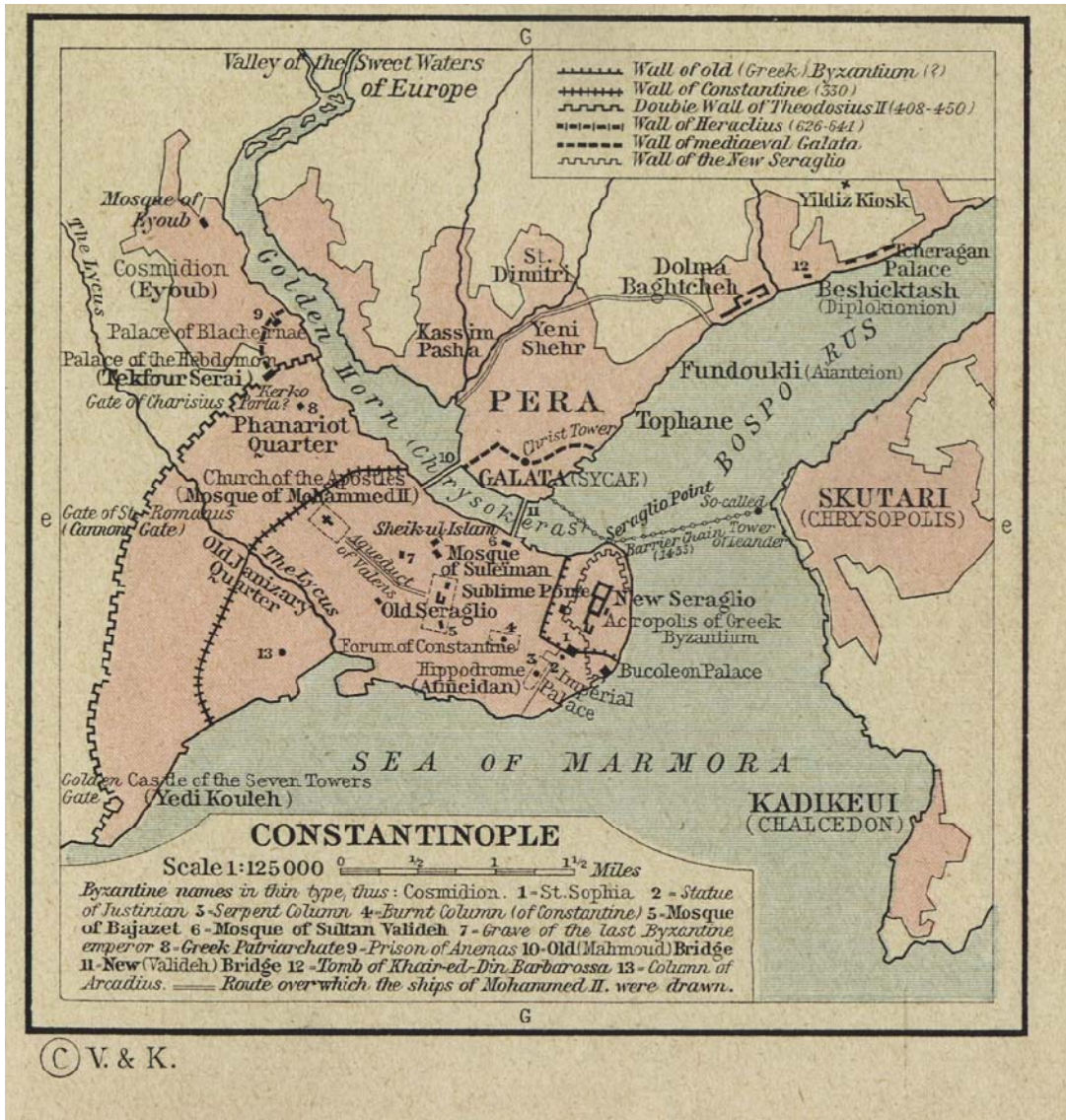

Şekil 3.51 Piri Reis'in İstanbul Haritası, Kitab-ı Bahriye [1]

Bizans Dönemi:

Kaynaklar ile kurulan kentin metropolünü (Mezarlık) Çemberlitaş'tan Beyazıt'a kadar uzanan alanda yer aldığını belirtmektedir. Bu alanın ne zamana değin mezarlık alanı olduğu, ikamet ne zaman başladığı bu döneme ait bir sır. Yapılaşma ile ilgili kesin bir belge niteliği taşımayan bu bilgilerden proje düzenleme alanına giren bir bölümün Antik Çağ'da da oturma alanı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. İ.S.IV.yy. İmparator Theodosius'un bir kısmı günümüzdeki Beyazıt Meydanı'nın altında kalan Theodosius/Tauri Formu'nun yeniden düzenlenmesiyle bölge hareketlilik kazanmış ve Süleymaniye Bölgesi'nin temel nüvesi olmuştur İstanbul'un kent dokusunun ve kentsel alanının kullanım biçiminin Helenistik dönemden 18.yy. 'a kadar belirli kalıplaşmalar ve faaliyet kalıpları etrafında biçimlendiği görülmektedir. Bizans Dönemi'nde şehrin en kalabalık semtlerinden biri Unkapanı, Şehzadebaşı ve Aksaray'ı içine alan bölgedir (Sağdıç, 2008).

Şekil 3.52 İstanbul Haritası, 1450 (Shepherd, 1923)

Bizans Dönemine ait kesin bilinebilen şehir gelişmesi 4 aşamada olmuştur:

- * İ.S. 196 yılında Sertimus Severus'un Byzantium'u işgal edip surları batıya doğru genişletmesi birinci aşamayı oluşturmaktadır. Bu dönemde yapılan hipodrum, anıtsal yapılar, ana arterler ve meydanlar yerleşme içini, surlar ise makroformunu tayin etmektedir.
- * İkinci aşama Konstantin ile başlayan yeni dönemdir. Bu dönemin başlangıcının göstergesi daha önce Byzantium olan şehir adının Konstantinopolis olarak değiştirilmesidir. Bu devirde Severus surları yıktırılmış ve yeni surlar daha batıda inşa edilerek genişletilmiştir; çevre yerleşmelerden Galata ortaya çıkmış, çevresi duvarlarla sınırlandırılmış, sur kapılarına yönelen sur aksları, Ayasofya Kilisesi, Çemberlitaş, Fatih'te Aziz Havariler Kilisesi, Sirkeci'de Neorion Limanı ve Kilisesi, Langa

tarafından Elefterion limanı gibi şehrin odak noktaları olmuş, kent 14 fiziki bölgeye ayrılmıştır. Bu ayrıma temel oluşturan faktörler kent topografyasından doğan ana yollar ve kentin güney doğusundaki merkezden yayılan konsontrik eğrilerdir. Bu konsontrik yayılmada Grek şehri surları ve Severus Devri surları esas alınmıştır.

- * İ.Thedosisus zamanından bugüne kadar gelen iç surların inşasına başlanmış (413), Haliç ve Marmara surları 439’da tamamlanmıştır. Thedosisus Formu’nun yapılışı da bu döneme rastlanmaktadır.
- * Kentin Bizans döneminde geçirdiği 4. gelişme aşaması imparator Jüstinyen (6.yy.) dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde yoğun imar faaliyetleri içerisinde Galata surlarla çevrilmiş, Ayasofya’nın inşasına başlanmış, Haliç’e ilk köprü yapılmıştır (Sağdıç, 2008).

Fetih ve Osmanlı Dönemi:

İstanbul'un 1453 yılında Osmanlı'ların eline geçmesiyle şehrin yeniden imarına başlanmış, var olan fiziksel strüktürü ve işlevsel bölgeleri devam ettirmekle beraber yeni gelişme alanları odak noktaları yaptırılan külliyelerle belirlenmiştir. 1463 ve 1470 yılları arasında inşa edilmiş "Fatih külliyesi" İstanbul'a damgasını vuran büyük külliyeler dizisinin Türk formu özelliğini taşıyan ilk külliyesi olmuştur. Şehir silüetini yavaş yavaş değiştiren bu külliyelerin yanı sıra şehirde başlatılan yeni iskan politikası ile imparatorluğun çeşitli bölgelerinden getirilen gruplar İstanbul'un değişim bölgelerine yerleştirilmiştir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde Trabzonluların Beyazıt Camisi'nin olduğu yere akler, Gazze ve Ranla'dan getirilen Araplar'ın That-el Kale (Tahtakale)de yerleştirildiğini yazmaktadır. Kale alt, kale eteği anlamına gelen That-el kale semti ismini, Fatih'in kendine ikamet alanı olarak seçtiği alanın eteklerinde olmasından ötürü almıştır. Bilindiği üzeri Osmanlı hükümdarları kalede oturdular. Bunun için Fatih Sultan Mehmet, Bizans İmparatoru'nun sarayına geçmenin, Beyazıt Meydanı'na kurulan kale içinde inşa ettirdiği İstanbul Üniversitesi'nin üç fakültesini barındıran alanda kurulan sarayına yerleşmiştir (Sağdıç, 2008).

Sultan I. Selim zamanında (1512-1520), Fatih Külliyesi'nin kuzeyinde, Sultan Selim Külliyesi inşa edilmiştir. Bu dönemde bir çok kilise ve kubbeli yapı camiye çevrilmiştir. Suriye ve Mısır'ın alınmasıyla halifelik bu topraklara taşınmış ve kent tüm İslam aleminin başkenti olmuştur. I.Selim'in kosa hükümdarlık döneminde kent planlaması açısından atılan en önemli adım, 1514'ten sonra donanmanın temelini meydana getirecek olan tersanenin yapılmasıdır. Tersane, Pera'nın batısında, Haliç'in derin bir koyunda kurulur ve giderek Kadirga Limanı'nın yerine geçer (Tayşi, 2006).

Şekil 3.53 İstanbul Haritası, S. Munster, 1550

Şekil 3.54 İstanbul Haritası, Braun & Hogenberg, 1572

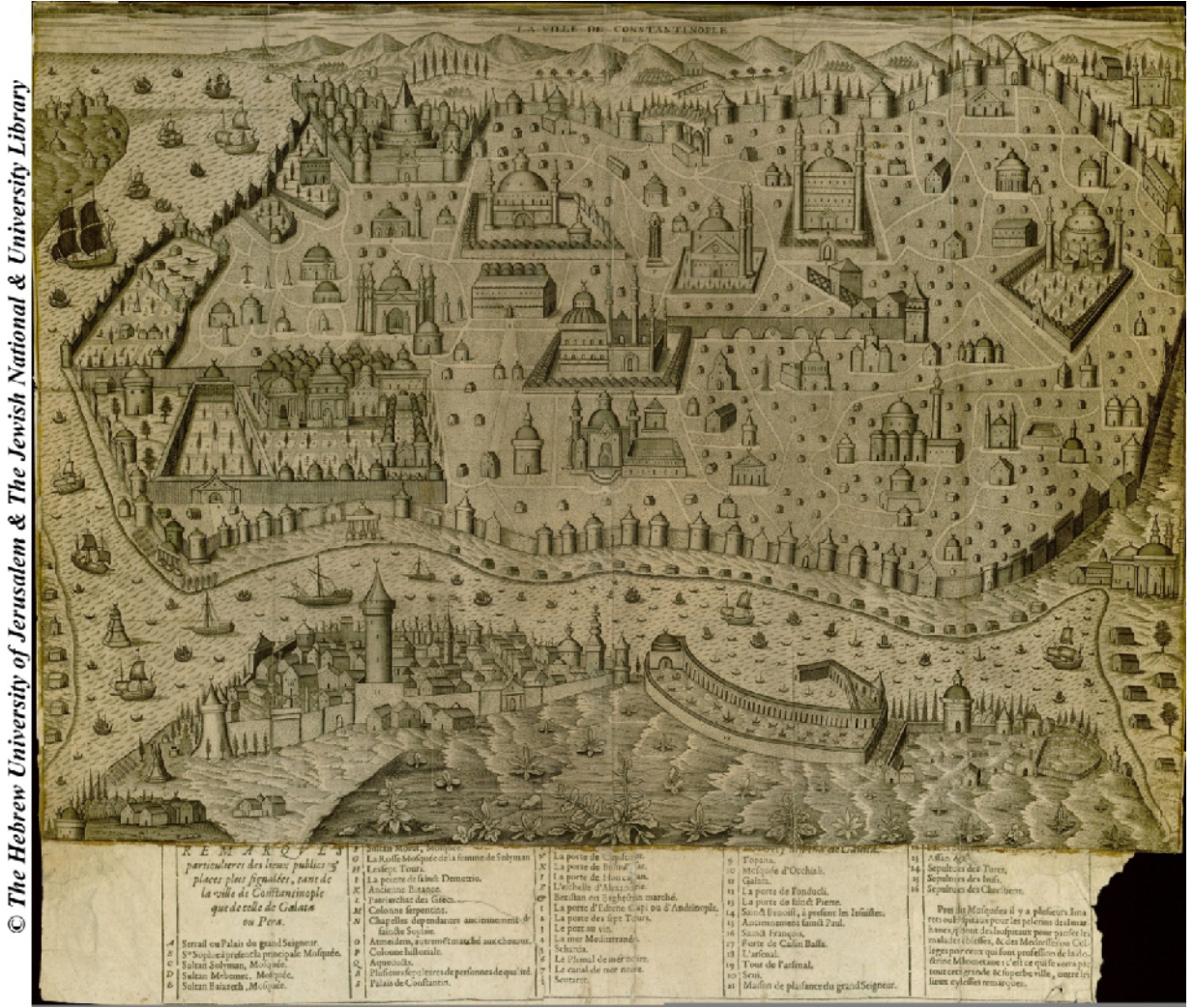

Şekil 3.55 İstanbul Haritası, S. Pinargenti, 1573

I.Süleyman döneminde (1520-1566), mimarbaşı Sinan, İstanbul'un anıtsal külliyelerini kent silüetine yerleştirmiştir. Kanuni döneminde, sırasıyla 1538-1539 tarihleri arasında Haseki Külliyesi, 1548 yılında, Haliç yamaçlarındaki bir platform üzerinde, Beyazıd-Edirnekapi aksında, Şehzade Külliyesi inşa edilmiştir. Şehzade Külliyesi bitir bitmez, 1550-1557 tarihleri arasında, Eski Saray'ın bahçelerinin bir bölümü ile onların önündeki eğimli yamaçta büyük teraslar üzerine, Süleymaniye Külliyesi inşa edilmiştir. Ana ulaşım aksının dışında inşa edilen ve kentin tümüne hizmet verecek bu büyük sosyal tesis, Ayasofya gibi İstanbul silüetinde bir imparatorluk damgası olmuştur. Liman bölgesine 1551 yılında Rüstem Paşa Camisi inşa edilmiştir. 1562-1565 tarihleri arasında, Edirnekapi'nın Haliç'e bakan sırtlarına, Kanuni'nin kızı Mihrimah Sultan'ın külliyesi inşa edilmiştir (Tayşi, 2006).

Şekil 3.56 İstanbul Haritası, Jaspar Isac, 1654 öncesi

Kanuni Sultan Süleyman dönemi, imparatorluğun en zengin ve güçlü olduğu ve Türk-İslam kültürüne özgü bir kent imgesinin yaratıldığı dönemdir. Sinan, Kanuni, II.Selim ve III. Murad dönemi İstanbul'un kent silüetinin yaratıcısıdır. İstanbul'u idare eden sınıf ve bunların başında olan sultanı büyük yapılar olan külliye ve büyük kamu yapıları, halkı ise mahalle sınırları içindeki küçük yapılar olan evler temsil etmektedirler. Bu ikilem kent sistemini oluşturmuştur. İstanbul'un dokusu, karakteristik çıkmaz sokaklarla bir düzensizlik ağına ve düğümlere benzer. Düğüm noktalarında mahalle mescitleri, çeşmeler, sübyan mektepleri, daha büyük düğümlerde ise külliye yer alır. Kent hiyerarşisi içinde Sultan külliyesi başta gelir ve kent silüetinin röperlerini oluştururlar. Külliye etrafındaki kent dokusu homojen karakteriyle, anıtsalın anlaşılması ve vurgulanması için ideal bir fon oluşturmuştur (Tayşi, 2006).

Şekil 3.57 İstanbul Haritası, F. Kauffer ve I.B. Lechevalier, 1807

Roma döneminden başlayarak İstanbul'un en önemli sorunu büyük nüfusunu beslemek ve su sağlamaktır. Kanuni döneminde önce kenti besleyen ana sistem Halkalı sistemi idi. Sinan Kırkçeşme denilen su sistemini kurmuştur. Belgrat ormanından toplanarak kentin en büyük su şebekesine dağıtılan bu sular, Eğrikapı yakınına kente girip surları izleyerek Yedikule ve Bozdoğan Kemerini üzerinden Topkapı Sarayı'na kadar, külliye ve yeni yapılan mahallelere dağıtılmıştır (Tayşi, 2006).

Mekansal Gelişim:

Saraylar, köşkler ve askeri binalar 19. yy. içinde yer seçimlerine bakıldığında kentin kuzeye doğru bir gelişim içinde olduğu anlaşılmaktadır. Önceki yüzyıllarda İstanbul, Galata ve Üsküdar farklı karakterlere sahip yerleşimler iken 19.yy.'da bu üçlü kent yapısı bütünleşmeye başlamıştır. Bunun nedeni olarak; 18.yy.'dan beri kırsal kesimdeki değişimler ve ortaya çıkan isyanlar sonucu göçlerin başlaması ve nüfusun artışı ve yerleşimler arası ulaşım araçlarının sağlandığı kolaylıklardır. Bu dönemde padişahlar yarımada içinden çıkıp Boğaziçi'nde oturmayı tercih etmişlerdir. Örneğin; Yıldız ve İhlamur Kasırları, Dolmabahçe ve Beylerbeyi Sarayları, Beyoğlu yakası, yabancıların, gayrimüslimlerin ve Levantenlerin yaşadıkları ve

ticaretlerini sürdürdükleri bir semt olarak gelişimlerini sürdürmüştür. Bu bölgelerde kargir apartman olgusu ortaya çıkmaya başlamıştır. Ayrıca Tarihi yarımada dahilinde, özellikle Fener –Balat bölgelerinde yaşayan zengin azınlıklar da bu bölgelere göç etmişlerdir. Ulaşım olanaklarına paralel olarak demiryolu boyunca ve Boğaz boyunca oluşmuş olan vapur iskeleleri etrafında eni banliyö yerleşimleri oluşmaya başlamıştır. Bunlar, Adalar, Bostancı, Yeşilköy, Bakırköy gibi yerleşimlerdir. Bunlar kentin bir uzantısı halindedir (Sağdıç, 2008).

Ticaret ve ulaşım:

Tarihi yarımada bu dönemde de ticaret bakımından önemli olmuş ve çeşitli loncalar belirli bölgelerde konumlanmışlardır. Tanzimat fermanıyla azınlıklara ayrıcalıklar getirilmesi ve buna bağlı olarak ticarete önemli gelişmeler oluşmuştur. Bu gelişmeler sonucunda yeni yapılara ve ulaşım ağında ilerleme ihtiyacını doğurmuştur.

16.yy'ın başında ticaret bölgesi yine Haliç kıyıları ile Divanyolu arasında kalmış, Haliç kıyısında Sirkeci ile Unkapanı arası, iskeleler ve depolarla dolmuştur. Deniz gümrüğü bugünkü Eminönü'dür. Ticareti daha çok deniz yolu ile yapan kentin Haliç üzerindeki iskeleleri değişik mallara göre sıralanmıştır. Merkezi çarşı bölgesi Fatih'in bedesteni ile Kanuni'nin yaptırdığı Yeni Bedesten çevresinde, çeşitli loncaların arastalarından oluşmaktadır. Saraçhane çarşısından başka Fatih çevresinde yeni çarşı alanları ortaya çıkmıştır. Deniz ulaşımının yanı sıra, karayolu ticareti de gelişmiş ve Trakya'dan gelen malların girişi Edirnekapı'dan yapılmış, buraya bir de kara gümrüğü kurulmuştur (Tayşi, 2006).

Çıkan yangınlarla boşalan alanlar planlanırken yapıların arasında geniş yollar bırakılmasına özen gösterilmiştir. Unkapanı ve Azapkapı arasında, Tarihi Yarımada ile Galata'yı birleştiren ilk köprü inşa edildi. Bu kapı batıya açılma sürecinin ilk fiziksel belirtisidir. Bu ahşap köprü yayalar tarafından da kullanılıyordu. 1846 yılında Karaköy ile Eminönü arasında Karaköy köprüsü kuruldu. 1869 yılında atlı tramvay şirketi kuruldu. 1913 yılında da Beyoğlu-Şişli ve Galatasaray-Taksim arası elektrikli tramvay işletmeye açıldı. 1895 yılında Galata, 1902'de Sirkeci, 1904 yılında da Haydarpaşa limanları yapıldı. (Sağdıç, 2008).

Yangınlar:

19. yy. boyunca çıkan büyük yangınlar kentin ahşap mimarisini yok etmeye başlamıştır. 19. yy. ve 20. yy.'da bu alanların büyük kısımları yenilenmiş, ahşap binaların yerini kagir binalar almıştır. Yol dokusu değişmeye başlamıştır. Bu yangınlar sonucunda Aksaray, Kumkapı, Unkapanı, Fener, Balat, Samatya semtlerinin geleneksel dokusunun yerini, dik kavşaklı ızgara yol sistemi almıştır. Yeşil alanlar azalmış, konut alanları artan tescil yoğunluğu ile küçük

parçalara ayrılmıştır. Sultanahmet, Beyazıt çevresinde yeni yönetim binaları ve meydanlar oluşmaya başlamıştır (Sağdıç, 2008).

3.3.2 Turizmin Tarihi Yarımada Üzerindeki Etkisi

Bu konu ile ilgili, turizm, şehircilik ve turistik kentleşme gibi kavramlara daha önceki konu başlıklarında değinildiği üzere turistik kentleşme özellikle İstanbul gibi gerek kültürü gerekse coğrafyası açısından özel ve önemli olan bir kent açısından oldukça önemlidir. İstanbul, karmaşık kentin kimliğinin öne çıkan bu özelliklerini kullanıcıya en iyi şekilde sunarak bu çarpıcı ve özgün unsurları daha verimli ve uzun süreli muhafaza edebilir.

Yapılan araştırmalar sonucunda turizme hizmet eden yapıların çevreyle olabildiğince uyumlu olmasına özen gösterilmektedir. Çünkü unutulmamalıdır ki, bir bölgeyi turistik açıdan çekici yapan unsurlar kimi zaman salt bölgenin dokusu olmakla beraber kimi zaman çevresiyle bütünleşmiş bir öge olabilir. Buna örnek olarak, Ege Adalarında, yer kavramının, bulunduğu coğrafyanın, yaşanan zamanın ve üzerinde yaşayanların kimlikleriyle doğrudan ilgili olduğunun göz önünde bulundurulduğu adalar, turist olarak yıllar boyu gelebilecek kullanıcıya hiç bozulmayan bir doğa ve hiç değişmeyen kaliteli bir mimari çevre verebilmek adına Akdeniz mimarlığı kimliğini korumaya çalışmaktadır (Özgen, 2003).

	TÜRKİYE		İSTANBUL		2009'a Göre Değişim (Aylık)	2009'a Göre Değişim (Kümülatif)
	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>		
Ocak	751.817	809.974	339.897	294.352	- 13,4	- 13,4
Şubat	898.927	953.848	408.083	372.713	- 8,7	- 10,8
Mart	1.207.729	1.414.616	485.607	489.884	0,9	- 6,2
Nisan	1.750.281	1.744.628	632.209	588.601	- 6,9	- 6,4
Mayıs	2.718.788	?	700.123	688.821	- 1,6	- 5,1
			2.565.919	2.434.371		

Tablo 3.22 İstanbul Turizm İstatistikleri, İstanbul'a Gelen Yabancı Sayıları 2010 (Ocak – Mayıs) (17)

Atatürk ve Sabiha Gökçen Havalimanları ile Haydarpaşa, Pendik ve Karaköy limanlarından alınan verilere göre; 2010 yılı ocak-nisan aylarında İstanbul'a gelen yabancı sayısını geçen yıl ile karşılaştırdığımızda %5 azalmış olduğunu görülmektedir. (17).

Şehirli, görerek ve belleğine yerleştirerek oluşturduğu biçimlenişi, pratik olarak, mekandaki konumu ve çevre ile olan ilişkilerini belirlemede kullanırken; o yere, kendine özgü anlam ve yorumlarını da katarak bu ilişkiyi daha da güçlendirir. Tarihi Yarımada'nın bir kültür, ticaret, turizm ve konut alanı olarak bugün var olan ve gelecekte artacak olan önemi, mekanın bu görme ve belleğe ilişkin anlamlı ve doğru organizasyonu zorunlu kılmaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih).

3.3.3 Tarihi Yarımada'nın Sosyo-Kültürel Açidan İncelenmesi

Bugün insan yapısı çevre, karmaşık bir projelendirme ve yapım sürecinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ama kararlar ister bir yapı ustası, isterse bir yığın uzman tarafından verilmiş olsun, o toplumda o dönemde kabul edilebilir davranışların ip uçlarını taşır. İnsan yapısı çevre sosyo-kültürel normları bu kararlar aracılığıyla değiştirerek sürdürür (Gür, 2000).

Tarihi Yarımada sosyo-kültürel açıdan oldukça kompleks bir yapıya sahiptir. Yüzyıllar boyunca dil, din ve ırk açısından değişkenlik göstermiş olup gelmiş geçmiş tüm medeniyetler az yada çok iz bırakmıştır. Bunun yanında, siyasi olaylar, ekonomik sıkıntılar, yangınlar, kullanıcı profilindeki değişimler ve değişen kültürel değerler gibi daha birçok etken konut ve çevre şekillenmesinde ve bugüne gelmesinde rol almaktadır.

İl/ilçe merkezleri	Toplam	Erkek	Kadın
İstanbul	12.782.960	6.431.947	6.351.013
Fatih	433.796	215.326	218.470

Tablo 3.23 İstanbul Fatih, 2009 Yılı Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu)

Tarihi Yarımada'nın sosyo-kültürel yapısını kuruluş sonrası olarak inceleyecek olursak, dört başlık altında toplayabiliriz. Bu dönemler; Bizans Dönemi, Fetih Dönemi, Tanzimat Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi'dir. Her dönem kendine has bir kent dokusuna sahiptir ve neden-sonuç ilişkisi kurulabilecek tarihi olaylar ve çevre değişiklikleri görülmektedir.

Örneğin; İstanbul'un 1453 yılında Osmanlı'ların eline geçmesiyle şehrin yeniden imarına başlanmış, var olan fiziksel strüktürü ve işlevsel bölgeleri devam ettirmekle beraber yeni gelişme alanları odak noktaları olarak yatırılan külliyelele belirlenmiştir (Sağdıç, 2008).

İlçe	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Fatih	0-4	27.693	14.259	13.434
	5-9	27.425	14.114	13.311
	10-14	30.156	15.516	14.640
	15-19	32.370	16.673	15.697
	20-24	38.951	19.241	19.710
	25-29	43.435	23.036	20.399
	30-34	38.347	19.841	18.506
	35-39	34.047	17.124	16.923
	40-44	29.805	14.775	15.030
	45-49	28.722	14.125	14.597
	50-54	25.725	12.732	12.993
	55-59	20.977	10.270	10.707
	60-64	16.918	7.933	8.985
	65-69	12.510	5.604	6.906
	70-74	10.046	4.074	5.972
	75-79	8.904	3.580	5.324
	80-84	5.158	1.691	3.467
	85-89	2.026	596	1.430
	90+	581	142	439
	Toplam	433.796	215.326	218.470

Tablo 3.24 İstanbul Fatih, 2009 Yılı Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu)

Yaş grubu	Cinsiyet	İlköğretim mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	fakülte mezunu	Master mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen
6-13	Erkek	121						183
	Kadın	136						227
14-17	Erkek	10.272		65				256
	Kadın	9.719		72				246
18-21	Erkek	4.178		7.121	401			707
	Kadın	3.898		7.788	544			834
22-24	Erkek	1.741		5.857	1.628	11		1.781
	Kadın	1.352		5.294	2.088	13		717
25-29	Erkek	1.695	1.465	7.658	3.855	343	39	2.758
	Kadın	1.172	940	6.230	3.994	391	18	1.245
30-34	Erkek	484	1.689	5.495	3.175	430	116	1.775
	Kadın	465	1.119	4.960	2.959	327	79	1.152
35-39	Erkek	196	1.908	3.843	2.280	221	76	1.310
	Kadın	290	1.350	3.639	1.967	165	66	948
40-44	Erkek	106	1.954	2.924	1.588	159	96	975
	Kadın	157	1.483	2.798	1.413	129	65	852
45-49	Erkek	42	1.828	2.877	1.252	93	75	1.003
	Kadın	65	1.336	2.515	952	72	48	932
50-54	Erkek	23	1.353	2.014	1.256	79	53	1.116
	Kadın	34	1.099	1.650	787	38	27	936
55-59	Erkek	14	1.041	1.230	1.056	65	39	961
	Kadın	9	819	990	474	33	18	796
60-64	Erkek	4	805	760	715	44	36	767
	Kadın	4	631	635	322	17	19	627
65 +	Erkek	3	1.286	1.507	1.005	86	38	1.343
	Kadın		1.308	1.287	394	28	29	1.783
Toplam		36.180	23.414	79.209	34.105	2.744	937	26.230

Tablo 3.25 İstanbul Fatih, 2009 Yılı Eğitim Durumuna Göre Nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu)

YILLAR	TÜRKİYE (MİLYAR \$)	İSTANBUL (MİLYAR \$)	İSTANBUL'UN PAYI %
2003	13.2	2.6	19.5
2004	15.9	2.9	18.0
2005	18.2	3.8	21.0
2006	16.9	4.2	25.0
2007	18.5	4.9	26.5
2008	21.9	5.9	26.8

Tablo 3.26 Türkiye ve İstanbul İçin Turizm Gelirleri (Turizm Bakanlığı)

Tablo 3.14 de görüldüğü gibi turizm gelirlerinde 2008 yılında İstanbul 5.9 milyarla Türkiye turizm gelirlerinde oldukça önemli bir paya sahiptir. Yüzde olarak inceleyecek olursak, 2005 ve 2006 yıllarında sırasıyla % 3 ve %4'lük bir artış yaşanmasına rağmen, 2007 ve 2008 yıllarında yine sırasıyla % 1.5 ve % 0.3'lük artışla İstanbul'un Türkiye turizm gelirlerindeki payındaki artışta bir azalma görülmektedir.

	TÜRKİYE (.000)	İSTANBUL (.000)	İSTANBUL'UN PAYI %
TARIM	5.016	14	0,3
SANAYİ	5.682	1.574	27,7
HİZMET	10.495	2.335	22,2
TOPLAM	21.193	3.923	18,5

Tablo 3.27 2008 Yılı İşgücünün Sektör Bazında Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu)

2008 yılı sonuçlarına göre İstanbul, Türkiye'nin toplam işgücünün sektör bazındaki dağılımında toplam % 18,5'luk bir payı vardır. Bu payı oluşturan sektörlerden tarım oldukça düşük bir yüzdeye sahipken % 27,7 ile sanayi ve % 22,2 ile hizmet sektörü oldukça önemli bir paya sahiptir.

3.3.4 Tarihi Kent Dokusunun İncelenmesi

Bizans surları, Haliç ve Marmara'nın çevrelediği bölge, kuzeyinde Eyüp ilçesi, kuzeydoğusunda Haliç, güneyde Marmara Denizi, batıda Zeytinburnu ve kuzeybatıda

Bayrampaşa ilçelerine komşudur, üç yanı denizlerle çevrili bir yarımada görünümündedir. Binlerce yıllık tarihi içinde pek çok uygarlığa ev sahipliği yapan bu coğrafya, bugün İstanbul'un en önemli tarihi, turistik ve ticari merkezidir. Bölgeye Suriçi İstanbul'da denilmektedir. Asya ve Avrupa arasında bir geçiş yolu olan bölge, Paleolitik, Neolitik ve Tunç çağlarından itibaren çeşitli yerleşimlere ev sahipliği yapmıştır. Tarihi Yarımada'nın tarihi ile ilgili ilk buluntular Neolitik çağa ait buluntulardır ve Yenikapı'da, Marmaray kazıları esnasında ortaya çıkarılmıştır. Sarayburnu'nda da Sultanahmet Meydanı'nın altında yapılan kazılarda ise MÖ 5000-3000 yıllarına tarihlenen buluntular ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgular ışığında bölgenin yaklaşık 8500 yıldır yerleşim yeri olduğu söylenebilir [5].

Nezih Eldem'e göre Osmanlı döneminde, çoğunluğu ahşap konutlardan, konaklardan oluşan bu yerleşmelerde yolların genişliği, inişi, yokuşu, cumbaların yerden yüksekliği yaya yürüyen insana ya da atlıya göre oluşmuştur. Sokaklar, yaşama birimleri olan evlere götüren dış koridorlardır. Bir ağacın dalları, bir yaprağın besleyici damarları gibi organsı bir oluşum içinde biçimlenmişlerdir. Nasıl, bir daldan daha ince bir dal ayrılınca ana dal âdetâ sistemi dengelemek istermişçesine az ya da çok belirgin şekilde yön değiştirirse, sokaklar da hemen her önemli konut için veya birkaç konutluk bir sokak ya da çıkmaz sokak için uç verdiklerinde biraz genişler ve yön değiştirirler. Bu doğal şekilleniş bir fenomenal rastlantıdan çok ötede belli yaşama birimlerinin birlikte ve ayrı olarak sürdürdükleri yaşamın, katılım ve kendine yeterlik açılarından bu geniş anlamı içinde tanımlanan “elverişlilik” koşullarında konumlandırılmasının ve o yerdeki doğal ve yapay fiziksel verilerin bu doğrultuda kontrol edilme sürecinin, katkısız, doğal ve spontane sonucudur [21].

Hem sokağa hem de diğer komşuluk birimlerine karşı korunmaya özen gösterilirken, komşuluk ilişkilerinde yardımlaşma ve modern kent yapılarında pek rastlanmayan bir yakınlık söz konusudur. Bu morfolojik yapı içersinde, artan fonksiyonlarıyla modern dünyanın sosyal yaşantısına karşılık, bir bütünün parçası olarak algılayabildiği çevrenin bir ögesi olma durumu uzmanlarca da benimsenen bir durumdur.

Ayrıca geleneksel mahalle örneklerinde rastlanan bir diğer önemli özellik ise farklı gelir grupları ve statüden ailelerin beraber yaşamalarıdır. Sonuç olarak her mahalle İstanbul'un toplumsal yapısının izlenebildiği bir modeldir diyebiliriz.

Fakat hızlı kentleşme, organik bir yapıya sahip tarihi kent dokusunda bozulmalara yol açmıştır. Bu sebeble tarihi kent dokusunun, toplumun geçmişteki sosyal, ekonomik koşullarını kültür değerlerini yansıtan fiziksel yapının, günümüzün değişen sosyal, ekonomik,

koşulları altında bozulmasına engel olmak ve çağdaş gelişmelerle bütünleştirerek yaşamasını sağlamak amacıyla korunması gerekmektedir.

3.3.4.1 Kentsel Açık Mekanların İncelenmesi

Kentsel mekânlar, kamusal mesajların ve fikirlerin paylaşıldığı, aktarıldığı yerlerdir. Bu aynı zamanda toplumsal bir aradalık ve kaynaşma sağlar. Bu mekânların kaybolması veya yok olması o kentte yaşayan insanların birbirinden uzaklaşmalarına ve birbirleriyle olan insani ilişkilerin azalmasına sebep olabilmektedir (İnceoğlu, 2007).

Kentsel mekân, halkın rahatlıkla ulaşabildiği yapılaşmış ya da doğal olan her türlü çevreye tekabül etmektedir. Tüm caddeleri, meydanları, diğer yolları ister esas anlamda konut yerleşimlerinin olduğu mekânlar olsun, ister vatandaşlar için ticari ya da kamusal kullanımların bulunduğu parklar, açık mekânlar ve en azından gündüz halkın kamusal/özel mekânlara kısıtlanmadan girebildiği yerleri içermektedir (İnceoğlu, 2007).

İstanbul'da sokaklar ve kavşaklar dışında Batı şehir kültüründeki anlamda, havuzlar ve heykellerle bezenmiş büyük meydanlar da yoktur. Buna karşılık kentin çevresinde farklı özelliklerde pek çok ortak rekreasyon alanı (mesire yerleri) ve köklü bir mesire geleneği vardır. Ayrıca, Eski Osmanlı İstanbul'unda en büyük ve etkileyici ortak boşluklar, toplanma alanları, anıtsal nitelikteki büyük külliyesi oluşturan kamusal hizmet yapılarının bünyelerinde ve aralarında oluşan avlu ve bahçelerdir. (Eldem,1984).

Günümüzde, Eminönü Meydanı, Ayasofya ve Sultanahmet Meydanı, Beyazıt Meydanı gibi önemli meydanların yanı sıra rekreasyon alanları, sahil şeridi ve parklar Tarihi Yarımada'daki kentsel açık mekanlar arasında sayılabilir.

3.3.4.2 Meydanların ve Sokakların Kullanımının İncelenmesi

Meydanlar tarihten günümüze, şehir halkının veya ziyaretçilerinin buluşma yeri, şehrin karmaşasından kopup soluklandıkları, rahatlama ve dinlenme imkânı buldukları, insanların birbirini izledikleri ve kentteki olup biten olayları paylaştıkları, kısaca çok amaçlı kullanım mekânları olmuşlardır. Günümüzde ise teknolojinin ve iletişimin gelişmesiyle birlikte bütün dünya şehirlerinde olduğu gibi araçlar tarafından yoğun trafikle işgal edilmişlerdir. Geçmişteki kullanım anlamlarını ve amaçlarını biraz yitirmişlerdir (İnceoğlu, 2007).

Meydan, cadde gibi aynı formal faktörler ile tanımlanır fakat bir fark vardır, binalar mekânın etrafında bir sürekliliği oluşturmalıdır. Diğer bir değişle, farklı kitlelerin etkisi sürekli bir

yüzey elde etmek için azaltılmalıdır. Formuna göre, çoğu meydan farklı “mekânlardan” oluşmuş gibi görünür (İnceoğlu, 2007).

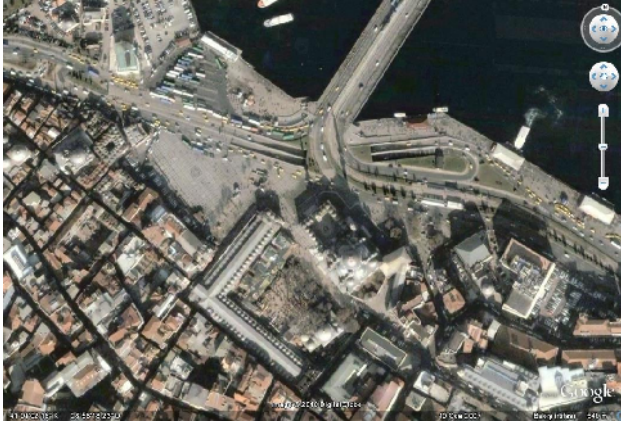
Yunan agoralarından beri süregelen merkezi bir meydan kavramı Geleneksel Osmanlı-Türk kentlerinde mevcut değildir. Meydanlar daha çok çeşitli dini, kültürel ve ticari eylemlerin gerçekleştiği ve genelde bu eylemlerin isimleriyle anılan bir açık hava mekanıdır. Tarihi Yarımada'daki önemli ve turistlerin yoğun ilgisini çeken bazı meydanlar arasında Eminönü Meydanı, Ayasofya ve Sultanahmet Meydanı, Beyazıt Meydanı ve Çemberlitaş Meydanı sayılabilir.

İslam dünyasında meydan düşüncesinin bazı istisnalar dışında yok oluşu, İslam toplumunun kendine özgü fiziksel ve sosyal yapısıyla ilgilidir. İslam dünyasında sosyal yaşam cami ve çarşıda geçmekte, cuma namazının kılındığı büyük camiler kentlerin ticaret merkezlerinin, çarşılarının yakınında veya içlerinde yer alarak kalabalığı kendilerine çekmektedirler. Kadınların söz sahibi olmadığı politik yaşamda, erkekler cuma namazı kıldıkları camide ve cami avlulularında toplanmışlardır. Camiler iç ve dış avluları, kalabalık bir cemaati bir arada toplayan mekanlar yaratmaları ve de görkemli mimarileriyle İslam kentlerinin toplanma mekanları olmuşlardır. Batı kültüründe insanların bir araya geldiği meydan, Doğu kültüründe karşımıza Cuma camilerinin avluları olarak çıkmaktadır (Tayşi, 2006).

Eminönü Meydanı

Eminönü Meydanı, Haliç ve Marmara Denizi arasında uzanan yarımada yer alan Eminönü ilçesinin en uç kısmında, kıyı platformu üzerinde yer almaktadır. Kıyı platformu iki yerde azami genişliğe erişir: Mahmutpaşa sırtları ile Tahtakale sırtları arasında kalan Yeni Cami ve Balıkpazarı'nın sınırlandırdığı kesim, platformun en geniş kısmını oluşturur. Bu kesimde batıda Tahtakale'de, güneyde Mahmutpaşa sırtlarında, doğuda Sultanahmet sırtlarında, Topkapı Sarayı'nın üzerinde bulunduğu sırtlarda 50-60 m yüksekliğe erişilir. Sirkeci Garı'nın bulunduğu alan ve bunun Bahçekapı'yı içine alarak Eminönü Meydanı'na uzanan kısmı ise ikinci geniş düz alanı oluşturur. Bu iki alanın birleşmesi kıyıda uzun bir düzlük meydana getirir (Tayşi, 2006).

Şekil 3.58 Eminönü ve Çevresi, İstanbul

Şekil 3.59 Yeni Cami, İstanbul

Yeni Camii etrafında Valide Sultan Türbesi, sebil, Mısır Çarşısı arastası bulunmaktadır. Caminin mimari üslubu, kubbedeki yükseklik vurgusu ve yan cephe revaklarıdır. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından cami ve eklentilerinde günümüzde restorasyon çalışmaları yapılmaktadır (1).

İstanbul'un en eski kapalı çarşılarından olan Mısır Çarşısı'nın yapımına Padişah 3. Murat'ın eşi ve 3. Mehmet'in annesi olan Safiye Sultan'ın talimatı ile 1597 yılında başlanmıştır. İnşaatın tamamlanması 67 yıl sonra Padişah 4. Mehmet'in annesi Hatice Turhan Sultan'ın talimatıyla Mimar Mustafa Ağa tarafından 1664 yılında Yeni Cami külliyesi olarak bitirilmiştir.

Sultanahmet Meydanı ve Ayasofya

Geçmişte ta Roma dönemine kadar uzanan bu meydan, aslında bir meydan olarak tasarlanmış değildir. Orası, İmparator Septimus Severus zamanında yapılmaya başlanmış ve I. Constantinus zamanında tamamlanmış bir hippodromdur. Ama bu hippodrom, hele o zamanın ölçüleriyle, o kadar büyük bir açık alandır ki, kent halkının, kimilerine göre, en az dörtte birini, kimilerine göre, daha da fazlasını, içine alabilmektedir ve bu nedenle de, bir meydan olarak nitelenebilir ve nitelenmelidir. Fetihden hemen sonra, harabelerle dolu yörenin hemen imar edilmediği, burada cirit, gürz talimleri yapıldığı, imar hareketlerinin ve yapılaşmanın önce 16.yy'da İbrahim Paşa Sarayı'nın yapımıyla başladığı, 1555'te Hürrem Sultan'ın Mimar Sinan'a yaptırdığı çifte hamamla sürdüğü, 17.yy'ın başlarında meydanın çevresinin konaklarla dolduğu, nihayet I. Ahmed döneminde (1603-1617) Sultan Ahmed Külliyesi'nin yapımına başlanmasından sonra semtin daha önem kazandığı anlaşılmaktadır (Tayşi, 2006).

Şekil 3.61 Ayasofya Müzesi ve Sultanahmet Cami, (Thomas Allom, 19 yy.)

Şekil 3.62 Ayasofya Müzesi'ne Ait Eski Bir Görünüm

Ayasofya Müzesi, Sultan Ahmet Camii, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Obelisk, Alman çeşmesi, Yerebatan Sarnıcı gibi İstanbul'daki en önemli eserler bu meydanda, Hipodromun çevresinde yer almaktadır.

Şekil 3.63 Ayasofya Müzesine Ait Eski Bir Görünüm

Sultanahmet semtinin merkezi ve kalbi durumundaki Atmeydanı 17. ve 18. yy'lar boyunca, aynı zamanda çeşitli ayaklanmalara karışan kitlelerin, yeniçerilerin toplantı meydanı işlevini de görmüş, 1826'da Yeniçeri Ocağı kaldırılırken yeniçeriler Atmeydanı'nda toplanmışlar, daha sonra bu ayaklanmaları ve yeniçeri isyanlarını hatırlatacak yer adları yasaklanırken, meydana Ahmediye Meydanı denmeye başlanmış, giderek meydan Sultanahmet diye anılır olmuştur. 20. yy'a gelindiğinde, çevresindeki konaklar, anıtlar, Sultan Ahmed Külliyesi ile önemini koruyan semt, 1919-1920'de ünlü Sultanahmet mitinglerine de sahne olmuştur (Tayşi, 2006).

Şekil 3.64 Sultanahmet Meydanı'ndan Bir Görünüm

Beyazıt Meydanı

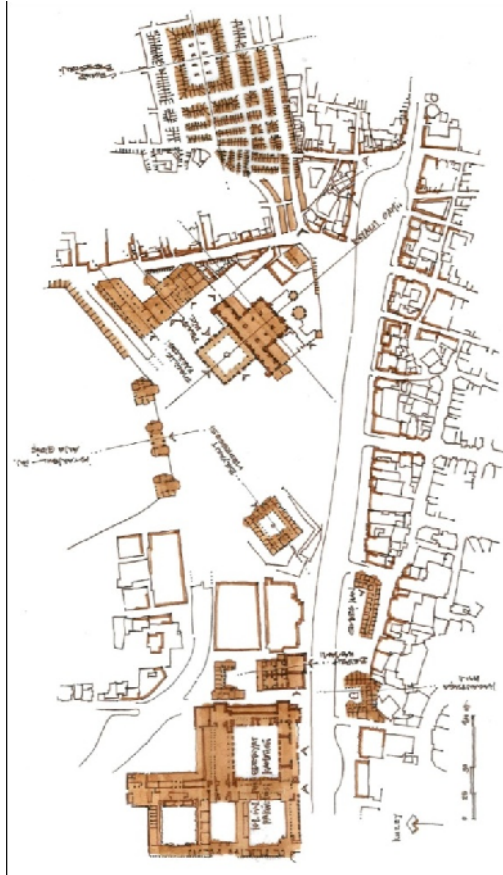
Bizans döneminde Theodosius Forumu olan ve Osmanlı döneminde ise bir saray meydanı olan Beyazıt Meydanı, İstanbul'da, tarihi yarımada'nın merkezinde, ana ulaşım akslarının odağındaki, kent imgesini oluşturan temel öğelerden biridir.

Şekil 3.65 Eski Beyazıt Meydanı'na Ait Eski Bir Görünüm

Bayezid Camii'ni ve mahallesinin de içinde olduğu Beyazıt semti sınırları, Divanyolu yönünde Çarşıkapı ve Kapalıçarşı, güneyde Soğanağa Mahallesi, batıda Aksaray yönünde Hasan Paşa Hanı, Seyyid Hasan Paşa Külliyesi ve İstanbul Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi ile belirlenen bölge ve Kuyucu Murad Paşa Medresesi'nin sınırladığı Vezneciler, kuzeyde Eski Saray yani üniversiteyi içine alan üzere Rıza Paşa ve Mercan yokuşları ile tanımlanmaktadır.

Beyazıt meydanının ortalama genişliği 190 metre, ortalama derinliği ise 135 metredir. Meydan bir çok kez fiziksel değişikliğe uğramıştır. Bu nedenle meydan içinde yapılan düzenlemelerden dolayı orijinallliğini kaybetmiştir. Meydan kullanıcıları tarafından bütün olarak algılanamamaktadır. Döşeme malzemeleri her tür kullanıcıya konforlu bir hareket olanağı sunamamaktadır. Meydan içi kot değişiklikleri dolayısıyla erişilebilirlik sağlanamamaktadır. Etrafındaki binaların görünüşü meydanın tarihi kimliği ile uyuşmamaktadır. Bu durum kullanıcılar tarafından da belirtilmiştir. Ayrıca meydanın içinde inşa edilmiş geçici binalar da tarihi kimliği ile uyuşmamaktadır (İnceoğlu, 2007).

Şekil 3.66 Beyazıt Meydanı, İstanbul (Tayşi, 2006)

Şekil 3.67 Beyazıt Meydanı, İstanbul [12]

Çemberlitaş Meydanı

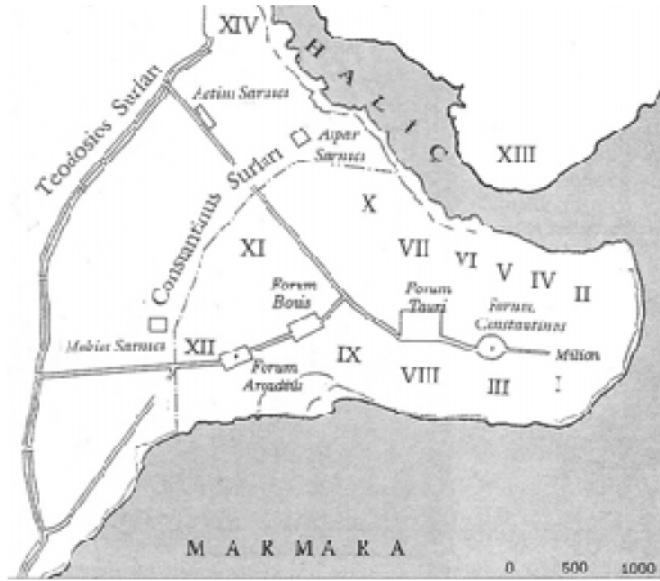
Istanbulda Sultanahmet Beyazıt arasındaki Diyan Yolunda kızıl mermerden yapılmış tarihi bir sütun. Bizans İmparatoru Konstantin zamanında burada bulunan büyük bir meydana kurulmuştur. İmparator tarafından Roma'dan getirildiği bilinmektedir. Sütun Romada iken tepesinde Apollonun heykeli bulunmaktaydı. İstanbul'a getirildikten sonra Konstantin'in Julianus'un, Theodosius'un heykelleri konmuş. Aleksi Komnen zamanında bir başlıkta bir haç yerleştirilmiştir. Mustafa III. zamanında bir yangından zarar görerek çatladığı için demir çemberlerle bağlanmıştır. 1071 tarihinden bu yana halk tarafından "Çemberlitaş" adıyla anıldığı gibi çevresine de "Çemberlitaş" denmektedir [6].

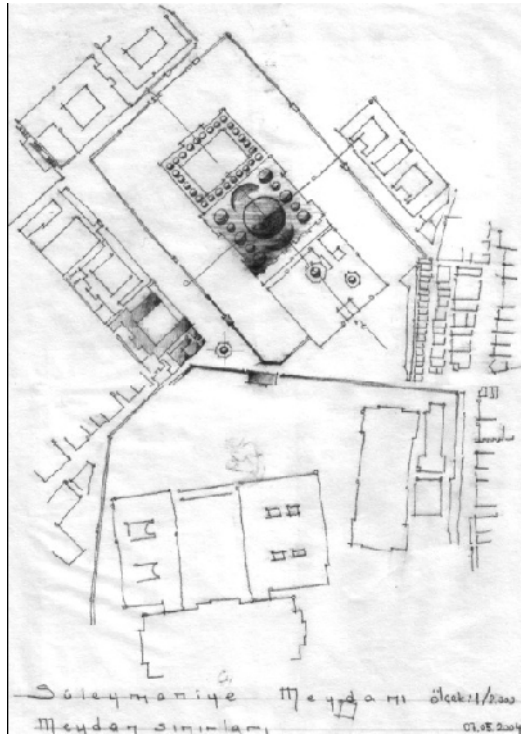
Şekil 3.68 Pervititch Haritsadi'nda Çemberlitaş Meydanı

Süleymaniye Meydanı

Bizans İmparatorluğu döneminde de şehrin anıtsal aksı üzerinde bulunan Bizans döneminde Forum Tauri (Theodosius Forumu) olarak adlandırılan Süleymaniye Camii'nin bulunduğu yerde yerine Fatih' in inşa ettirdiği eski saray bulunmaktadır. Günümüzde ağırlıklı olarak dinsel nitelik taşıyan Süleymaniye Meydanı ayrıca çevredeki kültürel, idari ve dinsel yapılarla önemli bir odak noktasıdır.

Şekil 3.69 Beyazıt Camii-Ayasofya- Topkapı Sarayı Arasındaki Törensels Aks (Çelik,1986)

Şekil 3.70 Süleymaniye Meydanı, İstanbul (Tayşi, 2006)

3.3.5 Tarihi Yarımada'nın İmaj Öğelerinin İncelenmesi

Bu bölümde Tarihi Yarımada'da Floransa gibi Kevin Lynch'in kentin imaj yapısını belirlemede kullandığı öğeler olan Bağlantı, Sınır, Nirengi, Odak ve Bölge açısından incelenmiştir.

Tarihi Yarımada doğal-yapay strüktürü, çeşitli fonksiyonları ve sembolik anlamaları ile karmaşık bir olgudur. Bu olgunun, şehirli tarafından açık ve net biçimde görülebilmesinin ve anlaşılabilmesinin fiziksel-psikolojik sağlık yönünden ve o mekanda bulunmanın sağlayacağı tatmin olma duygusu yönünden önemi vardır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Kişi, şehrsel çevreyi gözlerken belirli öğelerin ağırlık kazanarak oluşturduğu imajını da belleğine yerleştirir. Bu öğeler; kişiye, yere ve zamana bağlı olarak değişirken, oluşturulan imajlar da farklı olur. Ancak belirli öğelerin etkisiyle belirli imaj yapılarının ortak yanları oluşabilmekte ve şehrsel çevrenin ortak imaj yapısının kurulmasına olanak sağlamaktadır.

Bağlantılar

Tarihi Yarımada içinde gerek görsel gerekse belleğe ilişkin imaj yapısına katkılarının önem düzeyine bağlı olarak yapılabilecek bir ayırım, Yarımada'da bağlantı sisteminin, temelde birkaç önemli bağlantıdan ve "bağlantı niteliği" zayıf, önemsiz bir yol örgüsünden oluştuğunu gösterir. Yarımada'yı çevreleyen sahil yolu, Fevzi Paşa,Vatan,Millet,Ordu Caddeleri ve Atatürk Bulvarı ile sur dışından geçen Genç Osman Caddesi önemli bağlantı özelliği gösterenler arasındadır. Önemli bağlantı ögesi olarak seçilen sahil yolu, yarımada boyunca görülebilirliği ve bu yoldan kentin pek çok önemli öğelerinin de birbirileri ile ilişkilerinin kurulabilmesi açısından önem kazanmaktadır. Ayrıca gerek Marmara, gerekse Haliç kıyıları boyunca gidiş ya da dönüş ilişkisi kesin belirginliği (kıyı ile olan ilişki ve radyal nitelikte nirengiler nedeni ile) bu yolu en önemli bağlantı ögesi durumuna getirmektedir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.71 Prost Planı (1936) Kaynak: Atatürk Kitaplığı

Vatan ve Millet Caddeleri ilk anda terminal ilişkileri genel konumları ve ölçekleri nedeni ile birbirine karıştırılır gibi ise de Vatan Caddesi'nin Tarihi Yarımada hatta bir bakıma İstanbul yapılaşması açısından belirginlik kazanan çok özel bir niteliği vardır. Yolun açısı, genişliği, ortasındaki refüjü ve yolun iki yanından serbest düzende geliştirilmiş kalın agregalı yapılaşma, bu bağlantının özgünlüğünü sağlamaktadır. Vatan ve Millet Caddeleri'nin devamı niteliğindeki Ordu Caddesi, Laleli'deki ticaret ve konaklama aktiviteleri ile birbiri ardına gelen çok sayıda, önemli nirengilerle belirginleşmektedir. Tarihi Divanyolu olarak Sultanahmet'e uzayan bu bağlantının çevre ve diğer bağlantılarla olan ilişkisi bir hayli zayıflamakta ve belirsizleşmektedir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Fevzipaşa Caddesi de, yapılaşma biçimlenişi ve aktivite türü ve yoğunluğu açısından Millet Caddesine benzemekte ise de daha mütevazî kesiti ve üzerinde yer alan nirengilerle belirlenmektedir. Bu bağlantının tepeleri birleştiren bir sırt konumunda olması, Yarımada'nın diğer bazı önemli öğeleri ile ilişki kurmaya olanak sağlıyorsa da Vezneciler kesiminde karışık, terminal duygusu vermeyen, nereye gittiği belli olmayan bir zayıflığı hissettirmektedir. Atatürk Bulvarı ile olan ilişkisi de son derece açık ve saçık olmakla birlikte, bağlantının kolay sağlanamadığı görülmektedir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.72 Yeni Cami'nin Minaresinden Galat köprüsü ve Düğüm Noktasına Ait Bir Görünüm (1)

Tarihi Yarımada içinde radyo-konsantrik formu vurgulayan bağlantı sistemlerinin dereceli önemleri ve gelişmişliklerine karşın konsantrik bağlantılarının yok denecek düzeyde olduğu görülmektedir. Atatürk Bulvarı en önemli ve bir bakıma tek önemli konsantrik bağlantı durumundadır. Kendine özgü özelliği bulunmamakla birlikte çıkış, geçiş ve iniş, ve bu noktalardaki güçlü terminaller,(Atatürk Köprüsü, Bozdoğan Kemer, Belediye, Aksaray, Yenikapı) nedeni ile çok belirgin ve de güçlü bir bağlantı olma durumundadır. Konveks konumu ve diğer bağlantılarla ve Yarımada'nın diğer güçlü imaj öğeleri ile olan açık(potansiyel) ilişkisi bu bağlantıyı çok güçlü kılmaktadır. Kara surları dışından geçen yol, Tarihi Yarımada dışında kalan ancak, içerdeki bağlantı sistemi açısından çok önemli olan bir bağlantı ögesidir. Surla ilişki nedeni ile yöne ilişkin farklılık ve Yedikule sahil yolu bağlantıları ile noktalanmış terminalleri, sur boyunca yer alan kapıların belirlediği ölçek ile kendine özgü ve de güçlü bir bağlantı olma durumundadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

İkinci derece bağlantıların Tarihi Yarımada'nın bağlantı açısından en zayıf yanını oluşturduğu söylenebilir. Başlangıç ve bitişi, bu arada belirli sürekliliği olmayan ve genelde konsantrik yay parçacıklarından oluşan bu bağlantı öğelerinden en önemlileri; Koca Mustafa Paşa Caddesi, Kızıl Elma, Namık Kemal, Akdeniz, Halıcılar, Haliç, Yavuz Selim, Karadeniz Caddeleri'dir. Bunlar Koca Mustafa Paşa-Aksaray bağlantısı ve Kızıl Elma-Akdeniz-Haliç Caddeleri ulaşım potansiyeli olan güçlü bağlantı parçalarıdır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Tarihi Yarımada'nın geriye kalan kesimlerdeki bağlantı parçaları sürekliliği olmayan başlangıç ve bitiş terminalleri belirsiz ve açık bir imaj strüktürü kurmaya imkan sağlamayacak kadar zayıf elemanlardır. Bu bağlantılar boyunca yer yer önemli sürpriz mekan etkileri

sağlanabilirse de genel olarak düzensizlik ve getirdiği kaybolma duygusu daha belirgindir. Genel olarak ayrıntı düzeyinde de etkili görünmekte ise de bu etkililik bağlantının kendinden çok, üzerinde yer alan odak ve nirengilerden kaynaklanmaktadır. Örneğin, Yedikule-Koca Mustafa Paşa- Türkeli-Liman Caddesi Tarihi Yarımada'nın yatay sınırı boyunca uzanan, oldukça güçlü bir bağlantı görünümündedir. Küçük Ayasofya'ya ulaşması nedeni ile önemli bir bağlantı parçası olabilmektedir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Sınırlayıcılar

Tarihi Yarımada bir yanda Haliç ve Marmara kıyıları ile denizden, öte yandan Yedikule ile Ayvansaray arasında uzanan surları ile karadan kesin bir biçimde sınırlanmıştır. Ayrıca, Marmara kıyısında yer yer görülen ve Sarayburnu kesimini çevreleyen sur duvarları bu sınır etkisini çok daha güçlendirmektedir. Surlar boyunca yer alan yeşillikler de Yarımada'nın kara yönündeki sınırını dramatik bir kontrastla çizerken bu surlar boyunca uzanan yolda, bu sınırın yaklaşabilirliğini ve görülebilirliğini sağlayacak, çarpıcı sınır etkisini arttırmaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.73 Tarihi Kent Surları, İstanbul

Şekil 3.74 Tarihi İstanbul Surları ve İstanbul Topoğrafyasını Gösteren Harita (1)

Topkapı Sarayı ve müstemilatını çevreleyen yüksek duvarlarla İstanbul Üniversitesi kampusunu çevreleyen duvarlar, bu bölgeleri belirlerken ikinci derece önemli sınır oranları olmaktadır. Ayrıca, ikinci derece sınır olarak tren yolundan da söz edilebilir. Üçüncü derece sınırlayıcılar olarak belirli topoğrafik engeller ve de bunlarla bütünleşen yol ve bölge karakter değişimi çizgileri görülmektedir. Örneğin Vatan Caddesi, tüm bağlantı işlevine karşın, iki yanındaki gelişmeleri fiziksel olarak (ve karakter yönünden) ayırmaktadır. Yine, Zeyrek ve Süleymaniye yörelerinde topoğrafya ve özelliklerden veya Çapa ve Cerrahpaşa komplekslerinin mimari yapılaşma ve doku karakterinden kaynaklanan sınırlardan söz edilebilir. Ancak, tüm bu sınırların görsel, açıklık, belirginlik, yaklaşılabirlik, süreklilik ve de geçirimsizlik gibi özellikler yönünden zayıf olmaları, sınır imajı etkilerini de zayıflatmaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Nirengiler

İstanbul Tarihi Yarımada nirengi açısından kuşkusuz çok zengindir. Hatta imaj kurma öğeleri açısından Yarımada da en zengin kaynak nirengilerdir. Yine de Yarımada'nın pek çok yerinden, uzun süre, değişik açılar altında görülebilecek önemli nirengiler vardır. Yarımada'nın çevresinde ve vistanın ön görünümünde kapanmadığı durumlara, genel olarak Sultanahmet-Beyazıt yöresi minarelerinin, bu arada Beyazıt Kulesinin Yarımada'nın radyal referans ögesi durumuna geçtiği söylenebilir. Daha yakın ilişkide, Sarayburnu Sultanahmet çevrelerinde, Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet Camileri nirengi olarak radyal referans durumuna geçmektedir. Gerçekte, İstanbul'a yaklaşma Marmara, Boğaz ve Haliç kıyılarından ve Beyoğlu, Üsküdar, İstanbul kesimi özetle Tarihi Yarımada dışından Tarihi Yarımada'ya bakışta tüm Tarihi Yarımada'nın nirengi kümeleri olarak, İstanbul Metropoliten Alanının güçlü radyal referans ögesi olurken, kapanmayan görüş açısı içinde daha seçilebilir duruma giren Topkapı Sarayı, Sultanahmet Camisi, Ayasofya, Beyazıt Kulesi, Süleymaniye ve Yavuz Sultan Selim Camileri, hatta bir bakıma Galata Köprüsü tekil radyal nirengiler olmak durumundadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.75 Topkapı Sarayına Ait Görünüş (1)

Tarihi Yarımada'daki Süleymaniye Külliyesi gibi bazı nirengiler büyük kompleksler halinde bulunmakta ve hem görsel olarak hem de fonksiyonel birer toplanma mekanı olduklarından aynı zamanda da birer odaktırlar.

Odaklar

İstanbul'un tarihsel gelişim süreci içinde, Tarihi Yarımada içinde, kıyılarda ve yollar boyunca bugün tren, otobüs, tramvay durağı adı olarak kalan pek çok yer klasik devirlerde, imaj

yapısına katkı gücü açısından değişik önem düzeyinde odaklar gelişmişlerdir. Kıyı bandı boyunca Yedikule, Samatya, Yenikapı, Kumkapı, Sirkeci, Eminönü, Unkapanı, Fener, Balat, v.b. yerler; diğer önemli bağlantılar üzerinde bulunan, Fatih, Vezneciler, Şehremini, Aksaray, Beyazıt, Sultanahmet vb. önemli odaklar olmuştur ve hemen hepsi bugün de odak olma özelliklerini, değişik önem düzeyinde sürdürmektedir. Tarihi Yarımada içinde Eminönü, Kapalıçarşı, Beyazıt ve Aksaray, çevrelerindeki odak niteliğindeki mekanlarla da güçlenen, birinci derecede önemli odaklar olma durumundadır. Bu oluşum, tarihsel gelişmeden kaynaklanırken, yakın döneme kadarki gelişmelerde de merkez fonksiyonlarının bu kesimde yoğunlaşması ve önemli bağlantı terminal ilişkilerinin sürdürülmesi ile de güçlenmiştir. Fatih Bölgesinde, Fatih Külliyesi ve çevresi birinci derece önemli bir odak durumundadır. Bunun ötesinde, odak olarak nitelendirilebilecek güçlü bir nokta yerine bir dizi zayıf odak görülmektedir (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.76 Mısır Çarşısına Ait Bir Görünüm (1)

Bölgeler

Tarihi Yarımada içinde **Topkapı Sarayı, Hanlar Bölgesi, Sirkeci-Eminönü Bölgesi, Sultanahmet Bölgesi, Dışkapı-Kapalıçarşı kesimi**, değişik tematik karakterleri ile birinci derece güçlü bölgeler olarak belirginlik kazanmaktadır. Topkapı Sarayı müstemilatları ile birlikte bir nirengiler kümesi olduğu kadar özel bir bölge oluşturulmaktadır. Surlarla çevrili iç-dış bahçeler ve küçük elemanların bütünlüğünden doğan genel bölgenin sembol, tekstür, form, detay ve topoğrafik uyumla bütünleşen bölge karakteri kompleksi çeviren yüksek

duvarlarla çok belirginleşmekte ve güç kazanmaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Sultanahmet yöresi, Ayasofya, Sultanahmet Camisi, Hipodrom, arkeolojik kalıntılar ve özel atmosferi ile önemli bir ‘‘tarihi bölge’’ niteliği kazanmaktadır. Aslında bölgeyi oluşturan öğelerin tek tek yapı, form, tekstür, detay vb. açılardan bir homojenliği ve benzerliği yoksa da kişiye bölgede oluşuna ilişkin kesin kanı veren güçlü tematik karakteri vardır. Bölgede yer alan yapıların önemli tarihi eserler olmasının ve bölgeyi sınırlayan kesimlerin karakter değişikliğinin Sultanahmet bölgesini belirginleştirdiği hatta güçlendirdiği anlaşılmaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Şekil 3.77 Archimedes Projesi İstanbul Tarihi Yarımada Rehberi Kapak Resmi

Hanlar Bölgesi, belirli bir tarihi döneme ait yapıların yoğun ticari aktivite ile bütünleşen tematik karakteri ile belirginlik kazanmaktadır. Hanlar Bölgesinin uzantısı olarak düşünülebilecek Eminönü-Sirkeci yöresi de gerek yapılaşmanın yoğunlaşması, yükselmesi, gerekse aktivitenin yoğunlaşması ve çeşitlenmesi ile farklı bir bölge oluşturulmaktadır. Hanlar ve Sirkeci bölgelerini, Cağaloğlu'na doğru uzanan kesimlerindeki topoğrafik farklılaşma ve aktivite değişimi ile Gülhane Parkı duvarı sınırlamaktadır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

Zeyrek, Süleymaniye, Cankurtaran ve Yedikule, tarihi ahşap yapıları, yol-doku karakterleri ile belirlenen topoğrafik ve yapay sınırlayıcılarla da belirginliği artan ikinci derece olarak

sınıflandırılabilir küçük bölge parçalarıdır. Benzer biçimde Haliç boyunca eski iskeleler çevresinde, tipik yapı-ada ile karakterize olan, yamaçlarla ve yeni düzenlenen kıyı kesimi ile sınırlanan karakteristik bir başka ikinci derece bölge belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Çapa ve Cerrahpaşa kompleksleri ile İstanbul Üniversitesi, gerek iri agrega, gevşek doku, gerekse aktiviteleri ile tematik özellik kazanırken duvar ve benzeri sınırlayıcılarla da güçlenmektedir. Yarımada'nın geriye kalan kesimlerinde, belirli tematik özelliklerine karşın (örneğin Koca Mustafa Paşa, Karagümrük, Atikaili yörelerinde dar, eğri sokaklar boyunca yoğun apartman düzeni gibi) çarpıcı, belleği etkileyici olması, üçüncü derece bölge olarak sınıflandırılmıştır (İBB, Tarihi Yarımada Eminönü-Fatih 2 Cilt Takım).

3.3.6 Çalışma alanı olarak seçilen Tarihi Yarımada'daki sokak cephelerinin ve kentsel mekanların analizleri

Tarihi Yarımada'daki çalışma alanındaki yapıları incelemek için hazırlanan tablolar da, Floransa örneğinde kullanılan tablolar da olduğu gibi aynı unsurlar açısından incelenmiştir (bkz. bölüm 3.2.6).

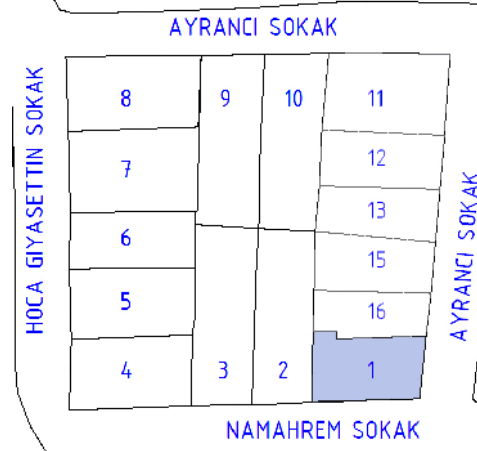
Aynı şekilde Fotoğraflar ve çizimlerle desteklenen tablolardan elde edilen veriler, dördüncü bölümde Floransa ve Tarihi Yarımada örneklerinin karşılaştırmalı analizi şeklinde çeşitli alt başlıklar altında incelenmiştir.

Tablo 3.28 Süleymaniye, 1 no'lu parselde ait analiz tablosu

Yapı bilgisi

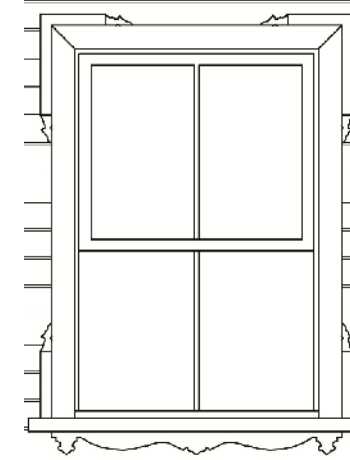
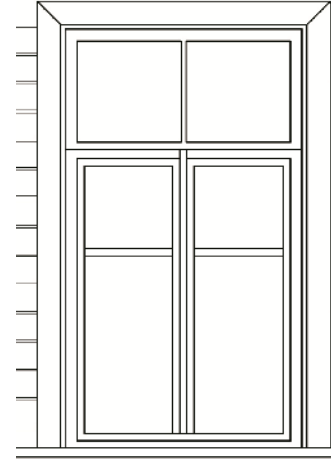
496 ada,1 parsel

Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : dikdörtgen
Çatı bitişi : Kıрма çatı
Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma
Kat Yüksekliği : zemin+2 kat

Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

Renk: Cephe rengi : G4.10.80
Malzeme, doku: Ahşap+sıva (sub.)
Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları, ahşap eliböğründeler, ahşap silme ve kayıtlar
Pencere / Kapı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere + iki sabit bölmeli iki tek açınımlı pencere + çift kanat giriş kapısı + 3 bölmeli sbt pencere + çift bölmeli giyotin pencere

Cephede Boşlukların Özellikleri

Dolu-boş oranı: % 80
Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi
Komşu yapılarla benzerlik:
 Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu
Bina durumu: restore edilmiş, iyi durumda

Tablo 3.29 Süleymaniye, 3 no'lu parselde ait analiz tablosu

Yapı bilgisi	496 ada, 3 parsel	Tablo 3.29 Süleymaniye, 3 no'lu parselde ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : ON.00.90 Malzeme, doku: Ahşap+sıva (zemin k.) Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları, ahşap eliböğründeler Pencere / Kapı biçimi: 5 sbt ve 2 tek açınımlı pencere +				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: Orta –Konut olarak kullanılmakta				

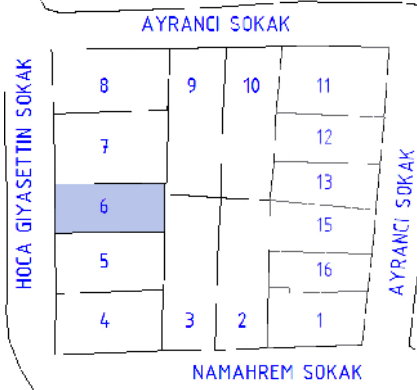
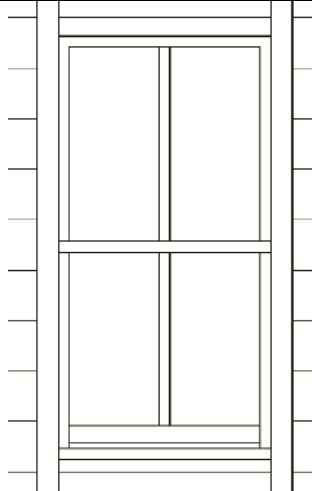
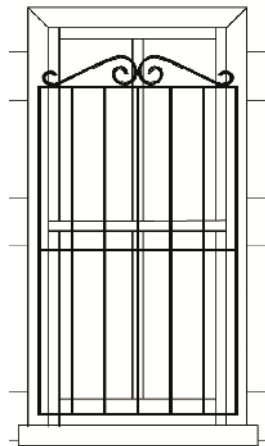
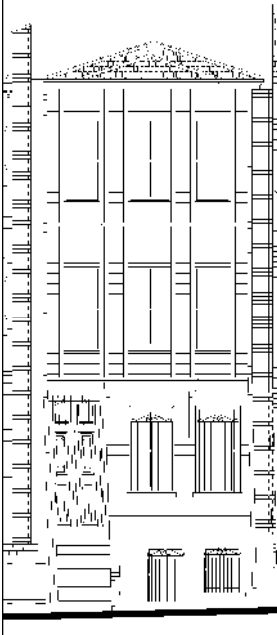
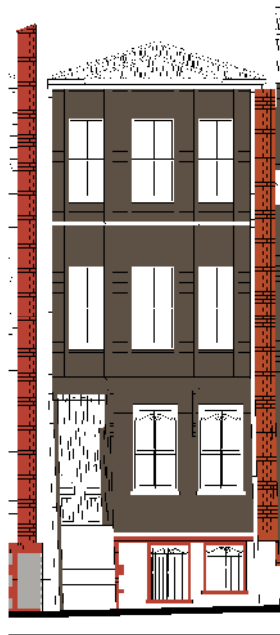
Yapı bilgisi	496 ada, 4 parsel	Tablo 3.30 Süleymaniye, 4 no’lu parselde ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dikdörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe-söve rengi : D6.30.20 / KoyuKahve Malzeme, doku: Ahşap,taş (subasman) Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları, ahşap eliböğründeler Pencere / Kapı biçimi: 6 bölmeli giyotin pencere+2 sbt bölmeli çift kanatlı pencere+ 4 sbt bölmeli 2 tek açınımlı pencere+ çift kanat giriş kapısı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 70 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: Orta –Konut olarak kullanılmakta				

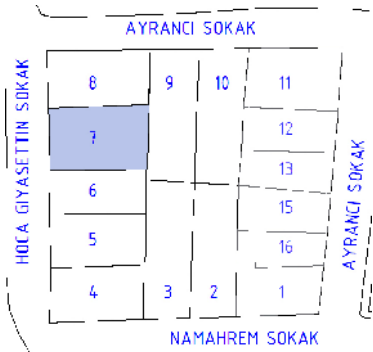
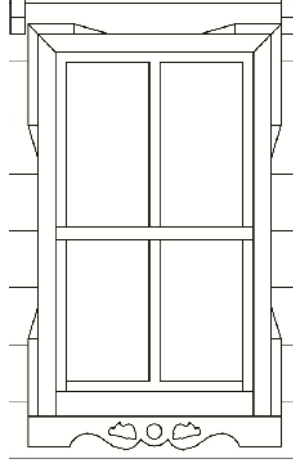
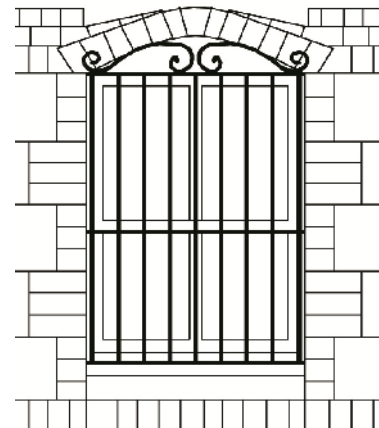
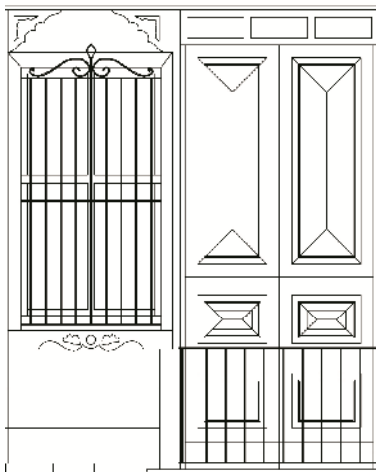
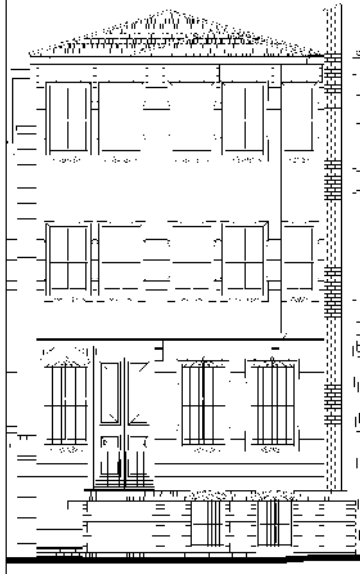
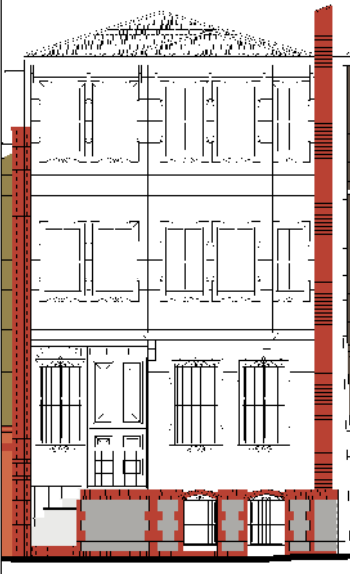
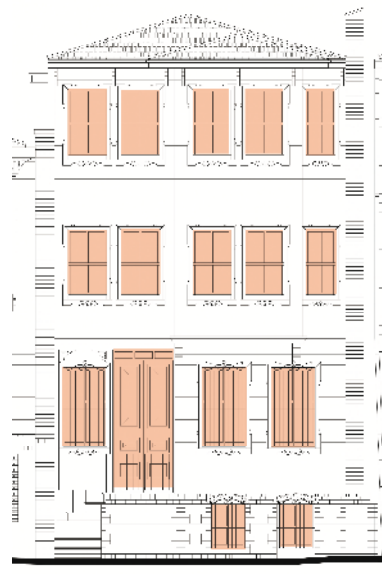

Yapı bilgisi	496 ada, 5 parsel	Tablo 3.31 Süleymaniye, 5 no'lu parselde ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : E4.10.30 / KoyuKahve Malzeme, doku: Ahşap, tuğla kaplamalı subasman Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları ve balkon korkuluğu, ahşap kayıtlar Pencere / Kapı biçimi: 4 bölmeli giyotin pen. +6 bölmeli giyotin pen.+çift kanatlı-çift sabitli pen.+ 2 adet açılan 4 sabitli pencere+çift kanatlı kapı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 70 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: Kötü durumda -1. Kat kısmen, 2. kat tamamen yok olmuş				

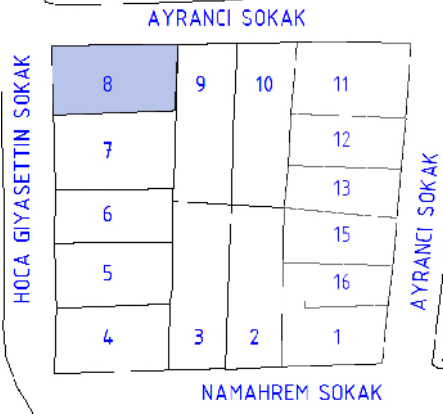
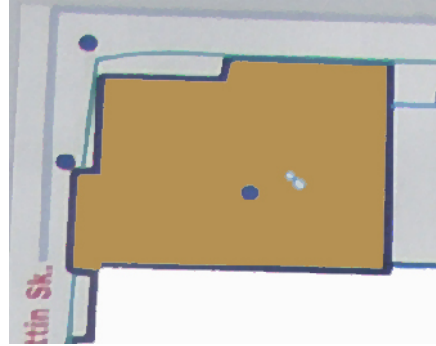
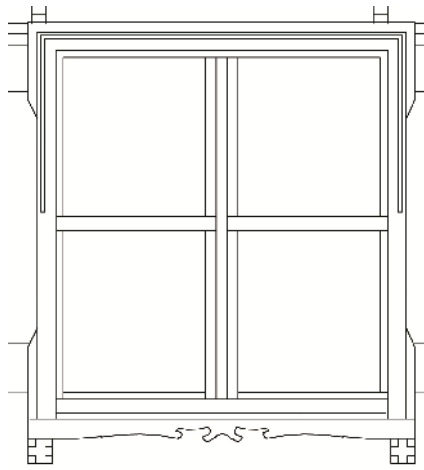
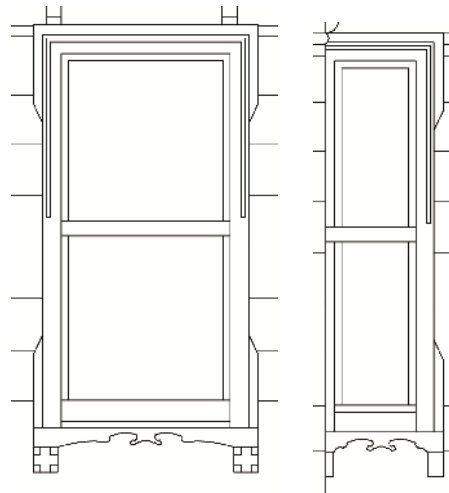
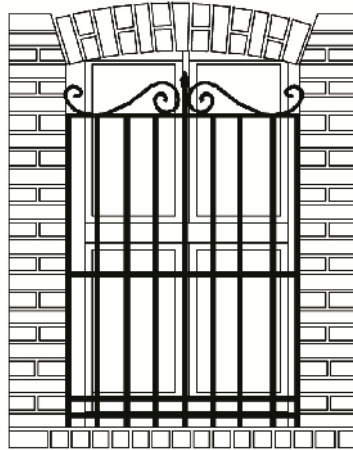
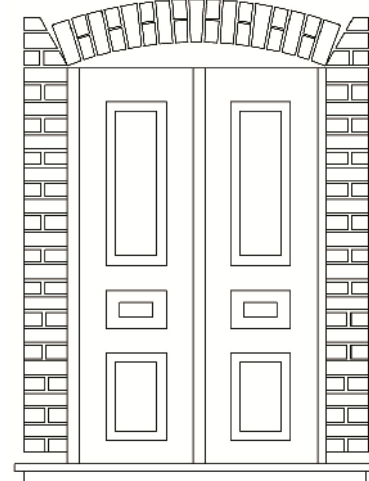
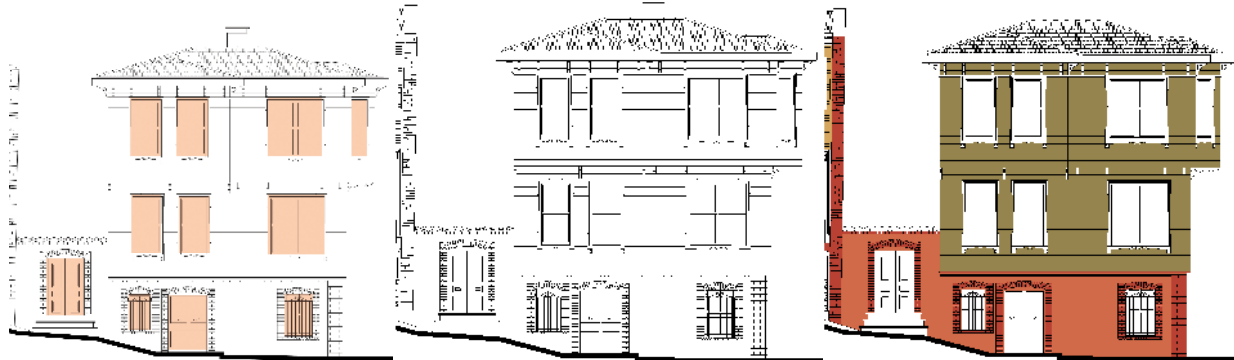

Tablo 3.32 Süleymaniye, 6 no'lu parsele ait analiz tablosu

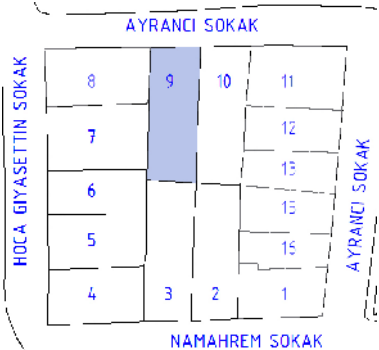
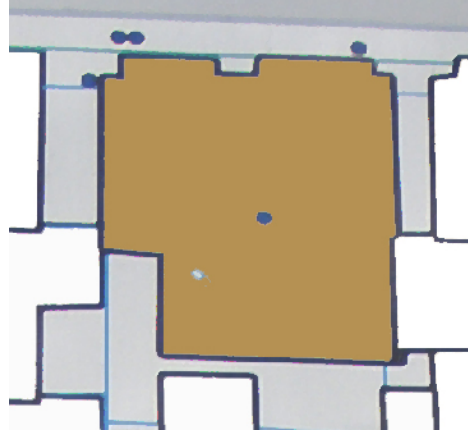
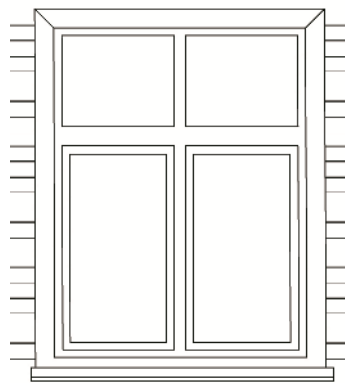
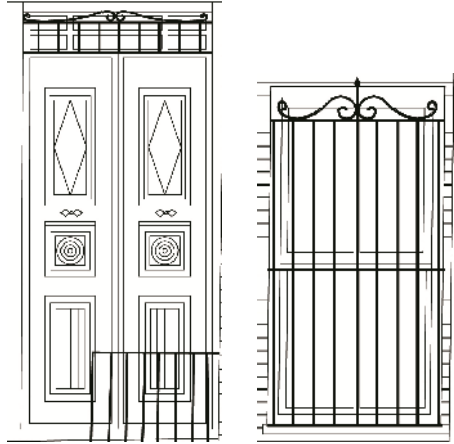
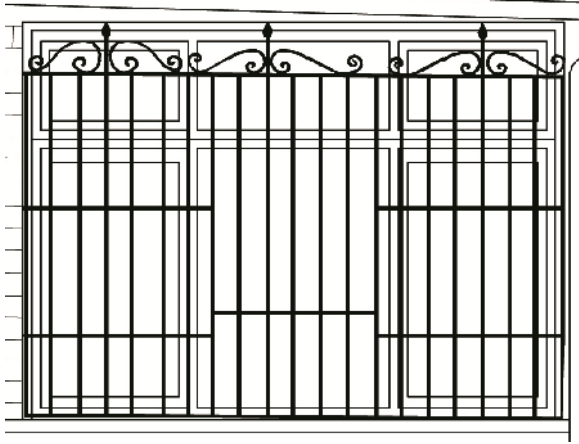
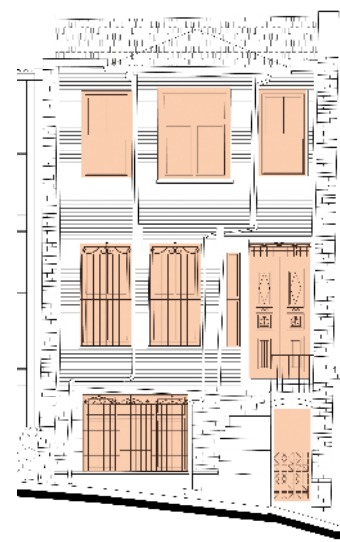
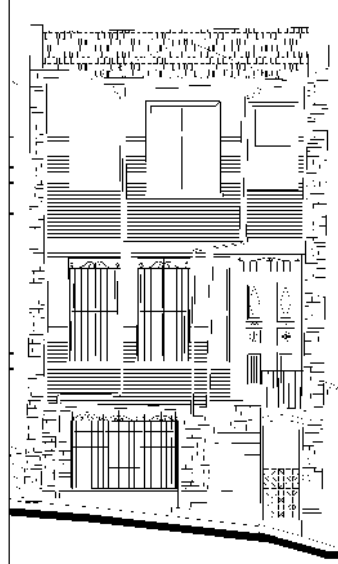
Yapı bilgisi	496 ada, 6 parsel	Tablo 3.32 Süleymaniye, 6 no’lu parsel e ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : E4.10.30 / KoyuKahve Malzeme, doku: Ahşap, tuğla kaplamalı subasman Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları, ahşap silme ve kayıtlar Pencere / Kapı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere + iki kanatlı kapı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 70 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: Kötü durumda –2.kat tamamen yok olmuş				

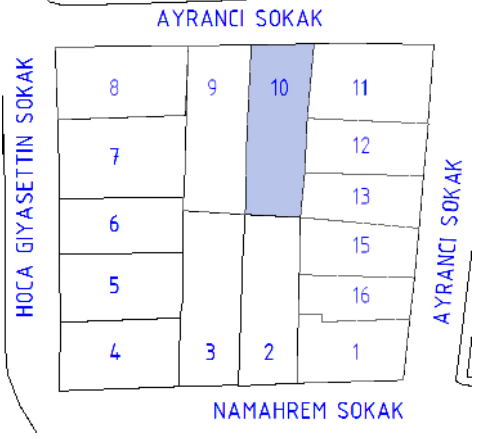
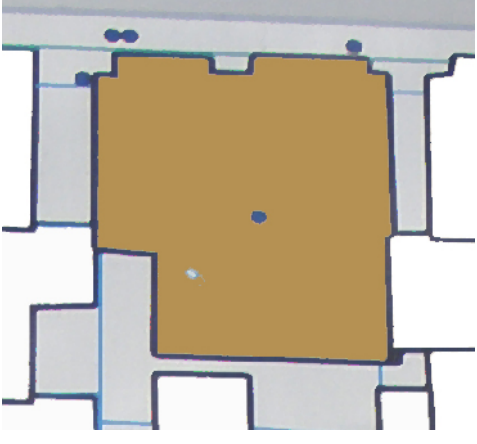
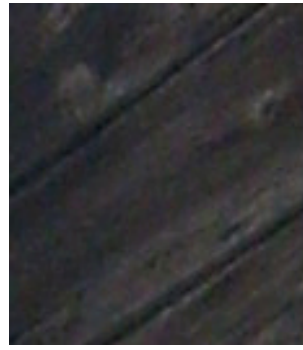
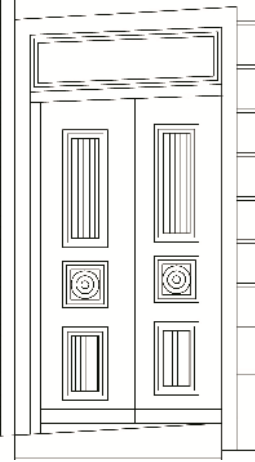
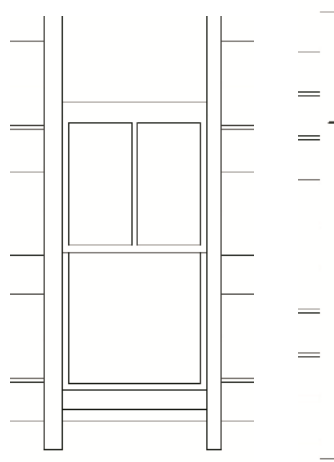
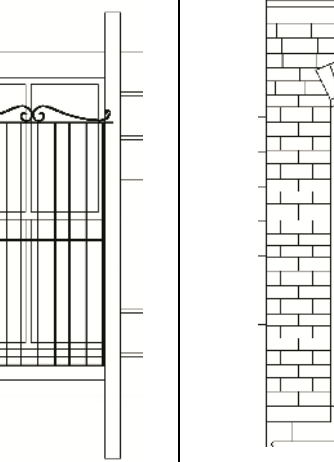
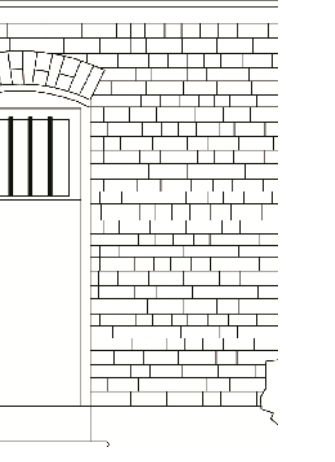
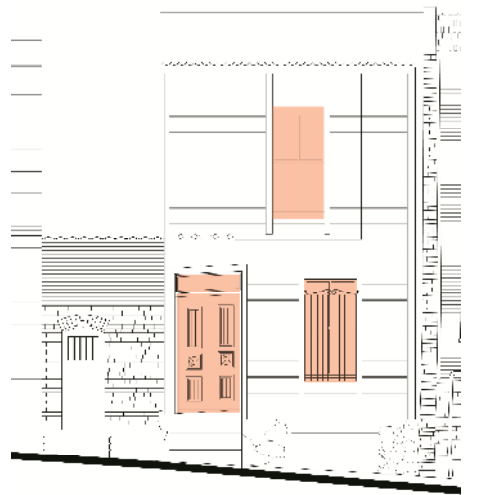
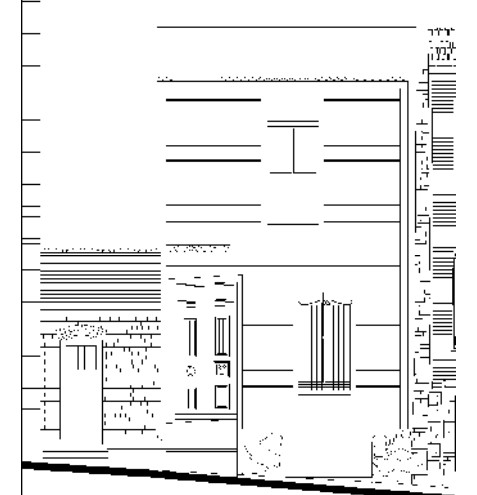
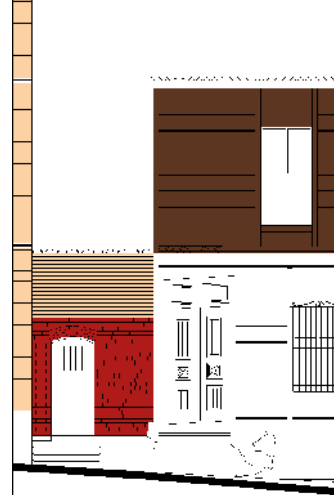
Yapı bilgisi	496 ada, 7 parsel	Tablo 3.33 Süleymaniye, 7 no’lu parselde ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : Açık gri Söve rengi : -- Malzeme, doku: -- Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri,ferforje pencere parmaklıkları, balkon korkuluğu Pencere / Kapı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere + iki kanatlı kapı Mevcut durum: 3 bölmeli giyotin pencere+2 bölmeli giyotin pencere + 3 sabit bir açınımlı pvc pencere					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 70 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Mevcut durum: korunan cephe elemanları bina yüksekliği çıkımlar açısından uyumlu Bina durumu: 1. Ve 2. kat eski haline uygun olmayan malzemelerle ve cephe elemanlarıyla tekrar yapılmış, pencere parmaklıkları farklı bir profille yeniden yapılmış					

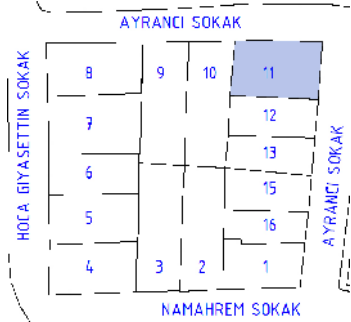
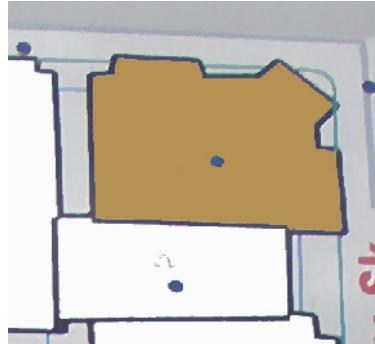
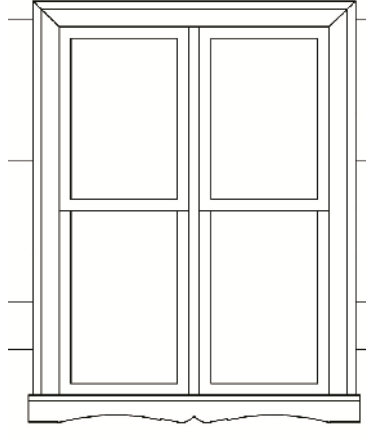
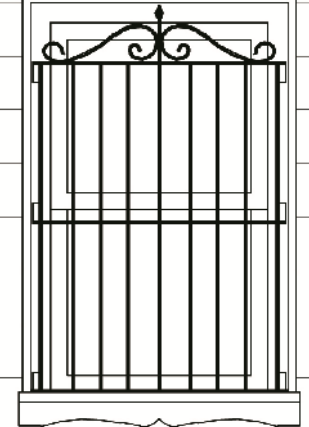
Yapı bilgisi	496 ada, 8 parsel	Tablo 3.34 Süleymaniye, 8 no’lu parselde ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dikdörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : iki cephe çıkması Kat Yüksekliği : zemin+2 kat					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : G0.30.50 Söve rengi: gri koyu kahve Malzeme, doku: Ahşap kaplama+sıva+tuğla kaplama Süsleme: Ahşap işlemeli pencere söveleri, ferforje pencere parmaklıkları, tuğla kaplama pencere ve kapı söveleri, ahşap eli böğründeler Pencere / Balkon kapısı biçimi: 2 bölmeli giyotin pencere+ İki kanatlı pencere + Çift kanatlı iki giriş kapısı					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: İyi –Konut olarak kullanılmakta					

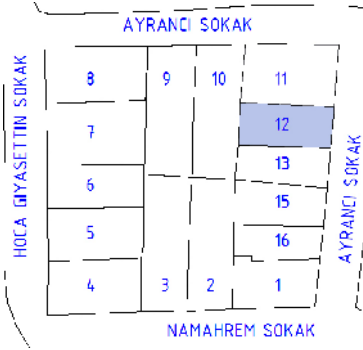
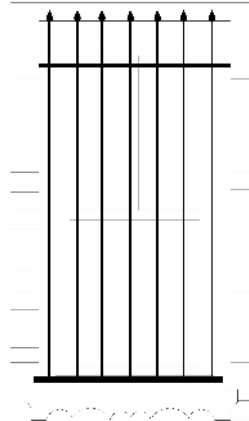
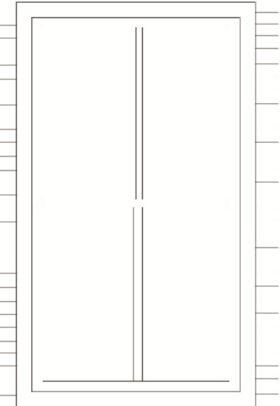
Yapı bilgisi	496 ada, 9 parsel	Tablo 3.35 Süleymaniye, 9 no’lu parsele ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : bir cephe çıkması Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : naturel ahşap Söve rengi:naturel ahşap Malzeme, doku: Ahşap ve tuğla kaplama Süsleme: ferforje pencere parmaklıkları, Ferforje korkuluk Pencere / Balkon kapısı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere + Çift kanatlı tek açınımlı iki sabitli pen. + Çift kanatlı iki giriş kapısı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 75 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: İyi –Konut olarak kullanılmakta				

Yapı bilgisi	496 ada, 10 parsel	Tablo 3.36 Süleymaniye, 10 no'lu parselde ait analiz tablosu			
Kütle geometrisi: dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : bir cephe çıkması Kat Yüksekliği : zemin+1 kat					
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : D6.30.20 Söve rengi: koyu kahve Zemin kat: Ahşap üzeri beyaz boya+Kırmızı tuğla kaplama Malzeme, doku: Ahşap kaplama + tuğla kaplama Süsleme: Ahşap işlemeli pencere söveleri, ferforje pencere parmaklıkları Pencere / Balkon kapısı biçimi: 2 bölmeli giyotin pencere + Çift kanatlı giriş kapısı + Tek kanat bahçe kapısı					
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 80 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: Kötü					

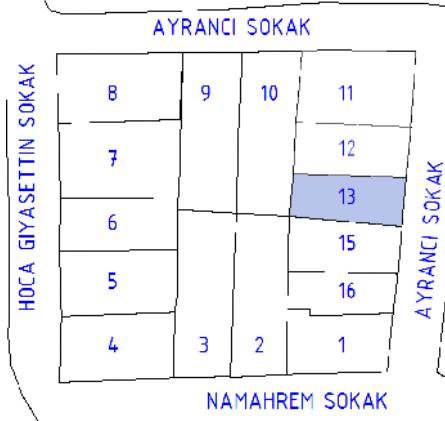
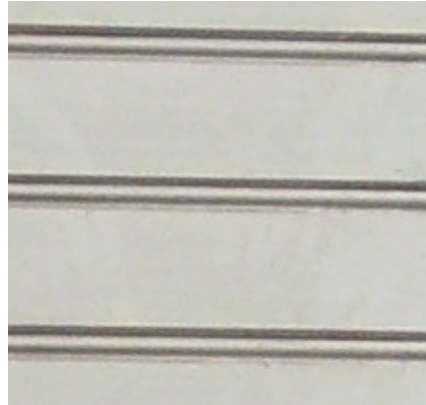
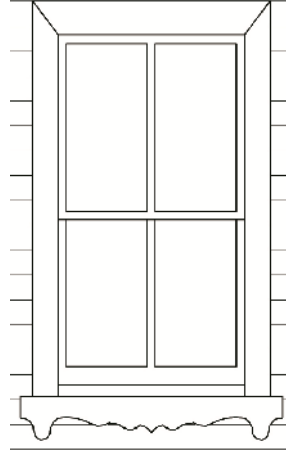
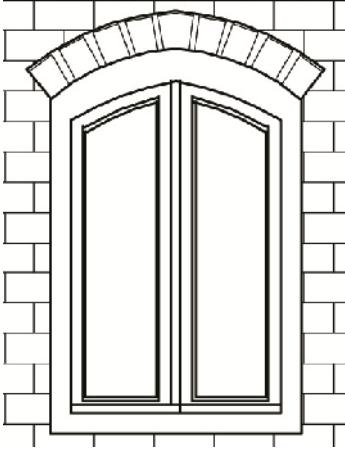
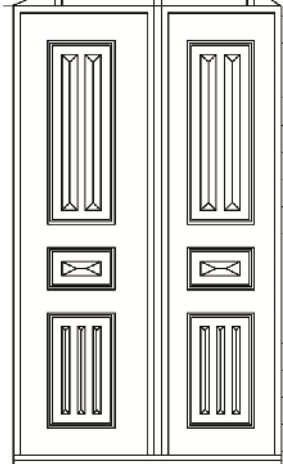
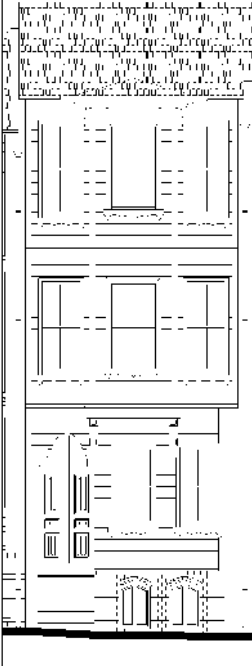

Yapı bilgisi	496 ada, 11 köşe parsel, no: 10, <u>YAĞIZYILMAZ EVİ</u>	Tablo 3.37 Süleymaniye, 11 no’lu parselde ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dikdörtgen Zemin kat bina formu : dikdörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : iki cephe ve bir köşe çıkması Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: cephe rengi : Krem kahve – TOYO 550 – Söve rengi : beyaz Malzeme, doku: Ahşap kaplama Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri ferforje pencere parmaklıkları, ahşap köşe payandaları Pencere / Balkon kapısı biçimi: 2 kanat+tek sabit-2 kanat+2 sabit bölme-tek kanat+2 sabit bölme +4 bölmeli giyotin pencere				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 75 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: İyi, restore edilmiş				

Yapı bilgisi	496 ada, 12 parsel , Polat Evi	Tablo 3.38 Süleymaniye, 12 no’lu parselde ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: dörtgen Zemin kat bina formu : dörtgen Çatı bitişi : Kırma çatı Cephe bileşenleri : bir cephe çıkması Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : D6.15.65 Söve rengi : beyaz Malzeme, doku: Ahşap kaplama Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri, ferforje pencere parmaklıkları, ahşap silme Giriş ahşap süslemesi Pencere / Balkon kapısı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere 2 bölmeli giyotin pencere Çift kanatlı giriş kapısı				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 75 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: İyi, restore edilmiş				

Tablo 3.39 Süleymaniye, 13 no'lu parsele ait analiz tablosu

Yapı bilgisi	496 ada, 13 parsel	Tablo 3.39 Süleymaniye, 13 no’lu parsele ait analiz tablosu		
Kütle geometrisi: Dörtgen Zemin kat bina formu : dikdörtgen Çatı bitişi : Kıрма çatı Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma Kat Yüksekliği : zemin+2 kat				
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler Renk: Cephe rengi : Beyaz Söve rengi: U5.25.55 Malzeme, doku: Ahşap, tuğla kap. (sub.) Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri, ferforje pencere parmaklıkları, ahşap eliböğründeler, ahşap silmeler, kaplama üzeri geometrik motifler Pencere / Kapı biçimi: 4 bölmeli giyotin pencere + kemerli çift kanatlı pencere				
Cephede Boşlukların Özellikleri Dolu-boş oranı: % 70 Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu Bina durumu: restore edilmiş, iyi durumda				

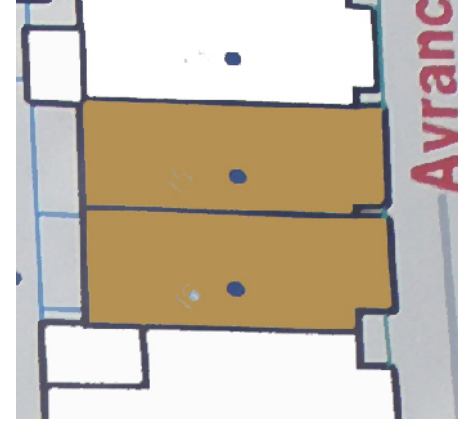
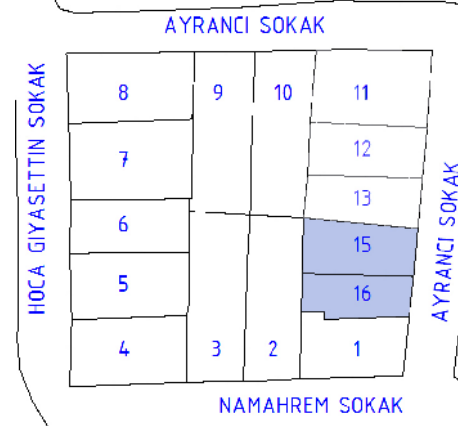

Tablo 3.40 Süleymaniye, 15-16 no'lu parsellere ait analiz tablosu

Yapı bilgisi

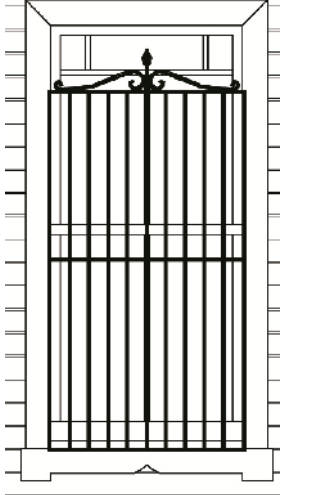
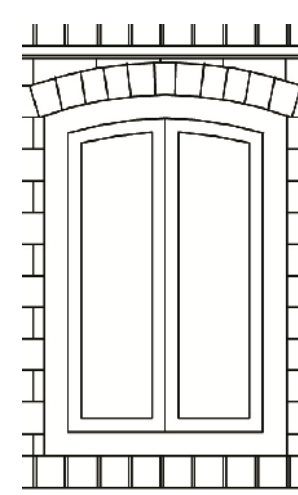
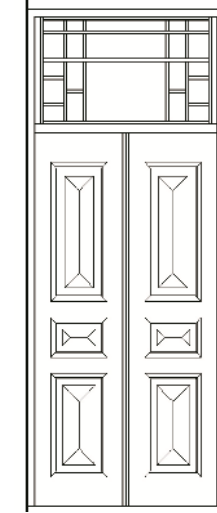
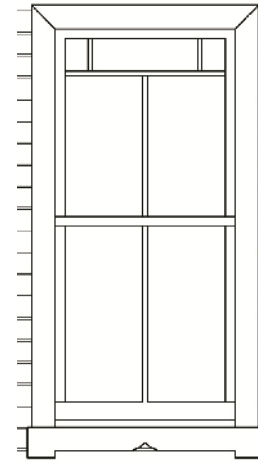
496 ada, 15-16 (ikiz) parseller

Kütle geometrisi: Dörtgen
Zemin kat bina formu : dikdörtgen
Çatı bitişi : Kırma çatı
Cephe bileşenleri : 1. ve 2. katta çıkma
Kat Yüksekliği : zemin+2 kat

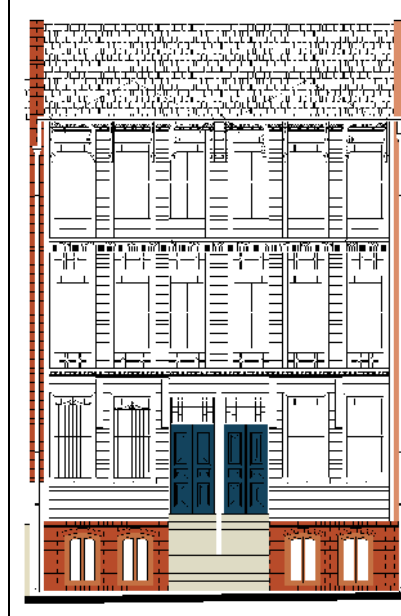
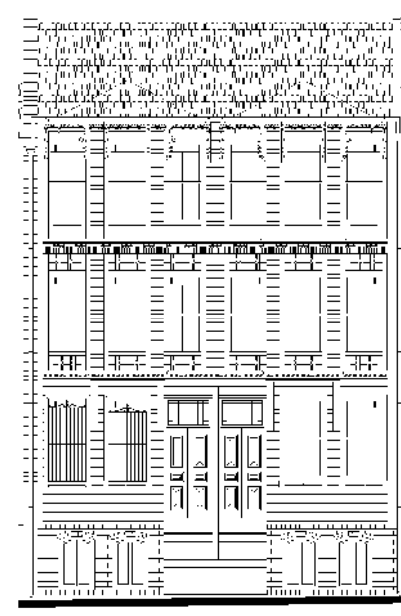
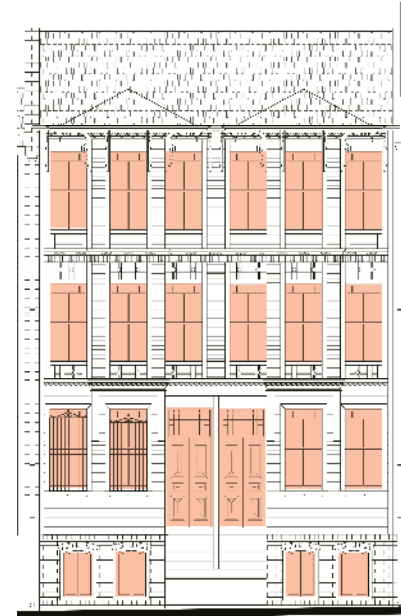
Cephe Bileşenleri Ve Yüzey Özellikler

Renk: Cephe rengi : Beyaz
 Söve rengi : Beyaz
Malzeme, doku: Ahşap, tuğla kap. (sub.)
Süsleme: Ahşap işlemeli kapı ve pencere söveleri, ferforje pencere parmaklıkları, ahşap eliböğründeler, ahşap silmeler, kaplama üzeri geometrik motifler
Pencere / Kapı biçimi: 3 bölmeli renkli sabit camlı 4 bölmeli giyotin pencere + kemerli çift kanatlı pencere

Cephede Boşlukların Özellikleri

Dolu-boş oranı: % 70
Mimari Tarz: Geleneksel Türk Evi
Komşu yapılarla benzerlik: Cephe elemanları malzeme ve renk açısından uyumlu
Bina durumu: restore edilmiş, iyi durumda

PENCERELER

SÜLEYMANİYE - 496 NO'LU ADA

Şekil 3.78 Pencere Örnekleri, Süleymaniye

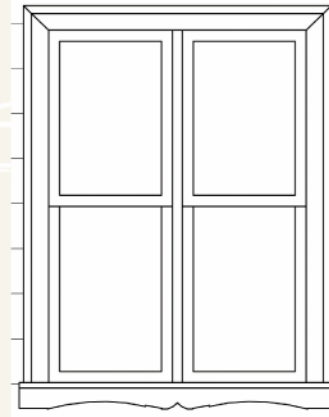
Pencereler iç ortamla dış ortam arasında bağlantı kuran, iç ortama gün ışığının ve temiz havanın girmesini sağlayan yapı elemanlarıdır. Bunların yanı sıra yapıyı sıcak, soğuk, yağmur, güneş gibi atmosferik olaylara ve gürültüye karşı koruma başlıca işlevlerindendir.

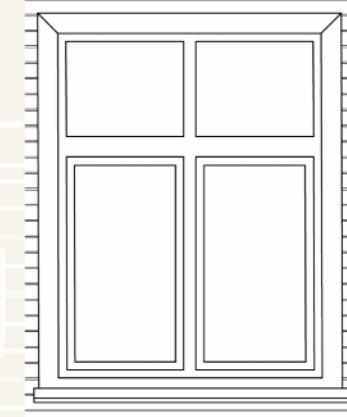
Eski Türk evlerinde pencereler genellikle üst katlarda yoğunlaşmakta, zemin katlar ise sağır duvarlardan oluşmaktadır. Alt kat pencereleri demir veya ahşap korkuluklarla güvenlik altına alınmıştır. Birçoklarında ayrıca mahremiyeti sağlamak üzere düz veya dışarı doğru şişkin ahşap kafesler kullanılmıştır. Bağ evlerinde veya yazlıklarda ise, rüzgar, yağmur, kar ve hırsızlık olaylarına karşı tüm kat pencerelerine ahşap çakma kepenkler ve panjurların kullanıldığına da tanık oluyoruz.

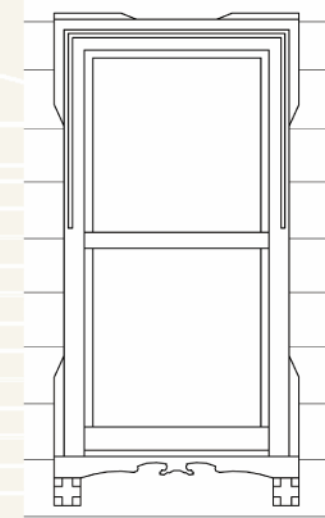
Ahşap karkas evlerde, tüm pencereleri çepeçevre ahşap eşik (söve) ve pervazlar çevrelemektedir. Bu pervazlar özenli binalarda ilginç süsleme ve oymalarla zenginleştirilmiştir. Ayrıca iç ve dış cephelerde, döşeme kirişleri ve köşe ana dikmeleri de yine ahşap pervazlarla belirginleştirilmiştir. Bu pervazlar aynı zamanda cephe sıvasına da master görevi yapmaktadırlar.

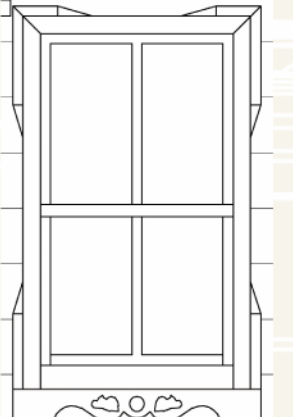
4 Bölmeli Giyotin Pencere
11. parsel

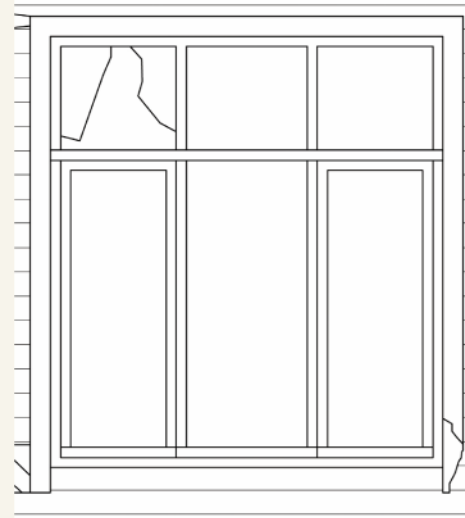
2 sabitli 2 tek açınımlı pencere
9. parsel

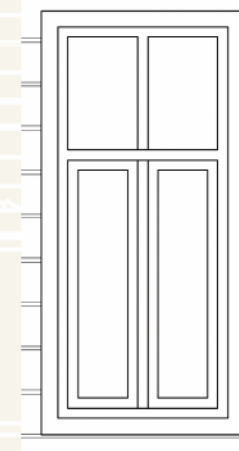
2 Bölmeli Giyotin Pencere
8. parsel

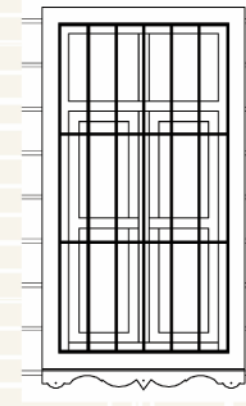
4 Bölmeli Giyotin Pencere
7. parsel

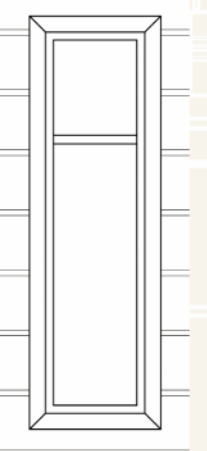
2 tek açınımlı 4 sabitli Pencere
5. parsel

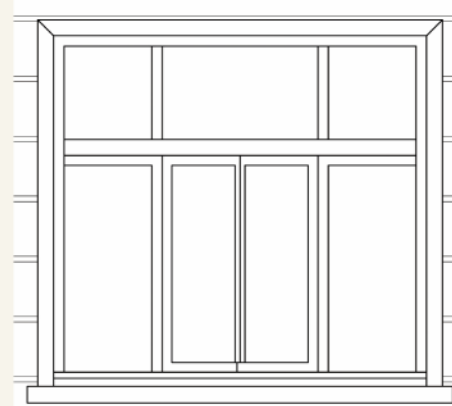
2 sabitli 2 tek
açınımlı pencere
4. parsel

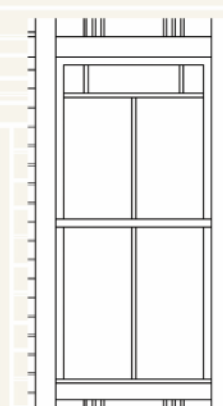
2 sabitli 2 tek
açınımlı pencere
4. parsel

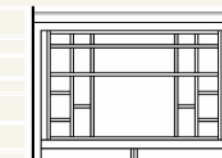
1 sabitli 1 tek
açınımlı pencere
3. parsel

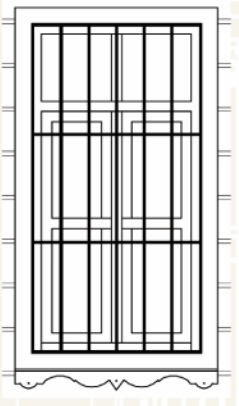
2 tek açınımlı 5 sabitli Pencere
3. parsel

3 bölmeli renkli sbt cam ve
4 bölmeli giyotin pencere
15-16 (ikiz) parsel

çok bölmeli renkli-renksiz
kapı üstü sabit pencere
15-16 (ikiz) parsel

2 bölmeli sabit ve 2 bölmeli
çift kanat pencere
4. parsel

KAPILAR

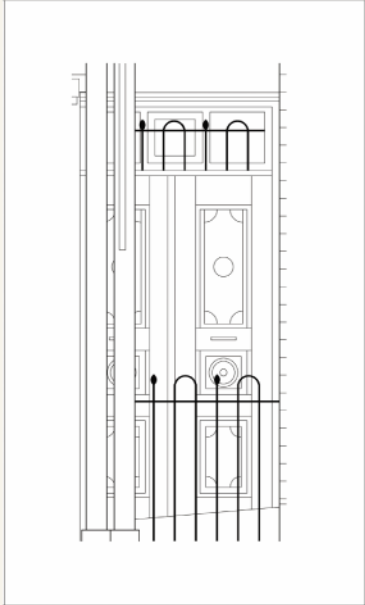
SÜLEYMANİYE - 496 NO'LU ADA

Şekil 3.79 Kapı Örnekleri, Süleymaniye

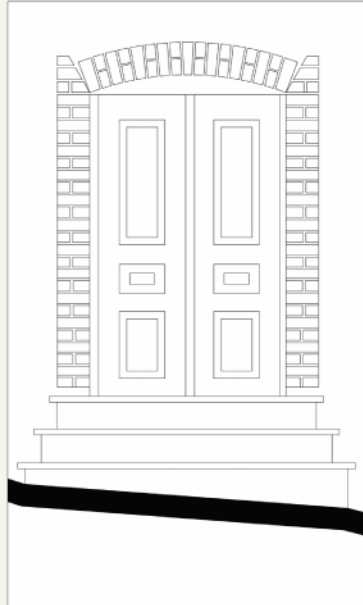

kapılar

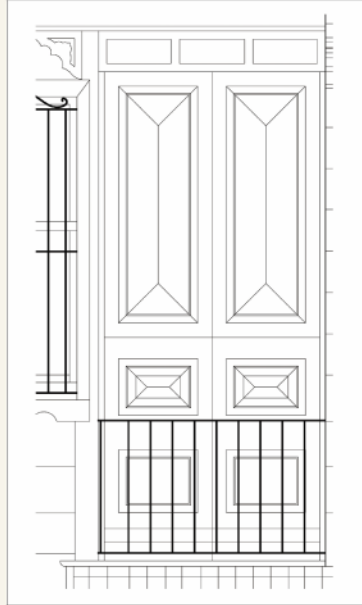
İncelenen evlerde giriş kapıları çeşitlilik göstermektedir. Çift kanatlı ahşap kapılar yanında tek kanatlı kapılar da görülmektedir. Ev giriş kapılarının üzerinde çoğunlukla camsız bir ışıklık penceresi vardır. Ahşap profilli parmaklıklar veya dövme süslü parmaklıklarla güvenliği sağlanmıştır. Hayata (zemin kat) ışık ve havalandırma sağlamak içindir. Daha özenli evlerde ise bu ışıklıklar formları, renkli camları veya vitrayları ile göz alıcı bir görünüm içindedirler. Eve gelen kişilerin geldiklerini içeriye duyurabilmeleri için dövme demir, tunç veya çeşitli madeni alaşımlarla yapılmış kapı tokmakları da Türk el sanatları için övünç kaynağı olabilecek niteliktedir. Tek kanatlı üstü pencereli tip, çift kanatlı penceresiz tip, çift kanatlı üstte yatay dikdörtgen pencereli tip, çift kanatlı üstte yatay dikdörtgen pencereli iki yanda dikey dikdörtgen pencereli tip, kapının üstü ve yanında pencere bulunmayıp kapı kanatlarında pencere bulunan kapı tipleri gözlenmektedir. Kapılar genel olarak yalın bir işçilik gösterirken bir örnek ayrıntılı ahşap işçiliğiyle dikkat çekmektedir.

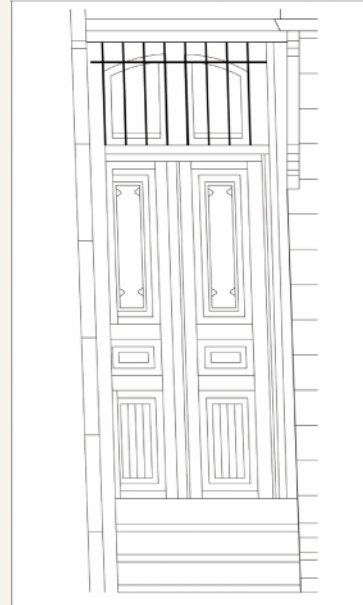
çift kanatlı ferforje süslemeli üstü pencereli tip (5. parsel)

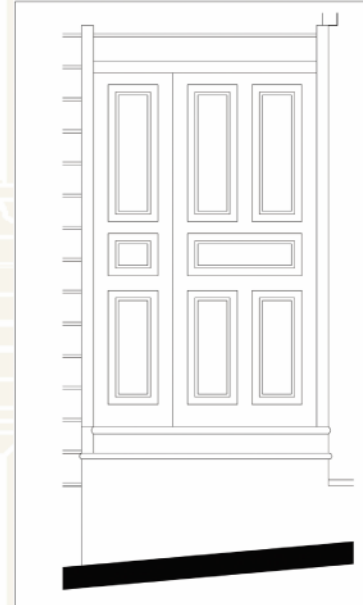
çift kanatlı kemer söveli penceresiz tip (8. parsel)

çift kanatlı üstü pencereli tip (7. parsel)

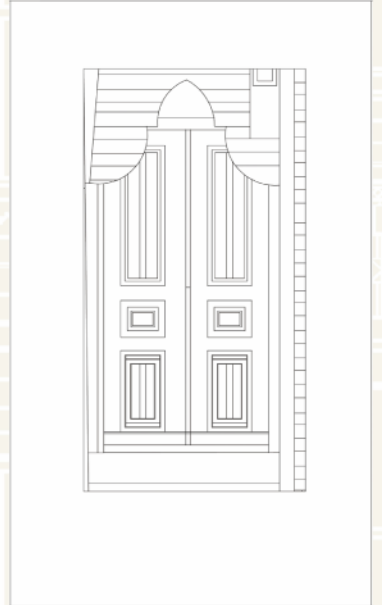
çift kanatlı ferforje süslemeli üstü kemerli pencereli tip (5. parsel)

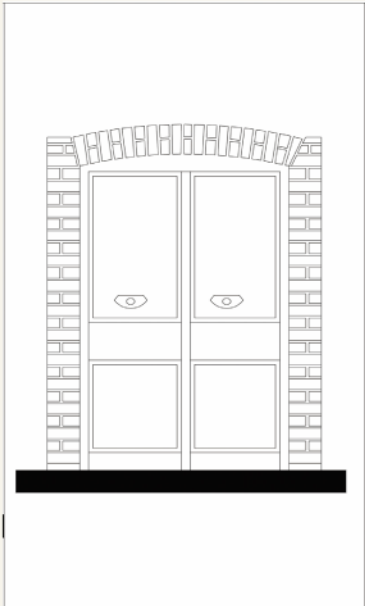
yarı sabit dar kanat + tek kanatlı tip (4. parsel)

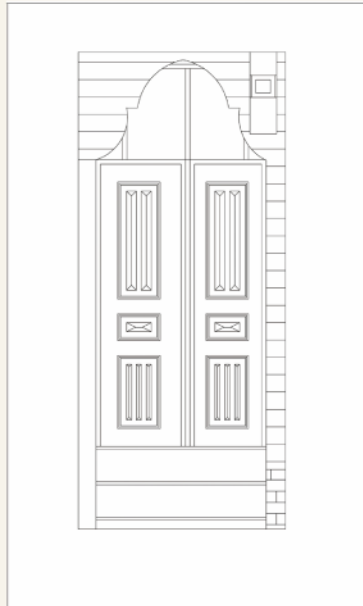
çift kanatlı üstü pencereli iki yanda dikey dikdörtgen pencereli tip (1. parsel)

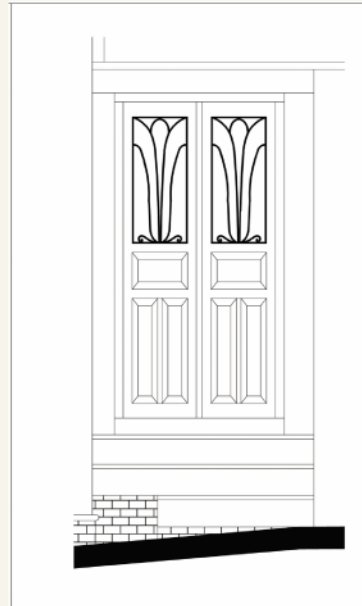
çift kanatlı üstü pencereli tip (12. parsel)

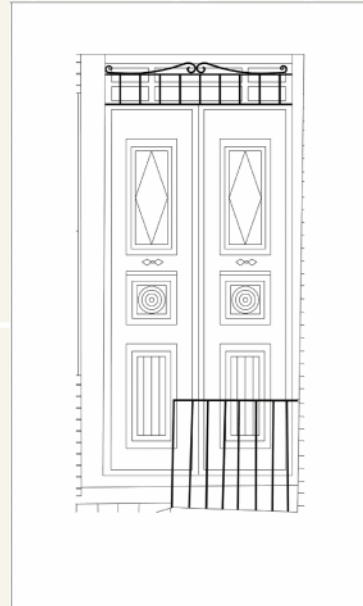
çift kanatlı kemer söveli penceresiz tip (8. parsel)

çift kanatlı üstü pencereli tip (13. parsel)

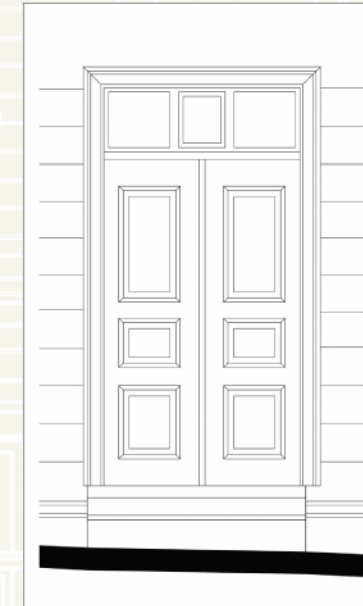
kanat üstü ferforje süslemeli pencereli çift kanatlı tip (3. parsel)

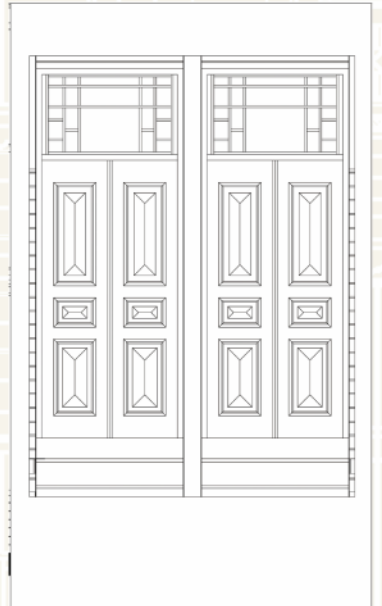
çift kanatlı ferforje süslemeli üstü kemerli pencereli tip (9. parsel)

çift kanatlı üstü pencereli tip (10. parsel)

çift kanatlı üstü pencereli tip (11. parsel)

çift kanatlı üstü renkli çok bölmeli pencereli tip (15.-16. parseller)

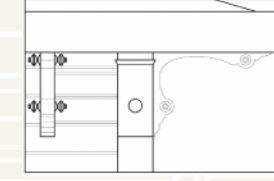
SÖVELER-PAYANDALAR-SÜSLEMELER

SÜLEYMANİYE - 496 NO'LU ADA

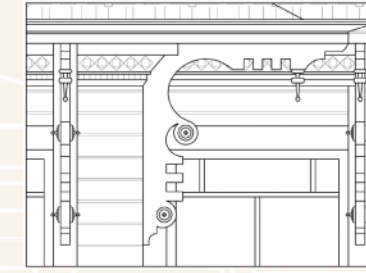
Şekil 3.80 Süsleme Örnekleri, Süleymaniye

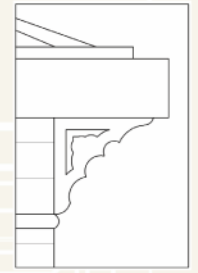
çatı payandaları

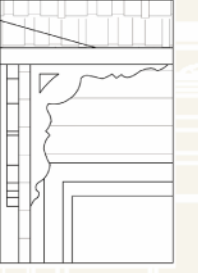
1. parsel çatı payandası örneği

16.-15. parseller çatı payandası örneği

8. parsel çatı payandası örneği

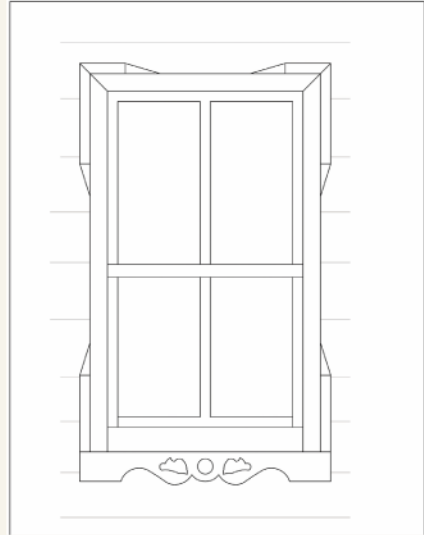

13. parsel fûrûş örneği

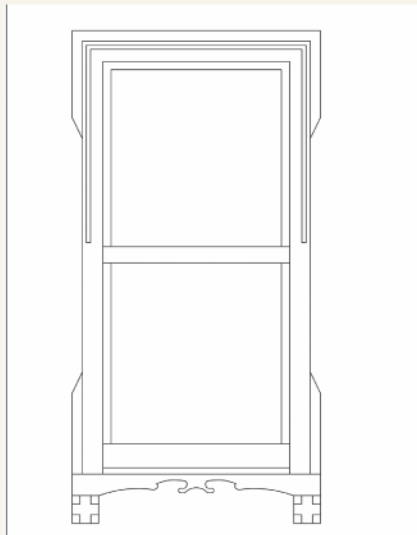
Geleneksel Türk evlerinde sıklıkla saçakların altına yalnızca süsleme amacıyla konulan küçük destek yada oymalı süsler görülmektedir. İncelenen alanda da sade ya da gösterişli çatı payandaları(fûrûş) örnekleri mevcuttur.

söveler

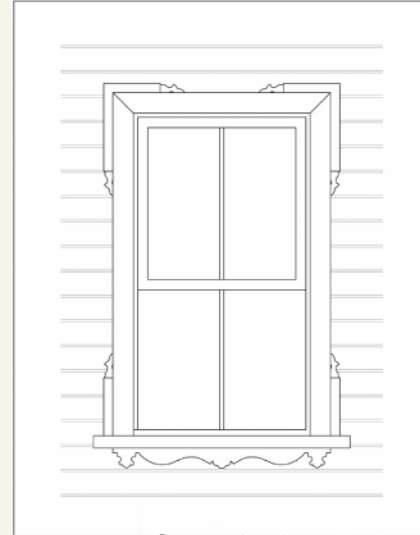
İncelenen alandaki evler aşırı süslemekten uzaktır. Cephelerdeki en önemli süsleme elemanları çıkmalar payandalar ve sövelerdir. Söveler genellikle ahşap malzemeden yapılmış olup, alt söve başlığı estetik dairesel oymalara sahiptir. Zemin katında tuğla süslemelere sahip kimi yapılarda tuğla söve örnekleri gözlenmiştir.

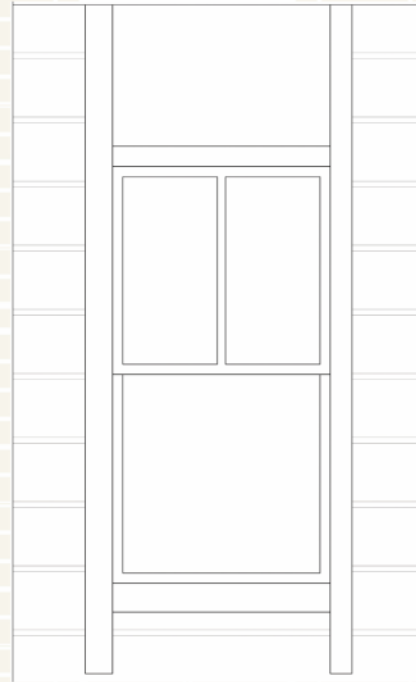
7. parsel söve örneği

8. parsel söve örneği

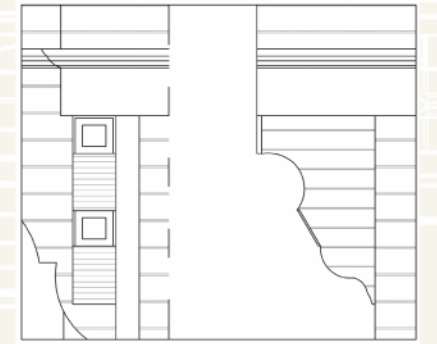
1. parsel söve örneği

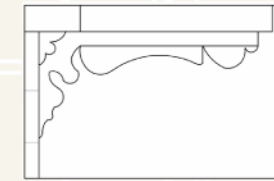
10. parsel söve örneği

çıkma payandaları

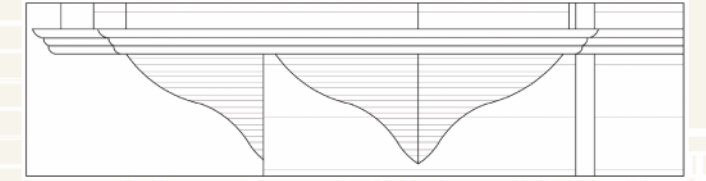
Çıkmalar cephelerdeki ilgi merkezleridir. Payandalı (göğüsleme, eli böğründe) çıkmalar ise en çok kullanılan ve hemen her yörede örneklerine sık rastlanan bir türdür. Payandalar genellikle, diğer süsleme elemanlarıyla uyumlu, süslemeli estetik formlara sahip olabildikleri gibi ahşap ya da metal tek bir göğüslemeden oluşan sade bir görünüme de sahip olabilirler.

13.-12. parseller payanda örneği

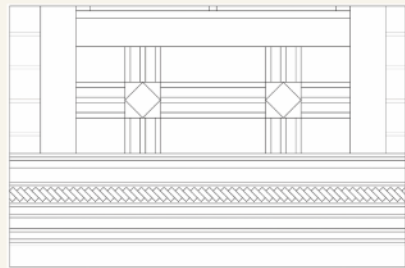
8. parsel payanda örneği

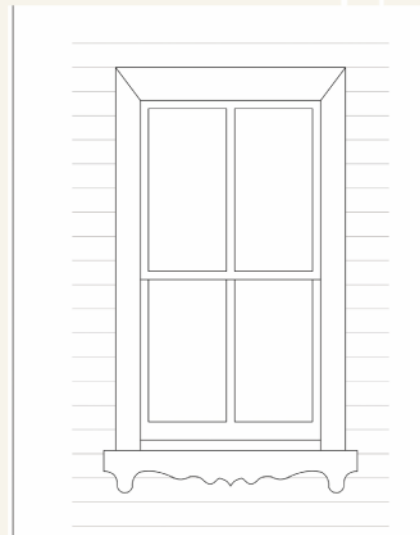
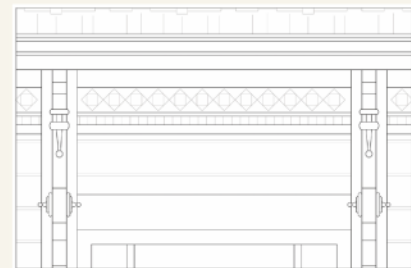
11. parsel payanda örneği

süslemeler

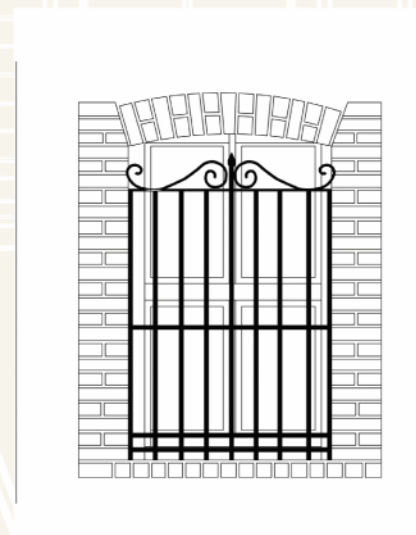
İncelenen alandaki yapılar arasında en sık rastlanan süsleme ahşap yatay ve dikey kayıtlardır. Bunun yanında 16.-15. parsellerdeki cephe yapısı diğer yapılardan farklı olarak geometrik ahşap süslemelere sahiptir.

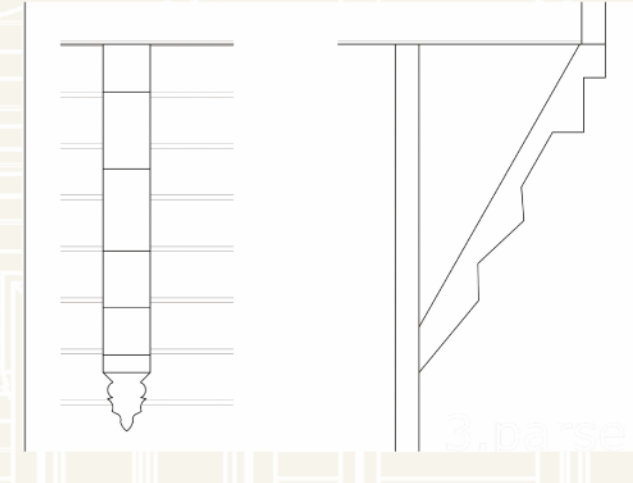
16.-15. parseller süsleme örnekleri

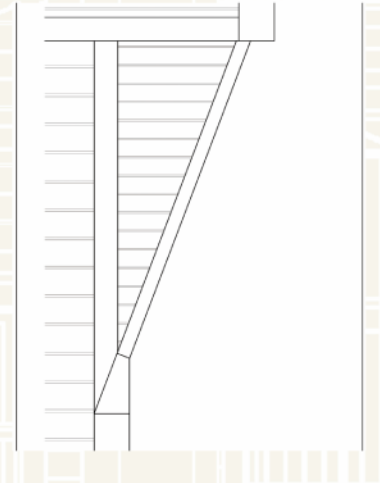
13. parsel söve örneği

8. parsel söve örneği

4. parsel payanda örneği

1. parsel payanda örneği

MALZEMELER

SÜLEYMANİYE - 496 NO'LU ADA

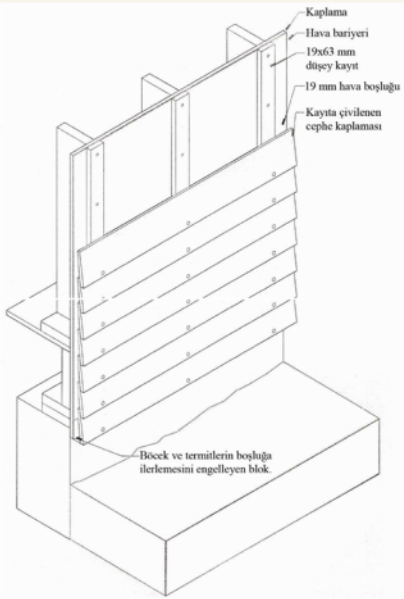
Şekil 3.81 Malzeme Örnekleri, Süleymaniye

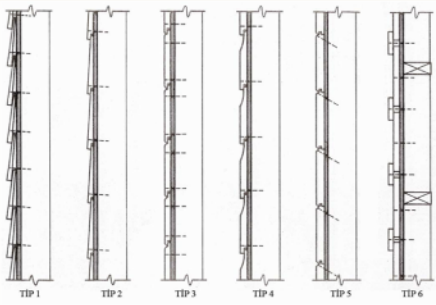
ahşap

Ahşap malzeme evlerde çatı ve saçaklarda, alınlıklarda, çıkma altlarında, konsollarda, kapılarda, korkuluklar da görülmektedir.

Dış cephe kaplaması ahşap ve ürünler olması durumunda düz ya da açılı yerleştirilmesinin yanında bini geçme yöntemi kullanılarak da döşeme üzerine yerleştirilebilir. Dış cephe kaplamasının dikey olarak uygulanması ile düz yönde fakat girinti ve çıkıntı oluşturan cephe dokusu elde edilir.

Ahşap dış cephe kaplamasına ait kesit (Allen, 1999)

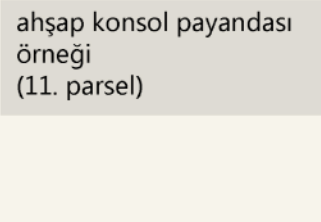
Ahşap dış cephe kaplama türleri (Allen, 1999)

ahşap konsol payandası örneği (1. parsel)

ahşap cephe süsleme örneği (16.-15. parseller)

ahşap konsol payandası örneği (11. parsel)

ahşap konsol konsol altı süsleme örneği (10. parsel)

ahşap cephe kaplama ve söve örneği (11. parsel)

ahşap saçak payandası örneği (16.-15. parseller)

metal

Metal malzeme ise evlerde kapılarda, kapı tokmaklarında, balkon ve pencere korkuluklarında, konsol payandası olarak kullanılmıştır. Korkuluklarının geometrik motiflerle bezenmiş ferforje olduğu görülmektedir.

ferforje korkuluk örneği (8. parsel)

Korkuluklarının dairesel motiflerle bezenmiş ferforje olduğu görülmektedir.

metal konsol payandası örneği (5. parsel)

sade süslemesiz metal çubuklar konsol payandası olarak kullanılmıştır.

pencere ve kapı ferforje korkuluk örneği (3. parsel)

pencere sade korkuluklar kullanırken kapı kanatlarında cam üzerine çiçek desenli ferforje süsleme kullanılmıştır.

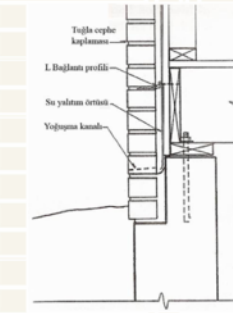
metal kapı ve metal oluk örneği (10. parsel)

madeni malzeme kapılarda ve ya bazı havalandırma pencerelerinde kullanıldığı gibi yağmur oluklarında da kullanılmıştır.

*Ek olarak kötü durumdaki bazı yapılarda pencereleri kapatmak için sac örtüler kullanılmıştır. Ayrıca kapı ve pencere elemanları olarak da metal malzemeler mevcuttur.

tuğla-taş-sıva

Cumhuriyet döneminde yapılan kagir yapılarda ise duvarlar tuğla ve taş malzemeler kullanılarak örülmüştür.

Tuğla cephe kaplamasına sahip yapı örneği (Allen, 1999)

tuğla kaplama zemin kat örneği (13. parsel)

tuğla kaplama merdiven örneği (4. parsel)

subasmanda taş üzeri kaba sıva örneği (bozulmalar gözlenmiştir) (4. parsel)

mermer merdiven örneği (13. parsel)

Bunun yanında tuğla malzeme özellikle yangın duvarlarında zemin kat yada subasman yüksekliğinde kaplama ve sıva ile birlikte süsleme elemanı olarak kullanılmıştır. Ayrıca pencere ve kapı sövesi olarak da kullanıldığı örnekler mevcuttur.

yangın duvarı örneği (8. parsel)

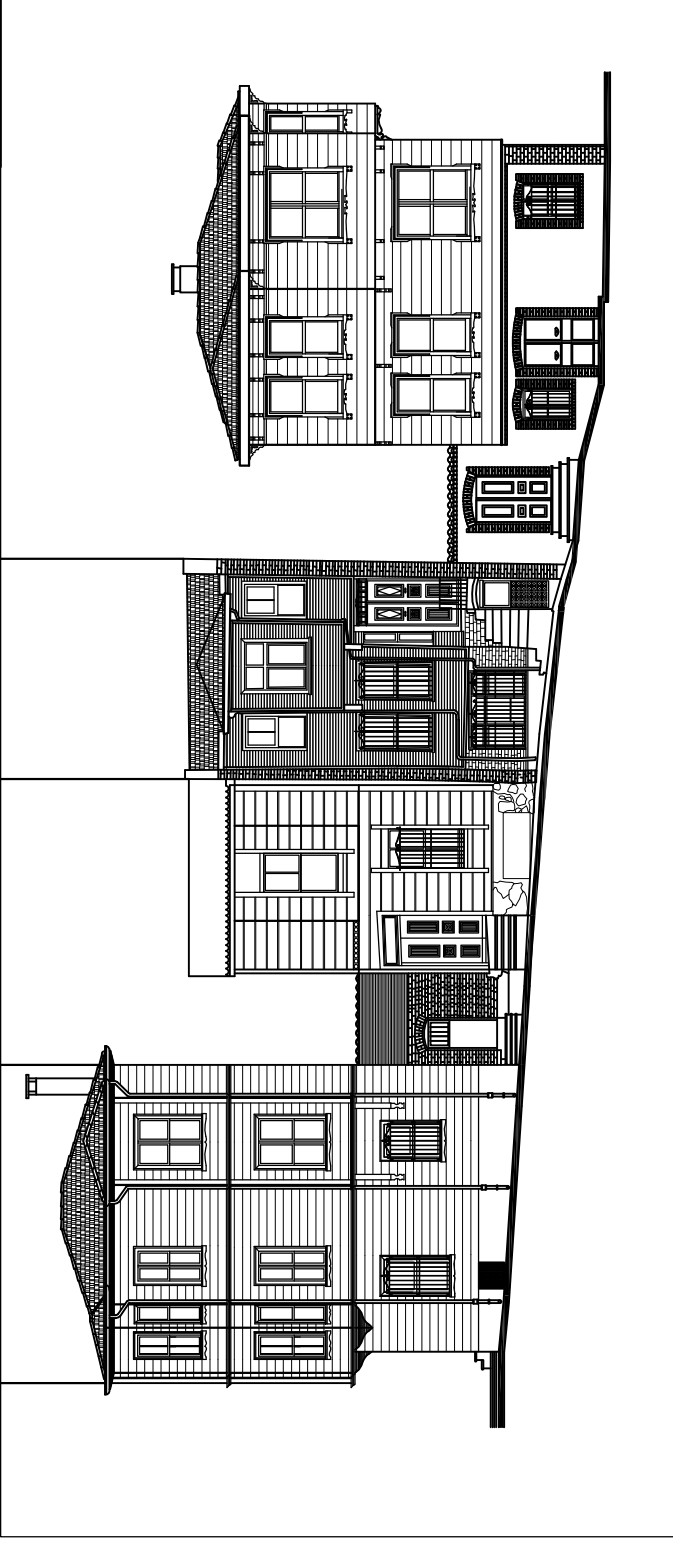
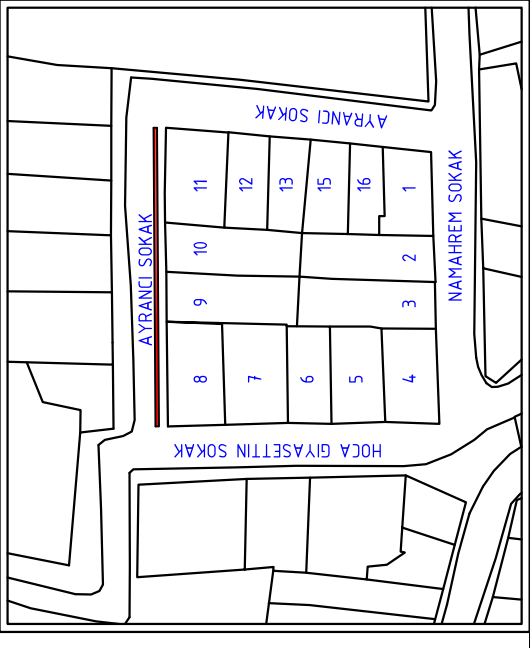
cephede sıva üzeri boya örneği (1. parsel)

AYRANCI SOKAK

11 10 9 8

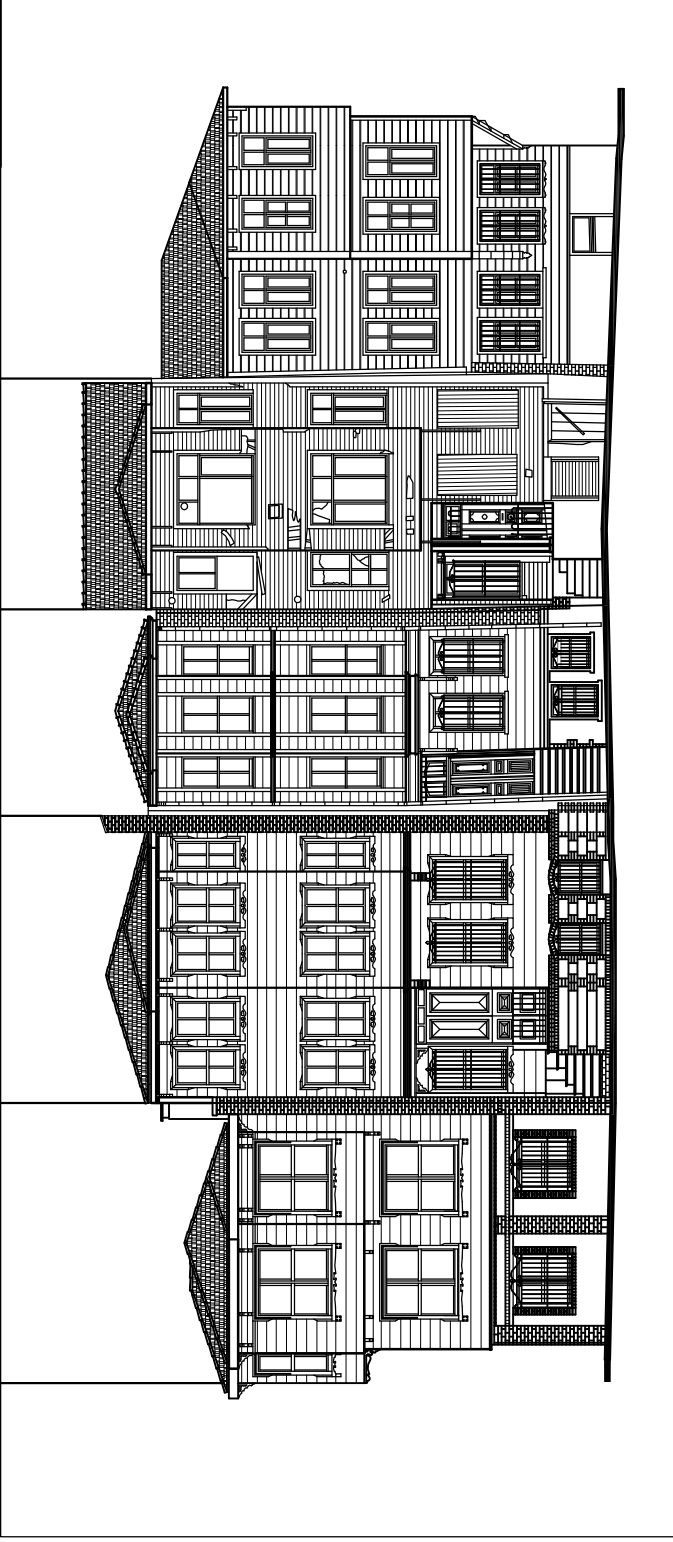
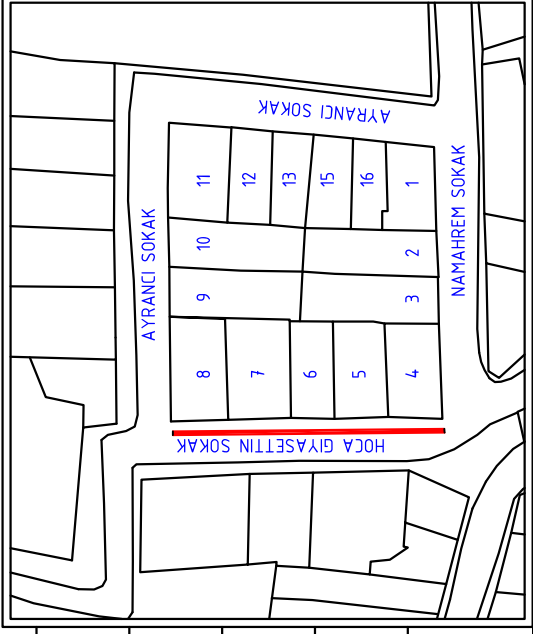
CEPHE RENGİ	E6.19.80	D6.30.20	F2.35.65	G0.30.50
SÖVE RENGİ	BEYAZ	D6.30.20	F2.35.65	E4.10.30
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	BEYAZ	AHŞAP ÜZERİ BEYAZ BOYA	C4.50.40	C8.40.50
SÜSLEME/EKLER	—	TUĞLA BAHÇE DUV. C4.75.30	—	TUĞLA BAHÇE DUV. C4.75.30

Şekil 3.82 Ayrançı sokak silüeti, Süleymaniye

HOCA GIYASETTİN SOKAK

	8	7	6	5	4
CEPHE RENGİ	G0.30.50		E4.10.30	E4.10.30	D6.30.20
SÖVE RENGİ	E4.10.30		E4.10.30	E4.10.30	D6.30.20
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	C8.40.50		—	—	G0.05.65
SÜSLEME/EKLER	TUĞLA BAĞÇE DUV. C4.75.30		C4.50.40	—	—

Şekil 3.83 Hoca Giyasettin sokak silueti, Süleymaniye

AYRANCI SOKAK

1

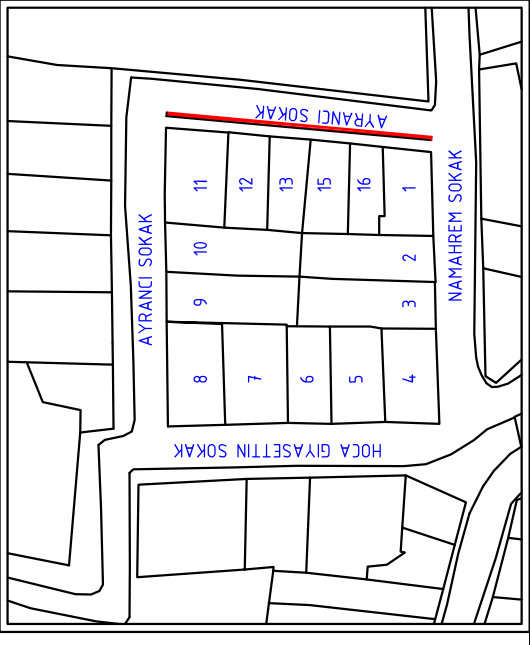
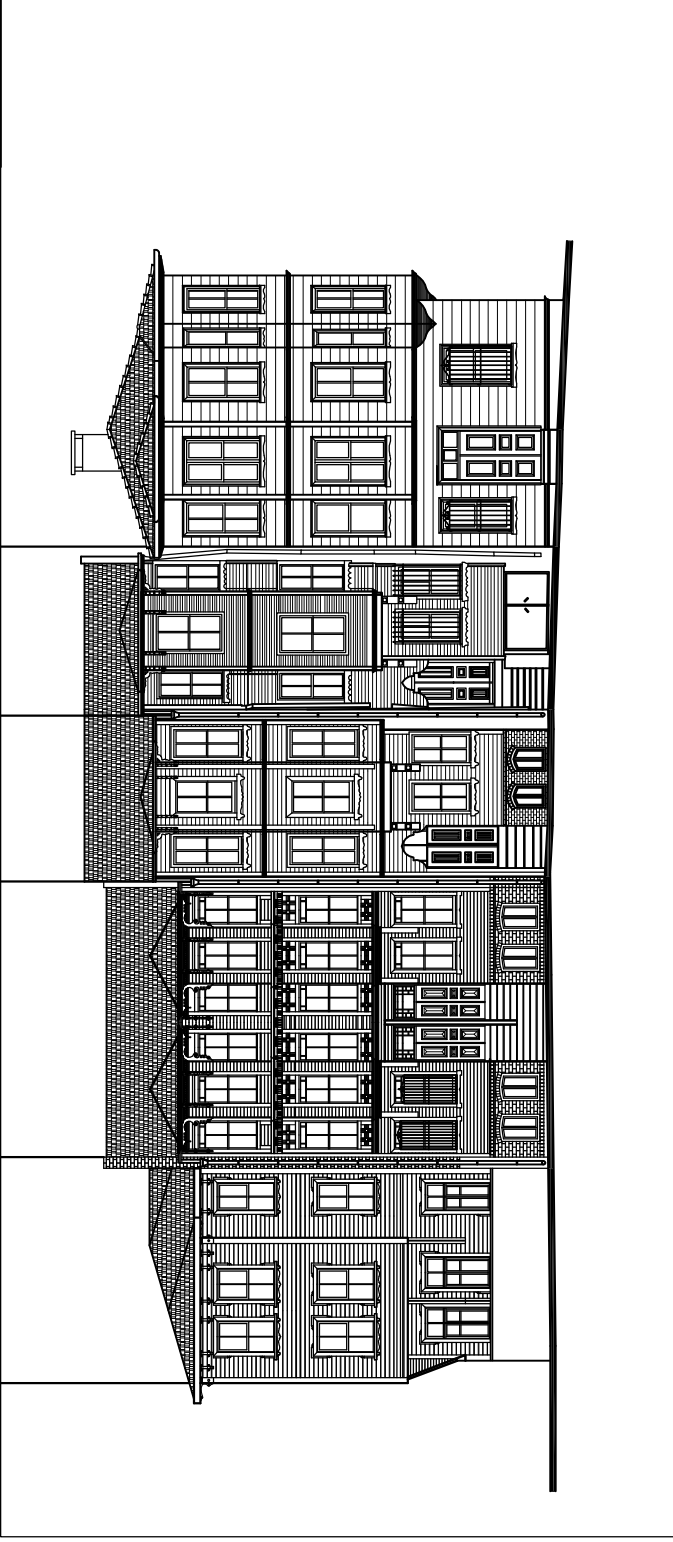
16-15

13

12

11

CEPHE RENGİ	D6.30.20	BEYAZ	BEYAZ	D6.15.65	E6.19.80
SÖVE RENGİ	D6.30.20	BEYAZ	U5.25.55	BEYAZ	BEYAZ
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	G0.05.65	C8.50.40	C8.50.40	D6.15.65	BEYAZ
SÜSLEME/EKLER	—	KAPI BOYASI T0.30.20	—	—	—

Şekil 3.84 Ayrancı sokak silueti, Süleymaniye

NAMAHREM SOKAK

4

3

1

CEPHE RENGİ	D6.30.20	ON.00.90	D2.10.50	G4.10.80
SÖVE RENGİ	D6.30.20	D6.10.50		BEYAZ
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	G0.05.65	G0.05.65		C0.15.55/G4.10.80
SÜSLEME/EKLER	C8.40.50	C8.40.50		C8.40.50

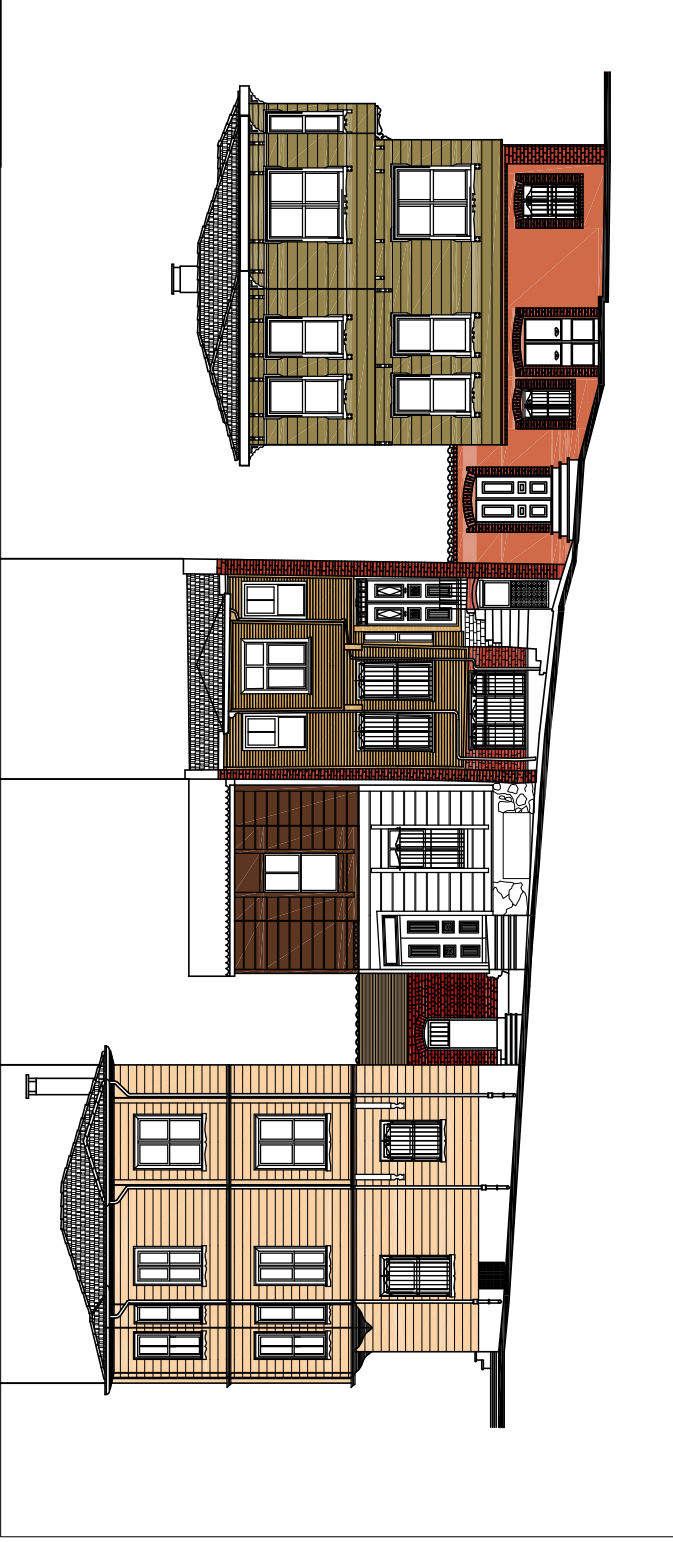

Şekil 3.85 Namahrem sokak silueti, Süleymaniye

AYRANCI SOKAK

11 10 9 8

CEPHE RENGİ	E6.19.80	D6.30.20	F2.35.65	G0.30.50
SÖVE RENGİ	BEYAZ	D6.30.20	F2.35.65	E4.10.30
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	BEYAZ	AHŞAP ÜZERİ BEYAZ BOYA	C4.50.40	C8.40.50
SÜSLEME/EKLER	_____	TUĞLA BAHÇE DUV. C4.75.30	_____	TUĞLA BAHÇE DUV. C4.75.30

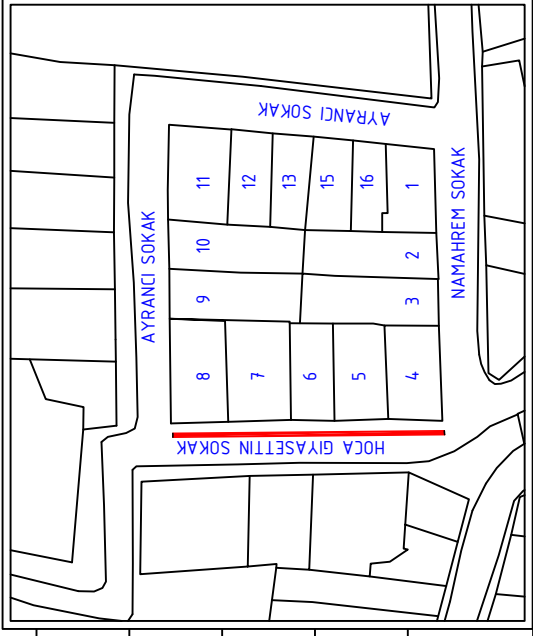

Şekil 3.86 Ayrancı Sokak, Süleymaniye
Renkli Sokak Silueti

HOCA GIYASETTİN SOKAK

	8	7	6	5	4
CEPHE RENGİ	G0.30.50		E4.10.30	E4.10.30	D6.30.20
SÖVE RENGİ	E4.10.30		E4.10.30	E4.10.30	D6.30.20
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	C8.40.50				G0.05.65
SÜSLEME/EKLER	TUĞLA BAĞÇE DUV. C4.75.30		C4.50.40		

Şekil 3.87 Hoca Giyasettin Sokak, Süleymaniye
Renkli Sokak Silueti

AYRANCI SOKAK

1

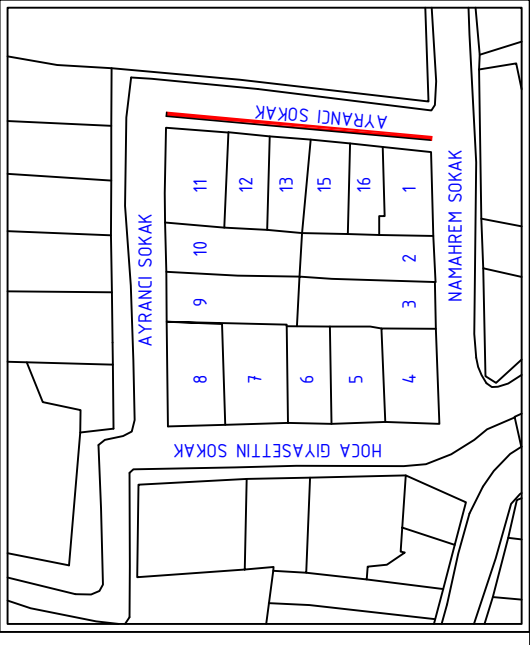
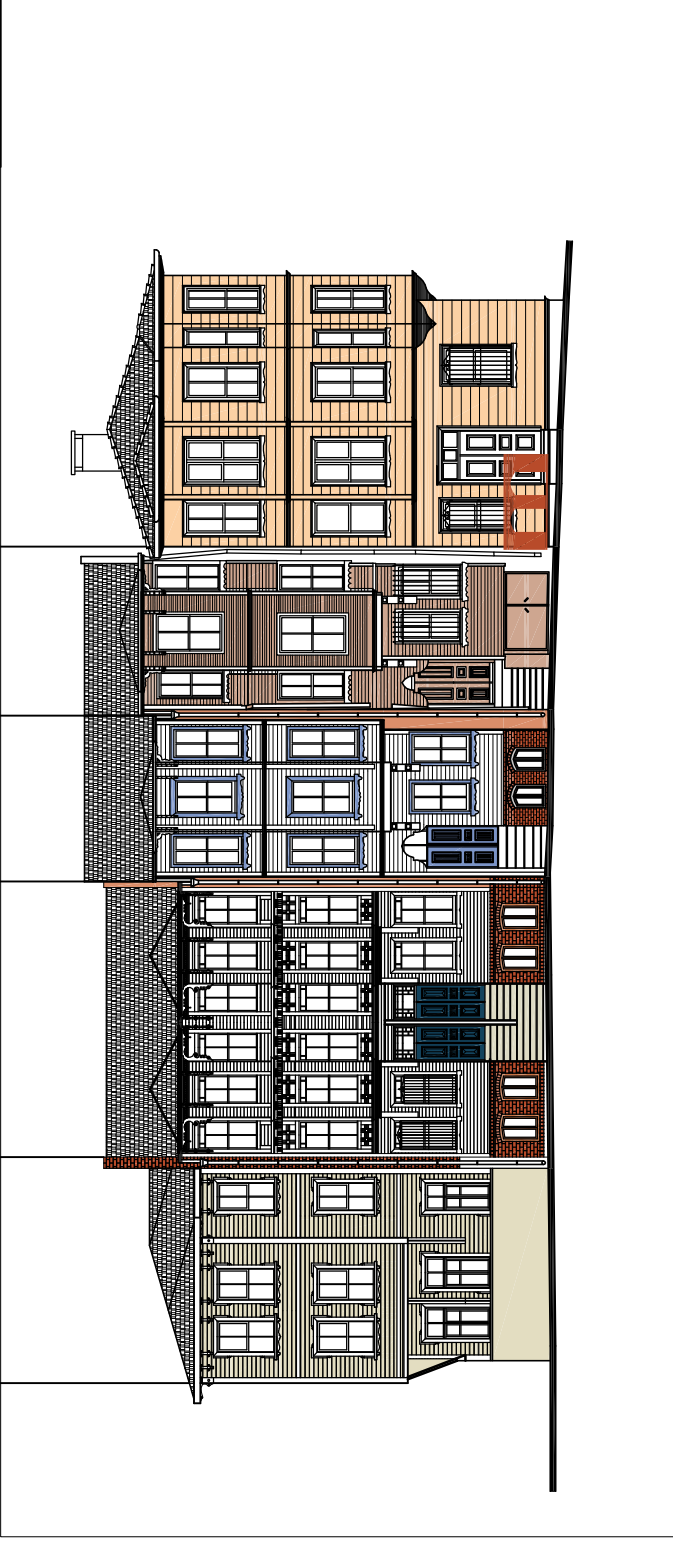
16-15

13

12

11

CEPHE RENGİ	D6.30.20	BEYAZ	BEYAZ	D6.15.65	E6.19.80
SÖVE RENGİ	D6.30.20	BEYAZ	U5.25.55	BEYAZ	BEYAZ
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	G0.05.65	C8.50.40	C8.50.40	D6.15.65	BEYAZ
SÜSLEME/EKLER	—	KAPI BOYASI T0.30.20	—	—	—

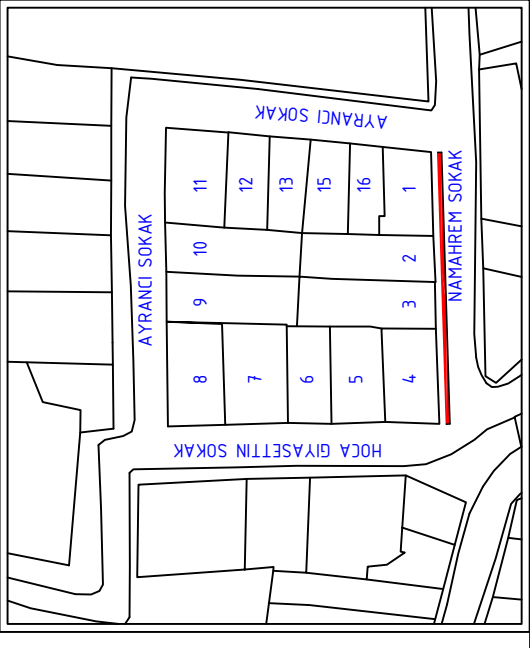

Şekil 3.88 Ayrancı Sokak, Süleymaniye
Renkli Sokak Silueti

NAMAHREM SOKAK

4 3 1

CEPHE RENGİ	D6.30.20	ON.00.90	D2.10.50	G4.10.80
SÖVE RENGİ	D6.30.20	D6.10.50		BEYAZ
SUBASMAN/ ZEMİN KAT	G0.05.65	G0.05.65		C0.15.55/G4.10.80
SÜSLEME/EKLER	C8.40.50	C8.40.50		C8.40.50

Şekil 3.89 Namahrem Sokak, Süleymaniye
Renkli Sokak Silueti

4. FLORANSA VE İSTANBUL'DA BELİRLENEN ÖRNEKLERİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler, Floransa ve İstanbul'da seçilen sokakların karşılaştırmalı analizinde kullanılacaktır. Bu sayede iki farklı örneğin biçimlenişlerinde ortak noktalar ve farklılıklar irdelenecektir.

Şekil 4.1 Floransa'da seçilen çalışma adasının üç boyutlu görünümü

Floransa ve Tarihi Yarımada'da seçilen yapı adalarının üç boyutlu görünümüne bakıldığında yapı adaları arasındaki en dikkat çekici olan boyut ve şekil farkıdır. Tarihi Yarımada örneği incelendiğinde, yapıların sokak cepheleri ile iç bahçelere bakan cepheler aynı karakteristiği gösterir. Floransa örneğinde ise sokak cephesinden bakıldığında fark edilmeyen Galleria dell'Accademia'daki gibi içinde sokak cephesinin dilinden ayrı olarak kubbe gibi farklı bileşenlere sahip yapılar görülmektedir. Aynı şekilde Güzel Sanatlar Akademisi'nde de sokak cephesinden farkına varmanın mümkün olmadığı kolonlu geçişlere sahip bir atriumun bulunduğu görülür.

Şekil 4.2 Tarihi Yarımada, 496 numaralı adanın üç boyutlu görünüm

Sokak silüetleri incelendiğinde, Floransa örneğindeki yapılar arasındaki önemli farklar göze çarpmaktadır. 12 ve 13 numaralı kolonlu Loggia dei Servi sokak cephesinde diğer yapılardan sahip olduğu bu cephe bileşenleri ile ayrılmaktadır. S.S. Annunziata Meydanı'nın sınırlayıcılarından olan bu yapı locayı tamamlayan merdivenlerle ve cephe uzunluğu sayesinde de bu farklılığı vurgular.

Şekil 4.3 Floransa, Via dei Servi ve Piazza della S.S. Annunziata Silueti

Tarihi yarımada'da seçilen alanda ise süslemelerde farklılıklar gözlele de 7 numaralı parselde bulunan ve gerçeğine uygun olarak yapılmayan bina haricinde benzer özellikler göze çarpar Floransa örneğinde olduğu gibi adadaki diğer yapılar arasında tarz ve boyut olarak özellikle öne çıkan bir yapı söz konusu değildir.

Şekil 4.4 Tarihi Yarımada, Ayrancı Sokak Silueti

4.1. Sokak cephelerinin ve kentsel mekanların karşılaştırmalı analizi

Floransa ve Tarihi Yarımada'da örnekler tarihi değerler, geleneksel mimari, özgünlük dikkate alınarak cepheler ve merdivenlerle birlikte Floransa'daki 12 numara'lı binanın oturma bölümleri gibi kentsel mekanlar incelenmiştir. İki farklı coğrafyaya ve kültüre ait, cephe biçimlenişleri ve malzeme kullanımı bakımından içinde bulundukları dokuların belirgin özelliklerini iyi bir şekilde yansıtan örneklerin analizleriyle, sokak cephelerinin ve mekanlarının biçim, oran, üslup, malzeme ve renk gibi öğeleri değerlendirilmiştir.

Örneklerde ilk izlenim olarak belirgin farklar söz konusudur. Yapı adası olarak incelenecek olursa, Floransa örneğindeki en önemli fark Via dei Servi sonrasında della S.S. Annunziata Meydanı ile birleşmesidir. Meydana bakan cephe Loggia dei Servi oteli ile içeri girmiştir. Otele adını veren loca, meydanı oluşturan diğer yapılar olan Ospedale degli innocenti ve Santissima Annunziata Bazilikası ile aynı cephe diline sahiptir. Bunun yanı sıra Floransa örneğinde Galleria dell'Accademia ve Güzel Sanatlar Akademisi gibi neredeyse tek bir sokak cephesini kaplayan birbiriyle bağlantılı kompleks yapılar mevcuttur. Tarihi Yarımada örneğinde ise tekil yapılar vardır ve boyut olarak birbirlerine yakın ölçülere sahiptirler.

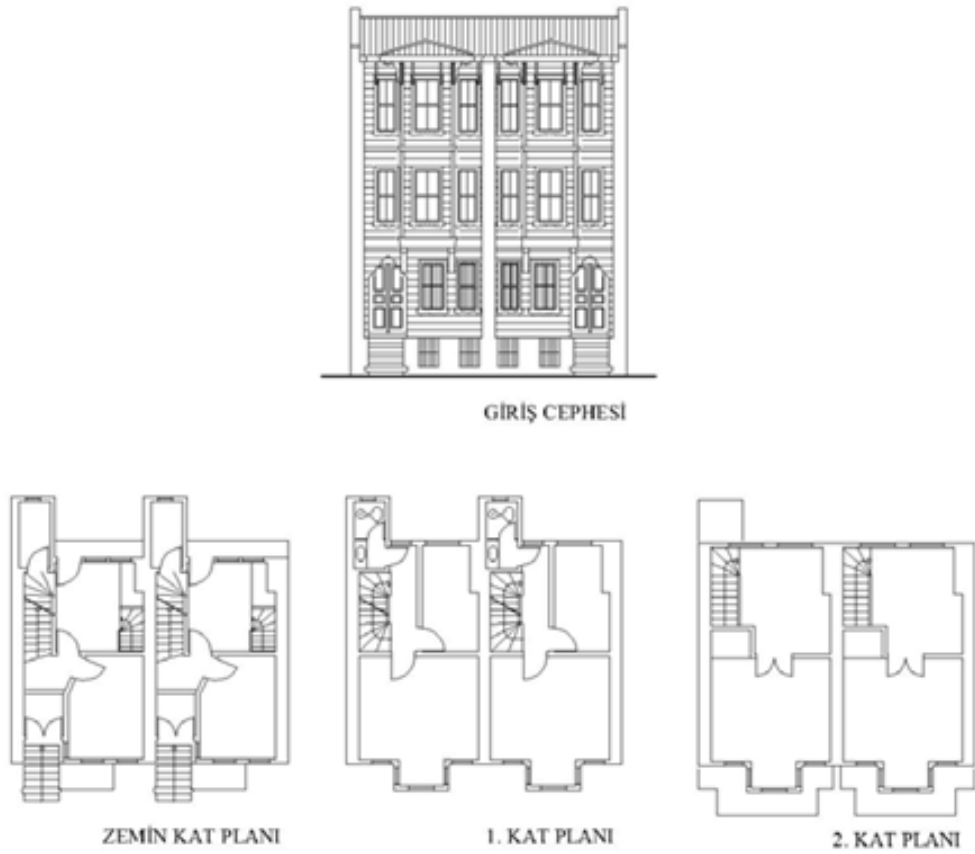

Şekil 4.9 Tarihi Yarımada,Süleymaniye, 496 ada 11 numaralı parselde ait planlar ve görünüşler (Uysal, 2007).

Tarihi yarımada, Süleymaniye’de bulunan 496 ada 11 numaralı parseldeki 7mx8,5m’lik boyutlarıyla yer alan yapıda merkezdeki merdivenin açıldığı orta sofa ve sofaya açılan odalar bulunmaktadır (bkz. Şekil 4.8). Karakteristik bir Türk evi olan ve köşe parselde yer alan yapının kat planları incelendiğinde, her odada çıkma bulunduğu görülür. Ayrıca zemin kat kagir olup üst katlar ahşap olarak tasarlanmıştır. Şekil 4,9’da görüldüğü üzere, 11 numaralı parselde olduğu gibi 9,5mx9m’lik boyutlarıyla 12-13 numaralı ikiz yapılar sokak cephesinde çıkma yapmaktadır.

Tarihi Yarım ada örneğinde, yapılara giriş genelde bir merdivenle sağlanmıştır. Floransa örneğinde ise giriş çeşitlilik gösterir. Güzel Sanatlar Akademisinde ve Loggia ddei Servi’de olduğu gibi bir locadan yapılara girişler mevcuttur, bunun yanı sıra diğer yapılarda girişler kaldırım ile aynı kottan yapılmıştır. Özellikle Loggia dei servi zemin kotundan oldukça yüksekte bulunan giriş için tüm locayı saran ve bir kent mekanı olan merdivenler önemli cephe elemanlarıdır.

Şekil 4.10 Tarihi Yarımada, Süleymaniye, 496 ada 12-13 numaralı parsellere ait planlar ve görünüşler (Uysal, 2007)

4.1.1 Sokak cephelerinin ve kentsel mekanların biçim, oran ve üslup açısından karşılaştırmalı analizi

Floransa örneğinde, dönemin mimari anlayışına uygun olarak, cepheler belli bir düzene göre ‘uyumlu oranlar’ kullanılarak tasarlanmıştır. Toskana ve genel olarak İtalyan sivil mimarisinin vazgeçilmez öğeleri olan pencere formları, renkli ahşap kepenkler klasik öğelerle süslü yada sade pencere söveleri incelenmiştir. Örnek yapılarda en baskın ve dikkat çekici özellikler ‘uyum’, ‘denge’, ‘sadelik’ ve ‘düzen’dir. Pencere düzenlerinin tekrarı sade ama güçlü bir cephe oluşturmuştur.

Cepheler sadece kendi içlerinde değil birbirleri ile de, düzen ve elemanların formları açısından uyum içerisindedirler. Benzer formların kullanıldığı ve bu bütünlükle aynı cephe diline sahip sokaklar güçlü ve karakteristik bir silüete sahiptir.

Şekil 4.11 Floransa'daki 2 numaralı yapıya ait söve tekrarları

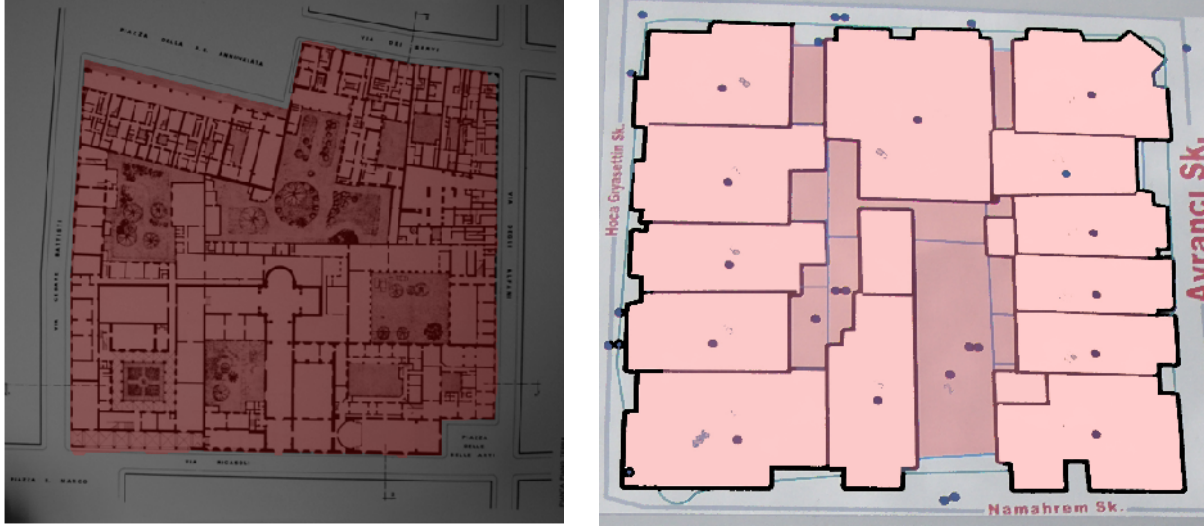
Cephelerde oran ve tekrar o kadar önemlidir ki, 2 numaralı yapıda pencere olmayan bölümlerde sadece söve kullanılarak görsel olarak bir devamlılık sağlanmıştır. Aynı şekilde 13 numaralı yapıdaki Loggia dei Servi di Maria'daki kolonlar binanın devamında gömme sütun olarak devam etmiş ve cephedeki simetri ve oran bozulmamıştır.

Şekil 4.12 Floransa'daki 13 numaralı yapının cephesinde bulunan gömme sütunlar

Yapılan analizler sonucunda Floransa ve Tarihi Yarımada'daki sokak cepheleri arasındaki en belirgin farklardan biri çıkmalardır. Tarihi Yarımada'daki geleneksel Türk evlerinden oluşan sokak cephelerinde bulunan payandalar ile desteklenmiş çıkmalar cephelere hareket kazandırdıkları gibi yapı kullanımı açısından sokak manzarası izleme açısını genişlettiği için

fonksiyoneldirler. Bunun rağmen Floransa'daki sokaklarda giriş kapısını güçlendiren birkaç küçük balkon haricinde çıkma yoktur. Aynı hizadaki düz cephe cephelerdeki hareket, taç kapı olarak tabir edilen giriş kapılarıyla, günümüzde otel olarak kullanılan 13 numaralı yapı'nın girişini oluşturan Loggia die Servi'nin önündeki geniş merdivenler ya da 12 numaralı yapının subasman seviyesindeki taştan oturma bölümleri ile sağlanmıştır.

Şekil 4.13 Floransa ve Tarihi Yarımada'daki çalışma alanları

4.1.2. Sokak cephelerinin ve kentsel mekânların yapıların malzeme, renk, fiziksel durumları ve yapım sistemleri açısından karşılaştırmalı analizi

Malzeme

Floransa örneğinde yapı malzemesi bakımından genellikle cepheler sıva ile kaplıdır, sövelerde veya zemin katlarda taş kullanılmış ve doğramalarda ve kepenklerde ahşap tercih edilmiştir. Tarihi yarımada da ise subasman seviyesine kadar sıva ya da tuğla kullanılırken geri kalan bölümlerde yoğun olarak ahşap malzeme söz konusudur. Ayrıca doğramalarda ve payandalarda da ahşap tercih edilmiştir. Floransa örneğinde taş malzeme kullanılsa da cephelerde hakim olan malzeme sıvadır. Sonuç olarak Floransa örneğinde baskın malzeme sıva iken, Tarihi Yarımada'da baskın olan malzeme ahşaptır.

Şekil 4.14 ve Şekil 4.15 Floransa'da Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örnekleri

Tuğla malzemesi de hem Floransa'da hem de Tarihi Yarımada'daki örneklerde kullanılmıştır. Floransa'daki 12 numaralı yapının başlıca cephe malzemesi tuğladır. Tarihi Yarımada'daki örneklerde ise tuğla, yangın duvarlarında, subasman seviyesine kadar ve söve olarak kullanılmıştır.

Şekil 4.16 ve Şekil 4.17 Tarihi Yarımada Seçilen Binalarda Yapı Malzemesi Örnekleri

Madeni malzeme ise her iki bölgenin örneklerinde de pencere parmaklıklarında ve giriş korkuluklarında kullanılmıştır. Bununla birlikte Floransa'da 16 numaralı yapının doğramalarında ve Tarihi Yarımada'da 8, 9 ve 11 numaralı yapı adalarındaki binaların bahçe kapılarında madeni malzeme kullanılmıştır.

Renk

Her coğrafik yer jeolojisiyle, iklimiyle, ışığıyla yaşam çevresi yada tüketim mallarında renklerin kullanımında sosyo-kültürel davranışları yansıtır. Bunlar malzeme tekstürü peyzajını etkiler. Dolayısıyla yaşam tarzı ve renk arasındaki ilişkiyi ele verir. Renk yansıyan bir ışıktır. Rengin ilham veren etkisi önemlidir ve fark edilmelidir. Renk gözlemciyi farklı şekilde etkiler, yakalar, yani fizyolojik, biyolojik, ergonomik etkileriyle estetik ve kültürel değerleri etkiler. Bu özelliğiyle renk tasarımına önemli katkılar sağlar (Selçuk, 2008).

Renk olarak her iki örnekte de doğal renkler tercih edilmiştir. Floransa örneğinde kahverengi tonları daha baskınken, Tarihi yarımada örneğinde kötü durumda olan ve eski ahşap rengindeki yapıların yanı sıra beyazdan somon rengine kadar ahşap üzeri boya kullanılmıştır. Renk kartelası olarak ‘Sikkens CD-Card 4041 Color Concept’ kullanılmıştır.

Sonuç olarak renk, bir yapının çevresiyle uyumluluğunu sağlamada olduğu kadar bütünde de kentin algısının belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Her iki örnekte de cephe ve mekan algısını renk olgusundan ayrı düşünemeyiz.

Fiziksel Durum

Yapılan çalışmada fiziksel durum analizlerine bakıldığında Tarihi yarımada’da bazı metruk yapılar bulunmaktayken Floransa örneğinde tüm yapılar kullanılır ve iyi durumdadır. Tarihi yarımada’da, İBB KUDEB (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü) denetiminde kişi, kurum ve kuruluşların katkısıyla restore edilen 1,11,12,13,15,16 numaralı yapı adalarındaki tarihi ahşap evler çok iyi durumdadır. Bunun yanında 5, 6, 10 numaralı yapı adalarındaki binalar metruk durumdadır, ayrıca 7 numaralı yapı adasındaki bina orijinaline aykırı olarak tekrar inşa edilmiştir.

Şekil 4.18 ve Şekil 4.19 Tarihi Yarımada’da Seçilen Bölgede Bulunan Metruk Bina Örnekleri

Şekil 4.20 ve Şekil 4.21 Restorasyon Öncesi Ayrancı Sokak'tan Görünümler (9)

Floransa örneğinde yapılarda genelde cephelerde kirlenme, süslemelerde aşınma, duvar resimleri ve sıvalarda çatlaklar haricinde kötü durumda bir yapı yoktur. Özellikle Galleria dell'Accademia'ya ait cephe, müze girişi için oluşan uzun sıra nedeniyle yoğun kirlenmeye ve duvar yazılarına maruz kalmaktadır.

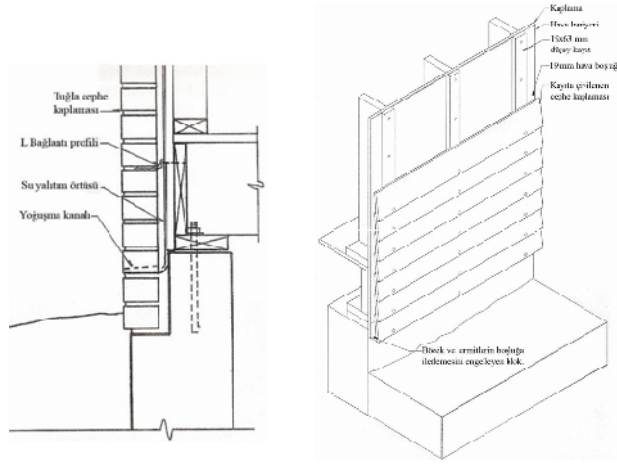

Şekil 4.22 Floransa Galleria dell'Accademia'ya Ait Cephe

Yapım sistemleri

Yapım sistemi olarak her iki örnek deki binalar yapılmış oldukları dönem dolayısı ile kargir sistemde yapılmıştır. Buna rağmen sitem aynı olsa da gerek kullanılan malzeme gerekse yapı yükseklikleri bakımından örnekler arasında önemli farklılıklar söz konusudur. Örneğin Loggia dei Servi di Maria örneğinde olduğu gibi Pietra serena'dan yapılmış olan kolonlar hem taşıyıcı olarak kullanılmıştır hem de üslup açısından anlamlıdır. Ayrıca 12 numaralı binada kesme tuğla malzemesi ile yığma sistemde yapılmıştır.

Şekil 4.23 Ahşap dış cephe kaplamasına ait kesit ve tuğla cephe kaplamasına sahip yapı örneği (Allen, 1999)

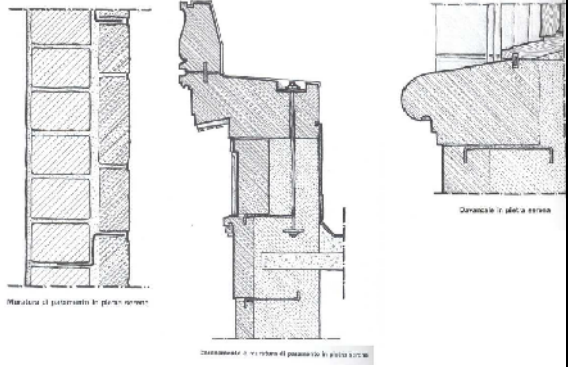
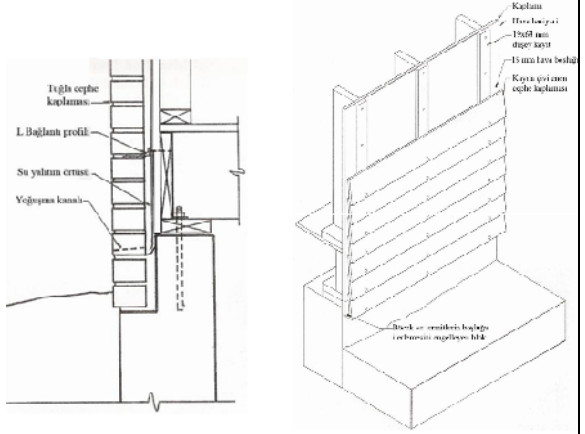
Şekil 4.24 Cephelerde pietra serena birleşimleri[8]

Süleymaniye'deki yapılarda ise yine kargir sistem kullanılmış ama malzeme olarak ahşap ağırlıklıdır zeminde taş malzeme üzerine sıva görülürken üst katlarda ahşap malzeme olarak ve ahşap çıkmalarda da taşıyıcı olarak eliböğründelerde kullanılmıştır.

	SEÇİLEN ALANLAR	ÜSLUP	CEPHE KARAKTERİ
	FLORANSA	GELENEKSEL TOSKANA MİMARİSİ+RÖNESANS MİMARİSİ	UYUM-DENGE-SADELİK-DÜZEN-TEKRAR
FLORANSA			
SÜLEYMANİYE 496 NO'LU YAPI ADASI			

Tablo 4.1 Floransa ve Tarihi Yarımada karşılaştırmalı analiz tablosu

	MALZEME	RENK	FİZİKSEL DURUM	YAPIM SİSTEMLERİ
	SIVA+PİETRA SERENA(TAŞ MALZEME) + TUĞLA (12 NO LU YAPI)	DOĞAL RENKLER : TOPRAK TONLARI DAHA BASKIN	CEPHELERDE KİRLENME+SIVA ÇATLAKLARI+DUVAR RESİMLERİ	PİETRA SERENA'YA AİT DETAYLAR
FLORANSA				
	AHŞAP + TUĞLA YA DA SIVA (SUBASMAN)	DOĞAL RENKLER : BEYAZDAN SOMON RENGİNE KADAR DEĞİŞİKLİK GÖSTEREN AHŞAP ÜZERİ BOYA	METRUK YAPILAR VE RESTORE EDİLMİŞ YAPILAR BİR ARADA	AHŞAP VE TUĞLA CEPHE KAPLAMALARINA AİT DETAYLAR
SÜLEYMANİYE 496 NO'LU YAPI ADASI				

Tablo 4.2 Floransa ve Tarihi Yarımada karşılaştırmalı analiz tablosu

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Floransa ve Tarihi Yarımada gibi iki farklı kültüre sahip alanda, tarihi doku içerisinde seçilen örneklerin incelendiği yüksek lisans tezinde, evlerin cepheleri analiz edilmiş, yapıların cephe çizimleri yapılmış, fotoğrafları çekilmiş, tablolar oluşturulmuştur. Yapıların cephelerini oluşturan elemanlar, çıkmalar, kapılar, pencereler, süsleme öğeleri incelenmiştir. Tez kapsamında yapılan bu analizlerin öncesinde tarihsel süreç, ekonomi, sosyo-kültürel durum, kentin imaj öğeleri gibi seçilen alanların içinde bulundukları mimariyi şekillendirebilecek öğeler için literatür araştırması yapılmıştır. İki örneği buluşturan en önemli nokta iki farklı coğrafyada çeşitli etkenler sayesinde kendilerine özgü bir şekilde var olmuşlardır. Sonuç olarak yapılan analizler, farklı kültürlerde biçimlenmiş olan örnekler arasındaki aynılıklar ve farklılıkları belirlenmiştir.

Üslup açısından seçilen örnekler bulundukları tarihi dokunun karakteristik özelliklerini iyi bir şekilde yansıtmaktadırlar. Her ne kadar tarihi dokunun bozulması sonucunda İstanbul'da geleneksel Türk evinin karakteristik özelliklerini yansıtan binalardan oluşan sokakların bulunmasını zorlaştırsa da Süleymaniye örneğinde özellikle yapılan restorasyonlar sonrasında cephe dili olarak bir bütünsellikten söz edilebilir. Aynı şekilde Floransa'da seçilen alanda bulunan cepheler de geleneksel İtalyan mimarisinin karakteristik özelliklerini iyi bir şekilde yansıtır. Sonuç olarak diyebiliriz ki, her iki bölgede de analiz edilen sokaklar kent dokusundaki mevcut sokak cephelerinin bir modelidir.

En genel anlamda özetleyecek olursak, geleneksel mimarinin yanı sıra Rönesans ve Antik Çağ'ın kaynaklık ettiği pek çok mimari elemanla kurulan hiyerarşinin etkili olduğu sokak cepheleri ile geleneksel Türk evinin karakteristik özelliklerinin etkili olduğu sokak cephelerinin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

İncelenen iki örnek karşılaştırıldığında, Süleymaniye'deki sokak cepheleri ve mekanlarında dikkati çeken en baskın özellik çıkmalardır. Malzeme olarak da yoğun olarak ahşap kullanılmıştır, cephelerde malzemeler zaman zaman doğal renklerinde bırakılsa da ahşap üzerine kullanılan boyalarda da açık ve doğal renkler kullanılmıştır. Restore edilmiş oldukça iyi durumda yapılar olduğu gibi bir kısmı yıkılmış metruk yapılarda mevcuttur. Bunun yanında Floransa'daki sokak cepheleri ve mekanlarındaki en önemli özelliği çıkmasız uzun cephelerde pencere, kapı ve dekoratif elemanlardaki yoğun simetri ve tekrar kullanımıdır. Ayrıca cephe dokularında doğal toprak tonları ile renklendirilmiş sıva malzemesi ön plandadır. Yapılar kirlenme ve aşınma haricinde fiziksel olarak oldukça iyi durumdadırlar.

Örnekler arasındaki en önemli farklardan biri de yapıların boyutlarıdır. Floransa örneğinde oldukça geniş zaman zaman tek bir cepheyi oluşturan yapılar bulunmaktayken, Süleymaniye örneğinde ise Tarihi Yarımada'nın dar sokakları ve sıkışık parsel düzenlemelerinin yapılara bir yansımasının sonucu yapılar yaklaşık aynı boyutlarda ve daha dar cephelere sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak her iki örnek de kendi ölçeği içerisinde incelenmiştir.

Malzeme kullanımı da sokak cephelerinin karakteristiğinin oluşmasında en az cephe bileşenleri ve yapıların kütle formları kadar belirleyici olup önem taşımaktadır. Yapılan analizler sonucunda da Tarihi Yarımada örneğindeki yoğun ahşap dokulu cepheler ile Floransa örneğindeki sıva dokulu cepheler arasındaki belirgin fark görülmüştür.

Kullanılan malzemeler arasındaki bu fark cephe bileşenlerinde de söz konusudur. Her iki analiz bölgesindeki örneklerde de malzemeleri ve formları farklı olsa da söve kullanımı yaygındır. Floransa'daki birkaç örnek hariç söve formları genelde sadedir. Süleymaniye'deki yapılarda ahşap ve tuğla malzeme kullanılırken, Floransa örneğinde ise yapay taş ve kumtaşı (pietra serena) kullanılmaktadır.

Yapılmış olan bu çalışma Floransa'daki ve Süleymaniye'deki çalışma alanlarına ait analizleri içermekte ve böylelikle bu bölgelerde yapılacak olan çalışmalara referans olma niteliği taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Akçay, A. Ö., (2006), “Mimari Kimlik Değişimini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma, Kıbrıs-Lefkoşa Örneği”, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Castello L., (2007), Metaurban Tourist Places and City Development, Holcim Forum for Sustainable Construction, Shanghai, China
- Çöl,Ş., (1998), Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Derecesini Ölçmek için Bir Yöntem Denemesi”, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eser, M., (1999), Uzunyayla Bölgesindeki Çerkes Köylerinde Sosyo-Kültürel Değişme, Kaf-Der Yayınları, Ankara.
- Gür,Ş.Ö. , (2000), Doğu Karadeniz örneğinde konut kültürü,YEM, İstanbul
- Güvenç B., (1997), Kültürün ABC’si, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Hacıhasanoğlu, O. ve Hacıhasanoğlu, I., (1995), “Mimari ve Kentsel Kimlik, Venedik Örneği”, Yapı 158, s. 46-50, YEM
- İBB (2003a) Tarihi Yarımada Eminönü- Fatih. 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım imar Planı Raporu Cilt 1, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Müdürlüğü, İstanbul.
- İnceoğlu M., (2007), “Kentsel Açık Mekânların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım:İstanbul Meydanlarının İncelenmesi”, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kültürel Gelişmenin Dünya On yılı ve Türkiye,1990, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, İstanbul
- Mullins, P. (1999) “International tourism and the cities of Southeast Asia”, The Tourist City içinde, Judd, D. R. ve Fainstein, S. S. (der.), Yale University Press, 245-260.
- Önem, A.B. ve Kılınçarslan, İ., (2005), “Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik”, İTÜ Dergisi/A, Mimarlık, Planlama ve Tasarım, Cilt 4, Sayı 1, s.115-125
- Özgen S., (2003) “Ege Adalarında Mimari Kimliğin Yeri”, Yapı dergisi 260, s. 69-73,YEM
- Parekh,B., (2000), Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory, Macmillan Press Ltd., Great Britain
- Rapoport A., (1969), House form and culture, Englewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall
- Rapoport A., (1977), Human Aspects of Urban Form, Pergamon Press Ltd., Headington Hill Hall, Oxford, England.
- Rapoport A., (2004), Kültür Mimarlık Tasarım , Yapı Yayın, İstanbul
- Sağdıç B., (2008), “Süleymaniye Sit Alanının Koruma Amaçlı Kentsel Tasarım Projesi”, Mimarlık&Dekorasyon Dergisi 181, s.42-69, YEM
- Santacroce E.; Guarraccino M., (2006), Florence, the City, The Monuments, The Museums, The Medici, by Sillabe ,Livorno, Italy
- Selçuk M. F., (2008), Tokat Niksar Geleneksel Mimaride Renk Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Staley E. , (1906),The Guilds Of Florence,Benjamin Bloom Inc., Chicago, USA.

Tarihi Yarımada Eminönü- Fatih Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu Cilt 2, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Müdürlüğü, İstanbul.

Tayşi Ş.E.,(2008) ‘‘İstanbul Tarihi Yarımada Meydanlarının Oluşumunu Etkileyen Çevresel Faktörler Ve Meydanların Mimari Kurgusu’’, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Toskay T., (1989) Turizm Olayına Genel Yaklaşım, Der yayınları, s.39

Türkün A., (2007), Kentsel Turizmin Gelişmiş ve Azgelişmiş Ülkelerdeki Yansımaları, TMMOB İstanbul Kent Sempozyumu, İstanbul.

Uysal Ö. N., (2007), Geleneksel Türk Evi iç Mekan Kurgusunun İncelenmesi ve Süleymaniye Bölgesi Örnekleri Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ünver G., (2003), ‘‘XV. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda ,Sosyo-Kültürel Yapı, Din Ve Değişme’’, Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 14, s.21-48, Erciyes

Vickers G., (1998) Key Moments In Architecture The Evolution Of The City, Reed Consumer Books Limited,

İNTERNET KAYNAKLARI

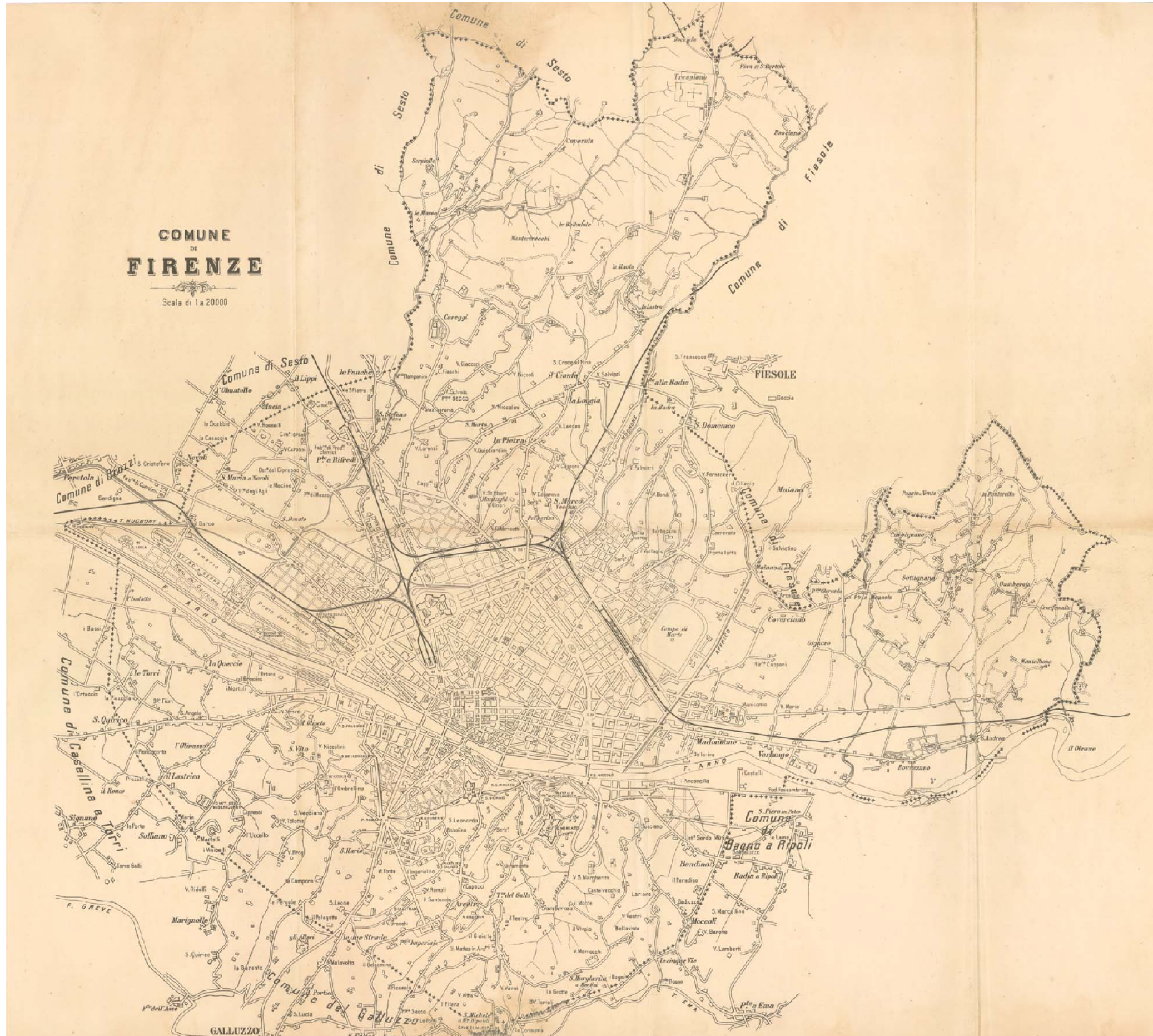
- [1] <http://www.wikipedia.org>
- [2] <http://www.insanbilimleri.com>, Uluslar arası insan bilimleri dergisi
- [3] <http://www.tdk.gov.tr>
- [4] <http://digilander.libero.it/gasparo/premessa2.htm>
- [5] <http://www.fatih.bel.tr>
- [6] <http://www.bibilgi.com>
- [7] <http://www.britannica.com>
- [8] <http://www.studiocentauro.com/UNIFIurb200809.htm> ,Prof. arch. giuseppe a. Centauro, restauro urbano ders notları, 2008
- [9] <http://www.panoramio.com>
- [10] <http://statistica.comune.fi.it/>
- [11] <http://sit.comune.fi.it/stradariostorico/>
- [12] <http://earth.google.com/>
- [13] <http://www.castellitoscani.com>
- [14] <http://www.urbansquares.com>
- [15] <http://en.firenze-online.com/know/florence-flood.php>
- [16] <http://www.aboutflorence.com/economy-of-Florence.html>
- [17] <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr>
- [18] <http://www.unifi.it> ,Comune di Firenze – Direzione Sviluppo Economico Servizio Promozione Economica e Turistica
- [19] <http://oddens.geog.uu.nl/>
- [20] <http://www.gurcanbanger.com/yaz/esk0089.htm>
- [21] <http://www.mimdap.org>

EKLER

Ek 1 Floransa'ya Ait Tarihi Haritalar

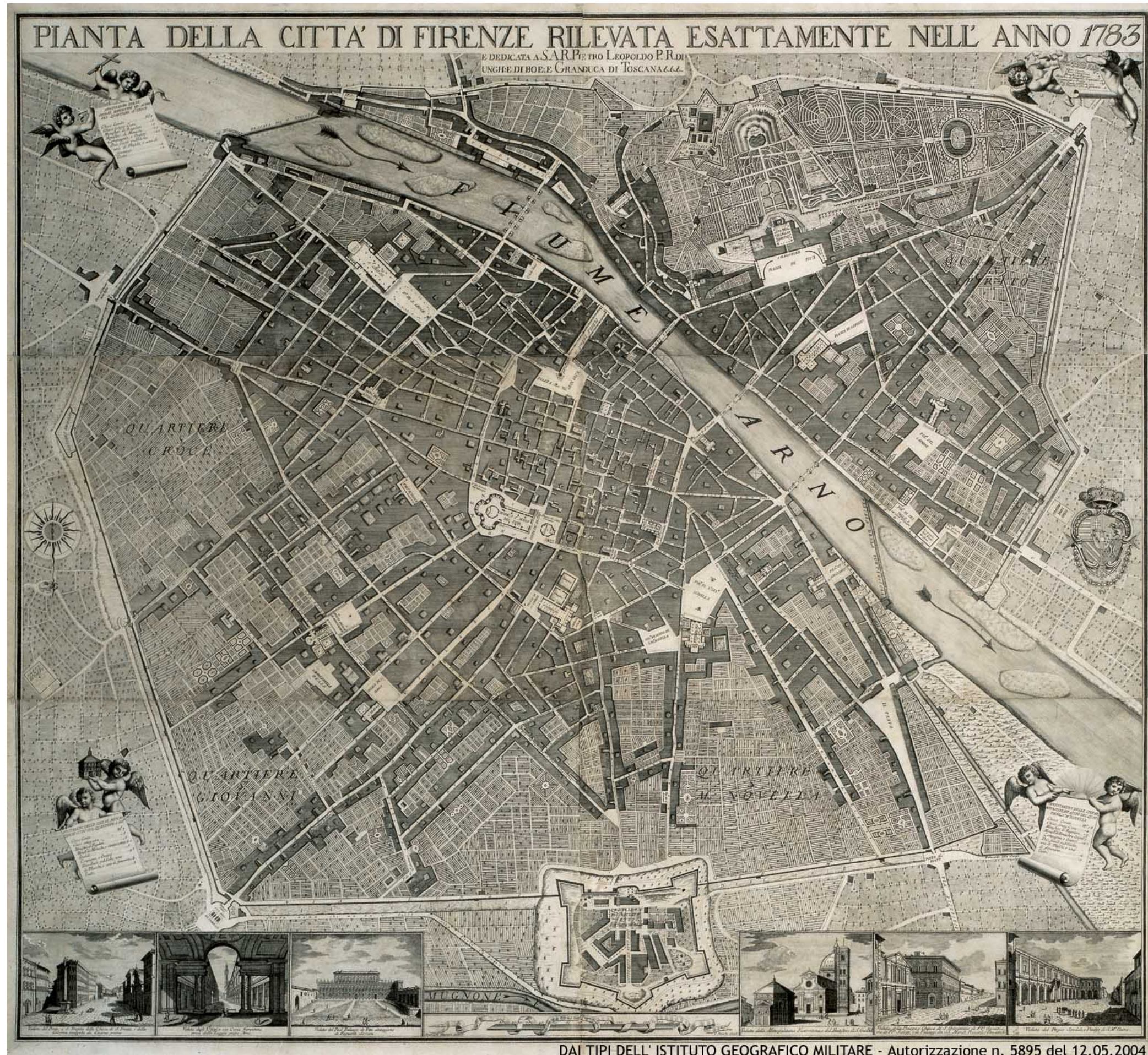
Ek 2 Tarihi Yarımada'ya Ait Haritalar

Şekil 3.16 Floransa, Tip. Barbèra, 1913 (Comune di Firenze, in Stradario Storico e amministrativo della Città e del Comune di Firenze)

Şekil 3.17 Francesco Magnelli tarafından tasarlanmış ve Cosimo Zocchi tarafından uygulanmış 1783 yılına ait kent planı[11]

Şekil 3.18 Floransa kent planı, 1690[11]

Şekil 3.19 Ferdinando Ruggieri tarafından tasarlanmış Floransa kent planı, 1731[11]

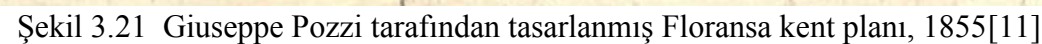

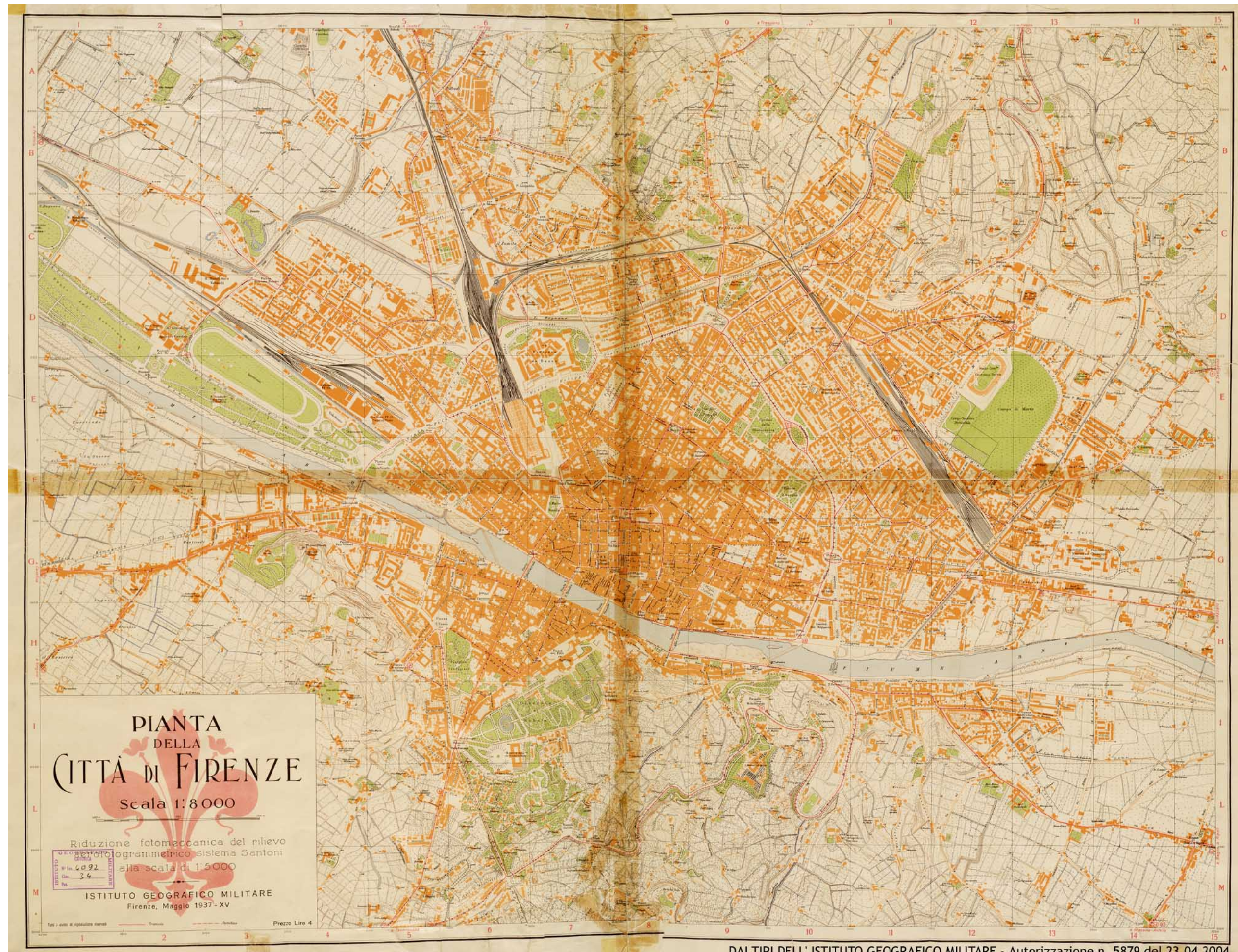
PER CONC. DELLA BIBLIOTECA COMUNALE CENTRALE - VIETATA LA RIPRODUZIONE

Şekil 3.20 Floransa kent planı, 1779[11]

DAI TIPI DELL' ISTITUTO GEOGRAFICO MILITARE - Autorizzazione n. 5879 del 23.04.2004

Şekil 3.22 Floransa kent planı, 1937, Istituto Geografico Militare. [11]

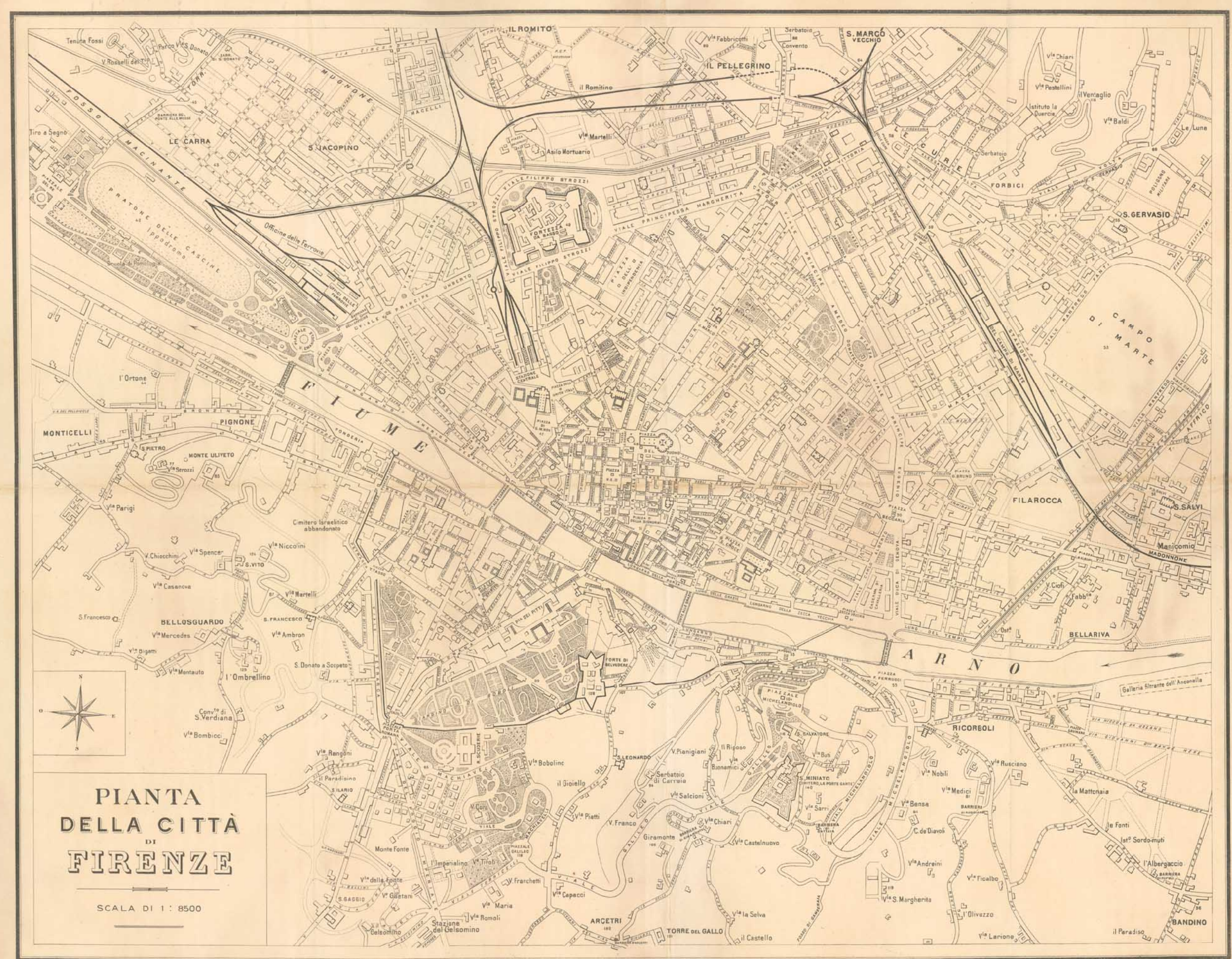
Şekil 3.23 Floransa kent planı, 1594-1624[11]

Şekil 3.24 Floransa kent planı, 1865-1870. [11]

Şekil 3.25 Floransa tarihi kent merkezindeki önemli sokaklar, 1913. [11]

Şekil 3.26 Floransa haritası ve genel kent görünümü, 1837[11]

Şekil 3.54 Plan d'ensemble de la ville de Constantinople, 1922

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	18.06.1984	
Doğum yeri	İstanbul	
Lise	1998-2003	Kadıköy Anadolu Lisesi
Lisans	2003-2007	Trakya Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü
Yüksek Lisans	2007-2010	Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı